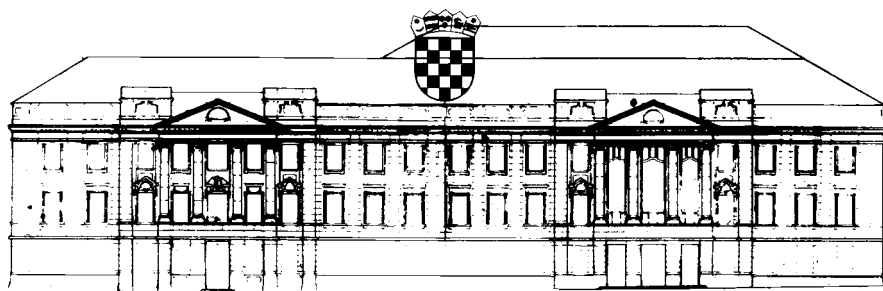

izvješća HRVATSKOGA SABORA

GODINA XIV.

BROJ 376

ZAGREB, 10. XI. 2003.

36 - IZVANREDNA - SJEDNICA HRVATSKOGA SABORA

ZAKON O SPRJEČAVANJU
SUKOBA INTERESA

Aktualna knjiga o izborima

U pravi čas, nekoliko tjedana prije parlamentarnih izbora objavljena je knjiga "Izbori: Duh stranaka i duše političara", poznatih novinara koji prate rad Hrvatskoga sabora Zdenka Duke i Ivice Buljana.

Knjiga prikazuje povijest i programe dvanaest političkih stranaka koje imaju važnost na hrvatskoj političkoj sceni. U svojoj analizi Duke, autor tog dijela knjige ukazuje i na dobre i na loše strane stranaka. I pored namjere za objektivnošću mjestimice su se potkrale neprihvatljive tvrdnje, primjerice, pišući o negativnom dijelu HDZ-ovog nasljedja spominje etnička čišćenja.

Knjiga donosi dragocjeni odjeljak "Mali leksikon političara", prikaz ličnosti za koje se može pretpostaviti da će i nadalje igrati značajnu ulogu u političkom životu Hrvatske. Uz biografske podatke iznosi se i niz zanimljivosti koje podsjećaju na djelovanje naših političarki i političara. Objavljeni su i zakoni o izborima zastupnika u Hrvatski sabor i o izbornim jedinicama, te podaci o financiranju stranaka iz državnog proračuna.

Knjiga je dragocjena ne samo kao aktualni politički priručnik, već će ostati interesantno djelo i nakon izbora kao izvor vrijednih informacija i prosudbi. Izdavač je Profil international.

Ž.S.

	strana
- Uvodnik urednika	2
- Prijedlog izmjena i dopuna državnog Proračuna Republike Hrvatske za 2003. godinu	3
- Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o izvršavanju Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2003. godinu	12
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o pomorskom dobru i morskim lukama	16
- Konačni prijedlog zakona o sprječavanju sukoba interesa u obnašanju javnih dužnosti	22
- Informacija o javnom dugu, inozemnoj zaduženosti i platnoj bilanci	38
- Odgovori na zastupnička pitanja	54

PRIKAZ RADA:

- 36 - IZVANREDNE - SJEDNICE HRVATSKOGA SABORA ODRŽANE 3, 4, 5, 10, 11. i 12. RUJNA 2003.

PRIJEDLOG IZMJENA I DOPUNA DRŽAVNOG PRORAČUNA REPUBLIKE HRVATSKE ZA 2003. GODINU

Preraspodjela unutar zadanih veličina

U obrazloženju predlagatelja o dopunama Državnog proračuna za 2003. godinu naglašeno je da je predložena preraspodjela proračunskih sredstava kako bi se do kraja 2003. godine nesmetano izvršavali poslovi, funkcije i programi proračunskih korisnika, zbog čega se neće povećati deficit Državnog proračuna za 2003. godinu. Do predloženih izmjena dolazi zbog elementarnih nepogoda, programa zapošljavanja, te reformi u državnim službama, provedbe programa socijalne skrbi, provedbe sudskih odluka i troškova nadolazećih parlamentarnih izbora.

Zastupnici Hrvatskog sabora većinom su glasova donijeli predložene izmjene i dopune, kao i prateće odluke o davanju suglasnosti za izmjene i dopune financijskih planova nadležnih zavoda (za mirovinsko, zdravstveno i za zapošljavanje), te Hrvatskih voda za 2003. godinu.

O PRIJEDLOGU

Predložene izmjene i dopune Državnog proračuna u temeljnim je potezima zastupnicima Hrvatskog sabora predstavio zamjenik ministra financija mr.sc. **Damir Kuštrak**. On je pregled počeo sa kako ih je nazvao "dobrim vijestima", koje se odnose na činjenicu da se prihodi i rashodi neće mijenjati, te da će ovaj rebalans omogućiti manje zaduživanje.

Upozorio je zatim na posljedice elementarnih prirodnih nepogoda koje su kulminirale ovoga ljeta, nepovoljnim hidrološkim uvjetima zbog nedostatka padalina, te značajnim gubicima u poljo-

privredi. Vlada je kaže predložila određene preraspodjele unutar zadanih veličina, te predložila da se 400 milijuna kuna preraspodijeli u korist isplate štete za sušu poljoprivrednicima. Također se ispоставilo da program poticanja zapošljavanja ide dobro, ali su i za tu namjenu potrebna odgovarajuća dodatna sredstva, a nepredviđeni izdaci pojavili su se i u određenim državnim službama.

Prvenstveno se radi o provedbi programa socijalne skrbi i mirovinskim izdacima koji se odnose na provedbu prava iz mirovinskog osiguranja novih korisnika, prije svega pripadnika Hrvatske vojske i hrvatskih branitelja. Osim toga, javili su se novi korisnici u inozemstvu, i to radi sklapanja ugovora temeljem kojih je počela isplata mirovina u bivšim republikama Jugoslavije. Treba također spomenuti i sudske odluke i ovrhe, koje se odnose na povrede radnih prava iz prijašnjih godina, kao i na određenu rezervu koja je potrebna u tekućoj zalih proračuna.

Vlada Republike Hrvatske u ovom rebalansu predviđa i troškove za provođenje izbora u 2003. godini koji nisu izvorno planirani. Međutim, prihodi ostaju u planiranom opsegu, pa je riječ samo o preraspodjeli. Važno je da prvi put, suprotno našem običaju, dolazi do preraspodjele u prihodima koji se odnose na povećanje od poreza na dodanu vrijednost i smanjenje prihoda od carine. Do ovog odstupanja došlo je uslijed pogrešnog statističkog praćenja, koje nema loših posljedica financijske naravi, pojasnio je zamjenik ministra. Dodao je da prodaja auta i dalje ide dobro, pa će prihodi od te trošarine biti i veći od plani-

ranih. Naglasio je da neće doći do zaduživanja za drugu tranšu kredita, strukturnu prilagodbu ili za program SAL, a također su manji rashodi za kamate. Otplate kreditnih rata manje su zbog tečajnih i valutnih razlika. Napomenuo je da je u pojedinim sektorima došlo do povećanja potrošnje, a sve se nedoumice mogu ustanoviti i potvrditi u razgovoru s resornim ministrima pojedinih ministarstava, koji će također sudjelovati u raspravi. Važno je naglasiti da ovaj rebalans neće dovesti do onemogućavanja bilo kakvog važnijeg projekta, zaključio je predstavnik predlagatelja.

Treba naglasiti da su zastupnici od strane predlagatelja dobili i opsežne statističke i tabelarne preglede u kojima se po stavkama ukazuje za svaki pojedini rashod i prihod, nastao u periodu koji je obračunat tijekom 2003. godine. Također su istaknuta povećanja i smanjenja plana za 2003. godinu, primici od financijske imovine i zaduživanja, izdaci za otplatu zajmova, te novi plan za navedeni vremenski period.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo raspravljao je o Izvješću o Prijedlogu izmjena i dopuna Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2003. godinu, i prijedlozima izmjena i dopuna financijskih planova za 2003. godinu: Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, Hrvatskog zavoda za zapošljavanje i Hrvatskih voda. Odbor je podupro donošenje predloženih izmjena i dopuna, te se ne protivi da Izmjene i dopune Državnog proračuna

Republike Hrvatske i odluke o davanju suglasnosti stupe na snagu danom objave u "Narodnim novinama".

Odbor za financije i državni proračun raspravljao je o predmetnom materijalu kao matično radno tijelo. U uvodnom izlaganju istaknuto je kako se izmjene i dopune vrše u okviru ukupno planiranih prihoda i rashoda bez povećanja deficita Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2003. godinu. Ukratko su naznačene i okolnosti koje su uvjetovale potrebu preraspodjele planiranih rashoda i izdataka te revidiranje planirane strukture prihoda za 2003. godinu. Ovom preraspodjelom, osigurana su sredstva za sanaciju nastalih šteta uslijed suše, dodatna sredstva za obavljanje vatrogasne djelatnosti, realizaciju Programa poticanja zapošljavanja, provođenje određenih reformi u javnim i državnim službama, realizaciju Programa socijalne skrbi i isplatu mirovina i ostalih mirovinskih primanja, izvršenje presuda sudskih sporova nastalih u proteklih desetak godina po osnovi rada i prava iz radnog odnosa, te predviđena sredstva za provođenje parlamentarnih izbora.

U raspravi je između ostalog istaknuto da su smanjena sredstva za Ministarstvo za javne radove, obnovu i graditeljstvo, Ministarstvo gospodarstva i Ministarstvo za obrt, malo i srednje poduzetništvo. Izraženo je i mišljenje kako su Prijedlogom izmjena i dopuna Državnog proračuna za 2003. godinu smanjene stavke vezane uz materijalne izdatke, te kapitalne izdatke koji čine razvojnu komponentu proračuna, dok su s druge strane povećani izdaci za plaće, mirovine i subvencije. Nakon provedene rasprave, Odbor je većinom glasova odlučio predložiti Hrvatskom saboru donošenje Izmjena i dopuna Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2003. godinu kao i slijedećih odluka: Odluka o davanju suglasnosti na izmjene i dopune Financijskog plana za 2003. godinu Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, Hrvatskog zavoda za zapošljavanje i Hrvatskih voda.

Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo raspravio je predloženi zakonski tekst, posebno u onom dijelu koji se odnosi na Ministarstvo rada i socijalne skrbi i Ministarstvo zdravstva. Ocijenjeno je da planirano povećanje prihoda u Ministarstvu rada i socijalne skrbi proizlazi iz obveze osiguranja dodatnih sredstava, za prava kako su utvrđena izmje-

nama i dopunama Zakona o socijalnoj skrbi. Ovim prijedlogom osiguravaju se dodatna sredstva za pomoć uzdržavanja, jednokratne novčane pomoći, doplatak za pomoć i njegu, osobne invalidnine itd. Primjena Ugovora o socijalnom osiguranju između Republike Hrvatske i SR Jugoslavije i isplata mirovina temeljem ovog Ugovora, također iziskuje dodatna sredstva, kao i provedba prava iz mirovinskog osiguranja novih korisnika (pripadnika Hrvatske vojske i hrvatskih branitelja).

Nakon rasprave članovi Odbora jednoglasno su odlučili predložiti Saboru usvajanje Izmjena i dopuna Državnog proračuna, zajedno s izmjenama i dopunama financijskih planova Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje i Hrvatskog zavoda za zapošljavanje za 2003. godinu.

Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu o predloženom tekstu raspravljao je u svojstvu zainteresiranog radnog tijela. U uvodnom izlaganju, predstavnik predlagatelja istaknuo je da se predložene izmjene i dopune vrše u okviru ukupno planiranih prihoda i rashoda, bez povećanja deficita Državnog proračuna za 2003. godinu. U raspravi je konstatirano da se predloženim izmjenama i dopunama predlažu značajna smanjena sredstva u odnosu na plan za 2003. godinu u Ministarstvu gospodarstva, Ministarstvu za javne radove, obnovu i graditeljstvo i Ministarstvu za obrt, malo i srednje poduzetništvo. Nakon provedene rasprave, Odbor je većinom glasova odlučio Hrvatskom saboru predložiti donošenje predloženih izmjena i dopuna Državnog proračuna za 2003. godinu, kao i navedenih zavoda za: mirovinsko osiguranje, zdravstveno osiguranje, zapošljavanje te Hrvatskih voda.

Odbor za turizam proveo je raspravu o predloženom tekstu, a osobito je imao u vidu Izvješće o provedbi kreditnog programa malog poduzetništva u turizmu. Izrazio je nezadovoljstvo zbog spore realizacije ovog važnog strateškog projekta. Kasnije je u raspravi konstatirano da su razlozi takvom nepovoljnom stanju uvođenje restriktivnih, a istovremeno i neselektivnih mjera Narodne banke Hrvatske, nedovoljna zainteresiranost pojedinih banaka za poticanje razvoja obiteljskog turizma, nepostojanje jamstvenih instrumenata za realizaciju kredita za ove

namjene, kao i nesređeno pitanje vlasničko - pravnih odnosa. Odbor je mišljenja da je nužno iznaći dodatne poticajne mjere za realizaciju ovog važnog programa, uz odgovarajuću potporu iz Državnog proračuna Republike Hrvatske.

Na temelju provedene rasprave, Odbor za turizam jednoglasno je predložio Saboru donošenje Izmjena i dopuna Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2003. godinu.

Odbor za lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu proveo je raspravu kao zainteresirano radno tijelo, a u raspravi koja je uslijedila, članovi Odbora podržali su predložene mjere koje osiguravaju podmirivanje svih planiranih obveza i izvršenje proračunskih izdataka. Jednoglasno su predložili Hrvatskom saboru donošenje Izmjena i dopuna Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2003. godinu, te izmjena i dopuna financijskih planova: Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, za zdravstveno osiguranje, za zapošljavanje i Hrvatskih voda za 2003. godinu. Predložili su i donošenje izmjena i dopuna Planova prihoda i rashoda izvanproračunskih fondova za 2003. godinu (konsolidirano) te izmjena i dopuna Planova prihoda i rashoda izvanproračunskih fondova za 2003. godinu (nekonsolidirano).

Članovi **Odbora za obitelj, mladež i šport** poslušali su uvodno obrazloženje predlagatelja, te u kasnijoj raspravi ukazali na proračunske stavke koje su sukladne nadležnosti Odbora: pitanja i problemi obitelji, mladeži, športa i droge. Ukazali su na smanjivanje stavki Operativnom stožeru i Komisiji za suzbijanje opojnih droga. Do rezanja prihoda doći će i u programima za zbrinjavanje invalida, ortopedskim i ostalim pomagalima, sigurnosti u školama, te za rad Državnog zavoda za zaštitu obitelji, materinstva i mladeži. U nastavku rasprave izraženo je nezadovoljstvo zbog prijedloga, da se smanje sredstva predviđena potrebama mladih i za borbu protiv ovisnosti. Pri kraju sjednice u raspravi je istaknuto stajalište, da bi se o Izmjenama i dopunama proračuna kvalitetnije raspravljalo i odlučivalo da je prethodno razmotreno Izvješće o izvršenju Državnog proračuna Republike Hrvatske za razdoblje od 1. siječnja do 30. lipnja 2003. godine. Nakon provedene rasprave, Odbor je većinom glasova odlučio predložiti Hrvatskom saboru donošenje Izmjena i

dopuna Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2003. godinu.

AMANDMANI

Vlada Republike Hrvatske podnijela je amandman koji se odnosio na razdjel 115, glavu 05.

Kao prvo u stavci "Pomoći dane u inozemstvu i unutar opće države" iznos 199 milijuna zamjenjuje se iznosom 189 milijuna a u koloni "Novi plan" iznos od 319 milijuna zamjenjuje se iznosom 309 milijuna kuna. Potom se u stavci "Pomoći unutar države" iznos od 199 milijuna zamjenjuje iznosom od 189 milijuna, a u koloni "Novi plan" iznos od 319 milijuna iznosom od 309 milijuna. Nakon toga bi se u stavci "Tekuće pomoći unutar države" desile iste promjene. Tu bi se dodala i nova stavka "Naknade građanima i kućanstvima na temelju osiguranja i druge naknade" s iznosom od 10 milijuna kuna. Dodala bi se još jedna stavka "Ostale naknade građanima i kućanstvima iz Proračuna" te bi iznos za tu namjenu također iznosio 10 milijuna kuna. Dodala bi se jedna stavka "Naknade građanima i kućanstvima u novcu" s istim iznosom od deset milijuna kuna.

Promjene iznosa sa 199 na 189 milijuna te 319 na 309 milijuna kune desile su se i u "Poticanju programa zapošljavanja" u stavci "Tekuće pomoći unutar opće države". Tu bi se dodala i nova stavka "Naknade građanima i kućanstvima u novcu" s iznosom od deset milijuna kuna.

Klub zastupnika HSLs-a je predložio da novi plan za 2003. glede smještaja studenata u Studentskom centru ostane nepromijenjen i dalje iznosi 3 milijuna kuna.

Na novi plan u razdjelu "Hrvatske manjine" amandman je podnijela **Zdenka Babić-Petričević (HDZ)**. Smatra da bi trebao ostati iznos od 677 tisuće i 413 kuna.

Dva amandmana podnio je i **Velimir Pleša (HDZ)**. Predložio je da se ne mijenjaju iznosi od 4 milijuna i 850 tisuća kuna za izgradnju Opće bolnice Čakovec te iznos od 2 milijuna kuna za izgradnju športske dvorane OŠ Mala Subotica.

RASPRAVA

U ime Odbora za financije i državni proračun prvi je govorio zastupnik **Tonči**

Žuvela. On je napomenuo da se predloženim izmjenama i dopunama smanjuju izdaci za planirano zaduženje države u ovoj godini za 340 milijuna kuna. Ukratko su naznačene i okolnosti koje su uvjetovale potrebu preraspodjele planiranih rashoda i izdataka, te revidiranje planirane strukture prihoda za 2003. godinu.

Osigurana i sredstva za sanaciju šteta od suše

Novom preraspodjelom ukupnih rashoda i izdataka osigurana su sredstva za sanaciju nastalih šteta uslijed suša, dodatna sredstva za obavljanje vatrogasnih djelatnosti, realizaciju programa poticanja zapošljavanja, realizaciju programa socijalne skrbi i isplatu mirovina i ostalih mirovinskih primanja.

Osigurana su sredstva za provođenje svih zakonskih ugovorenih obveza i ključnih projekata.

Nakon provedene rasprave Odbor je odlučio većinom glasova predložiti Saboru donošenje izmjena i dopuna Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2003. godinu, zaključio je zastupnik **Žuvela**. Naveo je zatim i odluke kojima se daju suglasnosti za dodatne odluke oko financiranja pojedinih djelatnosti i financijskih planova za 2003. godinu.

U ime Odbora za gospodarstvo, razvoj i obnovu govorila je zastupnica **Dragica Zgrebec**, predsjednica Odbora. Sažimajući akcente koji su se čuli tijekom rasprave, zastupnica je istaknula da se predloženim izmjenama i dopunama osiguravaju dodatna sredstva za izvršavanje poslova, funkcija i programa proračunskih korisnika kao i za provođenje svih zakonskih i ugovorenih obveza i ključnih projekata. Nakon provedene rasprave Odbor je većinom glasova predložio Saboru donošenje izmjena i dopuna Državnog proračuna za 2003. godinu kao i donošenje slijedećih odluka: odluke o davanju suglasnosti na izmjene i dopune Financijskog plana za 2003. godinu Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, Hrvatskog zavoda za zapošljavanje i Hrvatskih voda, istaknula je zastupnica.

U ime Odbora za zakonodavstvo govorio je zastupnik **Josip Leko**, koji je uvodno napomenuo da Odbor podupire donošenje predloženih izmjena i dopuna. Ujedno se ne protivi prijedlogu da izmjene i dopune Državnog proračuna Republike Hrvatske i Odluke o davanju suglasnosti, stupe na snagu danom objave u "Narodnim novinama".

Zastupnica **Dubravka Šuica** upozнала je zastupnike sa temeljnim stavovima Odbora za obitelj, mladež i šport. Naglasila je da su članovi Odbora svoje rasprave koncentrirali na proračunske stavke koje su sukladne Poslovničkoj nadležnosti Odbora. Riječ je o pitanjima i problemima obitelji, mladeži, športa, droge. Konkretna pitanja i primjedbe iznijete na raspravi, odnosile su se na stavke vezane za rad Operativnog stožera i Komisije za suzbijanje zlouporabe opojnih droga. Izraženo je nezadovoljstvo zbog prijedloga da se smanje sredstva predviđena potrebama mladih, sigurnosti u školama, borbi protiv ovisnosti, a posebno Državnom zavodu za zaštitu obitelji i materinstva. Nakon provedene rasprave, Odbor je većinom glasova predložio Hrvatskom saboru donošenje izmjena i dopuna Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2003. godinu, istaknula je zastupnica **Šuica**.

Dodatna sredstva za socijalne potrebe građana Republike Hrvatske

Govoreći u ime Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo, zastupnica i predsjednica Odbora **Snježana Biga-Friganović** upozorila je da se ovim prijedlogom osiguravaju dodatna sredstva za pomoć uzdržavanja, jednokratne novčane pomoći, doplatak za pomoć i njegu, osobne invalidnine i druge važne potrebe. Primjena Ugovora o socijalnom osiguranju između Republike Hrvatske sa Srbijom i Crnom Gorom, također iziskuje dodatna sredstva kao i provedba prava iz mirovinskog osiguranja novih korisnika, pripadnika Hrvatske vojske i hrvatskih branitelja. Na taj će se način predloženom preraspodjelom sredstava Državnog proračuna, osigurati sredstva za realizaciju programa socijalne skrbi, isplatu mirovina i ostalih mirovinskih primanja. Nakon rasprave članovi Odbora jednoglasno su predložili usvajanje predloženih izmjena

i dopuna Proračuna, zaključila je zastupnica Snježana Biga-Friganović.

Zatim su govorili predstavnici klubova parlamentarnih stranaka, a prvi se u ime Kluba zastupnika IDS-a javio zastupnik **Damir Kajin**. Smatra da je privremeni proračun nužan kako bi nova vlast u miru do 31. III. 2004. godine, mogla pripremiti cjeloviti proračun shodno vlastitim političkim nastojanjima. Ocijenio je da se predloženim rebalansom na neki način rješavaju i troškovi koje je stvorila bivša HDZ-ova vlast, konkretno troškovi Ministarstva obrane RH. Upozorio je da se ujedno plaćaju visoki troškovi nezakonitog otpuštanja vojnika, a ovi iznosi mjere se milijardama kuna. Pozitivnim je tonovima ocijenio sadašnje reformske poteze vezane za smanjenje broja profesionalnih vojnika koji se primjereno zbrinjavaju. Prokomentirao je zatim i stavke vezane za štete nastale sušom, subvencioniranje poljoprivrednih djelatnosti, te upozorio na potrebu sigurnije i efikasnije zaštite Dalmacije i Istre od požara. Također je podupro odluku kojom je izdvojeno 100 milijuna kuna za poticanje izvoza kroz novoosnovanu Agenciju za poticanje izvoza i stranih ulaganja. Upozorio je i na činjenicu da će država slijedeće godine morati za povrat zajmova osigurati iznos od čak 3,1 mlrd. USA dolara više nego ove godine. Zabrinjava ga stalni porast uvoza na razini zemlje. Raduje ga ujedno što je Istra jedina regija koja je izvozno orijentirana, a na tu činjenicu ukazuju i statistički pokazatelji.

Zastupnik **Ivan Penić (HDZ)** javio se zbog ispravka netočnog navoda. Upozorio je da se ne radi o "milijardama HDZ-ovog duga", već o osiguravanju 200 milijuna kuna zbog sudskih sporova u Ministarstvu obrane.

Sredstva za naknade zbog elementarnih nepogoda, potrebno je realno i na vrijeme planirati

U ime Kluba zastupnika Hrvatskog bloka govorio je zastupnik **Krunoslav Gašparić**. Upozorio je da se već nekoliko godina ponavlja ista priča, te da se stalno smanjuju izdvajanja namijenjena za plaće i naknade u MORH-u i MUP-u. Istovremeno nas stalno iznenađuju i suše i poplave i požari, kao da ne bi trebalo

unaprijed planirati sredstva za ove situacije. Upozorio je i na činjenicu da Hrvatska nema izgrađen sustav navodnjavanja poljoprivrednih površina, ali niti dovoljan broj aviona za gašenje požara. Konstatirao je zatim da je tekuća zaliha u cijelosti potrošena, iako su se neki značajniji izdaci mogli predvidjeti već prilikom donošenja Proračuna. Stanje jamstvene pričuve samo po sebi nameće pitanje kome se daju sredstva i koliko su pouzdani instrumenti osiguranja, upozorio je na kraju izlaganja zastupnik Gašparić.

Proračun još uvijek trpi značajnu štetu zbog "crnog tržišta" i neefikasnosti državne uprave.

Zastupnik **Jadranko Mijalić** govorio je u ime Kluba zastupnika HSLs-a, te uvodno ocijenio da se ovaj rebalans donosi u dosta nepovoljnoj makroekonomskoj situaciji u Republici Hrvatskoj. Upozorio je da će investicije u infrastrukturu postupno prestati, a situaciju pogoršava i velika potrošnja stanovništva, kao i velike nepovoljne uvozne stavke. Ukazao je zatim na brojčane pokazatelje vezane za vanjski dug Republike Hrvatske, koji ukazuju na udvostručenje dinamike porasta ukupnog duga u prvim mjesecima ove godine. Ocijenio je ujedno, da makroekonomske tokove karakterizira i neuspješna privatizacija, dok građevinarstvo bilježi porast zbog gradnje infrastrukture i stanova. Govoreći o prihodima od trošarina, upozorio je da Proračun još uvijek trpi visoke štete zbog "crnog tržišta" i neefikasnosti državne uprave. Naglasio je na kraju da je Vlada nemoćna i neodlučna u provođenju reformi, a ovakvim načinom preraspodjele pokušava jednim dijelom kupiti biračko tijelo. Zastupnik Mijalić podržao je rebalans Proračuna u onom dijelu koji se odnosi na sanaciju od suše i elementarnih nepogoda, te troškova izbora koji su neminovni, dok ostale stavke koje su iznesene u ovom obrazloženju nije podržao.

U ime Kluba zastupnika SDP-a govorila je zastupnica **Dragica Zgrebec**. Napomenula je da podržava zacrtane ciljeve proračunske politike za 2003. godinu koji su bili usmjereni na obnovu, poticanje gospodarskih aktivnosti i zapošljavanje, reformu u poljoprivredi, pravosuđu,

vojsci, policiji te na izgradnju infrastrukture i socijalnih programa koji su utvrđeni zakonskim propisima. Smatra da je potrebno ukazati i na činjenicu da plaćanja iz Proračuna nisu upitna, a prihodi se ostvaruju i neće narušiti likvidnost ovog dokumenta. Do izmjena dolazi u računu financiranja jer su ostvareni veći prihodi od privatizacije, a to omogućuje smanjenje planiranog zaduživanja na poziciji zajmova Svjetske banke.

Do predloženih izmjena dolazi zbog elementarnih nepogoda, programa zapošljavanja, te reformi u državnim službama, provedbe programa socijalne skrbi, provedbi sudskih odluka i troškova nadolazećih parlamentarnih izbora. Klub zastupnika SDP-a, ocjenjuje da su predložene izmjene i dopune Državnog proračuna za 2003. godinu nužne i da ne ugrožavaju prihvaćenu proračunsku politiku redistribucije dijela društvenog bruto proizvoda i planirani proračunski deficit.

Ostvarenje proračunskih prihoda i rashoda je ujednačeno i osigurava dobru likvidnost, odnosno uredno izvršavanje najvećeg dijela obveza. Zbog navedenih elemenata članovi Kluba zastupnika SDP-a glasat će za predložene izmjene i dopune, istaknula je zastupnica Zgrebec na kraju izlaganja.

Vrtoglavi rast inozemne zaduženosti

Zastupnica **Vesna Škare-Ožbolt** govorila je u ime Kluba zastupnika DC-a, te se odmah na početku izlaganja usprotivila ovakvom prijedlogu izmjena i dopuna Proračuna. Kritički je prokomentirala osnovne postavke ekonomske politike koju vodi sadašnja Vlada, upozoravajući i na činjenicu da se ukupni inozemni dug popeo na iznos od 19,5 milijardi dolara. Tendencije rasta ujedno nagovještavaju, da bi se ovaj dug do kraja godine, mogao popeti na iznos od čak 22 milijarde dolara. Ukazala je zatim i na nedosljednosti oko stimuliranja izvoza, te se kritički osvrnula i na planirano smanjivanje sredstava za potrebe dječjeg doplatka, zaštite civilnih žrtava rata, te smanjivanje sredstava za primarnu zdravstvenu zaštitu. Upozorila je zatim da je registriran najniži broj novorođene djece u odnosu na posljednjih 200 godina, a ovi podaci trebali bi zabrinuti vlast svake države. Smatra da je demografska obnova jednako

važna kao i gospodarska obnova i razvitak, što Vlada uporno zanemaruje. Iz svih navedenih razloga i slabosti Vladine politike, Klub zastupnika DC-a neće glasovati za prihvaćanje predloženih izmjena i dopuna, zaključila je zastupnica.

Povećavanje plaća u HV-u trebalo je biti umjerenije, a određeni prostor trebalo je ostaviti za započetu tehnološku modernizaciju.

U ime Kluba zastupnika LIBRE govorio je zastupnik **Jozo Radoš**, koji je pozitivnim ocijenio činjenicu da prilikom ovog rebalansa ne dolazi do povećanja troškova države, kao ni do smanjivanja prihoda. Međutim predložene izmjene i dopune imaju neke elemente koje je ipak važno raspraviti, a pojedini dijelovi ne mogu se prihvatiti. Ne mogu se izbjeći povećavanje stavki Ministarstvu poljoprivrede i šumarstva zbog šteta uslijed elementarnih nepogoda, kao ni povećanje proračuna na plaćama. Jednako tako razumljivo je povećavanje stavki na kontu Ministarstva rada i socijalne skrbi, pogotovo onih stavki koje se tiču neplaniranih troškova u pogledu mirovina pripadnika HV-a i branitelja, kao i dodatnih mirovinskih troškova. Upozorio je istovremeno da nešto nije u redu s načinom kako su se planirali pojedini troškovi, a ne prihvaća proboj proračuna ni na stavkama Ministarstva obrane i Ministarstva unutarnjih poslova koji iznose više od 800 milijuna kuna. Upozorio je da se povećavanja plaća trebalo provesti umjerenije, te je trebalo ostaviti prostora i za započetu modernizaciju opreme i tehnologije u Ministarstvu obrane. Povećavanje plaća je najjednostavnije i najpopularnije, ali dugoročno gledano ovo je najlošija politika, upozorio je zastupnik Radoš.

Klub zastupnika LIBRE nije donio odluku da će glasovati za predložene izmjene i dopune Proračuna.

Planirani prihodi i rashodi - unutar zadanog okvira

Zastupnik **Luka Roić** govorio je u ime Kluba zastupnika HSS-a, ocjenjujući

uvodno da je trebalo najprije govoriti o izvršenju proračuna za šest mjeseci 2003. godine. Naknadne izmjene i dopune posljedica su lošeg planiranja, ali i nepredvidivih okolnosti i elementarnih nepogoda koje su u ovoj godini bile posve jasne. Suša i požari se nisu mogli spriječiti, pa je potrebno osigurati sredstva za sanaciju nastale štete, ali i za opremu koja bi u budućem periodu trebala pridonijeti smanjivanju loših posljedica. I on je potvrdio da se planirani prihodi i rashodi zadržavaju unutar zadanog okvira a dolazi samo do preraspodjele proračunskih sredstava. Najveći dio sredstava odnosi se na otpremnine i plaće u MORH-u i programe socijalne skrbi. Preraspodjelom će se dijelom riješiti i vatrogasna djelatnost i financiranje jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i uprave, kojom će se osigurati izvori financiranja vatrogasnih djelatnosti. Jedan od razloga rebalansa odnosi se i na stimuliranje izvoza. Upozorio je ujedno i na opasnosti od porasta deficita i pretjeranog uvoza, te na potrebu dodatnih stimulacija za izvoznu orijentaciju hrvatskog gospodarstva, te pojačano zapošljavanje. Da bi se zaustavili nepovoljni trendovi, potrebno je potaknuti zaposlenost, a restrukturiranjem ujedno obrazovati ljude za tražena i propulzivna zanimanja. Izvozni sektor nije međutim, na razini da može biti konkurentan u svjetskim relacijama, pa bi država još uvijek trebala intervenirati na ovom području. Unatoč lošem planiranju u pojedinim segmentima Proračuna, predložene promjene ipak su prihvatljive i Klub zastupnika HSS-a prihvatit će predložene izmjene i dopune.

Nije dobra vijest kada se sredstva povećavaju za potrebe vojske i policije, a uzima obrazovanju i znanosti.

Za ispravak netočnog navoda javio se zastupnik **Vladimir Šeks (HDZ)**. Smatra da nije točan navod koji je opravdavao donošenje rebalansa s motrišta, da je to potrebno radi izvršavanja stečenih prava hrvatskih građana prema postojećim zakonima. Ako se Komisiji za suzbijanje zloporabe opojnih droga smanjuju sredstva za 142 tisuće kuna, kao i još pojedini

nim socijalnim prioritetima, onda se radi o kresanju stečenih prava koja proizlaze iz postojećih zakona, a ne o izvršavanju obveza koje proistječu iz tih zakona.

U ime Kluba zastupnika LS-a govorio je zastupnik dr.sc. **Zlatko Kramarić**. Konstatirao je da su objašnjenjima predlagatelja zapravo dovedeni pred "politiku svršenog čina", a predložene izmjene i dopune, pokazuju odnos trenutne političke moći unutar vladajuće koalicije. Dobra je vijest ipak, što "plafon" nije probijen, ali primjedbe zastupnika Radoša ukazuju da Vlada pojedinim potezima nastoji osigurati i dobiti određene pozitivne efekte. Smatra da do predloženih preraspodjela prvenstveno dolazi zbog lošeg planiranja proračunskih sredstava. Nije istovremeno zadovoljan ni zbog činjenice što se globalno gledajući, daje policiji i vojsci, a uzima obrazovanju i znanosti, jer takvi trendovi u pravilu nisu dobri. Dodao je da je potrebno istodobno planirati i troškove do kojih dolazi uslijed elementarnih nepogoda, te pozdravio riješenost Vlade da sa 400 milijuna kuna pomogne u sanaciji šteta do kojih je došlo uslijed velike suše. Nužno je donijeti i jasnije stimulativne izvozne mjere, kako bi se potaknuo izvoz, te smanjila negativna bilanca na ovom području, zaključio je zastupnik Kramarić.

Otkaz je dobila osoba koja se ogлуšila o izravne zapovijedi u presudnim trenucima obrane Hrvatske

U ime Kluba zastupnika HDZ-a govorio je zastupnik dr.sc. **Ivo Sanader**, koji je zamjerio što sjednici nije nazočan i ministar financija koji je zapravo i sazvao ovu izvanrednu sjednicu. Nema govora da se radi o tehničkom preslagivanju unutar već postojećeg i usvojenog Proračuna, kako je govorio resorni ministar, već se radi o rebalansu proračuna za ovu godinu. Smatra da se opisanim postupcima zapravo obmanjuje Vlada, ali i cjelokupna hrvatska javnost, a osim toga ova točka došla je na red prije točke o Zakonu o izvršavanju proračuna. Zastupnik Sanadar ocijenio je zatim da se zapravo radi o deficitu, a iz priložene tabele vidi se pravi karakter tzv. tehničkog restrukturiranja i prebacivanja prihoda. Podsjetio je zatim da je Klub zastu-

pnika HDZ-a još u lipnju upozoravao na štete od nastupajuće suše, a razmjeri elementarnih šteta bili su uočljivi i u tom trenutku. Zapitao je ujedno zamjenika ministra financija za razloge, zbog kojih nije došlo do prebacivanja financijskih sredstava na račun Ministarstva financija, nego su prebačena na račun Ministarstva poljoprivrede. Podsjetio je ujedno na zakonsku proceduru oko prikupljanja i distribucije financijskih sredstava koja su namijenjena saniranju šteta, do koje je došlo uslijed elementarnih nepogoda. Objasnio je zatim u kojim je okolnostima dolazilo do pojedinih otpuštanja zaposlenika koji su radili u Ministarstvu obrane 1991. godine. Podsjećajući da se radi o periodu najžešće agresije na Republiku Hrvatsku, zastupnik Sanader istaknuo je da je otkaz dobila ona osoba koja je odbila izravnu naredbu o tome da se na ratištu brani vlastita domovina. Tko je odbio ovu naredbu, taj je otpušten iz službe, upozorio je zastupnik dodajući da nisu zaslužili drugačiju odluku. Ukoliko ovo pitanje postane javna tema, treba jasno reći da se radi o osobama koje su odbile izravne zapovijedi ministra obrane, odnosno ministra unutarnjih poslova. Najavio je da će o prevelikoj javnoj potrošnji govoriti kada se otvori rasprava oko vanjskog duga Republike Hrvatske. Zbog svih navedenih razloga, Klub zastupnika HDZ-a ne može podržati predložene izmjene i dopune Državnog proračuna Republike Hrvatske, zaključio je zastupnik Sanader.

Na razmjere šteta od suše upozoravalo se još u lipnju ove godine.

Zastupnica **Dubravka Horvat (SDP)** podsjetila je da je ministar Crkvenac u službenoj delegaciji s predsjednikom Republike, pa sasvim opravdano ne može biti nazočan ovoj sjednici. Osim toga, nikakva sredstva za ublažavanje posljedica suše nisu prebačena ministru Pancretiću, odnosno na račun Ministarstva poljoprivrede i šumarstva. Sredstva su namijenjena onome tko je pretrpio nastalu štetu, istaknula je zastupnica Horvat. I zastupnik mr.sc. **Marin Jurjević (SDP)** ispravljao je netočni navod oko definiranja rebalansa i preslagivanja, upozoravajući da Proračun ostaje isti i iznosi 78

milijardi kuna. Osim toga radikalno se smanjuje deficit kojega je ostavila prethodna vlast 1999. godine, a sve preuzete obveze redovito se ispunjavaju. Podsjetio je ujedno i na raniji socijalni potres koji je doveo do velikih tenzija u Splitu.

Zastupnik **Vladimir Šeks (HDZ)** upozorio je na povredu Poslovnika koja je opisana u njegovom 209. članku, stavak 2. Smatra da se zastupnik Jurjević nije ograničio na ispravku netočnog navoda, nego je komentirao i povezivao različite ocjene iz prethodnih perioda, pa mu je trebalo oduzeti riječ.

Zastupnica **Dragica Zgrebec (SDP)** ispravila je netočan navod iz dijela izlaganja zastupnika Ive Sanadera. Ispravak se odnosio na dio u kojem se govori o povećanim rashodima i kroz to povezanom deficitu. To je netočno u odnosu na prezentirane brojke koji prate rashode poslovanja, pa se ne mogu iščitati drugačije nego što piše u samom prijedlogu. Zastupnica **Branka Baletić (SDP)** ispravila je navod iz dijela govora zastupnika Sanadera u kojem govori o pomoći zbog elementarnih nepogoda. Ocijenila je da je zbog pogrešnog tumačenja vjerojatno došlo što su pobrkani pojmovi pomoći i naknade. Istaknula je zatim kako se dodjeljuje pomoć zbog elementarnih nepogoda, do koje dolazi na prijedlog Povjerenstva za elementarne nepogode, a koju izglasava Hrvatski sabor.

Tendencije svjedoče o ukupnom gospodarskom oporavku Hrvatske

Nastavljeno je s ispravkama netočnog navoda, a zastupnica **Milanka Opačić (SDP)** konstatirala je da je netočno kako zastupnici ne znaju što je Program zapošljavanja donio Hrvatskoj. Podsjetila je da nadležni Zavod permanentno izvještava i zastupnike i hrvatsku javnost, podsjećajući na kontinuirani pad nezaposlenih i porast na području zapošljavanja. Ta je brojka još uvijek velika, ali je manja od brojke koju smo naslijedili od prijašnje vlasti, zaključila je zastupnica Opačić. I zastupnik **Ivan Ninić (SDP)** odlučio se za ispravak netočnog navoda. Netočno smatra konstataciju zastupnika Sanadera, gdje tvrdi da su veliki troškovi nastali odlukama pravosuđa ili sudstva zbog toga što su neki odbili zapovijed ili nisu htjeli sudjelovati u obrani zemlje. Ne

radi se o takvim presudama, već o tome da su pojedinci protjerani iz više državnih institucija, jer nisu bili podobni tadašnjoj HDZ-ovoj vlasti. Pravosuđe donosi svoje odluke zbog ovih razloga, a tu štetu mora plaćati sadašnja Vlada.

Potrebna je pomoć za Sveučilište u Mostaru i socijalno ugroženim slojevima stanovništva

U ime Kluba zastupnika HSP-HKDU-a govorio je zastupnik dr.sc. **Anto Kovačević** upozorivši da javne financije, trošarine, te državni i lokalni proračuni, predstavljaju i legitimiraju javne službe svakog društva. One ujedno daju i sliku solidarnosti, a sustav javnih financija ukazuje na štednju ili pak na rasipništvo. Ukazao je na lošu strukturu ovih službi u odnosu na interese hrvatskog naroda, u periodu od 1918. do 1990. godine, dakle u periodu kojega je označio nemoralnim u smislu gospodarenja javnim sredstvima.

Potrebno je zaustaviti opasnost koja prijeti gašenju visokoškolskih ustanova Hrvata u Bosni i Hercegovini

Spomenuo je zatim i lošu sudbinu pojedinih bankarskih kuća u posljednje vrijeme, konstatirajući da zbog ovih zbivanja slabi povjerenje u bankarski sustav. Ukazao je zatim i na pojedine problematične Vladine odluke oko davanja jamstava za brodogradilište "Viktor Lenac", te upozorio na visoki javni dug koji se preraspodjelom na svakog državljanina, penje na iznos od 4.280 američkih dolara. Ukoliko se nastavimo zaduživati ovakvim tempom, ovaj će dug preći 5.000 dolara do kraja ove godine, upozorio je zastupnik Kovačević. Upozorio je na potrebu da se promijene ovi nepovoljni trendovi, pozivajući se i na podatke Kongregacije za nauk vjere. Dužni smo skrbiti za sve hrvatske društvene skupine, koje imaju pravo na razumno gospodarenje i brigu u korist budućnosti naše zemlje. Založio se za bolju poziciju hrvatskih branitelja, te povratnika i izbjeglih Hrvata iz Bosne i Hercegovine. Naveo je zatim švedska iskustva oko gospodarenja s mirovin-

skim fondovima, gdje su mirovine realne i precizno izračunate prema pojedinim ulaganjima u Fond. Upozorio je ujedno i na pojedine nelogičnosti i nedosljednosti u izračunu mirovina, koje su se događale u dosadašnjoj praksi, a koju je ocijenio proizvoljnom i voluntarističkom. Ukazao je zatim i na potrebu da se pomogne Sveučilištu u Mostaru, iznoseći statističke podatke koji upozoravaju na njihov nedopustivo težak položaj i opasnost od gašenja važnih visokoškolskih institucija hrvatskog naroda u BiH. Skrenuo je zatim pozornost i na neprihvatljivost poruka, koje je u svezi s hrvatskim morem iznositio slovenski zastupnik Zmago Jelinčič. On je kaže, Zadar nudio Talijanima, a istovremeno svojatao Istru i Primorje. Ovakva situacija dodatno je otežana sa graničnim prijemima koji se spominju u Podunavlju, te lukom Ploče i Neumom u BiH, zaključio je zastupnik Kovačević. Na kraju je ponovio potrebu da se pomogne Hrvatima u Bosni i Hercegovini koji su biološki bazen opstanka, ne samo u toj zemlji, nego i u Republici Hrvatskoj.

Za ispravak netočnog navoda javila se zastupnica **Dragica Zgrebec (SDP)**, ocjenjujući da nije točna konstatacija da građani nemaju povjerenja u banke. Dugove ujedno plaćaju oni koji su ih preuzeli, a ne dijele se po glavi stanovnika Republike Hrvatske. Osim toga u Hrvatskoj se na vlasti izmjenjuju političke stranke nakon demokratskih izbora, a "ne jaše Kurta i Murta", kako je uvodno rekao zastupnik Kovačević. Za ispravak netočnog navoda javila se i zastupnica **Milanka Opačić (SDP)**. Nije točno da Vlada nije vratila mirovine za koje su zakinuti umirovljenici. Ova je Vlada donijela zakon po kojemu se umirovljenicima vraća ranije napravljeni dug. Do sada je umirovljenicima u 3,5 godine isplaćeno oko 12 milijardi kuna, upozorila je zastupnica Opačić. Za ispravak netočnog navoda javio se zatim i zastupnik **Branko Tušek (SDP)**. Smatra da je zastupnik Kovačević svoj govor komponirao u predizbornoj paroli, govoreći o tobožnjim propustima SDP-a. Naveo je zatim statističke i brojčane pokazatelje vezane uz plaće na početku mandata ove vlasti i na sadašnju visinu plaća. Kompariranje ovih podataka ukazuje da su primanja rasla, pa je ova vlast dokazala da je socijalno osjetljiva i odgovorna prema danim obećanjima. Povećana je i pomoć socijalno ugroženim skupinama, a pove-

ćana je i osnovica za socijalna davanja, te uvedena naknada do zaposlenja osoba s invaliditetom.

Zatim je riječ dobio i zamjenik ministra znanosti, dr.sc. **Zdenko Franić**. On je napomenuo da se za djelatnost Sveučilišta u Mostaru odvajaju značajna sredstva u iznosu od 6 milijuna kuna. Financira se ujedno i školovanje 120 mladih ljudi na poslijediplomskim studijima u Republici Hrvatskoj, a ukupna pomoć Hrvatima u Bosni i Hercegovini iznosi nekoliko desetaka milijuna kuna.

Sačuvati sredstva za potrebe nacionalnih manjina

U ime Kluba nacionalnih manjina govorio je dr.sc. **Furio Radin** koji je prokomentirao navode da se rebalansom osiguravaju sredstva i za izbore za Vijeće nacionalnih manjina. Nakon donošenja Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina, očekivali su se izbori za gradska i općinska vijeća, ali to se nije dogodilo. Stječe se dojam da se išlo na izbore za Vijeća nacionalnih manjina, jer bi izbori za gradska i općinska vijeća narušila uspostavljenu ravnotežu, pa bi netko izgubio vlast. Upozorio je ujedno da se prema predloženim stavkama uočava smanjenje planiranog iznosa za 2003. godinu kod Ureda za nacionalne manjine. Zatražio je da se odgovori zbog čega se posegnulo za ovim sredstvima, a upozorio je i na značajno smanjenje sredstava koja su namijenjena hrvatskoj manjini izvan Republike Hrvatske.

Nakon što je svoje izlaganje zaključio predstavnik Kluba nacionalnih manjina, predsjedavajući je napomenuo da se rad nastavlja pojedinačnom raspravom, te pozvao zastupnicu **Jadranksu Kosor** da uzme riječ.

Dječji doplatk smanjuje se za milijun kuna

"Nikako ne bih mogla dati svoj glas za rebalans Proračuna gdje se sredstva za dječji doplatk smanjuju za iznos od milijun kuna, izjavila je **Jadranksa Kosor (HDZ)**. Predložila je potom da se ta sredstva vrata kao doplatk za studente ili da se usmjere na vraćanje posebnog doplatka za obitelji s troje i više djece. Osvrnula se na pomoć za uzdržavanje koja

se povećava sa 426 na 508 kuna. To bi, kaže, bilo lijepo da se broj korisnika te pomoći nije povećao. Upitala je kako će država odgovoriti na potrebe svih siromašnih kojima je suša nanijela štete. Ukazala je i na smanjenje sredstava za vatrogasce za oko 35 milijuna kuna te pita kako je to moguće kada je u vrijeme donošenja proračuna bilo utvrđeno da su sredstava premala. Smatra da Vlada ne želi poslušati zastupnike koji u nekim segmentima imaju iskustva i podnose dobre amandmane. Naglasila je potom da se smanjuju i sredstva za zatočene i nestale, kao i razminiranje zaključivši još jednom da ovaj rebalans neće podržati.

Dubravka Horvat (SDP) pojasnila je izjavu zamjenika ministra financija gospodina Kuštraka da sve ostaje isto, rekavši da je to zaista tako budući da je on govorio o gabaritima.

Milanka Opačić (SDP) je rekla da to što je više korisnika novčane pomoći pokazuje kako je ova Vlada uspjela u tri i pol godine mnogo više ljudi namiriti sa socijalnom pomoći nego što je to uspijevala Vlada HDZ-a.

Jadranksa Kosor je potom istaknula da zastupnice nisu uopće ispravile njen netočni navod. Dodala je kako se u izlaganju koristila samo brojkama i argumentima.

Za riječ se tada javio zamjenik ministra rada i socijalne skrbi dr.sc. **Bože-Borko Žaja**. Pojasnio je da je u osam stavaka utvrđeno kako ukupan predviđeni iznos neće biti do kraja godine iskorišten te su sredstva preraspoređena. Dodao je da socijalnu statistiku u Hrvatskoj treba uzimati s rezervom, jer povećana sredstva prate i broj korisnika. Objasnio je dalje da su ta sredstva povećana za doplatk za pomoć i njegu, za osobne invalidnine, za skrb izvan vlastite obitelji i ostale naknade i pomoći. Konstatirao je da su promjene u dijelu Ministarstva rada i socijalne skrbi s ciljem korektnijeg i potpunijeg zadovoljavanja potreba korisnika, a ne zbog nečeg drugog.

Gospodin zamjenik ministra uvijek kada dođe za govornicu ima potrebu davati savjete zastupnicima što bi mogli, a što ne reći, naglasila je **Jadranksa Kosor**. Pojasnila je kako se u svom izlaganju nije služila teškim izrazima, nego jezikom argumenata.

Na rebalans Proračuna osvrnuo se i **Vladimir Šeks (HDZ)**. Ukazao je na smanjenje sredstava za navodnjavanje u iznosu od milijun kuna te upitao, nije li nam

pouka bila ovogodišnja suša. Istaknuo je i kako su dodatni troškovi za zapošljavanje povećani za 200 milijuna kuna. Smatra da bi bilo zanimljivo vidjeti koliko je zaista uspješna Vlada u programu zapošljavanja. Smiješnim je potom ocijenio argument da je rebalans potreban zbog izbora u 2003. godini. Naglasio je da su i vrapci na krovu pjevali kako će izbori biti koncem ove godine rekavši da je stoga sredstva za tu namjenu trebalo predvidjeti prilikom donošenja Proračuna. Pravi razlog rebalans vidi u pokušaju otklanjanja odgovornosti i krivnje Vlade za pogrešno i krivo planiranje te za stanje u javnim financijama, povećanju duga i porastu neplaćanja države. Nije se složio ni sa smanjenjem sredstava za 25 milijuna kuna na relaciji stambenog zbrinjavanja invalida iz Domovinskog rata. Upitao je, je li zaista bilo nužno smanjivati sredstva za: invalidska pomagala, za sigurnost u školama, za Državni zavod za zaštitu obitelji, materinstva i mladeži, za dječje doplatke? Na kraju izlaganja zaključio je da HDZ za ove izmjene Proračuna neće glasovati.

Tu se radi o unutarnjoj raspodjeli

Vlada je u dvije godine povećala sredstva za dječji doplatk od ukupno dvije milijarde, pojasnio je **Josip Leko (SDP)**. Dodao je da se tu ne radi o poremećenoj ravnoteži prihoda i rashoda, nego o unutarnjoj preraspodjeli.

Socijalnu statistiku u Hrvatskoj treba uzimati s rezervom, jer povećana sredstva prate i broj korisnika.

Dječji doplatk će se isplaćivati onako kako se isplaćivao i do sada, ispravila je **Milanka Opačić**. Potom je naglasila da je briga ove Vlade glede natalne politike veća nego što je to bilo za vrijeme HDZ-a. U prilog tome napomenula je da danas dječji doplatk prima 530 tisuća djece u odnosu na 300 tisuća prije četiri godine.

Moj netočni navod nitko nije ispravio, nego su kolega Leko i kolegica Opačić obrazlagali dodatne elemente, dodao je **Vladimir Šeks**.

Činjenica je da su naknade za djecu povećane i prava na njih proširena, rekao je tada **Luka Roić (HSS)**. Pojasnio je da je u svom izlaganju govorio o povećanju sredstava zbog sudskih sporova onih koji su nezakonito dobili otkaz.

Dobit od prodaje vrijednosnih papira iznosila je za prvih sedam mjeseci 7 od planiranih 7 i pol milijardi kuna, konstatirao je **Dario Vukić (HDZ)**, dodavši kako to govori o planskom zaduživanju. Smatra da je fiskalna politika u Hrvatskoj postala neodrživa, budući da se već petu godinu za redom iskazuje deficit. Pojasnio je da je javni dug ustvari kulminirani deficit, no najveći problem vidi u postojanju tekućeg i primarnog deficita. Ustvrdio je da Vlada nije poštivala zlatno pravilo o nezaduživanju iznad razine javnih investicija i kapitalnih rashoda. Kapitalni rashodi se smanjuju a deficit ne i to je jedan od velikih problema s kojim se suočava ova Vlada, obrazložio je dalje zastupnik. Ukazao je i na problem što se tekućim prihodima ne pokrivaju tekući rashodi, kao i na postojanje primarnog deficita. Rekao je dalje da se tu dodatno radi o postojanju kontinuiranog deficita koji smanjuje nacionalnu štednju i povećava kamate. Kada govorimo o fiskalnoj politici Vlade, razvidno je da je ona neodrživa i pitanje je hrabrosti znanja i osjećaja odgovornosti prema ovom narodu mogu li se na kraju mandata ponuditi neka kvalitetnija rješenja koja će prekinuti sve negativne trendove, zaključio je zastupnik.

Kada se govori o rebalansu to znači da je Proračun bio krivo planiran, smatra **Dorica Nikolić (HSL)**. Interesantno je, dodala je, što se uglavnom smanjuju sredstva koja su bila sporna i prilikom rasprave o Proračunu, kao sredstva za pomagala za invalide, odnosno odgoj, obrazovanje i odgoj. Konstatirala je da Vladu ne smeta što su učenici stavljeni u neravnotežan položaj budući da se ne izvršava ustavna obveza besplatnih udžbenika. Nada se da će u tu svrhu Klub zastupnika HSL-a uložiti amandman. Zaključila je da je rebalans dokaz da u postojećoj Vladi nikoga nije briga ni za učenike ni za studente.

Zamjenik ministra znanosti i tehnologije dr.sc. **Zdenko Franić** je pojasnio kako se u okviru novca za zagrebačko sveučilište stavka za Studentski centar u Varaždinu te se toga ne radi o smanjenju novaca u tu svrhu. Dodao je da je Vlada

kroz Ministarstvo znanosti i tehnologije uspjela stabilizirati troškove i rad studentskih centara u Zagrebu, kao i Osijeku. Ustvrdio je da ni jedna bitna aktivnost Ministarstva znanosti i tehnologije nije ovim rebalansom dovedena u pitanje uključujući i otvaranje 300 novih reformskih radnih mjesta.

Nije točan navod da niste rebalansom dokinuli studente, budući da su Vam kao Ministarstvu smanjena sredstva za 70 milijuna kuna, naglasila je **Dorica Nikolić**.

Na početku izlaganja **Ivan Jarnjak (HDZ)** osvrnuo se na situaciju glede isplata sudskih parnica zbog nelegalnih otkaza. Pojasnio je da je 1991. u Ministarstvu unutarnjih poslova dosta ljudi dobilo otkaz zbog toga što su odbili ići na ratište. Smatra da bi danas trebalo napraviti detaljnu analizu svih otkaza, a ne da navedene osobe iz MUP-a dobivaju naknade, jer su zbog njih ginuli drugi. Osvrnuo se na iznos koji je namijenjen rekavši kako se tu radi o 120 milijuna kuna čime se stvara veliki manevarski prostor za troškove koji se još ne znaju. Ukazao je potom na ukidanje 3 milijuna kuna za poticanje industrijskog razvoja te pita što će onda 10 milijuna kuna poticanju izvoza, ako nećemo imati što proizvesti. Nije se složio ni sa smanjivanjem sredstava za vojno opremanje rekavši da su tijekom požara vojni potencijali bili jako korisni. Zamjerio je predlagatelju i smanjenje sredstava za: stambeno zbrinjavanje invalida Domovinskog rata, zaštitu od poplava Hrvatskog zagorja, izgradnju bolnice u Zaboku, vatrogasne postrojbe te reformu sudova.

Ne stoji tvrdnja da su otkaz u MUP-u dobili samo oni koji su odbili ići na bojište jer koji bi se sud usudio donijeti odluku da nisu krivi oni koji su kršili radnu obvezu, ispravila je **Dubravka Horvat (SDP)**.

Ispravljen je navod koji ne postoji jer nisam govorio o sudovima, rekao je **Ivan Jarnjak**.

Gospodin Jarnjak nije upoznat sa svim radnjama oko izgradnje bolnice u Zaboku, jer se projekt nalazi pred finalizacijom dogovora oko kreditora, pojasnila je **Sonja Borovčak (SDP)**.

Mene je zanimalo samo zašto su smanjena sredstva za izgradnju bolnice, a o tom po tom, ako Sabor ne zna pojednostiti, ispravio je **Ivan Jarnjak**.

Za pojašnjenje se javio i zamjenik ministra unutarnjih poslova **Josip Vresk**. Istaknuo je da se tu ne radi o radno-pravnim sporovima, nego o naknadama za rad policijskih službenika na područjima posebne državne skrbi gdje je rečeno da policijski službenici na navedenim područjima nisu izjednačeni s ostalim državnim službenicima.

Rebalansom se žele postići neki kratkoročni učinci pred izbore

Kada dođe do toga da se u jednoj proračunskoj godini Proračun mijenja za 2 i pol milijarde kuna za zaključiti je da pogriješio onaj koji je planirao i bilo bi korektno priznati promašaj a ne da se sve interpretira kao genijalna dostignuća, rekao je **Drago Krpina (HDZ)**. Smatra da se tu ustvari radi o pukoj improvizaciji kojom se žele postići neki kratkoročni učinci pred parlamentarne izbore. Osvrnulo se na uvoz hrane u Hrvatsku te istaknuo da je u tu svrhu u prvom tromjesečju utrošeno preko milijardu i 200 milijuna dolara. Ako su to učinci, dodao je, reformi koje provodi Ministarstvo poljoprivrede, predložio je da reforma bude zaustavljena. Ukazao je i na stavku od 400 milijuna kuna za sanaciju šteta od suše, naglasivši kako je u svibnju rečeno da šteta iznosi milijardu i 600 tisuća kuna. Smatra da je stoga tijekom ljeta ta šteta morala biti barem četiri puta veća. Istaknuo je i kako se navedeni iznos nalazi u stavci Ministarstva poljoprivrede, a, kaže, za te namjene je u Ministarstvu financija već osigurano 28 milijuna. Drži da bi tu moglo doći do velikih manipulacija te jedini razlog takvog rasporeda sredstava vidi u političkoj nagodbi dviju stranaka. Ukazao je dalje na brisanje 111 milijuna za poticanje razvoja poljoprivrede te je upitao znači li to da se odustalo od tih famoznih zamisli. Zaključio je da je ovaj materijal krunski svjedok da je sadašnja Vlada izgubila kompas u vođenju državnih financija i gospodarske politike u cjelini.

Vlada je dala prijedlog od 400 milijuna kuna za djelomično otklanjanje šteta od suše Saboru na donošenje i to apsolutno isključuje političku trgovinu, ispravila je **Ljubica Lalić (HSS)**.

Ispravak netočnog navoda imao je i **Nenad Stazić (SDP)**. Netočnim drži to da je razlog rebalansa Proračuna promašaj u planiranju. Argumentirao je to time što nitko u vrijeme donošenja Proračuna nije znao da će biti suša, da će ove godine

biti izbori ili da će sud donijeti odluke o isplata odštete radnicima.

Mogu samo kategorički demantirati i odbiti svaku mogućnost oko špekulacija glede naknada za ovogodišnju štetu, rekao je zamjenik ministra poljoprivrede i šumarstva **Tomislav Ledić**. Pojasnio je kako je logično da su sredstva u iznosu od 400 milijuna kuna na relaciji Ministarstva poljoprivrede i šumarstva kada je ono bilo i predlagatelj tih mjera. Što se tiče samih mjera obrazložio je dalje da se tu radi o cijelom paketu mjera.

Razlog - rebalans je u pokušaju otklanjanja odgovornosti i krivnje Vlade za pogrešno i krivo planiranje te za stanje u javnim financijama, povećanju duga i porastu neplaćanja države.

Gospodin Ledić nastavlja sa svojom starom praksom i drži političke rasprave i daje ocjene, rekao je u sklopu povrede Poslovnika **Željko Glavan (HSL)**.

Ivo Lončar (nezavisni) se nadovezao rekavši da je ministar Pankretić na televiziji rekao kako je šteta od suše milijardu i 400 milijuna kuna i da će biti nadoknadena do sredine kolovoza.

Drago Krpina je netočnim ocijenio izjavu da se navedenih 400 milijuna kuna odnosi na sredstva za pomoć, nego, kaže, da su to sredstva za naknadu štete.

Izmjene i dopune Proračuna odraz jako lošeg posla koji obavlja aktualna vlast

Iz Državnog proračuna, pa i ovih izmjena i dopuna najbolje se vidi kakvu politiku vodi Vlada, smatra **Mario Kovač (HSL)**. Konstatirao je da povećanje stavke za provedbu izbora za 75 milijuna jasno govori o tome da će se izbori održati ove godine. Potom je ukazao na smanjenje sredstava za hrvatske manjine što, kaže, upućuje na to da u tu svrhu niti nije potreban neki novac budući da ćemo morati sa zemljama bivše Jugoslavije minus Slovenija plus Albanija uspostaviti određene institucionalne veze prije pristupanja Europskoj uniji. Upitao je, kakva je to reforma vojske u kojoj rastu troškovi

upravnih poslova i administracije, a režu se troškovi za opremanje i modernizaciju. Slično je i s Ministarstvom unutarnjih poslova, konstatirao je gospodin Kovač. Osvrnulo se dalje i na smanjenje sredstava za stambeno zbrinjavanje invalida Domovinskog rata. Drži da je razlog tome što sadašnja vlast u njima ne vidi svoje biračko tijelo. Drastično su, kaže, smanjena sredstva i za USKOK, što nam, pojašnjava dalje zastupnik, zorno govori o nedostatku volje da se ta institucija definitivno organizira i osposobi za borbu protiv organiziranog kriminala. Zaključio je da su predložene izmjene i dopune Proračuna odraz jednog jako lošeg posla koji obavlja aktualna vlast te da ih stoga ne može podržati.

Za riječ se javio potom dr.sc. **Hrvoje Kraljević (LIBRA)**. Neprihvatljivim je ocijenio smanjenje sredstava za Ministarstvo znanosti i tehnologije u iznosu od 70 milijuna kuna. Pojasnio je da se tu radi o stavkama koje bi trebale predstavljati glavne poluge razvoja znanosti. Razlog tome vidi u neodgovarajućem trošenju postojećih sredstava. Tu je posebno istaknuo međunarodnu suradnju u čiju svrhu nije potrošeno ni 20 posto te značajne projekte u okviru europskog programa Eureka za koji nije utrošeno ništa. Smatra da je to prekršaj. Zamjerio je i neadekvatno stambeno zbrinjavanje mladih znanstvenika. Osvrnulo se i na reformska sredstva za sveučilišta rekavši da se ona uopće nisu trošila te su stoga sada svedena na nulu. Nejasno mu je radi li se tu o lošem planiranju ili nečem drugom. Ukazao je potom na nelogičnost da su u Ministarstvu znanosti i tehnologije povećani doprinosi za zdravstveno osiguranje zaposlenika, ali ne i za mirovinsko. Na kraju se osvrnulo na izjavu predstavnika aktualne vlasti kako je ovo smanjenje sredstava za navedeno ministarstvo jedan dobar znak, nazvavši to školskim primjerom demagogije.

Želimir Janjić (HSL) se osvrnulo na povećanje od sto milijuna kuna za Ministarstvo obrane rekavši da je 20 posto od toga otišlo za plaće. Smatra da se na ovaj način dovodi u pitanje reforma i modernizacija Hrvatske vojske. Isto je, kaže, i u Ministarstvu unutarnjih poslova. Ukazao je i na povećanje sredstava za Ministarstvo prosvjete i športa zamjerivši ministru što se nije uspio izboriti da besplatne udžbenike imaju svi učenci osnovnih škola, a ne samo učenici

u Zagrebu. Drži dalje da je povećanje sredstava za Ministarstvo rada i socijalne skrbi trebalo biti utrošeno za otpremnine ili jednokratne pomoći. Potom se usprotivio tome što su smanjena sredstva za Ministarstvo znanosti i tehnologije i Ministarstvu zdravstva. Zaključio je da će za nekoga ovaj rebalans predstavljati smiješak, a nekome će on biti kiseo. Argumentirao je to time što su ministarstva koje drže SDP i HSS dobila najviše, dok su ostala ministarstva bila manje sreće.

Zamjenik ministra prosvjete **Ivan Vavra** je pojasnio da su besplatni udžbenici odluka Grada Zagreba što predstavlja autonomnu odluku lokalne samouprave.

Netočan je navod da u Hrvatskoj postoje ministarstva političkih stranaka, postoje samo ministarstva Vlade Republike Hrvatske, istaknuo je mr.sc. **Marin Jurjević (SDP)**.

Želimir Janjić je pojasnio kako je samo zamjerio Ministarstvu prosvjete i športa to što nije omogućilo da svi učenici osnovnih škola u Hrvatskoj imaju besplatne udžbenike.

Ante Beljo (HDZ) je govorio o troškovima Proračuna kao rezultat sudskih sporova upitavši kako zaštititi državu i porezne obveznike od nepotrebnih izdataka? Smatra da su ta sredstva trebala biti isplaćena prije podizanja tužbi. Mišljenja je kako je u mnogim od tih slučajeva postojala politička pozadina po formuli, operacija uspjela, pacijent umro. Zaključio je da to aktualnu vlast i ne uzrujava previše, jer to plaćaju hrvatski porezni obveznici.

Predstavnik predlagatelja, zamjenik ministra financija mr.sc. **Damir Kuštrak** očitovao se tada o amandmanima. Nije prihvatio ni jedan, a isti stav imala je i saborska većina.

Zastupnici su potom prešli na glasanje i većinom glasova (53 "za", 24 "protiv" i 4 "suzdržana") donijeli Izmjene i dopune Državnog proračuna za 2003. godinu u tekstu kako ga je predložila Vlada zajedno s njenim amandmanom. Hrvatski sabor donio je većinom glasova i niz odluka o davanju suglasnosti na izmjene i dopune financijskog plana za 2003. godinu: Hrvatskoga zavoda za mirovinsko osiguranje, Hrvatskoga zavoda za zdravstveno osiguranje, Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje te Hrvatskih voda. Većinom glasova donesen je i zaključak kojim se ovlašćuje stručna služba Hrvatskoga sabora da zajedno s Ministarstvom financija izvrši redakciju ovog materijala prije objave u "Narodnim novinama".

V.Ž; M.S.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O IZVRŠAVANJU DRŽAVNOG PRORAČUNA REPUBLIKE HRVATSKE ZA 2003. GODINU

Vladi ovlast da kontrolira zaduživanje lokalnih i regionalnih jedinica samouprave

Na - 36 - izvanrednoj sjednici u rujnu Hrvatski sabor je, među ostalim, novelirao Zakon o izvršavanju ovogodišnjeg Državnog proračuna, uglavnom radi usklađivanja s novim Zakonom o proračunu koji se primjenjuje od 1. srpnja.

Jedna od najznačajnijih novina je izmjena članka 37, zahvaljujući kojoj se ukidaju mjere ograničenja koje su bile dužne propisati jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave u odlukama o izvršavanju proračuna za 2003. godinu. Naime, Zakonom se daje ovlaštenje Vladi da može izdati suglasnost za zaduživanje općina, gra-

dova i županija najviše do 3 posto ukupno planiranih rashoda svih lokalnih i područnih jedinica u ovoj godini. To se ograničenje neće odnositi na područja posebne državne skrbi te na one lokalne jedinice koje ostvaruju kreditna sredstva za nabavu nefinancijske imovine iz fondova za regionalni razvoj te za razvoj i zapošljavanje.

O PRIJEDLOGU

Predloženim izmjenama odredbe postojećeg Zakona o izvršavanju Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2003. godinu usklađuju se sa Zakonom

o proračunu iz svibnja ove godine, koji se primjenjuje od 1. srpnja. Odredbom članka 5. noveliranog Zakona utvrđuje se visina tekuće zalihe proračuna u iznosu od 232,5 mln. kuna.

U Računu financiranja ovogodišnjeg Proračuna utvrđen je iznos od 9 mlrd. i 152 mln. kuna do kojega se Vlada može zadužiti - na inozemnom ili domaćem tržištu novca i kapitala, te svota od 7 mlrd. i 673 mln. kuna za tekuće otplate glavnice državnog duga. Budući da je došlo do manjeg povlačenja inozemnih kredita te smanjenja otplate državnog duga, izmjenama članka 28. to se zaduženje smanjuje na 8 mlrd. 162 mln. kuna,

a iznos za otplatu glavnice državnog duga na 7 mlrd. 304 mln. kuna. Nadalje, povećava se iznos jamčevne zalihe za plaćanja po državnim jamstvima za 70 mln. kuna.

Člankom 12. Konačnog prijedloga zakona utvrđuje se visina vrijednosti posla iznad koje se mora tražiti suglasnost Vlade kada se sklapaju kreditni poslovi s inozemstvom ili daju jamstva (7,5 mln. kuna). Ranije je to bilo propisano Zakonom o kreditnim odnosima s inozemstvom koji je prestao važiti 18. lipnja ove godine.

Općine, gradovi i županije se, uz suglasnost Vlade, mogu zadužiti najviše do 3 posto ukupno planiranih rashoda svih lokalnih i područnih (regionalnih) jedinica u 2003. godini.

U obrazloženju zakonskog prijedloga se, među ostalim, navodi da je više zastupnika Hrvatskog sabora i klubova zastupnika u prvom polugodištu ove godine tražilo izmjenu, odnosno brisanje članka 37. postojećeg Zakona. Uvažavajući njihove argumente Vlada predlaže da se utvrdi masa sredstava do koje može izdati suglasnost za zaduženje općinama, gradovima i županijama u ovoj godini. Ta se ograničenja ne bi odnosila na područja od posebne državne skrbi i na djelatnost fondova za regionalni razvoj te za razvoj i zapošljavanje, koji u programu imaju poticajne mjere i kreditna sredstva za općine, gradove i županije.

Budući da je tijekom godine podneseno više zahtjeva lokalnih jedinica koje se dosad nisu zadužile, a i u sredstvima spomenutih fondova planirana su kreditna sredstva za kapitalne projekte za lokalnu i područnu samoupravu, posebno na područjima posebne državne skrbi, Vlada smatra da Zakonom treba omogućiti zaduživanje općina, gradova i županija najviše do 3 posto ukupno planiranih rashoda svih lokalnih i područnih jedinica u 2003. godini (pod uvjetima i po postupku propisanom člancima 31. do 34. ovog Zakona).

Kako je ove godine došlo do značajne aktivnosti Hrvatske banke za obnovu i razvitak u izvoznim poslovima, u Prijedlogu rebalansa Proračuna iznos pla-

niran za tu namjenu povećan je za 100 mln. kuna. Ista izmjena unesena je i u članak 38. postojećeg Zakona o izvršavanju Proračuna. Člankom 38a. utvrđuje se, pak, da ukupna visina zaduženja izvanproračunskih korisnika državnog proračuna u ovoj godini može iznositi 4,7 mlrd. kuna.

Odredbama članka 17. noveliranog Zakona omogućuje se povoljnije korištenje državnih potpora u poljoprivredi, ribarstvu i šumarstvu propisanih istoimenim zakonom, a člankom 18. propisuje da se sredstva ostvarena obavljanjem turističke djelatnosti ne uplaćuju u državni proračun, nego da ostaju u toj djelatnosti radi njena razvoja. Zakonom je, među ostalim, predviđena i mogućnost izvršavanja rashoda iznad planom utvrđenih aktivnosti za namjene koje su utvrđene Zakonom o igrama na sreću i Uredbom Vlade donesenom na temelju tog zakona.

Kako bi se omogućilo uspješno dovršenje započetih reformi u javnim i državnim službama, poslova, funkcija i programa korisnika državnog proračuna te izvršavanje obveza koje proizlaze iz kolektivnih ugovora i provedbenih propisa donesenih na temelju Zakona o plaćama u javnim i državnim službama, dopunjava se članak 46. postojećeg Zakona. Konkretno, predviđa se mogućnost preraspodjele sredstava za subvencije, pomoći i nabavu nefinancijske imovine planiranih u Državnom proračunu za ovu godinu.

RADNA TIJELA

Predložene izmjene i dopune poduprla su nadležna radna tijela. **Odbor za zakonodavstvo** i **Odbor za financije i državni proračun** učinili su to bez primjedbi.

Na sjednici **Odbora za lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu** izneseno je mišljenje da je Vlada RH ovim zakonskim izmjenama trebala omogućiti zaduživanje svim lokalnim i područnim jedinicama do određenog iznosa sredstava. Obrazloženje - predloženo rješenje prema kojem se one mogu zadužiti najviše do 3 posto ukupno planiranih rashoda u 2003. godini neće moći iskoristiti svi gradovi, općine i županije.

U okviru pripreme rasprave zastupnik **Josip Pavković (SDP)** uložio je amandman na članak 10. Konačnog prijedloga zakona. Riječ je o prijedlogu za dopunu

članka 34. postojećeg Zakona, čija je svrha omogućiti lokalnim i područnim jedinicama izdavanje jamstava za zaduživanje ne samo trgovačkim društvima i javnim ustanovama u njihovu vlasništvu, nego i udrugama koje obavljaju poslove iz njihova djelokruga (primjerice, dobrovoljnim vatrogasnim društvima).

RASPRAVA

Glavne značajke predloženih novela Zakona o izvršavanju Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2003. godinu zastupnicima je obrazložio mr.sc. **Damir Kuštrak**, zamjenik ministra financija. Potom su dobili riječ predstavnici klubova zastupnika.

Vlada vodi aktivnu gospodarsku politiku

Josip Leko, glasnogovornik Kluba zastupnika SDP-a, konstatirao je da je ovaj zakonski prijedlog logična posljedica rasprave o Prijedlogu izmjena i dopuna Državnog proračuna za 2003. godinu. Podsjetivši na osnovna pitanja koja se njime uređuju napomenuo je da njegovi stranački kolege posebno pozdravljaju povećanje iznosa za subvencije kamata

Pohvalno je povećanje sredstava za subvencioniranje kamata na kredite HBOR-a za poticanje izvoza.

na kredite HBOR-a za 100 mln. kuna. Kako reče, na temelju toga, a i kroz Rebalans proračuna vidljivo je da hrvatska Vlada vodi vrlo aktivnu politiku oživljavanja gospodarskih aktivnosti. Cilj je spomenutih mjera zadržati makroekonomsku stabilnost, povećati financijsku disciplinu u zemlji te izgraditi gospodarsku i financijsku infrastrukturu. Esdepeovci se nadaju da će to uroditi i povećanjem gospodarskog i industrijskog rasta u 2003. godini, padom nezaposlenosti, stabilnim tečajem kune, te smanjenjem stope inflacije i proračunskog deficita. Iz navedenih razloga podržat će, kaže, predloženi Zakon.

Udovoljeno zahtjevima lokalnih jedinica

Govoreći u ime Kluba zastupnika HDZ-a, **Ivan Šuker** je primijetio da je ovaj Zakon, koji mnogi smatraju tehničkim, u proteklih devet mjeseci pricinio dosta problema, prije svega jedinicama lokalne samouprave i pojedinim proračunskim korisnicima. Stoga zastupnici HDZ-a drže da su prije rasprave o njegovim izmjenama, a i o Rebalansu proračuna, zastupnici trebali razmotriti izvješće o izvršenju Proračuna, informaciju o stanju ino-duga i zaduživanju, države te zakon o dospjelim a nenaplaćenim potraživanjima.

S obzirom na to da se Konačnim prijedlogom noveliranog zakona u Računu financiranja Državnog proračuna predviđa za milijardu kuna manje zaduženje države, Šuker je zatražio da predstavnik Ministarstva pojasni iz kojih će se sredstava podmiriti rashodi koji su ostali identični, to više što ni prihodovna strana Proračuna nije mijenjana. Primijetio je, nadalje, da u obrazloženju predlagatelja nije rečeno ni zbog čega je za 70 mln. kuna povećana stavka za otplatu jamstvenih obveza države prema kreditorima, umjesto njihovih dužnika (građani bi trebali znati tko nije vratio kredite i zašto).

Po njegovim riječima zastupnici HDZ-a smatraju da bi trebalo precizirati i tko se može zadužiti do visine od 7,5 mln. kuna, koliko je propisano člankom 12. ovog Zakona. Naime, ranije je ta granica bila utvrđena Zakonom o kreditnim odnosima s inozemstvom koji je u lipnju ove godine prestao važiti.

U nastavku je izrazio zadovoljstvo činjenicom da je udovoljeno zahtjevima jedinica lokalne samouprave za izmjenu članka 37, kako bi se mogle zaduživati do određenog postotka ukupno planiranih rashoda. Upozorio je, međutim, da bi, koristeći se pozitivnim iskustvima zapadnih zemlja, na svim nivoima vlasti trebalo odrediti koliko se tko može zadužiti, ali u postotku BDP-a. Zastupnici HDZ-a smatraju da bi to bilo pravično rješenje i da se u tom slučaju ne bi moglo dogoditi da mnogi projekti lokalnih jedinica stoje zbog toga što se država zadužila (takva je situacija bila ove godine). Njihov glasnogovornik je izrazio uvjerenje da nakon donošenja ovog Zakona lokalne jedinice neće dugo čekati na to da dobiju dozvo-

lu za zaduženje, te da će do kraja godine realizirati planirane projekte.

Osvrnuo se i na novi članak 38a. Konačnog prijedloga zakona kojim se utvrđuje ukupna visina zaduženja izvanproračunskih korisnika u ovoj godini, do iznosa od 4 mlrd. 756 mln. i 692 tisuće kuna. Njegove stranačke kolege interesira na koje se to izvanproračunske korisnike odnosi i u kojem iznosu se tko zadužuje. Naime, s obzirom na to da će sljedeće godine vjerojatno netko drugi sastavljati proračun, prilikom donošenja ovog zakona neka pitanja treba jasnije definirati, a ne da se tijekom godine pojedina rješenja mijenjaju, napominje Šuker.

Na svim nivoima vlasti trebalo bi odrediti koliko se tko može zadužiti, ali u postotku BDP-a.

Na kraju je najavio da će zastupnici HDZ-a podržati ovaj zakonski prijedlog, prvenstveno zbog izmjene članka 37.

Tko je odgovoran zbog nepovlačenja već odobrenih kredita?

Jozo Radoš (LIBRA) konstatirao je na početku svog izlaganja da je ovaj zakon popratni akt Državnog proračuna i da će Klub zastupnika LIBRE prema njemu zauzeti negativan stav jednako kao i prema izmjenama i dopunama Proračuna.

Precizirati koji prihodi pridaju Državnom proračunu a koji će ostati na raspolaganju državnim institucijama, kako bi pojačale svoju osnovnu djelatnost.

U nastavku je primijetio da bi netko trebao snositi odgovornost zbog toga što državna tijela nisu u stanju povući već odobrene kredite korisnicima državnog proračuna iz inozemstva (riječ je o iznosu većem od 300 mln. kuna). Naime, time se nanosi nemala šteta državi (neki od tih kredita se skupo plaćaju ako se na

vrijeme ne povuku) jer se narušava njen i ugled njenih institucija u komunikaciji s međunarodnim financijskim i drugim institucijama.

Smanjenje iznosa za tekuću otplatu glavnice državnog duga nije došlo našom zaslugom, već zbog pada vrijednosti dolara u odnosu na euro, kaže zastupnik. Kao što nam u ovom slučaju međuvalutarni odnosi idu u prilog, tečajne razlike su, na drugoj strani, pridonijele povećanju našeg vanjskog duga za gotovo dvije milijarde dolara, jer se taj dug uvijek izražava u dolarima.

I zastupnici LIBRE pozdravljaju povećanje aktivnosti Hrvatske banke za obnovu i razvoj za poticanje izvoza, napominje Radoš. Nadaju se samo da će 100 mln. kuna predviđenih za tu namjenu doista biti iskorišteno na pravi način. Naime, dosad je, kaže, veliki novac otišao u HBOR za tu namjenu, ali bez nekih većih efekata.

Potaknut prijedlogom predlagatelja da se vlastiti prihodi od turističke djelatnosti izuzmu od uplate u Proračun i ostave institucijama koje ih stvaraju, izrazio je mišljenje da bi Zakonom trebalo trajno precizirati koji prihodi pripadaju Državnom proračunu, a koji će zbog posebnih razloga ostati na raspolaganju državnim institucijama (riječ je o znanstvenim, ustanovama u zdravstvu, socijalnoj skrbi, kulturi, onima koje se bave turizmom itd.) kako bi pojačale svoju temeljnu djelatnost. Dosad se to rješavalo prilično proizvoljno, što je otežavalo i poslovanje tih institucija, ali i onemogućavalo transparentno prezentiranje Državnog proračuna, kaže zastupnik.

Odluke o zaduživanju moraju biti javno obznanjene

Po riječima mr. **Željka Glavana**, glasnogovornika Kluba zastupnika HSLA-a, netočne su ministre tvrdnje kako su svi makroekonomski pokazatelji za Hrvatsku dobri. Naime, vanjskotrgovinski deficit i inozemna zaduženost zemlje su više nego očiti i javnost je sad već i pod psihološkim pritiskom veličinom duga koji Hrvatska ima prema drugim zemljama. Osim toga, dva mjeseca prije kraja godine i mjesec dana prije prestanka mandata ovog saborskog saziva "uštimava" se proračun, da bi se prije dolaska nove vlasti pokrilo sve ono što nije izvršeno prema planu, negodovao je zastupnik. A vrhunac svega je - kaže -

članak 13. Konačnog prijedloga zakona kojim se briše odredba članka 36. postojećeg Zakona, koja propisuje da se odluke Vlade o zaduživanju te o davanju državnih jamstava objavljuju u "Narodnim novinama". Usvoji li se to rješenje, ni zastupnici a ni hrvatski građani više neće smjeti znati za koga se Vlada zadužuje i kome daje garancije, negoduje Glavan. Ne dobije li se od predstavnika predlagatelja zadovoljavajući odgovor na pitanje zbog čega se ide na tu izmjenu (u obrazloženju zakonskog prijedloga nema ni riječi o argumentima Vlade) Klub zastupnika HSLŠ-a će izaći s tim u javnost, najavio je zastupnik.

Ne budu li se odluke Vlade o zaduživanju objavljuvale u "Narodnim novinama", ni zastupnici, a ni hrvatski građani više neće znati za koga se Vlada zadužuje i kome daje garancije.

Hrvoje Kraljević (LIBRA) je opovrgnuo njegovu tvrdnju da mandat zastupnicima istječe za mjesec dana. Kako reče, mandat istječe 2. veljače 2004. Druga je stvar ako ovaj Sabor sam doneše odluku o svom raspuštanju. **Dubravka Horvat (SDP)** je podsjetila na to da u obrazloženju uz članak 13. stoji da se tekst članka 36. briše zbog toga što je materija koju uređuje regulirana člancima 80. i 93. Zakona o proračunu.

Riječ predlagatelja

Konstatiravši da je zastupnik Glavan diskutirao vrlo temperamentno, mr.

Damir Kuštrak je u zaključnoj riječi ponovio da se predložene novele najvećim dijelom odnose na usklađivanje sa Zakonom o Državnom proračunu, donesenim prije tri mjeseca. Odgovarajući na primjedbe iz rasprave, podsjetio je na činjenicu da je Hrvatski sabor donio i potvrdio financijski plan Hrvatskih autocesta kojim je dozvolio zaduživanje od 3 milijarde i 900 milijuna kuna. Radi usklađivanja sa Zakonom o proračunu u članak 16. ovog Zakona morale su biti ubačene te iste brojke koje su već jednom izglasane i to nije ništa novo, rekao je doministar.

U nastavku je priznao da se neki inozemni krediti ne povlače predviđenom dinamikom (svi ti krediti nisu namijenjeni samo državnoj upravi nego i lokalnoj samoupravi i nekim institucijama). Jedan dio zaduženja države se doista smanjuje, i to stoga što su Ministarstvo financija i Vlada odlučili da neće povući sredstva SAL kredita koji je bio budžetiran, jer za to nema potrebe. Naime, INA je prodana za 505 milijuna dolara, što je veći iznos od prvobitno planiranog.

Potaknut izlaganjem zastupnika Glavana doministar je još napomenuo da se u zadnje vrijeme, namjerno ili iz neznanja, stalno brkaju pojmovi javni i inozemni dug, iako se radi o dvije potpuno različite stvari. Kako reče, Vlada i Ministarstvo financija nisu odgovorni, pogotovo izravno, za inozemni dug. Za to je odgovorna Hrvatska narodna banka koja ima na raspolaganju instrumentarij za reguliranje inozemnih zaduživanja. Država je odgovorna samo djelomično, onoliko koliko se sama zadužuje u inozemstvu, a kao što je vidljivo iz ovog Rebalansa, mi smo upravo smanjili inozemno zaduživanje, zaključio je.

U svom ponovnom javljanju mr. **Željko Glavan** mu je prigovorio da je povrijedio Poslovnik, ocijenivši njegovo izlaganje temperamentnim (predstavnik Vlade ne može ocjenjivati govore zastupnika). Ispravio je i njegov navod da je javni, odnosno državni dug samo ono što se zadužuje Vlada. Zaboravio je, kaže, spomenuti i to da se u Proračunu moraju planirati sredstva i za davanje garancija, među ostalim, i Viktoru Lencu.

Nakon toga je predsjedatelj, dr. **Ivica Kostović**, potpredsjednik Hrvatskog sabora, zaključio raspravu.

U nastavku sjednice uslijedilo je izjašnjavaње o amandmanu što ga je na tekst Konačnog prijedloga zakona podnio **Josip Pavković (SDP)**. Predstavnik predlagatelja mr. **Damir Kuštrak** je informirao zastupnike da Vlada ne može prihvatiti njegov zahtjev, jer je u suprotnosti sa Zakonom o Proračunu koji prilično jasno definira kome se može davati suglasnost za zaduživanje. Uvaživši argumente Vlade zastupnik je povukao svoj amandman, uz napomenu da ga je podnio s namjerom da se lokalnim i područnim jedinicama omogući davanje jamstava za zaduženje i udrugama, prvenstveno ciljajući na dobrovoljna vatrogasna društva. Nije logično, kaže, da imamo različit pristup kod davanja jamstava javnim (profesionalnim) vatrogasnim postrojbama i dobrovoljnim vatrogasnim društvima.

Nakon toga je predsjednik Tomčić zaključio raspravu i dao na glasovanje Konačni prijedlog zakona. Donesen je većinom glasova nazočnih zastupnika (65 glasova "za", 4 "protiv" i 8 "suzdržanih") u predloženom tekstu.

M.Ko.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POMORSKOM DOBRU I MORSKIM LUKAMA

Uspješnija zaštita

Hrvatski je sabor donio, uz veći broj amandmana, **Zakon o pomorskom dobru i morskim lukama** čije donošenje je jedna od obveza u postupku usklađivanja hrvatskog zakonodavstva s pravnom stečevinom Europske zajednice. Stoga je primijenjen hitni postupak.

Ovim se Zakonom, navodi predlagatelj, Vlada RH, uređuje pomorsko dobro i granice pomorskog dobra, upravljanje pomorskim dobrom i njegova zaštita, sustav dodjele koncesija izvan luka, razvrstaj luka te, među ostalim, održavanje reda na pomorskom dobru.

O PRIJEDLOGU

Koncesija - tek po utvrđenom i upisanom pomorskom dobru

Umjesto prikaza zakonskog prijedloga, evo što je o njemu rekao ministar pomorstva, prometa i veza, **Roland Žuvanić**. Izvijestio je zastupnike da će se predloženim osigurati uspješnija zaštita pomorskog dobra, urediti pravni odnosi u smjeru na koji je ukazala praksa, obaviti decentralizacija podjelom prihoda, primjerenije valorizirati pomorsko dobro te sustavno odrediti granice pomorskog dobra i provesti upis u zemljišne knjige (preduvjet boljeg gospodarenja). U skladu s nizom presuda Upravnog suda, kojima se ne priznaje postojanje pomorskog dobra ex lege već je potrebna njegova uknjižba, smatra se da predloženi način određivanja granica pomorskog dobra pridonosi operacionalizaciji i efikasnosti pri utvrđivanju granica pomorskog dobra kao preduvjeta za sređivanje katastra i zemljišnih knjiga te gospodarskog korištenja pomorskog dobra. Ovim ocjenama prethodio je osvrt na sadržaj predloženoga zakonskog akta.

Zakonski prijedlog obuhvaća materiju sadržanu u Pomorskom zakoniku u dijelu o pomorskom dobru i morskim lukama, čije će odredbe prestati važiti. Potreba uređenja spomenute građe jednim zakonom proizašla je iz potrebe sustavnijeg i preglednijeg reguliranja tih pravnih odnosa. Uklonjene su nedorečenosti i nejasnoće uočene u primjeni zakona, ali uvedene i nove važne novine.

Predloženim se osigurava uspješnija zaštita pomorskog dobra, uređuju pravni odnosi u smjeru na koji je ukazala praksa, obavlja decentralizacija podjelom prihoda, primjerenije valorizira pomorsko dobro te sustavno određuju granice pomorskog dobra.

Granice pomorskog dobra ne bi više određivala Vlada već Povjerenstvo za granice pomorskog dobra pri Ministarstvu pomorstva, prometa i veza, na prijedlog županijskog povjerenstva (time se skraćuje postupak). Koncesije se, pak, ne bi više mogle dodjeljivati bez prethodno utvrđenog i upisanog pomorskog dobra u zemljišne knjige, čime se osigurava sređivanje dijela tih knjiga. U sustav upravljanja pomorskim dobrom uključene su, osim županija, općine i gradovi - uvodi se ravnomjernija raspodjela prihoda s naslova upravljanja pomorskim dobrom.

Koncesijske naknade se, prema predloženom, dijele između Republike, županije i grada, odnosno općine. Decentralizacija sredstava prati i decentralizaciju obveza pa općine i gradovi brinu o zaštiti i održavanju pomorskog dobra u općoj uporabi, a županije na cijelom području županija. Osim trećine koncesije, općinama, odnosno gradovima pripada i ukupna naknada od koncesijskih odobrenja. Županiji-

ska skupština ovlašćuje se za donošenje odluke o prijenosu ovlaštenja za dodjelu koncesija na gradove i općine.

Značajna je novina - uvođenje instituta založnog prava na koncesiji, što će potaknuti nova ulaganja na pomorskom dobru. Produženi su, nadalje, koncesijski rokovi - županije bi ih dodjeljivale na rok do 20 godina, Vlada do 50, a za duže bi razdoblje Vlada trebala dobiti suglasnost Hrvatskog sabora.

Dodjela koncesija izvan luka prenosi se na poglavarstva kao izvršna operativna djela, s tim da se odluke o koncesiji mogu donijeti samo na temelju provedenoga javnog natječaja. Pojednostavljuje se postupak dodjele koncesija u lukama otvorenim za javni promet i lukama posebne namjene, uvodi više vrsta koncesija, produžuju koncesijska razdoblja. Predložena je mogućnost prijenosa koncesije što će, uz ostalo, bitno pridonijeti povećanju investicija u luke posebne namjene.

Zakonskim prijedlogom predviđeno je još: uspostavljanje jedne lučke uprave na području županija; uvođenje inspektora pomorskog dobra; pravno nevaljali upisi vlasništva i drugog stvarnog prava na pomorskom dobru brišu se po sili zakona; u slučaju promjene ranije utvrđenih granica pomorskog dobra pristupa se izvlaštenju.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupro je donošenje ovoga Zakona i nije se usprotivio hitnom postupku. Na tekst Konačnog prijedloga podnio je četiri amandmana. Odbor smatra da bi ravnatelj lučke uprave trebao odgovarati i nadležnom ministru imajući u vidu prava i obveze koje ima lučka uprava.

Zahtjev za korekciju u članku 110 (brisanje riječi "doneseni radi pripremanja i vođenja postupka") objašnjava se napomenom kako to nije potrebno unositi jer je pitanje prigovora na odluke tijekom postupka riješeno posebnim zakonom.

Amandmanom je zatraženo da se u članku 118. stavku 6. riječi: "bez valjanog pravnog osnova" zamijene riječima: "sa valjanom pravnom osnovom" te da se predvidi kako će se postupci za davanje prvenstvene koncesije iz članka 62. Zakona o morskim lukama ("Narodne novine", br. 108/95., 10/95. i 97/00.), započeti do stupanja na snagu ovoga Zakona dovršiti prema odredbama toga zakona. Obrazloženje: razvidno je da je namjera predlagatelja da u određeni pravni režim stavi postojeće građevine na pomorskom dobru koje su izgrađene ili stečene valjanim pravnom poslom i s valjanom pravnom osnovom, a ne bez toga pa se tako uređuje tekst.

Budući da postoje započeti a nedovršeni postupci za davanje prvenstvenih koncesija (Luka Split i Luka Ploče) predlaže se predvidjeti da će se ti postupci dovršiti prema zakonu koji je važio u vrijeme kada su ti postupci započeti, pogotovo jer je isti režim utvrđen i za ostale luke otvorene za javni promet.

Nomotehničko usklađivanje izričaja u članku 121. sadržaj je četvrtog amandmana.

Odbor je, uz to, ukazao na određene manjkavosti (uz zahtjev da ih ukloni predlagatelj svojim amandmanima):

- nedovoljno je izražen položaj prava i ovlasti jedinica lokalne pa i područne (regionalne) samouprave u postupcima odlučivanja ali i gospodarenja na pomorskom dobru (posebno u postupcima gradnje objekata na pomorskom dobru i iskorištavanja pomorskog dobra, imajući u vidu propise o gradnji, a nadalje prava i obveze u donošenju i odlučivanju slijedom propisa i dokumenata prostornog uređenja);

- pojedina rješenja na određeni način odstupaju od onih utvrđenih posebnim zakonima kao što su, primjerice Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima i Zakon o zemljišnim knjigama. Ovo prvenstveno u odnosu na članak 118, u kojemu je dvojbena rješenje iz stavka 2, prema kojemu i bez znanja zemljišnoknjižnog vlasnika može njegovo vlasništvo biti brisano iz zemljišne knjige. Dakako, stavci 3. i 4. su suvišni jer će se eventualna promjena granice pomorskog dobra i posljedice te promjene primjenjivati snagom Pomorskog zakonika.

I članovi **Odbora za lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu** podržali su donošenje zakona, upozorivši aman-

dmanom da je potrebno davanje koncesija spustiti na nižu razinu (skupštinama gradova, općina i županija), s tim da Vlada daje suglasnost na odluku. Prvim je predviđeno da odluku o davanju koncesije na posebnu uporabu pomorskog dobra za objekte od važnosti za županiju ili grad, odnosno općinu daje županijska skupština. U obrazloženju drugog amandmana stoji kako diskrecijsko pravo župana da imenuje članove stručnog tijela iz redova županijskih ureda i ureda državne uprave samo po sebi ne garantira stručnost već utjecaj birokracije i politike pa je predloženo da to čini skupština iz redova priznatih stručnjaka za prostorno planiranje, turizam, zaštitu okoliša, pomorsko-prometne struke i druge odgovarajuće struke iz područja koje obuhvaća određena koncesija. Amandmanom se također uređuje da stručno tijelo za ocjenu ponuda za koncesiju koje imenuje Vlada ne budu iz redova ministarstava nego iz redova stručnih krugova, koji su jedini mjero-davni za donošenje tih ocjena.

Uz podršku zakonskom prijedlogu i zamjerke na račun dodjele koncesija za gospodarsko korištenje pomorskog dobra, **Odbor za turizam** podnio je dva amandmana. Smatra se opravdanim i svrhovitim, stoji u obrazloženju prvoga, da koncesiju za gospodarsko korištenje pomorskog dobra na rok od 20 godina daje skupština županije, a ne županijsko poglavarstvo, dok se drugi obrazlaže tvrdnjom kako je transparentnije ako umjesto ministra imenovanje članova Vijeća za dodjelu koncesijskih odobrenja obavlja županijsko poglavarstvo.

Uskladiti s pravnom tečevinom Europske unije - ocjena je **Odbora za europske integracije**.

RASPRAVA

Nakon ministra **Rolanda Žuvanića**, izlagali su predsjednici radnih tijela. Dr.sc. **Jure Radić** je izvijestio zastupnike da Odbor za pomorstvo, promet i veze nije imao kvorum. Osim što to radno tijelo nema dovoljno članova (mora se, rekao je Radić, poštovati odluka klubova koji ne žele raditi u odborima dok se ne provedu izbori), Odbor već tri godine nema tajnika, a šest mjeseci ni savjetnika. U ime Odbora za zakonodavstvo govorio je **Josip Leko**, u ime Odbora za lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu

Zoran Šimatović, a u ime Odbora za turizam **Željko Pavlic**.

Suprotno Ustavu, zakonima, Strategiji

Klub zastupnika HSLŠ-a (predstavnik **Mario Kovač**) svrstao je zakonski prijedlog među Vladine najlošije uradke, rekavši, uz to, kako je i suprotan Ustavu RH, Zakonu o vlasništvu i drugim stvarnim pravima i Zakonu o općem upravnom postupku, a i Strategiji razvitka pomorstva Hrvatske u 21. stoljeću.

To što se koncesija može dati tek nakon što se utvrdi granica pomorskog dobra i provede u zemljišnim knjigama prijeti svojevrsnom blokadom gospodarskog korištenja i donošenja koncesija na pomorskom dobru.

On je, nadalje: upozorio da u drugostepenom predmetu povodom rješenja Povjerenstva za granice ne bi trebali odlučivati Ministarstvo (budući da granicu, prema predloženom, utvrđuje Povjerenstvo faktički bi odlučivali isti ljudi); izjavio kako se zbog upornog odbijanja Vlade da definira odluku o koncesiji kao pravni akt predviđa niža razina pravne zaštite koncesionara nego dosad (a Ustavni sud je - doduše na području telekomunikacija, ali koncesija je koncesija) utvrdio da je koncesija upravni akt; ukazao na "vrlo specifične institute zaštite" koncesionara - izmišlja se institut prigovora protiv odluke županijskog poglavarstva, a nije osigurana zaštita koncesionara kad je riječ o koncesiji koju Vlada daje na pedeset godina (groteskno je da postoji pravo žalbe u slučaju pravne zaštite sadržaja marginalnog značenja na pomorskom dobru - primjerice kioska); upitao - što je valjan način stjecanja prava vlasništva ili drugih stvarnih prava na pomorskom dobru s obzirom na to da je prijelaznim odredbama propisano postupanje u slučaju "pravno nevaljalih" (otvara se prostor zloporabama) te što je s evidentnom suprotnošću članka 5. temeljem kojega se na pomorskom dobru ne

može stjecati vlasništvo ni druga stvarna prava sa Zakonom o vlasništvu i drugim stvarnim pravima (ne može u istom pravnom sustavu važiti i vlasnička i nevladnička koncepcija).

Iz ovog izlaganja izdvajamo još sljedeće primjedbe, prijedloge, ocjene i upite: zakon će u neugodnu poziciju staviti jedinice lokalne samouprave i regionalne samouprave (naknada od šteta nastalih onečišćenjem pomorskog dobra prihod je Državnog proračuna, dok sanaciju obavlja županija); trećina sredstava za upravljanje ide u Državni proračun, a obveze će financijski opterećivati gradove, općine i županije); to što se koncesija može dati tek nakon što se utvrdi granica pomorskog dobra i provede u zemljišnim knjigama prijeti svojevrstnom blokadom gospodarskog korištenja i donošenja koncesija na pomorskom dobru; članak 118. otvara zapravo, mogućnost legaliziranja tzv. divlje gradnje; "interesantno" je u tom smislu rješenje prema kojem se dio bespravno sagrađene nekretnine koja se koristi za stanovanje i za gospodarske svrhe može legalizirati; nebulozna je i odredba da morska obala uključuje i dio kopna nastao nasipavanjem u dijelu koji služi iskorištavanju mora (što ako netko naspe obalu da bi, primjerice, otvorio kafić ili sl.); zašto je preuzeta (po ocjeni uglednih stručnjaka) neprimjenjiva definicija morske obale iz Pomorskog zakonika; gdje je nestala "prvenstvena koncesija" bez koje se nameće upit - što s trgovačkim društvima nastalim pretvorbom koja nisu konzumirala svoje pravo (primjerice Luka Ploče).

Predizborni razlozi

Dr.sc. **Ljerka Mintas-Hodak (nezavisna)** govorila je u ime **Kluba zastupnika HIP-a**, rekavši uvodno kako Vlada zloupotrebljava vremensku stisku - u donošenju zakona kojima doista treba udovoljiti obvezama iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju - da bi na mala vrata progurala razne zakonske projekte koji upravo njoj odgovaraju i to najčešće iz predizbornih razloga. Neka rješenja, koja mogu imati itekakav utjecaj na gospodarsko iskorištavanje pomorskog dobra i ukupnu situaciju na obali još nisu dovoljno kvalitetna ni dobra pa bi o njima trebalo provesti raspravu, doraditi ih - rekla je zastupnica, dometnuvši kako će Prijedlog podržati samo ako budu prihvaće-

ni amandmani kolega iz drugih klubova koji poboljšavaju tekst u smjeru primjedaba HIP-a.

Ustvrdivši kako ovakva kritičnost ne znači i apsolutno protivljenje promjenama i dotjerivanju odredbi o pomorskom dobru, zastupnica je iznijela primjedbe ovog kluba na zakonski prijedlog: predloženim nije pojačana zaštita i nadzor nad pomorskim dobrom niti je kažnjavanje cjelovito i sustavno razrađeno (kazne bi trebalo povećati deseterostruko); uz jedinice lokalne samouprave pomorskim dobrom bi trebale (redovno) upravljati jedinice područne samouprave, napose tamo gdje to gradovi i općine nisu u stanju; kad je riječ o izvanrednom upravljanju, trebalo bi zadržati Republiku Hrvatsku (samo ona može iz proračunskih sredstava sanirati veća oštećenja); središnja izvršna vlast je nastojala skinuti sa sebe što više zaduženja i odgovornosti i prebaciti je na niže jedinice; suvišna je je odredba kojom se omogućuje prijenos ovlaštenja za davanje koncesije na pomorskom dobru s područne (regionalne) samouprave na jedinice lokalne uprave; davanje koncesija je složen i odgovoran posao za koji većina jedinica lokalne samouprave nije osposobljena.

S obzirom na liberalizaciju raspolaganja zemljištem koja predstoji (EU) bilo bi itekako poželjno da o gospodarskom korištenju pomorskog dobra, posebno dugoročnijem, pretežito odlučuju predstavnička, a ne izvršna tijela.

Predstavnica Kluba zastupnika HIP-a je još utvrdila: predloženim se na mala vrata dopušta vraćanje gotovo ukupnog odlučivanja u nadležnost jedinica lokalne samouprave i lokalnih sredina, kao u bivšoj državi - kada su se upravo zbog toga događale brojne uzurpacije na pomorskom dobru te njegova svekolika devastacija; s obzirom na liberalizaciju raspolaganja zemljištem koja predstoji (EU) bilo bi itekako poželjno da o gospodarskom korištenju pomorskog dobra, posebno dugoročnijem, pretežito odlučuju predstavnička, a ne izvršna tijela vlasti; rješenje kojim je (članak 67) predviđena

dodjela koncesije za obavljanje lučkih djelatnosti kao i ostalih gospodarskih djelatnosti na zahtjev tražitelja nespretno je skriveno koncesijsko odobrenje za koje nema nikakvog pravnog ni stvarnog uporišta i može stvarati poteškoće ako lučke uprave pogoduju određenim tražiteljima na račun profitabilnosti luke: ne precizira li se u članku 118. (poseban pravni režim za postojeće građevine) da je riječ o građevinama stečenim na temelju valjane pravne osnove Vlada RH faktički predlaže legalizaciju bespravne gradnje.

Ispravljajući zastupnicu, **Ljubo Česić-Rojs** je izjavio kako se predlagatelju nije, kako je ona rekla, potkralo da se može stjecanje prava, legalizacije i građevina na pomorskom dobru ukinuti. Vrhovnik i Radeljak su doveli Ruse, što znači da su uknjižili pomorsko dobro na firmu čiji su vlasnici. Znači, kao Viktor Lenac su podigli kredit od 60 mln dolara, a Vlada im je dala garanciju, a to su kriminalna djela za koja će morati odgovarati (Česić je osobno podnio tužbu pred Ustavnim sudom i krivične tužbe) pred pravnom državom, koja će valjda jednog dana zaživjeti - rekao je zastupnik.

Potrebne preinake

Klub zastupnika IDS-a (predstavnik **Valter Poropat**) je ocijenio da je zakon potrebno donijeti, ali i da predloženo mora doživjeti preinake. Kakve - objasnio je obrazloživši brojne amandmane koje je ovaj klub podnio na zakonski prijedlog. Budući da je o njima već bilo govora u okviru prikaza amandmana taj dio izlaganja preskačemo. Izdvajamo samo napomenu zastupnika kako se o njima raspravilo i s odjelima Istarske i Primorsko-goranske županije za promet, pomorstvo i veze.

Pomorski zakonik konzumiran

Ante Markov je u ime **Kluba zastupnika HSS-a** uvodno napomenuo kako je iz rasprave evidentno to da su se stručni krugovi jako potrudili educirati pojedine zastupnike i klubove kako bi izrazili ono što ovi smatraju relevantnim. Izjavio je zatim kako je Vlada morala predložiti ovaj zakon ne samo zbog zaključaka Hrvatskog sabora nego i stoga što je važeći Pomorski zakonik, na neki način, konzumiran - normativno i sadržajno te u određenim elementima provodljivosti.

U ovom su klubu: ocijenili da je neupitno opredjeljenje predlagatelja o decentralizaciji na svim razinama; upozorili, nakon tvrdnje da je dosad u podređenom položaju bio izdavač koncesije, a ne koncesionar (nerijetko se nisu pridržavali uvjeta iz koncesije niti su ih plaćali) da je potrebno temeljito zakonski zaštititi vrijedne resurse.

Dosad je u podređenom položaju bio izdavač koncesije, a ne koncesionar (nerijetko se nisu pridržavali uvjeta iz koncesije niti su ih plaćali).

Preskočivši dijelove izlaganja u kojima se obrazlažu amandmani, iz izlaganja predstavnika Kluba zastupnika HSS-a još izdvajamo zaključne riječi: podneseni su amandmani zahvaljujući kojima bi se ova regulativa trebala približiti stvarnom životu, bila zaustavljena divlja gradnja uz obalu te bili stvoreni preduvjeti kojima će se i legalizirati ono što je u skladu s interesima Republike, odnosno u skladu s elementima Prijedloga zakona.

Parlament najbolje štiti interese Hrvatske

Klub zastupnika HDZ-a će podržati predloženo prihvate li se njegovi amandmani kojima se jača uloga Sabora i traže strože mjere za prekršaje - izvijestio je zastupnik **Ivica Kostović**. Nakon napomene o sadašnjoj nepotpunoj zaštiti morske obale (primjeri - otočić na kojem je strani državljanin izgradio bespravni objekt; Crvena luka, gdje je cijela luka nakon privatizacije apartmanskog naselja i hotela zapriječena) te tvrdnje kako nikad ranije nije bilo toliko uzurpacija pomorskog dobra kao za ove vlade (nekontrolirana gradnja apartmanskih naselja), upitao je zašto se hitnim postupkom donosi (složeni) zakon kojim se reguliraju odnosi na najvrednijem prostoru Republike. Pojedina predložena rješenja, po ocjeni Kluba, neće uvesti više reda na pomorskom dobru - u smislu operativnije primjene zakona, kvalitetnijeg inspeksijskog nadzora, suzbijanja svakog oblika nedopuštene gradnje, nasi-

panja, uzurpacija i ostalih oblika svojatiranja pomorskog dobra. Naprotiv, dodatno će usložiti stanje i otvorenima ostvariti brojna pitanja te potencirati daljnji nered na pomorskom dobru.

U nastavku izlaganja uslijedila su ova upozorenja, primjedbe, prijedlozi i upiti: upisi u zemljišne knjige bitno će usporiti davanje koncesije pa hitno valja osigurati sredstva državnoj upravi kako bi se to riješilo sustavno; parlament je, praktički, isključen iz davanja koncesije (a pokazalo se da je najbolja institucija za zaštitu interesa Hrvatske) a trebao bi odobravati sve one iznad 30 godina; nije vidljiva usklađenost s drugim zakonima, napose Zakonom o gradnji, a uzurpiranost novogradnjom može se spriječiti već u postupku dobivanja dozvole za gradnju; predloženim se u nepovoljan položaj dovode hrvatska poduzeća u velikim lukama (uložili su velike napore u dosadašnje održavanje, a sada nemaju nikakve prednosti pri dodjeli koncesije); upitne su prijelazne odredbe; potrebne su strože mjere za prekršaje.

Predloženim se u nepovoljan položaj dovode hrvatska poduzeća u velikim lukama - uložili su velike napore u dosadašnje održavanje, a sada nemaju nikakve prednosti pri dodjeli koncesije.

Ispravljajući Kostovića, **Romano Meštrović** je rekao da je uzurpacija Crvene luke nastupila znatno prije, jer je koncesiju vlasnik dobio za bivše vlasti, kao i za spomenuti otok.

Nije bitnije trebalo mijenjati rješenja iz Pomorskog zakonika

Stav Kluba zastupnika HSP-HKDU-a objasnio je **Tonči Tadić**, rekavši najprije kako oni smatraju da nije trebalo bitnije mijenjati rješenja iz Pomorskog zakonika. To više što je riječ o krovnom zakonu s dobrim rješenjima. Izdvajanje pomorskog dobra iz njega nije dobar potez i već samim tim zakon ne ide u pravom smjeru.

Predstavnik Kluba je upoznao zastupnike sa zahtjevom koordinacije lučkih

sindikata da se zakonski prijedlog neogodivo povuče iz procedure i izradi novi u kojem bi bile uvažene primjedbe i prijedlozi pravne struke, strukovnih udruženja i sindikata. Da nije bilo potrebe za hitnim postupkom govori i to, upozorio je, što će za manje od petnaest dana započeti redovna sjednica, kada se mogao razmotriti Konačni prijedlog.

Koncesije na lokalnoj razini, posebice one na dulji rok (iznad 10 godina), dodjeljivati isključivo uz pozitivan ishod lokalnog referenduma.

Iz ovog izlaganja još izdvajamo sljedeće ocjene: koncesije na lokalnoj razini, posebice one na dulji rok (iznad 10 godina) dodjeljivati isključivo uz pozitivan ishod lokalnog referenduma; gornja granica koncesije treba ostati 50 godina - neprihvatljiva je predložena (99 godina) - to više i nije koncesija nego vlasništvo; nejasno je definiran pojam pomorskog dobra (preciznije je - "lučko područje u neposrednom kontaktu s morem"); predložena rješenja ne osiguravaju poslovnu autonomiju i potencijal za brži razvoj trgovačkih društava koja su dobila koncesiju; nije razgraničeno treba li lučko područje kao pomorsko dobro biti i komunalno dobro, odnosno može li pomorsko istovremeno biti i komunalno; odluka o koncesiji mora biti upravni akt; neprihvatljivo je da Ministarstvo i dodjeljuje koncesiju i o njoj arbitrira; potpuno je besmislena sadašnja koncepcija koja ni kune ne ostavlja obalnim gradovima i otocima i zato bi predviđeni omjer (trećina Državnom proračunu, trećina županiji a trećina gradu ili općini) trebao biti još povoljniji u korist grada.

Zastupnik Tadić je, na kraju, zatražio da parlament bude upoznat s troškovima poslovanja lučkih uprava.

Razjasniti nejasnoće

Zlatko Kramarić je izvijestio zastupnike da će Klub zastupnika LS-a podržati predloženo ako i predlagatelj (zadovoljavajuće) razjasni neke nejasnoće. Ako je točno, kako stoji u članku 5, da se na pomorskom dobru ne može

stjecati pravo vlasništva ni druga stvarna prava ni po kojoj osnovi, kako je moguće da je člankom 118. predviđeno da su upisi prava vlasništva ili kojega drugog stvarnog prava na zemljište ili građevine na pomorskom dobru za koje se ne može dokazati pravno valjan način stjecanja - pravno nevaljali. To bi, naime, rekao je, značilo da postoje i valjani načini stjecanja vlasništva i drugih stvarnih prava na pomorskom dobru, što je u kontradikciji sa spomenutim člankom 5. A to, naglasio je zastupnik, stvara pravnu prazninu i faktički otvara mogućnost eventualnog knjiženja određenih stvarnih prava na pomorskom dobru.

Ako je, točno, kako stoji u članku 5, da se na pomorskom dobru ne može stjecati pravo vlasništva ni druga stvarna prava ni po kojoj osnovi, kako je moguće da je člankom 118. predviđeno da su upisi prava vlasništva ili kojega drugog stvarnog prava na zemljište ili građevine na pomorskom dobru za koje se ne može dokazati pravno valjan način stjecanja - pravno nevaljali. To bi, naime, značilo da postoje i valjani.

Tu su, nadalje, ova upozorenja i primjedbe Kluba: rješenje prema kojem se koncesija na pomorskom dobru može dati nakon što je utvrđena granica pomorskog dobra i uvedena u zemljišnim knjigama usporilo bi postupak dodjeljivanja koncesija i rezultiralo zastojem u investiranju na obalnim područjima; na koji se način založeni vjerovnik u slučaju nepodmirenih obveza založenog dužnika može ovršiti na zaduženoj koncesiji u slučaju podmirenja tražbina; kako se zasniva založno pravo, a da pritom nije stečeno vlasništvo; s obzirom na to da se uvodi zasnivanje založnog prava tj. hipoteke na koncesiji, a ne samo na objektu na pomorskom dobru to će u praksi značiti nastajanje dva pravna režima založnih prava; možda bi postojeće hipoteke trebalo pretvoriti u neki obvezno pravni odnos ili razmisliti o pretvaranju posto-

jećih hipoteka na objektima u hipoteke na koncesiji.

Iz ovog izlaganja još izdvajamo: upozorenje kako je rješenje iz članka 5, prema kojem se građevine i drugi objekti na pomorskom dobru koji su trajno povezani s pomorskim dobrom smatraju pripadnošću pomorskog dobra, obratno onome iz Zakona o vlasništvu, prema kojem je zemljište dio nekretnine izgrađene na tom zemljištu.

Napokon s riječi na djela

U ime Kluba zastupnika SDP-a, Tonči Žuvela je podržao donošenje zakona i uvodno izrazio zadovoljstvo što se na planu jadranske orijentacije napokon prešlo s riječi na djela, o čemu, kako je rekao, svjedoče - izgradnja autoceste prema moru, izgradnja odnosno poboljšanje željezničke infrastrukture i jaki potezi Vlade na planu turizma (poticaji, nulta stopa i dr.) Vrijednost je zakona - objedinjavanje i sveobuhvatnost kad je riječ o pomorskom dobru i morskim lukama, o njegovoj zaštiti i gospodarskom korištenju. Ovo posljednje, dometnuo je, ne podrazumijeva nemilosrdno pa i nepovratno iskorištavanje obale i mora.

Iz zastupnikova osvrta na sadašnje stanje izdvajamo: granice pomorskog dobra u pravilu nisu utvrđene, zbog čega su blokirani razni (i privatizacijski) procesi; na mnogim je lokacijama uzurpirano ili devastirano pomorsko dobro; nema jasnog pregleda svih odobrenih koncesija (otud gubitak prihoda); nije usklađena prostorno-planska dokumentacija.

Nakon brojnih pohvala zakonskom prijedlogu, predstavnik Kluba zastupnika SDP-a je objasnio neke njihove dileme te iznio prijedloge: zaštititi muliče koji su, doduše, nerijetko izgrađeni bez odobrenja i protivno svim uvjetima, ali su vrijedna graditeljska i kulturna baština te napatkom ili pravilnikom predvidjeti kako bi budući trebali izgledati da se ne bi narušio prirodni sklad i vizura obale; i Vijeće za koncesijsko odobrenje trebalo bi biti u nadležnosti grada i općine pa bi njih trebalo teretiti i za njegove troškove; u županijama gdje za to postoje objektivne mogućnosti omogućiti i osnivanje više županijskih lučkih uprava (time bi se ojačalo odgovornost lokalne samouprave za organizaciju života na prostorima pomorskog dobra, a i postojala veća

zainteresiranost za prikupljanje naknada na pomorskom dobru).

Darijo Vasilčić je u ime Kluba zastupnika HNS-a, PGS-a i SBHS-a ocijenio kako je dobro da se ovim zakonskim prijedlogom povezuju srodna područja te da će se njegovim donošenjem uspješnije zaštititi pomorsko dobro i morske luke, a i uvesti fleksibilniji sustav utvrđivanja granica pomorskog dobra (posljedica - ubrzanje upravnih postupaka).

Predlagatelju su, međutim, upućene i primjedbe - primjerice ona da se predloženim ne decentralizira (osim deklarativno) upravljanje pomorskim dobrom. S tim u svezi, a i drugim zamjerkama Prijedlogu, predstavnik Kluba je obrazložio amandmane. Zaključivši izlaganje tvrdnjom kako bi se njihovim usvajanjem značajno poboljšalo stanje u odnosu na participaciju lokalne samouprave u upravljanju, održavanju i zaštiti pomorskog dobra i morskih luka.

Zaštititi muliče, doduše nerijetko izgrađene bez odobrenja i protivno svim uvjetima, koji su vrijedna graditeljska i kulturna baština te napatkom/pravilnikom predvidjeti kako bi budući trebali izgledati da se ne bi narušio prirodni sklad i vizura obale.

Na prijedlog Joška Kontića, u ime Kluba zastupnika HSL-a uslijedila je stanka radi usuglašavanja stavova o amandmanima i predloženom zakonu.

Mladen Godek (LIBRA) javio se u ime Kluba zastupnika LIBRE koji ne bi imao ništa protiv da je ovaj zakon išao i u drugo čitanje. No sada kad je hitni postupak vjeruje da će predlagatelj razmotriti pristigle amandmane i da će usvojiti opravdane i time popraviti zakon koji, ovaj Klub zastupnika ocjenjuje pozitivnim i za kojeg će glasovati.

Klub zastupnika LIBRE pozdravlja donošenje ovog zakona koji sadržava i relativno visok broj novina a jedno od njih je svakako i granica pomorskog dobra, koncesije, naknada za gospodarsko korištenje itd., rekao je zastupnik govoreći više o tim novim rješenjima. Konceptcija da je pomorsko dobro stvar

izvan prometa pravno je provedena iako se na trenutak čini da tome nije tako u praksi. Dakako da stvarno pomorsko dobro prestaje biti opće dobro u trenutku kad se koristi ali niti jednog trenutka ono zapravo to svojstvo ne gubi niti napušta.

Bitna je novost da se koncesija može dati tek kad se utvrdi granica pomorskog dobra i kad ona bude upisana u zemljišnim knjigama a novost s pravnoga staništa je da ovlaštenik koncesije može založiti svoje pravo iz koncesije a sporedne djelatnosti manjeg opsega može dati na obavljanje drugima, komentirao je, među ostalim zastupnik.

Zatim se prešlo na pojedinačnu raspravu.

Bitna provedba zakona

Željku Glavanu (HSL) nije jasan razlog hitnoće donošenja ovog zakona a to je i kod drugih zakona pa ispada da smo postali, kaže, ekspres Sabor. Smatra da je na vrijeme trebalo dostaviti Saboru informaciju o stanju o pomorskom dobru koju je Sabor od Vlade zatražio još u proljeće, a trebala je biti osnova za ovu raspravu.

Jedna od načelnih primjedbi zastupnika je da se naše pomorsko dobro devastira što je, veli, nedopustivo a zadnji primjer je da se u Rijeci na jednoj stijeni nad plažom radi veliki projekt a i drugdje ljudi mijenjaju izgled obale, nasipaju kamenje, grade se bespravni objekti a nitko na to ne reagira. Nadalje, smatra da nije u redu odredba koja predviđa da se lokalna samouprava brine o pomorskom dobru koje je još u općoj namjeni i da je ono što nije u koncesijskom režimu na brizi lokalne samouprave. Zastupniku nije ni jasno, dodaje, tko će reagirati ako se, primjerice, u Kvarnerskom zaljevu izlije nafta iz tankera (inače tankeri koji odvoze INI-nu naftu ne udovoljavaju nikakvim kriterijima) a i pitanje je imamo li uopće podatke o tome kakvi tankeri uplovljavaju u Kvarnerski zaljev i kolika je opasnost od njih.

Hrvatska mora voditi računa o svom pomorskom dobru kao o najvrednijem svojem prirodnom resursu i nije bit samo pisanje zakona već njihovo provođenje, rekao je, među ostalim, naglašavajući kako se smatra da se (greškom) u prelaznim odredbama praktički legalizira sva divlja gradnja na jadranskoj obali. Predložio je da predlagatelj povučee ovaj

zakon i da ga se donese na početku sljedećeg mandata a nakon jedne javne i stručne rasprave jer pomorsko dobro je opće dobro, kako ga definira i naš Ustav, rekao je na kraju.

Dario Vukić (HIP) dijeli mišljenje onih koji smatraju da nije bilo potrebe da ovaj zakon ide hitnim postupkom jer da se radi o preozbiljnim stvarima. U nekim pitanjima predloženi zakon sadrži poboljšanja postojećih rješenja no nije odgovarajuće riješeno pitanje rada lučkih uprava (odluka o davanju koncesija). Treba osigurati jednakopravnost pristupa za koncesije svih pravnih i fizičkih osoba, upozorio je smatrajući i da bilo bi dobro kad bi se uz predložene zakone zastupnicima dostavljali i predviđeni pravilnici jer puno puta su doneseni dobri zakoni ali ne i u predviđenom roku pravilnici čime se derogira postojeći zakon. Ovim se zakonom predviđa da će ministar u roku od tri mjeseca donijeti nekoliko akata (o razvrstavanju luka otvorenih za javni promet itd.) i bitno je da se ima uvid u te pravilnike i jesu li oni komplementarni s Prijedlogom zakona, rekao je, osvrćući se i na druga rješenja iz ovog zakona te naglašavajući da je potrebno čitavu obalu kategorizirati prema kvaliteti, površini, namjeni i društvenom interesu. Ovaj zakon ne nudi rješenje za postojeće nelogičnosti na jadranskoj obali već preuzima sadašnje stanje koje je u mnogim slučajevima neodrživo i mnogi mogu ostvarivati ekstra profit jer imaju ugovore (loše) prema kojima ne plaćaju koncesijsku naknadu i nemaju obvezu održavanja prostora i praktički ga devastiraju radi ekstra profita. Zastupnik se nada, rekao je na kraju, da će kod određivanja naknade biti puno pravedniji pristup prema održavanju pomorskog dobra.

Romano Meštrović (SDP) smatra da ovaj zakon treba donijeti u ovom sazivu jer se počelo raditi još početkom 2000. godine i bilo je bezbroj nacrti, stručnih rasprava da bi se konačno došlo do jednog prilično dobrog zakona. Sigurno da je pomorsko dobro složena materija, kaže, vjerujući da se amandmanima može dosta toga popraviti. Pomorsko dobro nam je sigurno najveći resurs i nažalost, ne koristimo ga dovoljno osim u turističke svrhe i možemo reći da smo zatajili jer se čini da smo sve manje pomorska zemlja.

Zastupnik se nada će se ovim zakonom otvoriti mogućnosti investiranja i

na pomorskom dobru koje će tako postati poluga našeg razvoja. No čini mu se da se neke stvari kruto reguliraju i da će se u praksi javiti poteškoće upravo vezano za vlasništvo i za tzv. plimni val i tko će na tom prostoru imati pravo vlasništva (ili ga uopće neće imati). Činjenica da osim rimskog prava na koje se pozivamo i tih šest metara vala postoji i običajno pravo a i stečeno pravo. Neki naši građani otkupili su stanove upravo na pomorskom dobru jer nije bilo ni uknjižbe i misle da su vlasnici svog stana a sada će im netko reći, ne, vi imate koncesiju i to nije vaše vlasništvo. A mnogi naši otočani, ljudi s priobalja, upravo su očuvali to pomorsko dobro, sagradili lijepe lučice, kamene kuće koje bi danas trebalo proglasiti kulturnim dobrom i zaštititi ih a sada ćemo najedanput kazati to nije vaše i činit će se da je to nova nacionalizacija. Trebalo bi sigurno naći načina da se taj konopac olabavi i da se u iznimnim slučajevima (kad su u pitanju starine vrijedna dobra, primjerice Sveučilište u Zadru, Dom zdravlja u Zadru itd.) uz suglasnost Ministarstva omogućiti i privatno vlasništvo nad tim dobrima, rekao je, među ostalim zastupnik.

Prijavljenih za raspravu više nije bilo pa je rasprava zaključena.

Izjašnjavanje o amandmanima

Na Konačni prijedlog ovog zakona klubovi zastupnika, zastupnici pojedinačno i radna tijela Sabora podnijeli su 54 amandmana od kojih je prihvaćeno 20, te djelomično odnosno u izmijenjenom obliku dva amandmana. Kažimo da su se i pri izjašnjavanju predlagatelji amandmana zalagali za njihovo prihvaćanje i ponovili već iznesene argumente. Među prihvaćenim amandmanima je i amandman **Josipa Odaka (HDZ)**, iako se predlagatelj protivio, kojim je tražio da prethodni postupak za davanje koncesije (članak 20.) za gospodarsko korištenje pomorskog dobra provodi nadležno upravno tijelo u županiji a ne, kako je predloženo, ured državne uprave u županiji. Tu je i amandman Kluba zastupnika HSP-HKDU-u (članak 27.) kojem se predlagatelj protivio no zastupnici su ga prihvatili i njime se preuzimaju odredbe iz Pomorskog zakonika da akt koncesije ne bude akt poslovanja nego upravni akt i u skladu s tim da se za arbitražu može

pokrenuti upravi spor a ne da odluku o prigovoru donosi Ministarstvo. Nije prihvaćen amandman ovog Kluba zastupnika da se koncesija daje na rok od 5 do 50 godina (a ne do 99 godina) te među ostalim, da se ovaj zakon primjenjuje od dana objavljivanja Katastra pomorskog dobra.

Prihvaćeni su svi amandmani **Odbora za zakonodavstvo**, većina od trinaest amandmana **Kluba zastupnika IDS-a** (definiranje način donošenja odluka upravnog vijeća županijskih lučkih uprava kao tijela lučke uprave, potreba donošenja podzakonskih akata o visini naknade za upotrebu pomorskog dobra koju plaćaju vlasnici brodice i jahti upisanih u očevidnik brodice odnosno upisnik jahti itd.), a ovdje valja reći da je nekoliko svojih amandmana Klub povukao nakon objašnjenja predlagatelja.

Od četiri podnesena amandmana **Kluba zastupnika HDZ-a** prihvaćena su dva kojima se povećaju novčane kazne za prekršaj pravne osobe (članak 114.) prema odredbama ovog Zakona na 30.000 do 100.000 kuna (prema predlagatelju od 10.000 do 70.000 kuna) odnosno za osobu koje u more i na morsku obalu (članak 116.) ispusti kruti tekući otpad itd. odnosno zapovjednik broda ili osoba koja ga zamjenjuje ako naredi ili dopusti isplavljenje plovnog objekta iz luke unatoč zabrani isplavljenja s novčanom kaznom od 50.000 kuna (prema predlagatelju 5.000 kuna). No nije prihvaćen amandman ovog Kluba da se koncesija koja obuhvaća gradnju novih građevina od važnosti za RH koja zahtijeva velika ulaganja te se ukupni gospodarski učinci ne mogu ostvariti u roku od 30 godina Hrvatski sabor daje na rok od iznad 30

godina (prema predlagatelju do 50 godina) kao ni amandman da se ugovoreni iznos naknade za koncesiju u jednoj polovini uplaćuje u korist proračuna županiji u druga polovina u korist proračuna grada ili županije (prema predlagatelju - članak 13. ta se sredstva raspoređuju i trećinama na državni proračun, proračun županije te grada ili općine).

Zaključak

Nakon rasprave o amandmanima zastupnici su glasovali o Konačnom prijedlogu ovog zakona i **većinom glasova (63 za, 18 protiv, jedan suzdržan) donesen je Zakon o pomorskom dobru i morskim lukama u tekstu kako ga je predložio predlagatelj, zajedno s prihvaćenim amandmanima.**

J.R.; Đ.K.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O SPRJEČAVANJU SUKOBIA INTERESA U OBNAŠANJU JAVNIH DUŽNOSTI

U interesu (re)afirmacije političara i politike

Ovaj zakon izglasan je, nakon opsežne rasprave, u tekstu predlagatelja (Vlade RH) korigiranom usvojenim amandmanima. Opći zaključak - da je itekako potreban radi afirmacije i reafirmacije političara i politike bio je, uz ostalo, popraćen i ocjenom kako je premda "mekan" - korak dalje u evoluciji političke kulture i odgovornosti na političkoj sceni. Od drugih primjedbi, prijedloga i upita zastupnika izdvajamo: zašto nije donesen ranije, urediti pitanje sukoba interesa i kad je riječ o lokalnim dužnosnicima; nije li ovo samo predizborni potez; kako može jedno povjerenstvo biti efikasnije od Državnog odvjetništva, ne pokušava li ovime Koalicija zaštititi svoje tajkune, neće li provedba rješenja o darovima dužnosnicima rezultirati apsurdnim situacijama.

Podrška predloženome bila je, dije lu oporbe, dovedena u pitanje amandmanom Vlade, koji je podnesen naknadno, ali ipak izglasan. Njime je predloženo (i utvrđeno) da se obveza prijenosa upravljačkih prava odnosi samo na članove trgovačkih društava koji imaju 25 posto i više posto dionica odnosno udjela. Unatoč obrazloženju da je riječ samo o prijenosu upravljačkih prava (dužnosnik mora prijaviti udio) uslijedile su zamjerke predlagatelju: mijenja se smisla i svrha zakona; time se pogoduje nekome u aktualnoj vlasti; izlazi se iz dogovorenog okvira.

O PRIJEDLOGU

U prikazu Konačnog prijedloga zakona poslužili smo se uvodnim izlaganjem ministrice pravosuđa, uprave i lokalne samouprave, **Ingrid Antičević-Mari-**

nović. Naglasila je da se zakonskim prijedlogom želi, prije svega, osigurati nepristranost obavljanja javnih poslova budući da se isti obavljaju u općem interesu i pretpostavka su jednog pravednog i zakonitog obnašanja državne vlasti. Radi toga se primjenjuju i nastoje primijeniti različite normativne, funkcionalne i organizacijske mjere koje treba ju otkloniti i najmanju sumnju u objektivnost obavljanja vlasti. To se podjednako odnosi na mjere koje trebaju osigurati nezavisan status državnih dužnosnika s jedne strane, kao i na mjere sprječavanja situacije suprotstavljenih njihovih javnih i privatnih interesa, pa čak i kada samo izgleda da su u sukobu takvi interesi. Krajnji nepovoljan ishod sukoba interesa u pravilu predstavlja korupciju u različitim pojavnim oblicima, ustvrdila je ministrica, i upozorila na činjenicu da je Hrvatska u okviru Pakta o stabilno-

sti pristupila antikorupcijskoj inicijativi, a prioritet ove Vlade je borba protiv svih oblika korupcije što podrazumijeva rješavanje konflikta interesa u obnašanju javnih dužnosti. Problematika konflikta interesa kod nas je djelomično bila regulirana postojećim Zakonom o pravima i obvezama državnih dužnosnika, međutim ima brojne nedostatke, a glavni nedostatak je to što nema odredbe o zabrani korištenja javnih interesa u privatne svrhe kao što se želi postići ovim zakonskim prijedlogom. Osim toga, donošenje ovoga zakona ispunjenje je obveza koje je naša država preuzela pristupajući globalnim europskim i regionalnim antikorupcijskim inicijativama. Ovim zakonskim aktom regulirat će se svi instituti kojima se nastoji spriječiti i onemogućiti sukob interesa državnih dužnosnika prilikom obnašanja javnih dužnosti, a možda je najveća vrijednost zakona njegova usmjerenost na stvaranje preduvjeta da do sukoba interesa uopće ne dođe. Svrha je zakona određene standarda u obnašanju javnih dužnosti, a prije svega, upoznavanje dužnosnika s tim standardima, ali i javnosti što ima pravo očekivati od državnih dužnosnika. Zakon je komplementaran s ostalim kazneno-pravnim propisima kao instrument u borbi protiv korupcije, a na određeni način predstavlja i etički kodeks ponašanja za javne dužnosnike. Specifičnost je zakona da se temelji na načelima koja predstavljaju pravne ali i moralne standarde ponašanja. U tom smislu nema dvojbe da će etičke odnosno moralne norme u početku primjene zakona naići na kontroverze i različite ocjene, a primjena zakona na poteškoće. Jednako tako nema sumnje da će donošenje ovoga Zakona djelovati preventivno na nositelje javnih dužnosti kako do sukoba uopće ne bi došlo jer se samo na takav način može podići razina povjerenja u legitimnost i nepristranost obnašanja svih funkcija vlasti u interesu građana i općenito javnosti. Predloženi zakon proširuje obveze i zabrane državnih dužnosnika na koje se odnosi u odnosu na postojeći Zakon o obvezama i pravima državnih dužnosnika. Zakonom su određene i sankcije za kršenje odredaba ovoga Zakona, ali je u svemu tome važnija difamacija takve osobe u javnosti, a napose odgovornost koju će snositi politička stranka čiji je dužnosnik povrijedio pravila postupanja po Zakonu.

Zakonom je predviđeno i osnivanje posebnog Povjerenstva za odlučivanje o sukobu interesa, a zadaća mu je da spomenute pravne i moralne standarde tumači adekvatno i sa svrhom zbog kojih su ti standardi stvoreni, a to je djelovanje u javnom općem interesu i sprječavanje situacija u kojima bi ti interesi mogli biti u sukobu s privatnim interesima. Povjerenstvo će, dakle, u određenim dubioznim situacijama dati svoj konačni sud imajući pritom uvijek na umu krajnji cilj zbog kojih te norme i postoje, a to je zaštita javnog interesa.

Prioritet ove Vlade je borba protiv svih oblika korupcije, a to podrazumijeva rješavanje konflikta interesa u obnašanju javnih dužnosti

Politička naša obveza suzbijanja korupcije temelji se na preuzetim međunarodnim obvezama glede suzbijanja korupcije i organiziranog kriminala u okvirima europskih inicijativa, polazi od činjenice da suzbijanje korupcije predstavlja jedan od prioriteta djelovanja Vijeća Europe. Vijeće Europe provelo je opsežne programe snimanja stanja i poticanja borbe protiv korupcije u zemljama članicama. Borba protiv korupcije i poduzimanja učinkovitih pravnih i drugih mjera postala je sastavni dio međunarodnih obveza suverenih i priznatih zemalja, a to se odnosi i na pitanje sprječavanja sukoba interesa. Zakonski prijedlog je rezultat uvažavanja mišljenja i prijedloga pojedinih saborskih zastupnika, klubova zastupnika i saborskih odbora, a nakon opsežne rasprave u prvom čitanju. Tako je u odnosu na pojam dužnosnika stavak 1. članka 2. Konačnog prijedloga zakona dopunjen alinejom kojom se širi krug dužnosnika i na druge obnašatelje dužnosti osim osoba već navedenih u stavku 1, a koje imenuje ili potvrđuje Hrvatski sabor, Vlada RH ili Predsjednik Republike ako je to određeno aktom o izboru, potvrdi ili imenovanju (određuje se krug osoba iz Oružanih snaga RH na koje će se Zakon primjenjivati). Istodobno se novim stavkom propisuje da se odredbe stavka 2. ne odnose na osobe koje imenuje Predsjednik Republike u skladu s odredbama

Zakona o službi u Oružanim snagama RH. Novim stavkom 4. u članku 12. propisuje se da iznimno, dužnosnici mogu biti članovi nadzornih odbora u trgovačkim društvima koja su u državnom vlasništvu ili u kojima država ima većinski udjel, a od posebnog su državnog interesa, ali bez prava na ikakvu naknadu ili primanje dara, osim prava na naknadu putnih i drugih troškova. Ujedno se propisuje da Hrvatski sabor utvrđuje popis trgovačkih društava od posebnoga državnog interesa, na prijedlog Vlade RH. Novinu predstavlja i dužnost državnih tijela iz članka 2. stavka 2. ovoga Zakona da u roku od četiri mjeseca od dana stupanja na snagu ovoga Zakona dostave Povjerenstvu popis osoba koje podliježu imenovanju, izboru ili potvrdi. U članku 22. su novi stavci kojim se određuje da se prava, obveze i odgovornosti utvrđene ovim Zakonom odnose i na dužnosnike koji u vrijeme stupanja na snagu ovoga zakona obnašaju svoju dužnost te njegova obveza podnošenja izvješća Povjerenstvu.

Donošenje zakona je u interesu javnosti, a napose u interesu afirmacije i reafirmacije politike i političara.

Ministrica naglašava da je donošenje zakona, prije svega, u interesu javnosti, jednako tako u interesu afirmacije, odnosno reafirmacije politike i političara, a napose u interesu rehabilitacije politike i političara. Počesto se, naime, tvrdi da politika na ovaj ili onaj način zadire u naš svakidašnji život i dira u sudbinu gotovo svakog čovjeka ponaosob i gotovo na svim razinama. A kad je već tako, i kada je politika toliko važna, društvo koje ne bi vodilo računa o čistoći politike dovelo bi samo sebe u opasnost. Slika koja se o politici i političarima stvara u našem društvu zahtijeva da bude ponovno preispitana, a ljudi koji se bore za ono što politika mora i treba biti zaslužuju opće povjerenje i ohrabrenje. Mnogobrojne afere vezane uz neke osobe ili stranke izazivaju optužbe, sumnje, predrasude i poopćavanja, a zato što se ne raščišćavaju rađaju jedno poopćavanje i prenose se na čitav politički svijet iako

se u biti možda odnose samo na pojedince i određene stranke. Takva je situacija plodno tlo ekstremističkim ideologijama koje nastoje vješto koristiti novonastalu situaciju strahom nabijajući i razvijajući demagoške teme i stvarajući apatiju da uopće ništa nema smisla. Ministrica drži da će donošenje ovoga Zakona afirmirati politiku kao opće dobro.

RADNA TIJELA / AMANDMANI

Zakonski prijedlog podržali su bez zamjerki **Odbor za zakonodavstvo** (samo jedna nomotehnička primjedba) i **Odbor za europske integracije** (s ocjenom da je predloženo usklađeno s pravnom tečevinom Europske unije) predložio je Saboru da obveže predlagatelja zakona da za raspravu na sjednici Hrvatskoga sabora dostavi Usporedni prikaz podudarnosti odredbi prijedloga zakona s odredbama propisa EU-a.

Predvidjeti: da dužnosnik podnosi izvješće o svojoj imovini i prihodima te o prihodima bračnog druga i malodobne djece na početku i nakon prestanka obnašanja dužnosti ako tijekom obnašanja dužnosti nije nastupila bitna promjena, s podacima o novčanoj štednji; da članovi Povjerenstva iz reda javnih uglednika ne mogu biti članovi političke stranke (dodatno osiguranje neovisnosti Povjerenstva).

Iz **Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav** predlagatelju je upućeno 12 amandmana (izdvajamo one sadržajne, a preskačemo nomotehničke naravi), kojima se: predlaže da se zakonom uredi "sprečavanje sukoba privatnog i javnog interesa u obnašanju javnih dužnosti, s tim da je sukob interesa "situacija u kojoj su privatni interesi dužnosnika u suprotnosti s javnim"; radi usklađivanja sa zakonodavstvom Republike nabrajaju svi dužnosnici u smislu ovog zakona;

zahtijeva da dužnosnik podnosi izvješće o svojoj imovini i prihodima te o prihodima bračnog druga i malodobne djece na početku i nakon prestanka obnašanja dužnosti ako tijekom obnašanja dužnosti nije nastupila bitna promjena, s podacima o novčanoj štednji; pojašnjava da je dužnosnicima zabranjeno utjecati na odluku nekog tijela ili osobe radi osobnog probitka ili probitka povezane osobe; predlaže da dužnosnik može zadržati dar u vrijednosti do jedne trećine prosječne plaće iz prethodne godine, bez prijavljivanja, te da može zadržati protokolarni dar koji je dobio kao osobni.

Utvrđiti da dužnosnik može zadržati dar u vrijednosti do jedne trećine prosječne plaće iz prethodne godine bez prijavljivanja, te da može zadržati protokolarni dar koji je dobio kao osobni.

Tu su, nadalje, amandmansi predložili odnosno ocjene: predvidjeti da dužnosnici niti iznimno ne mogu biti članovi nadzornih odbora u trgovačkim društvima; nije potrebno propisivati da će dužnosnici pisanom izjavom potvrđivati da su upoznati s odredbama Zakona (nepoznavanje propisa ne ispričava), kao niti to da će oni ponuditi ostavku na poziv Povjerenstva jer su izabrani na neposrednim izborima; brisati odredbu o propisivanju novčane kazne za nepodnošenje izvješća o imovini dužnosnika, jer je člankom 7. Zakona već propisano da u slučaju neizvršenja te obveze ne može primati plaću; predvidjeti da će Povjerenstvo u roku trideset dana po imenovanju donijeti Pravilnik o unutarnjem ustroju i radu Ureda Povjerenstva.

AMANDMANI KLUBOVA I ZASTUPNIKA

Klub zastupnika Hrvatskog bloka je predložio da se utvrdi kako članovi Povjerenstva iz reda javnih uglednika ne mogu biti članovi političke stranke (dodatno osiguranje neovisnosti Povjerenstva). Iz **Kluba zastupnika LS-a** je stigao zahtjev (amandman) da Parlament obveže Vladu RH da u roku dva mjeseca

Hrvatskom saboru uputi prijedlog zakona o financiranju političkih stranaka i prijedlog zakona o prijenosu vlasti, kako bi se sveobuhvatno regulirala materija usko vezana s predloženim zakonom.

Obvezati Vladu RH da u roku dva mjeseca Hrvatskom saboru uputi zakonske prijedloge o financiranju političkih stranaka i o prijenosu vlasti, kako bi se sveobuhvatno regulirala materija usko vezana s predloženim zakonom.

Klub zastupnika SDP-a predložio je da se utvrdi kako se trgovačko društvo u kojem je dužnosnik prenio upravljačka prava na nekog drugog ne može natjecati za dobivanje poslova za koje natječaj raspisuje državna tijela ili trgovačka društva u državnom ili pretežito državnom vlasništvu. Tako bi se, kažu, otklonila sumnja o utjecaju dužnosnika na povlašteni položaj trgovačkog društva.

Ivo Fabijanić (SDP) je predložio da se u popis onih kod kojih se može javiti sukob interesa uvrste načelnici i gradonačelnici, jer su zbog nadležnosti jedinica lokalne (regionalne) samouprave, općina i gradova u poslovima odlučivanja i raspolaganje nekretninama u vlasništvu lokalne samouprave mogući sukobi interesa.

I u poslovima odlučivanja i raspolaganja nekretninama u vlasništvu lokalne samouprave mogući sukobi interesa.

Jadranka Kosor (HDZ) je amandmanom upozorila kako ne treba ostaviti mogućnost da dužnosnici sami arbitriraju o vrijednostima darova koje smiju primiti. Obrazloženje - to je neprovedivo i može dovesti do apsurdnih situacija.

Prvim od četiri amandmana **Nenad Stazić (SDP)** je, po njegovoj tvrdnji, preciznije uredio (članak 1) sadržaj zakona (sprječavanje sukoba između privatnog i javnog interesa u obnašanju

javnih dužnosti) te definirao sukob interesa (situacija u kojoj su privatni interesi dužnosnika u suprotnosti s javnim interesom ili kad privatni interes utječe ili može utjecati na nepristranost dužnosnika u obavljanju javne dužnosti). Preciziranje je smisao i druge korekcije, kojom se predviđa kako dužnosnici u obnašanju javnih dužnosti moraju postupati časno, pošteno, savjesno, odgovorno i nepristrano, čuvajući vlastitu vjerodostojnost i dostojanstvo povjerene im dužnosti te povjerenje građana. Zastupnik je još - precizirao prirodu dara koja može dovesti do sukoba interesa te odredio maksimalnu vrijednost protokolarnog dara koji dužnosnik može zadržati (trećina prosječne plaće iz prethodne godine). Posljednjim se amandmanom proširuje krug dužnosnika koji za vrijeme obnašanja javne dužnosti moraju prenijeti svoja upravljačka prava i na one koji obavljaju neku poduzetničku djelatnost. Povjerenik je, prema tom prijedlogu, s dužnosnikom povezana osoba, uređuje se odnos između povjerenika i Povjerenstva, kada povjerenik stupa u poslovni odnos s tijelima državne vlasti ili s jedinicama lokalne samouprave.

RASPRAVA

Sveta vodica

Nakon uvodnog izlaganja Vladine predstavnice stavove Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav prenio je **Josip Leko (SDP)**, a zatim je riječ dobio **Dražen Budiša** u ime Kluba zastupnika HSLS-a. S prvim Nacrtom zakona, kaže, susreo se još dok je HSLS bio u vladajućoj koaliciji kada je dao niz primjedbi ocjenjujući da je zakonski tekst loš, a neke formulacije nelogične, neshvatljive i nedostatne te da u jezičnom smislu ima bitnih nedostataka. Ono što loše počne, loše i završi, pa tako zakonski prijedlog o kojem se raspravlja ima niz formulacija i stavova koji su ispod svake nomotehničke, logičke i jezične razine. Opće su odredbe predloženog zakona potpuno besmislene, a zastupnik je tvrdnju ilustrirao konkretnim primjerima u članku 1. Osvrnuo se i na interpretaciju ministrice da je svrha zakona da rehabilitira, afirmira, odnosno reafirmira politiku te spriječi pojavu korupcije, nepotizma i nezakonitih radnji koje proizlaze iz djelovanja

političkih stranaka što stvara jednu opću sliku o politici i političarima, a za posljedicu ima rast političkog ekstremizma. Afera u političkim strankama bilo je i bit će, neke se razotkrivaju, a neke nastavljaju, no realno je za pretpostaviti da ni ovim zakonom one neće prestati, podvlači gospodin Budiša. "Ako ste osoba protiv koje je podnijeto desetak kaznenih prijava i ako sami kažete u intervjuu da ste činili kaznena djela, što vam je činiti? Otići na jahtu predsjednika države, to je inovacija, ili na topovnjaču, ispovijediti se bez pokore, dobiti razrješenje. I ne samo to nego sklopiti još i posao. Mediji o tome govore, ali politika, političke stranke i tužiteljstvo šute, a Ministarstvo pravosuđa, uprave i lokalne samouprave ne očituje se. I kako će Hrvatska s takvim ponašanjem u Europu bez obzira kakve zakone imala, pita gospodin Budiša. To ovaj zakon ne može riješiti i tek je sveta vodica u tumačenju hrvatskog političkog života i funkcioniranju Hrvatske kao pravne države. Zakon je ocijenio kao pokušaj da se dječjom lopaticom raskrči džungla. Primijetio je zatim da je predloženi zakon došao na kraj mandata ovog saziva Sabora, uoči izbora te dodao: "mi dužnosnici koji odrađujemo zadnje dane mandata ostali smo izvan dosega etičkih i zakonskih normi". Vodeći se načelom pragmatičnosti, a ne načelom savjesnosti Klub će glasovati za predloženi zakon kako se ne bi "mogla voditi politička promidžba protiv HSLS-a".

Zakon ima niz formulacija i stavova koji su ispod svake nomotehničke, logičke i jezične razine.

Usljedi su dva ispravka netočnih navoda. Za **Branku Baletić (SDP)** netočno je da se predloženi zakon ne odnosi na sadašnje dužnosnike koji su ove četiri godine obnašali dužnost. U članku 22. kaže se da se prava, obveze i odgovornosti utvrđene ovim Zakonom odnose i na dužnosnika koji u vrijeme stupanja na snagu ovoga Zakona obnaša svoju dužnost.

Glede navoda da nitko iz državne vlasti nije ništa poduzeo u vezi s odlaskom na jahtu, **Ivan Ninić (SDP)** odgovara da je državni odvjetnik pozvao gospodina Jamba na obavijesni razgovor, ali odmah

dodaje da nije čitao da je zvao i neke druge o čijim je nečasnim radnjama također čitao ljetos.

Materija koja se regulira ovim Zakonom trebala bi obuhvatiti sve tri grane vlasti.

Konstatacija predlagatelja zakona da je borba protiv korupcije hrvatski nacionalni interes možda najbolje naglašava važnost ovakvog zakonskog prijedloga, ali i ozbiljnost situacije u kojoj se nalazi hrvatsko društvo i država, rekao je **Krunoslav Gašparić** u ime Kluba zastupnika Hrvatskog bloka. S tim u svezi podsjetio je na ocjenu koju su prije nekoliko mjeseci dali međunarodni stručnjaci za borbu protiv korupcije stavljajući Hrvatsku u gornji dio liste korumpiranih zemalja svijeta (od 103 države Hrvatska je na 51. mjestu). Korupcija i nepotizam osim potenciranja apatije kao posljedice ekonomsko-socijalne krize nanose nezamislivu štetu hrvatskom gospodarstvu i razvoju tržišta destimulirajući potencijalne investitore i tržišnu konkurenciju. Primjećuje da se u Hrvatskoj razvila nevidena praksa prema kojoj visoki državni dužnosnici i političari obnašaju i po nekoliko funkcija, ali se nameće pitanje koliko ti dužnosnici mogu kvalitetno, savjesno i korektno obavljati posao, a koliko njihov nategnuti dnevni red šteti pojedinim društvima, poduzetima ili fondovima kvaliteti njihovog rada. Što se tiče zakonskog prijedloga kao nedostatak ističe predložene sankcije koje, kaže, djeluju kao odluke disciplinske komisije bez krivične odgovornosti. Kazne od tisuću ili dvije tisuće kuna za kršenje odredbi ovoga Zakona ili javna objava podataka prekršitelja te zahtjevi za ostavkom spadaju u red kazni političke odgovornosti i nemaju dalekosežnji i ozbiljniji učinak na rješavanje korupcije u Hrvatskoj, naglašava Gašparić. Jer ako nema obveze podnošenja kaznene prijave od strane Povjerenstva u slučaju spoznaje o počinjenju kaznenog djela neće biti niti pravog učinka, uvjeren je zastupnik. Neovisnost i objektivnost Povjerenstva ključ su uspjeha ovoga zakona. No ako ovo tijelo ne bude zaštićeno od svih mogućih oblika uvjetovanosti, a time i različitih pritisaka interesnih lobija bit će dvojbe-

no glede poštivanja zakona, a njegovo djelovanje postat će tek formalno bez ikakvog konkretnog učinka. Zaključujući raspravu rekao je da će Klub podržati ovaj zakonski prijedlog, ali u vremenu u kojem se donosi ne vidi ništa drugo nego predizborni potez.

Riječ je zatim dobio **Damir Kajin** u ime Kluba zastupnika IDS-a. Nije točno da nemamo zakon o sukobu interesa jer imamo Zakon o obvezama i pravima hrvatskih dužnosnika. Smatra da je položaj izvršne vlasti toliko marginaliziran da to naprosto vrijeda, a čak 90 posto zastupnika izvan sabornice nema svoje sjedalice niti stola. I što je položaj parlamentarizma u nas slabiji to je utjecaj izvršne vlasti jači. Iako smo se svi nakon 3. siječnja 2000. zaklinjali kako će se jedan polupredsjednički sustav zamijeniti parlamentarnim, složit ćemo se, kaže Kajin, da utjecaj zastupnika na događanja u društvu danas nije bitno veći od onoga koji je bio do tog datuma. Uloga zastupnika mora biti jača jer je sada svaki član poglavarstva u bilo kojem hrvatskom gradu u reprezentativnijoj poziciji od zastupnika, a da se ne govori o direktorima javnih komunalnih poduzeća čija je uloga gotovo neprikosnovenjena. Spomenuti direktori raspolažu ogromnim svotama novca, a zastupnici im dođu kao neka kulisa iza koje se vježba demokracija.

Darovi dužnosnika

Zamjerio je što se dužnosnikom u smislu ovoga Zakona ne smatraju gradonačelnici gradova ili barem onih većih u Hrvatskoj (u Zakonu se spominje samo gradonačelnik grada Zagreba i njegovi zamjenici). Zna se već da najsiriomašnije županije imaju proračun od 50, 60. ili 70. milijuna kuna, te do 180 milijuna kuna županije s izdašnjim proračunom dok istodobno proračuni većih gradova prelaze i 200 milijuna kuna. Drži da je najintragantnija odredba članka 12. kojom je predviđena obveza dužnosnika da za vrijeme obnašanja dužnosti mora prenijeti ostvarivanje prava iz svojih udjela u trgovačkim društvima na drugu osobu koja ne smije biti povezana u smislu ovoga Zakona. Članska prava dužnosnika u trgovačkim društvima obavlja druga osoba kojoj dužnosnik ne smije davati upute glede ostvarivanja tih prava u tim društvima, ali dužnosnik ima pravo da ga se jednom godišnje obavijesti o stanju u

društvu u kojem ima udjele. Kajin drži da je to neprovedivo. Klub nije protiv ovoga zakona ali naglašava kako sve na kraju ovisi o čovjeku kako će se ponašati jer niti su dužnosnici bolji od drugih građana, niti su a priori gori od njih. Slaže se s ocjenom da je zakon sterilan i da je sveta vodica, te upitao kako regulirati da se zakon odnosi i na donacije u predizbornoj kampanji.

Ovaj je zakon potreban ali je na neki način zakašnjeli jer javnost uz svakog političara a priori vezuje amoralnost.

Predloženi je zakon strateški važan zakon za razvoj demokracije u Hrvatskoj i približavanje Hrvatske EU-u, podvukao je dr.sc. **Tonči Tadić (HSP)** u ime Kluba zastupnika HSP-HKDU-a. Zakon o sprječavanju sukoba interesa u obnašanju javnih dužnosti potreban je i važan te pridonosi povjerenju građana u vlast ove države. Za konačnu verziju zakona rekao je da je specifična po jednom detalju koji je zapravo kuriozitet jer je ovo prvi zakon u Saboru u konačnoj verziji rađen u suradnji jedne hrvatske Vlade s jednom oporbenom strankom, u ovom slučaju HSP-om. Kao predstavnik svoje stranke zastupnik Tadić tvrdi da je na tom poslu u zajedničkoj radnoj skupini dobro surađivao s resornim ministarstvom jer im je, kaže, bilo stalo da Hrvatska prvi put dobije zakon koji ima za cilj obračunati se s korupcijom u njezinom najopasnijem dijelu, a to je sprega biznisa i politike. I mada HSP često nije bio najsretniji kompromisnim rješenjem ostao je u zajedničkoj radnoj skupini za pripremu ovoga zakona koji je zapravo aritmetička sredina izvornog Vladinog prijedloga i prijedloga HSP-a. No bolje je da postoji i ovakav zakon nego nikakav. U nastavku spomenuo je nekoliko slučajeva koje je zabilježio tisk i koji bi da je postojalo Povjerenstvo već zasigurno bili predmetom istrage. Tako npr. pisalo se o ministru Čačiću koji dodjeljuje poslove poticane stanogradnje firmi svoje žene. Nadalje, dok je ministar Fižulić bio na čelu Skupštine INE na INA-nim crpkama Magma je distribuirala VIP-mi bonove, firma predsjednika Sabora Tomčića

dobiva građevinske poslove od Grada Zagreba, a ministar Pankretić svojim telicima i svinjama navodno potpuno neovisno prosuđuje o razvoju stočarstva. Ovakvi slučajevi ruše povjerenje građana Hrvatske u nepristranost ove vlasti koja donosi ključne odluke za gospodarstvo. HSP je inzistirao na rješenju da se tri godine nakon odlaska s dužnosti političar ne smije baviti biznisom, ali je na kraju predloženo kompromisno rješenje da se taj rok skрати na godinu dana. Bila je dvojba da li proširiti krug dužnosnika i na lokalnu samoupravu, odnosno na državne i javne službenike i namještenike. U Zakonu o državnim službenicima i namještenicima već postoje odredbe koje se odnose na sukob interesa i korupciju pa je to nepotrebno, a s druge strane ako se proširi taj krug na suce i na lokalnu samoupravu tada ćemo se dovesti u situaciju u kojoj je danas Bugarska koja je donijela sličan zakon i umjesto da prati 500 ljudi kao što je ovdje predviđeno mora godišnje pratiti nekoliko desetaka tisuća slučajeva što je gotovo nemoguće. Kod određivanja limita vrijednosti dara HSP je inzistirao na kanadskom modelu, ali je na kraju predloženo kompromisno rješenje. U odredbi koja se odnosi na darove dužnosnika ključna je teza da dar ne smije utjecati na pristranost dužnosnika koji ga je primio. U nastavku zastupnik je izrazio zadovoljstvo što je uvažen prijedlog njegove stranke glede sastava Povjerenstva za odlučivanje o sukobu interesa po kojem su četiri člana Povjerenstva iz redova zastupnika Hrvatskoga sabora, a ostali ugledni javni djelatnici, s tim da Predsjednik Povjerenstva ne smije biti član stranke koja obnaša vlast. Dobro je da zastupnici sjede u Povjerenstvu jer, drži Tadić, oni znaju napraviti razliku između lobiranja i mita. Iako su se u Ministarstvu pravosuđa, uprave i lokalne samouprave složili s HSP-om da ne treba dopustiti ulazak dužnosnika u nadzorne odbore, u Vladi je dodano da iznimno dužnosnici mogu biti članovi nadzornih odbora u trgovačkim društvima koja su u državnom vlasništvu ili u kojima država ima većinski udjel. Klub smatra da to nije dobro rješenje. Razlog - ako smo na slobodnom tržištu izjednačili državne s privatnim firmama tada je potpuno svejedno je li ministar u državnoj firmi tj. je li firma u državnom ili privatnom vlasništvu kada djeluje na istom tržištu. Iz nekih svojih interesa takav dužnosnik

može pogodovati da ta firma bolje posluje. Uz to, kako je moguće da neki dužnosnik bude istovremeno na 15 funkcija, a da nije medicinski fenomen. Zakonom su propisane i sankcije za kršenje odredbi ovoga Zakona. HSP je predložio formulaciju koja je i ostala u zakonskom prijedlogu, a to je da dužnosnik stupanjem na dužnost daje pisanu izjavu da je spreman prihvatiti svaku kaznu koju mu izrekne Povjerenstvo. Ovdje se postupak ne vodi po Zakonu o kaznenom postupku nego se provodi ono na što je sam dužnosnik pristao kao dio pravila igre ako želi biti političar, objašnjava Tadić. Sankcije koje Povjerenstvo može izreći dužnosniku su: obustava isplate dijela neto mjesečne plaće dužnosnika, opomena i javno objavljivanje odluke Povjerenstva na trošak dužnosnika. Nakon javnog objavljivanja odluke na trošak dužnosnika tj. na 114 radio postaja u 6 dnevnih listova, 14 privatnih televizija i na HTV-u (preračunato iznosi 250 tisuća kuna) nitko neće doći u napast da prekrši odredbe Zakona. Glede dvojbe mogu li poduzetnici biti i političari Klub ostaje kod stava da kada političar želi postati poduzetnik mora prestati biti političar i obrnuto. Konačno, na inzistiranje HSP-a postupak pred Povjerenstvom zatvoren je za javnost kako bi se izbjegao medijski pritisak i zajamčila nepristranost tog tijela kod donošenja odluke. Rekao je još da je zajednička radna skupina koja je radila na izradi konačne verzije teksta zakona tražila da se skrate rokovi njegove primjene sa 6 na 4 mjeseca upravo zato da bi Zakon bio primjenjiv već na ovaj mandat. Predloženi zakonski tekst nije idealan, ali bolje i ovakav zakon nego da se nastavi stanje kakvo je sada i da hrvatski građani sve više gube povjerenje u hrvatsku vlast, rekao je na kraju zastupnik Tadić.

Sprega biznisa i politike

Vladajuća koalicija svojedobno je dok je bila oporba 1999. najavljivala da će u slučaju dobivanja povjerenja već na prvom zasjedanju Sabora predložiti zakon takve naravi kojim će spriječiti sukob interesa u obnašanju javnih dužnosti, no čini to tek sada u predvečerje predstojećih izbora, rekao je **Vladimir Šeks** u ime Kluba zastupnika HDZ-a. Koji je razlog tome i zašto se nisu primjenjivale važeće odredbe Zakona o pravima i obvezama državnih dužnosnika koje su

određivale da državni dužnosnici, posebice iz izvršne vlasti ako su povezani s biznisom i imaju udjele u poduzećima o tome trebaju izvijestiti Vladu i premijera i na toj razini valja razriješiti koliziju interesa. No, nisu se primjenjivale te odredbe Zakona jer su pojedini ministri kao npr. ministar Čačić evidentno i stalno u sukobu interesa. Naime, svoje su privatne tvrtke (udjele ili dionice) prenijeli na sebi blisko povezane osobe i preko svojih bračnih drugova upravljaju tim tvrtkama, koje dobivaju poslove od samog Čačićeva ministarstva. Isto se, kaže, odnosi na povezanost u biznisu s predsjednikom Hrvatskoga sabora. Postojeći Zakon o pravima i obvezama državnih dužnosnika sprječava da kao član Vlade već više od pola godine ostane pomoćnik ministra poljoprivrede i šumarstva, iako je pravomoćno osuđen sudskom odlukom za kriminal. Zar treba poseban Zakon o sprječavanju sukoba osobnih i javnih interesa kada pojedina ministarstva i ministri novcem iz proračuna plaćaju svoje reklamne spotove na televiziji, a Vlada angažira inozemnu reklamnu agenciju na teret državnog proračuna reklamirajući tim novcem svoje tobožnje uspjehe, nastavlja zastupnik Šeks. Pitanje je kako razriješiti tu koliziju i spriječiti sukob osobnih i javnih interesa te posjeći korijene korupcije i je li to moguće učiniti rješenjima u predloženom zakonu? Klub smatra da bi zakonski prijedlog o kojem se vodi rasprava trebao obuhvatiti sve tri grane vlasti (zakonodavnu, sudbenu i izvršnu) jer sada ne obuhvaća sudbenu vlast. A tu se postavlja odmah i pitanje što je s nositeljima vlasti u lokalnoj i područnoj samoupravi koji obnašajući te dužnosti itekako dolaze u koliziju i sukob interesa. Stoga će donošenje predloženog zakona zahtijevati i donošenje zakona koji će se odnositi na sprječavanje sukoba interesa u sudbenoj vlasti i u obnašanju javnih dužnosti na razini lokalne i područne samouprave. Iako predloženi zakon trpi niz manjkavosti i samo parcijalno rješava probleme glede uređivanja sukoba interesa u obnašanju javnih dužnosti, Klub zastupnika HDZ-a glasovat će za zakon jer on ipak na stanovit način razrješava problematiku sprječavanja sukoba interesa, zaključio je gospodin Šeks.

Usljedili su ispravci netočnih navoda. Za **Milanku Opačić (SDP)** netočan je navod da vladajuća koalicija nije ispunila obećanje da će nakon izbora već

na prvim zasjedanjima Sabora u novom sazivu donijeti ovakav zakon. Podsjećajući da je vladajuća koalicija imala ovaj zakon u prvom čitanju u ožujku 2001. ali je Klub zastupnika HDZ-a provodio s još nekim klubovima zastupnika kampanju protiv tog zakona izrugivajući mu se. Sve u svemu nije bilo dovoljno političke volje da se taj zakon donese već 2001. godine. Za **Josipa Leku (SDP)** netočan je navod zastupnika Šeksa da samo posljednje tri godine postoji sukob interesa. Zastupnik Leko tvrdi da točno 12 godina samostalne i demokratske hrvatske države nije bilo političke volje da se donese ovaj Zakon, a uzrok vidi u pretvorbi i privatizaciji koja se provodila svih tih godina. I za mr.sc. **Marina Jurjevića (SDP)** nije točna konstatacija kako u zadnje nešto manje od četiri godine nije postojala politička volja da se donese ovakav zakon. Jurjević tvrdi da je postojala volja, ali i opstrukcija. Jednako tako netočno je da zakon o pravima i obvezama državnih dužnosnika koji je donesen u vrijeme vladavine HDZ-a pokriva sve ono što pokriva predloženi zakon o kojem se sada vodi rasprava. Jer kako onda objasniti da je za vrijeme vladavine HDZ-a veliki broj firmi koje su poslovali s ministarstvima HDZ-ove Vlade morao uplaćivati novac HDZ-u kao političkoj stranci, a nedavno je tisak objavio faksimile tih uplata. Za **Ivana Ninića (SDP)** netočan je navod da Vlada i pojedina ministarstva provode nelegalno svoju promidžbu. To se, poručuje Ninić, samo radi o sredstvima predviđenim u proračunu koji je ovaj Sabor izglasao.

Predloženi zakon ima niz ozbiljnih nedostataka pa će vrlo vjerojatno uskoro uslijediti njegove izmjene i dopune.

Zdenko Haramija rekao je da se Klub zastupnika HSS-a uvijek zalagao za donošenje ovoga zakona smatrajući ga neophodnim za funkcioniranje demokratske vlasti u RH. Iako je u odnosu na prvo čitanje predlagatelj znatno poboljšao pojedina rješenja, još uvijek nije sve idealno riješeno. Tako bi u krug osoba na koje se primjenjuje ovaj Zakon trebalo uvrstiti i suce Ustavnog suda, gradona-

čelnike gradova i načelnike u općinama u RH. Odredbom članka 4. Konačnog prijedloga zakona određen je krug osoba koje se smatraju povezanim osobama s dužnosnikom, člankom 11. pak izričito su predviđeni poslovi koje dužnosnik smije prihvatiti u vrijeme obnašanja javne dužnosti za taksativno navedene djelatnosti, a člankom 12. obveza dužnosnika da za vrijeme obnašanja dužnosti mora prenijeti ostvarivanje prava iz svojih udjela u trgovačkim društvima na drugu osobu. Time se stvari ne rješavaju definitivno niti je to garancija da će preuzimanje upravljanja u trgovačkom društvu od strane trećih osoba dovesti do potpune zaštite javnog interesa. U velikim tvrtkama menageri sada obavljaju poslove u ime i za račun upravljačke strukture, dok u malim trgovačkim društvima tu funkciju obavljaju vlasnici sami što znači da se donošenjem ovoga Zakona u velikim tvrtkama u suštini ništa neće promijeniti. Zakon bi direktno ostvario svoj cilj u odnosu na male tvrtke. S tim u vezi postavlja se pitanje koga bi poljoprivrednik, inače zastupnik u Saboru, koji zbog obavljanja posla na svom obiteljskom gospodarstvu ima registriranu tvrtku kao društvo s ograničenom odgovornošću, a zaposlenici su članovi njegove obitelji, mogao dovesti da upravlja tom tvrtkom budući da članovi obitelji to ne mogu činiti. Pitanje je tko u takvoj situaciji može s istom pažnjom brinuti o imovini vlasnika kao što bi to osobno činio vlasnik. Konačno, tko bi za obavljanje tih poslova plaćao treću osobu? Stoga Klub drži da se s obzirom na prethodnu djelatnost ne može na sve dužnosnike u ovom Zakonu gledati linearno već bi to valjalo činiti selekcionirano i u tom smislu valja preurediti zakonska rješenja. Uz to, valja pronaći i mehanizam za sprječavanje mogućnosti korupcije te obavljanje javnih poslova za vlastitu korist. To se, smatraju u HSS-u može efikasno spriječiti drugačijom strukturom i značajem Povjerenstva. Povjerenstvo bi trebalo voditi nadzor i kontrolu poslovanja u svim slučajevima gdje se konkretno pojavljuje mogućnost sukoba privatnog i javnog interesa, odnosno u svim slučajevima gdje javni interes može biti ugrožen djelatnošću dužnosnika na kojeg se zakon primjenjuje. A onima koji obavljaju svoju djelatnost svojim fizičkim ili intelektualnim radom upravljajući svojim malim tvrtkama valja omogućiti da to

mogu činiti i dalje s tim da Povjerenstvo nad njima provodi poseban nadzor i kontrolu radi sprječavanja zlorabe javne funkcije. Klub će prihvatiti predloženi zakon ali od predlagatelja očekuje da će radi poboljšanja zakonskog teksta prihvatiti ove dobronamjerne primjedbe i kroz amandmane ih ugraditi u zakon.

Pravila igre

Predloženi je zakon izrazito potreban, ali na neki je način zakašnjeli jer javnost nažalost uz svakog političara a priori vezuje za amoralnost, podvukao je mr.sc. **Ivo Škrabalo** u ime Kluba zastupnika LIBRE. Razlog - u posljednjih 12 godina samostalne Hrvatske zabilježeno je puno slučajeva i afera kao npr. otkup vile u rezidencijalnoj četvrti dan uoči stupanja na snagu zakona koji takvu kupnju zabranjuje, dobivanje čitavih tvornica putem privilegiranih menadžerskih kredita, kupovina budzašto stanova i čitavih sela, favoriziranje članova obitelji (nepotizam), plaćanje reketa političkim strankama do toga da se osoba kojoj je dana vrećica puna novaca jednostavno toga ne može sjetiti. Iz mnogih odredbi zakona proizlazi nesretna presumpcija amoralnosti dužnosnika, a to je odraz realne percepcije u javnosti njihovog ugleda koji je pao niže nego što smo ikad mogli zamisliti. Zbog toga ovaj Zakon dužnosnicima (po gruboj računici zastupnika radi se o više od 1000 osoba) ograničava određena ustavna prava što je i logično jer ako se netko odluči za tu profesiju mora prihvatiti i takva ograničenja. Uostalom već imamo primjere sudaca i časnika u HV-u koji se ne smiju baviti politikom, pa zašto bi se onda političari bavili poduzetničkom djelatnošću. No, pri tome valja paziti da ograničavanje ustavnih prava pogađa samo dužnosnike, a da ne utječe na ostvarivanje takvih prava njihovih članova obitelji jer svaki punoljetni građanin odgovara za sebe i stoga dužnosnik ne može biti odgovoran za imovinu i poslovno djelovanje svoje punoljetne djece. Iako predloženi zakon sam po sebi ne može spriječiti zloupotrebe riječ je tek o prvom u nizu normativnih tekstova i izraz je političke volje da se makar i bez optimalnih rješenja dade zakonodavni okvir za dolično ponašanje u skladu s etikom europske političke civilizacije u koju se nastojimo uklopiti. Klub LIBRE poduprijet će donošenje

ovoga Zakona iz principijelnih i pragmatičkih razloga.

Za mr.sc. **Željka Glavana (HSL)** netočan je navod da roditelj nije odgovoran za imovinu svoje djece koja nisu malodobna. Slučaj Vrhovnik to demantira. Spomenuti je gospodin svoju vilu sagradio novcem Viktora Lenca te je preporučio na svoju kćer. Poručio je zastupniku Škrabalu da je u zabludi da će predloženi zakon riješiti probleme te misli da bi bilo bolje da se primjenjuje važeći zakon.

Poslije donošenja ovoga Zakona nećemo postati ni malo bolji, ali to ne znači da treba odustati od otvaranja ove teme za raspravu i od donošenja zakona, i u tom smislu Klub zastupnika LS-a podržat će njegovo donošenje, rekao je dr. **Zlatko Kramarić**. Osim ovog Zakona Klub podržava donošenje još nekoliko zakona koji sada nisu na odgovarajući način obrađeni, a pripomogli bi u "pokriivanju" ove oblasti. U tom smislu spomenuo je Zakon o financiranju političkih stranaka kao i Zakon o prijenosu vlasti. Zastupnik nije baš siguran da je najbolji mogući način financiranja političkih stranaka samo iz državnog proračuna. To bi, po njegovom mišljenju, trebao biti tek jedan od kriterija ali ne i jedini kriterij, a sve bi parlamentarne stranke trebale imati određen paušal koji bi u početku sprječavao pojavu vrlo nemoralnih i sumnjivih suspektnih radnji koje se uvijek događaju u predizborno vrijeme. Pred tim ne bi trebalo zatvarati oči jer je u javnosti stalno percepcija da su političari nečasni i nemoralni ljudi. Nije donesen niti vrlo važan Zakon o prijenosu vlasti te se drugim riječima izbjegava profesionalizacija određenih institucija koje bi trebale biti neovisne bez obzira na to da li se na Markovom trgu vije ova ili ona stranačka zastava odnosno je li prisutna ova ili ona koalicija. Ako se spomenuto ne riješi ili barem ne obeća da će se vrlo brzo riješiti tada se zastupnik boji da će Zakon o sprječavanju sukoba interesa u obnašanju javnih dužnosti biti zapravo tek jedna palijativna mjera.

Za **Ljubo Česića-Rojsa (HDZ)** netočan je navod da su političari nečasni i nemoralni ljudi. Točan je navod, kaže Rojs, da je nepošten dio političara i najviših državnih dužnosnika te da su lopovi i kriminalci, a takvi imaju svoje ime i prezime.

U ime Kluba zastupnika SDP-a **Milanka Opačić** je izrazila žaljenje što predlo-

ženi zakon nije donesen u ožujku 2001. kada je bio na saborskim klupama neovisno o tome što je bio loše napisan. Trebalo ga je, međutim, nakon dorade donijeti makar i u trećem čitanju. Nažalost, tada u Saboru nije bilo dovoljno ruku za donošenje zakona, a rasprava koja se tom prilikom vodila bila je više izrugivanja tom zakonu. Prilikom rasprave 2001. a i prije samo nekoliko mjeseci kada je na dnevnom redu bio ovaj zakon u prvom čitanju namjerno se isticala odredba koja regulira primanje darova kako bi se pokrile puno veće stvari. Tako je navela primjer jedne zastupnice za koju su novine pisale da je primila vrećicu s pola milijuna kuna i rekla da se toga ne sjeća, a hrvatskim biračima sa saborske govornice poručila "trebamo reći da nisu dobri običaji primati dar, jer nismo mi tu za darivanje, nego da služimo vama". Dakle, svi oni koji su ovog ljeta kada se raspravljalo o Prijedlogu ovoga zakona vrlo žestoko usprotivili donošenju Zakona prokazani su kao oni koji su očigledno negdje štitili sebe i nije im bilo u interesu da se jedan ovakav zakon donese.

Iskustvo europskih zemalja koje već dugi niz godina imaju ovakve zakone pokazalo je da su novčane sankcije neučinkovite, ali je zato učinkovit sud javnosti i cijena koju određeni pojedinci kao političari plaćaju na izborima. Klub smatra da je sukob interesa na neki način potrebno da li ovim ili nekim drugim zakonom urediti na puno bolji način i za lokalnu samoupravu. Predloženi zakon regulira ono što je najbitnije za rješavanje sukoba interesa, a to je da poduzetnici koji ulaze u politiku i dolaze na određena mjesta npr. ministarska prenose svoja upravljačka prava na druge osobe. Klub drži da bi tu trebalo propisati i svojevrsno ograničenje tj. da se neovisno o tome što su oni prenijeli svoja upravljačka prava na druge osobe takva poduzeća ne mogu kandidirati niti za jedan projekt koji se financira iz državnog proračuna. Predloženi zakon neće sam po sebi spriječiti sukob interesa ali je dobro da se donose određena pravila igre po kojima se političari moraju ponašati, a građani moraju znati koja su to pravila igre jer je već postalo neprihvatljivo da se politika tretira kao jedan nemoralan i nečasen posao uprljan svim mogućim kriminalnim radnjama ili radnja koje su na rubu zakonitosti i dobrog moralnog ponašanja. Zakon treba donijeti da bi se skinula ljaga

s takvog posla koji je u proteklih 12 ili 13 godina uprljan zbog određenih pojedinaca koji su koristili svoju poziciju da bi uvećali svoj osobni imetak ili imetak sebi najbližih i Klub će ga podržati.

Mr.sc. **Željko Glavan (HSL)** reagirao je na riječi prethodnice da će ovaj zakon definirati granicu ponašanja za političare, a koju trebaju znati i građani. Glavan tvrdi da građani vrlo dobro znaju te granice te upozorio na jedan članak u Novom listu od prije dvije godine u kojem je direktor Riječke tržnice izjavio da je financirao predizbornu kampanju SDP-a sa 500 tisuća kuna. Sve je jasno kada se zna tko daje koncesiju za korištenje tržnice u Rijeci, pogotovo građanima koji će to pokazati na izborima, zaključio je Glavan.

Klub zastupnika HNS-SBHS-a zalagao se za donošenje zakona od samog početka u javnosti i unutar vladajuće koalicije, pa se samo po sebi razumije da će podržati njegovo donošenje, rekla je dr.sc. **Vesna Pusić (HNS)**. Ovaj zakon predstavlja tek početak definiranja pravila, a omogućit će ili barem olakšati sankcioniranje onih koji u politiku ulaze da bi se osobno okoristili. Zakon omogućava da razlikujemo poštene ljude koji se bave javnim poslovima i transparentno obavljaju svoj posao od nepoštenih ljudi koji kao prosječni građani koji ulaze u javni život i javne poslove, a izlaze iz nje kao bogataši sa strojevima i velikim stanovima u najpoželjnijim dijelovima Zagreba. Predloženi zakon ima nedostataka ali od nekuda valja početi i vremenom ga savršavati ovisno o iskustvima u njegovoj primjeni. U predloženom zakonu izrijekom se ne spominju kao dužnosnici predsjednik i suci Ustavnog suda, a napose Vrhovnog suda Hrvatske niti predsjednici svih sudova u državi pa to valja eksplicitno navesti i unijeti u zakon. Također podržava ideju da se u zakon kao dužnosnici unesu gradonačelnici bez obzira na veličinu grada. Zastupnica misli da se ovaj zakon donosi 13 godina prekasno. Zakon je trebalo donijeti još prije jer bi se možda neke od nesreća koje su nas u tom razdoblju zadesile spriječile ili bi bile manje. Zakon je rezultat političkog leadershipa te vizije, opredjeljenja i političke volje da se pravila donesu, napose da budu jasna, a ne da budu tek neka siva zona u kojoj su svi malo poštene i nepošteni. Moramo biti odlučni barem u definiranju tih pravila i u tome da politika prestane biti siva kalju-

ža polupoštenih i polulopova te postane mjesto u koje će se bojati ulaziti ljudi s bilo kakvom namjernom na pameti, osim s namjerom javnog interesa, zaključila je gospođa Pusić.

Neke odredbe su u neskladu s Ustavom

Zakon nije misaona osoba pa ne može razlikovati poštene od nepoštenih ljudi, eventualno može definirati, rekao je mr.sc. **Željko Glavan (HSL)** u ispravku netočnog navoda. "Takvo što će moći razlikovati tek Povjerenstvo koje će imenovati vladajuća koalicija, a kazna za nepoštenje koju Vi podržavate je 300 kuna mjesečno", rekao je Glavan i dodao zatim kako bi po njegovom mišljenju takvu osobu koja se ogriješi trebalo kazniti tako što će mu se sve oduzeti i potom ga strpati u zatvor.

Nakon izlaganja predstavnika klubova zastupnika riječ je zatražila ministrica **Ingrid Antičević-Marinović**. Predloženi je zakon prošao duge porođajne muke, ali je važno da je na njegovom donošenju inzistirala Vlada, a prisutna je politička volja u Saboru i javnosti da se on donese. Neki su dali podršku zakonu ističući pritom da je on sveta vodica i da je sterilan. Iako se s tom ocjenom ministrica ne slaže ističe da su to ustvrdili upravo oni koji su od samog početka govorili da je zakon antipoduzetnički. Zakon jeste antipoduzetnički u smislu da govori ljudima bavit ćete se politikom ili ćete voditi svoje privatne poslove budući da je nespojivo i nedopustivo baviti se jednim i drugim poslom. U tom smislu zakon nije sterilan niti je sveta vodica. Na primjedbe zastupnika da bi se zakon trebao odnositi i na suce, ministrica podsjeća da je čitavim nizom zakona (ovom prigodom spomenula je Zakon o sucima) istima zabranjeno obavljanje bilo kakve dužnosti osim sudačke. A na primjedbu zašto se u zakonu kao dužnosnici ne spominju gradonačelnici odgovara da je u pripremi poseban zakon koji će na vrlo sličan način regulirati sprječavanje sukoba interesa dužnosnika u jedinicama lokalne samouprave. Nakon zakona koji nastoji spriječiti sukob interesa najviših državnih dužnosnika bit će nam potreban zakon o sprječavanju sukoba interesa državnih službenika i namještenika, ali najprije valja početi od najviših

državnih dužnosnika. Stručna javnost je jako dobro ocijenila predloženi zakon, a mnoge su ga susjedne zemlje kopirale i usvojile. U odnosu na prvo čitanje ovaj je zakon puno kvalitetniji u drugom čitanju, a ministrica vjeruje da će amandmani omogućiti još bolji i kvalitetniji zakon.

Usljediла je desetominutna pojedinačna rasprava a prva je riječ dobila **Jadranka Kosor (HDZ)**. Rekla je da će glasovati za predloženi zakon, ali misli kako se nikako ne smije zaobići činjenica da se on donosi na kraju mandata ove vlasti iako je bilo obećanje da će to učiniti na samom početku svoje vladavine. Isto tako gospoda Račan i Linić obećavali su da nakon što oni dođu na vlast ministrima će biti onemogućeno sudjelovanje u radu nadzornih odbora, no to se nije dogodilo kao niti štošta drugo - smanjivanje PDV-a i broja ministarstava. Činjenica je da je povećan broj ministarstava i osnovane mnoge agencije, uredi i direkcije, a neki su dužnosnici ove Vlade bili čak na 15-tak funkcija i Vlada izdavalala jamstva ministarskim poduzećima. U nastavku odlučno je odbacila tvrdnju koja se mogla čuti u sabornici da je HDZ spriječio donošenje ovoga zakona u mandatu ove vlasti. To je apsurd jer od 3. siječnja 2000. HDZ nije na vlasti i zna se tko formira Vladu i ima većinu u Saboru te u konačnici donosi zakone. Zakon se mogao donijeti i prije predizbornog vremena, ali za to valja imati političku volju. Glede predloženog zakona rekla je da ima niz vrlo ozbiljnih nedostataka pa ćemo vjerojatno vrlo brzo biti suočeni s njegovim izmjenama i dopunama. Neki su tijekom rasprave pokušali minorizirati odredbe koje reguliraju primanje darova dužnosnika. Zastupnica Kosor traži amandmanom da se cijeli članak koji govori o mogućnosti da dužnosnici primaju darove ispusti, izbace ili izbriše iz zakona. Razlog - dar u vrijednosti do 500 kuna dužnosnik može zadržati i ne treba ga prijaviti Povjerenstvu, ali to mora učiniti s darom do iznosa prosječne plaće isplaćene u RH dužnosnik. Ta odredba može izazvati mnoge teškoće te smiješne i ponižavajuće situacije jer bi trebalo za svaki dar do 500 kuna tražiti račun. Odredba je jednostavno neprovediva. S druge strane bilo bi nemoralno da dužnosnik primi dar u visini prosječne mjesečne plaće u Hrvatskoj danas kada se 80 posto Hrvata osjeća siromašnim i kada oko 500 tisuća umirovljenika prima

mirovinu manju od 1500 kuna. Nepotrebno je ocijenila odredbu članka 20. stavak 1. da u roku od 10 dana od početka obnašanja dužnosti, dužnosnici pisanom izjavom Povjerenstvu potvrđuju da su upoznati s odredbama ovoga Zakona. Neprihvatljivo je, naime, da netko tko je izabran za dužnosnika ne pozna ovaj zakon, objašnjava zastupnica. Prema zakonu pisana izjava sadrži privolu da se pod uvjetima iz ovoga zakona provede postupak pred Povjerenstvom. Dužnosnici, svi osim Predsjednika Republike trebaju dati izjavu. Prije nego bismo mogli ugraditi takvu odredbu morali bismo promijeniti Ustav, jer se vidi da se ta obveza nepotpisivanja izjave odnosi samo na predsjednika države koji je izabran neposredno, a zaboravljeni su namjerno ili slučajno zastupnici. Zastupnica podsjeća na odredbe Ustava koje se odnose na zastupnički mandat te ponavlja da stavak 2. članka 20. ovoga Zakona nije u skladu s Ustavom. Što se tiče Povjerenstva kaže "da će to tijelo moći presuditi u korist ili na štetu državnog dužnosnika i tako ga izložiti novčanim kaznama, a zastupnica misli da su one zanemarive. Najvažnija je osuda javnosti i upravo zbog toga valja doraditi sve odredbe koje se tiču Povjerenstva pa predvidjeti opoziv i reizbor članova Povjerenstva. Razlog - otkuda uvjerenost predlagatelja zakona da će članovi Povjerenstva biti apsolutno savršeni, nepodmitljivi i nepotkupljivi. Posebno upozorava na mogućnost da Povjerenstvo može pokrenuti postupak i temeljem prijave neke druge osobe ili temeljem anonimne prijave. Mogućnost da se nekoga optuži anonimno Povjerenstvu, posebno u vrijeme kampanje u kojoj se vrlo često igra prljavo može biti sredstvo diskvalifikacije protivnika, pa o tome itekako valja razmisliti, upozorava ova zastupnica.

Za **Milanku Opačić (SDP)** netočan je navod da je ova vlast na početku svog mandata rekla da ministri neće više biti u nadzornim odborima. Ministri se nalaze u nadzornim odborima poduzeća gdje je država većinski vlasnik jer država ima odgovornost za poslovanje tih javnih poduzeća. Ministri se nalaze u tim odborima bez ikakve naknade, a sada kada su ta javna poduzeća postala profitabilna (naslijeđeni su kao gubitaši) može se govoriti o micanju ministra iz nadzornih odbora.

Za mr.sc. **Marijana Jurjevića (SDP)** netočna je tvrdnja da je HDZ spriječio

donošenje ovoga zakona. Rečeno je, kaže Jurjević, da je ta stranka bila protiv ovog zakona te da je stvarao političku klimu da je zakon nepotreban. Istina je da je vladajuća koalicija obećala donošenje ovoga Zakona i on se donosi, a u nadzornim odborima poduzeća u vrijeme vladavine HDZ-a sjedili su državni funkcioniri uz masne naknade, zaključio je Jurjević.

Predsjedatelj sjednice dr. **Zdravko Tomac** upozorio je zastupnika Jurjevića da je zloupotrijebio ispravak netočnog navoda, a zastupnica **Jadranka Kosor (HDZ)** upozorila na povredu Poslovnika. Kaže da Jurjević u jednom dijelu nije ispravljao netočan navod nego dezinformirao javnost navodeći da je HDZ tvrdio da je nepotreban ovaj zakon. Baš obrnuto HDZ je tvrdio da je zakon potreban.

Problem korupcije ne smije se svoditi na poklone poput kozmetike ili kravate

Zastupnik **Joško Kontić (HSL)** prvo je govorio o načelima kojima se rukovodi svaki zastupnik prilikom zauzimanja vrijednosnih stavova i glasovanja oko pojedinih pitanja. Podsjetio je zatim i na dosadašnju kronologiju vlastitih nastupa oko najavljenog parafiranja sporazuma sa Slovenijom oko pitanja utvrđivanja granica. Upozorio je ujedno kako zastupnička dosljednost vezana za navedeno pitanje, ima različite odjeke u pojedinim periodima političkog života. Napomenuo je zatim, da će glasovati za prihvaćanje predloženog zakonskog teksta, budući da predstavlja izraz dobre volje oko problema koji tište ne samo tranzicijske, već i razvijene demokratske zemlje. Problem korupcije ne smije se vulgarizirati i svoditi na poklone poput kozmetike ili kravate. Međutim, predloženi tekst neće uspjeti riješiti niti jedan krupni problem iz segmenta korupcije, a Ministarstvo pravosuđa trebalo bi se ozbiljnije i detaljnije pozabaviti s problemima poput "slučaja gospođe Vesne Balenović".

Zastupnik je zatim podsjetio na put kojega je gospođa Balenović prošla kada je upozorila javnost i mjerodavna tijela oko pronevjere na koju je naišla u INI. Podnijela je ujedno kaznenu prijavu protiv potpredsjednika Vlade, predsjednika Uprave INE i još nekih ljudi. Iako je konstatirala da su sudjelovali u pronevjeri čiji se iznos penje na oko 100 milijuna

USA dolara, državni se odvjetnik za sada nije očitovao o navedenom slučaju. Naši sudovi pokazali su međutim neuobičajenu hitrost jer su odmah sazvali četiri ročišta zbog klevete na koju su se požalile navedene osobe. Ovaj primjer ukazuje da kod pravosuđa postoji sukob interesa i nejednako ponašanje prema stranama koje su u pravnom sukobu, a državni dužnosnici imaju povlašteni tretman i određene pogodnosti.

Predloženi tekst neće uspjeti riješiti niti jedan krupni problem koji se veže uz korupciju.

Govorio je zatim kritički i o pojedinih situacijama kada je dužnosnik ujedno i član trgovačkog društva. Upozorio je da bi Vlada trebala definirati ovaj problem uspostavljanjem zakonskih rješenja koja bi vrijedila za sve, te onemogućiti zloporabe. Pledirao je ujedno, da se u konačnici donese dokument kojim će se onemogućiti manipulacije i nedopušteno korištenje ovlasti. Upozorio je zatim i na razmjere afera koje ukazuju da visoki državni dužnosnici, odnosno tvrtke u kojima imaju udjele, ostvaruju višestruku zaradu u poslovima s državom. Napomenuo je da su kazne predviđene u slučaju kršenja ovih odredbi smiješno niske, i iznose svega 8 tisuća kuna. Zbog ovakvih okolnosti založio se da tvrtke u kojima visoki državni dužnosnici imaju 10 ili više posto dionica, ili čak ako uopće imaju dionice, ne mogu poslovati s državom. Ovakvo je rješenje možda problematično ukoliko se promotri s aspekta članka 49. Ustava Republike Hrvatske, ali stavak 2. članka 50. rješava i taj problem.

U krajnjoj liniji, neka Vlada obznani javnosti sve one poslove koje su poduzeća i tvrtke u vlasništvu njihovih članova imale s državom, zaključio je zastupnik Kontić.

Onemogućiti spregu političkog utjecaja i biznisa

Zastupnik **Vladimir Šeks (HDZ)** podsjetio je na podatak da je Sabor 10. srpnja 1998. godine donio Zakon o obvezama i pravima državnih dužnosnika. Tada se u

značajnoj mjeri regulirala i materija vezana uz sukob interesa, ali se propis nažalost u praksi nije poštovao i provodio, dakle, ugasio se. Zato ga je Vlada konačno povukla i danas podnijela novi zakonski prijedlog. Ignoriranje i kršenje zakonske odredbe sadržane u članku 5. bio je glavni razlog zašto navedenog zakona nema do današnjeg dana. Nema ga zato, što su određeni ministri morali i trebali prema postojećem Zakonu o pravima i obvezama državnih dužnosnika razriješiti sukob interesa, a to nisu htjeli. Analizirao je zatim pojedine poslovne poteze ministra Radimira Čačića, konstatirajući "da za kredite njegovih tvrtki jamče porezni obveznici". Neprihvatljivim je nazvao i plaćanje televizijskog spota HNS-a, ocjenjujući da su i ovdje porezni obveznici u krajnjoj konzekvenci podmirili nastale troškove. Problematične poslovne poteze članka HNS-a zastupnik Šeks je zaokružio pričom vezanom uz nedavne sukobe u zagrebačkom Poglavarstvu vezane za HNS-ovog pročelnika. Smatra ujedno da se ovakvi potezi od HNS-a neopravdano doživljavaju kao klevete, a ujedno se pokušava HDZ diskreditirati u javnosti zbog navodnog reketiranja pojedinih privatnih poduzetnika u predsjedničkoj kampanji 1997. godine. Neutemeljenim je objedama nazvao i iskaze gradonačelnika iz Metkovića, koji je također govorio o navedenim pojavama. Na kraju se složio s već iznijetim konstatacijama pojedinih zastupnika koji strahuju da će se pojedine odredbe ovoga zakona na prljavi način koristiti i u predstojećoj izbornoj kampanji. Izrazio je ujedno i bojazan da bi se čak i anonimne predstave mogle zloupotrijebiti u predizbornim podmetanjima, a istina u nekim slučajevima može isplivati tek za desetak godina.

Kreditne obveze privatnih tvrtki ne bi trebali podmirivati porezni obveznici.

Zastupnik **Josip Leko (SDP)** smatra da se ovaj zakonski prijedlog previše doživljava i interpretira iz dioptrija stranačkih naočala. On je upozorio na poguban utjecaj kojega su u proteklom periodu imali tajkuni, koji su većinom do kapitala došli na zakonski dvojbenačin. Sada kada više ne mogu utjecati

na vlast, osnivaju vlastite stranke, upozorio je zastupnik, navodeći nedavni stranački angažman gospodina Zvonimira Zubaka. Ukazao je na situacije koje su zakonski regulirale mogući sukob interesa kod zanimanja poput suca i inspektora, koji se ne smiju baviti drugim poslom. Nažalost, u proteklih 12 godina nije stvoren opći javni moral vezan uz pretvorbu u općem interesu. Ovaj problem nije moguće riješiti samo normom, odnosno zakonom, budući da nisu izgrađene sve popratne institucije novog sustava. Navedenu je situaciju ilustrirao primjerom, ukazujući da je izvršena pretvorba, ali nisu u potpunosti sredene čak ni zemljišno-knjižne evidencije vlasništva. Bez ustrojavanja evidencije zemljišnih knjiga, dionica i donošenja prostornih urbanističkih planova, neće se moći eliminirati uzroci sukoba interesa niti korupcija, upozorio je zastupnik Leko.

Potrebno je odrediti datum do kojega bi svi građani Republike Hrvatske trebali upisati svoju poreznu i imovinsku karticu. Tada će se moći procjenjivati je li bogatstvo javnog dužnosnika u nerazmjeru s primanjima. Smatra da se donošenjem predloženoga teksta neće moći eliminirati svi uzroci kao ni posljedice sukoba interesa obnašanja javnih dužnosti. Ipak, ovo predstavlja dobru osnovu koja će biti zakonska podloga za nadograđivanje u slijedećem periodu, zaključio je zastupnik Leko.

Potrebno je odrediti datum do kojega bi svi građani Republike Hrvatske trebali upisati svoju poreznu karticu.

Za repliku se javio zastupnik **Ivica Buconjić (HDZ)**. On se osvrnuo i ponovio dvojbene situacije koje su se u javnosti vezale uz potpredsjednika Vlade Slavka Linića i njegovo prijateljstvo s gospodarstvenikom Damikom Vrhovnikom. Ocijenio je da se kao rezultat ovoga prijateljstva javljaju veliki gubici i propast brodogradilišta "Viktor Lenac". Smatra da bi i u ovom slučaju državni odvjetnik trebao provjeriti kanale i račune gdje su završili veliki iznosi novca za sanaciju navedenog brodogradilišta.

Odgovarajući na repliku, zastupnik Josip Leko upozorio je da je ovo pogled iz rakursa vlastite stranke. Potrebno je kaže načelno raščistiti sve dvojbene situacije koje su se javljale u procesu pretvorbe i privatizacije.

Stradavaju osobe koje upozoravaju na pogreške i propuste moćnika

Zastupnica **Dorica Nikolić (HSL)** osvrnula se na loše strane u dosadašnjoj provedbi zakona kojim se sankcionira sukob interesa i korupcija. Upozorila je da se i tom prigodom HSL zalagao za dosljedno i principijelno rješenje, dok su se iz redova drugih stranaka, miješali prijedlozi između kodeksa ponašanja i zakonskih rješenja. Zamjerila je zastupnici Opačić što je upotrijebila izraz "prokazana", dodajući da takve ocjene pripadaju staljinističkom žargonu i miljeu. Promatrajući hipotetski, ukoliko su načinjeni propusti vezani uz financiranje predsjedničke kampanje Dražena Budiše, onda i na SDP pada krivnja budući da je postojao zajednički stožer, dodala je zastupnica Nikolić.

I ona je u nastavku nabrojila spektar radnji koji duboko kompromitiraju pojedine predstavnike vladajuće koalicije, koji nisu odoljeli slabostima i došli su u sukob interesa, nepotizma i korupcije. Upozorila je ujedno da se predloženim tekstom neće moći suzbiti korupcija, a opet će nastradati osobe poput Vesne Balenović, koje otkrivaju neprihvatljive oblike ponašanja visokih državnih dužnosnika. Na kraju izlaganja osudila je ponašanje poslovnog vrha u "Viktoru Lencu", najavljujući da će njihove promašaje po svoj prilici ponovno morati sanirati porezni obveznici Republike Hrvatske.

Zastupnica **Milanka Opačić (SDP)** javila se za ispravak netočnog navoda, upozoravajući da nije osobno apostrofirala zastupnicu Nikolić u protekloj raspravi. Ukoliko se sama prepoznala, onda je to znak da je došlo do neiskrenosti prema vlastitim biračima.

Za ispravak netočnog navoda odlučio se i zastupnik mr.sc. **Marin Jurjević (SDP)** koji je odlučno demantirao bilo kakvu povezanost oko navodne donacije Zvonimira Zubaka HSL-u posredstvom zastupnice Nikolić. Mi svakako nismo dobili ove novce, a ako se pojavila razli-

ka, mi ne znamo za navedene novčane putanje.

Zastupnik mr.sc. **Željko Glavan (HSL)** javio se za repliku jer je iznenađen gledajući lica pojedinih zastupnika iz SDP-a. Zabrinjava ga što su se smijali dok je zastupnica Nikolić analizirala tešku situaciju u brodogradilištu "Viktor Lenac". Zapitao je za razloge zbog kojih su SDP-ovci odustali od javnog predstavljanja ugovora o prodaji HT-a i INE. Pozvao ih je ujedno da se upoznaju s imovinskim karticama pojedinih dužnosnika u Vladi Republike Hrvatske. Za riječ se javila i zastupnica Dorica Nikolić ocjenjujući da su zastupnici koji su kritički govorili o njezinim upozorenjima, zapravo prevarili vlastite birače i sada su ljuti.

Na povredu Poslovnika upozorio je i zastupnik **Ivo Fabijanić (SDP)**, pretpostavljajući da je riječ o članku 204. Ocijenio je da zastupnica Nikolić nije iznijela vlastitu repliku, već se odlučila da svima dijeli lekcije, "valjda zbog vlastitih trauma". Mi se nismo smijali iznošenju činjenica vezanih uz situaciju u riječkom brodogradilištu, već njenim pojedinim opservacijama.

I zastupnik **Josip Leko (SDP)** upozorio je da je zastupnik Glavan povrijedio odredbe Poslovnika sadržane u članku 204. Ne bi smio čitavu jednu stranku ocjenjivati kao nemoralnu, upozorio je zastupnik Leko. Sada se za riječ javio prozvani zastupnik Glavan, pozivajući se i sam na povredu Poslovnika, te upozorio da se zastupnici Fabijanić i Leko u svojim izlaganjima nisu sustezali od osobnih diskvalifikacija. I zastupnica Nikolić zatražila je riječ zbog povrede Poslovnika i zamjerila zastupniku Fabijaniću što ju je osobno uvrijedio u zadnjem javljanju.

Vlastita stajališta oko poslovnčkih odredbi i minule diskusije još su jednom pojasnili zastupnici **Joško Kontić (HSL)**, **Ivo Fabijanić (SDP)** i **Željko Glavan (HSL)**, a zatim je predsjedavajući riječ dao zastupnici **Mirjani Didović (SDP)**.

U Povjerenstvu trebaju biti nepristrane, poštene i stručne osobe

Zastupnica je podržala predloženi tekst jer Hrvatska naprosto treba imati jedan ovakav zakonski akt. Njime se jača

odgovornost javne funkcije, te se sprječava da ona bude izvor prihoda ostvarenih pogodovanjem, odnosno korupcijom. On sam po sebi nije dovoljan da se iskorijeni ovo zlo, ali je njegovo donošenje ipak ojačalo kritičko mišljenje o granicama dopuštenoga za javne osobe. Spomenula je situacije iz nedavne prošlosti, kada se osobama bliskim vladajućim krugovima omogućavao pristup poslovnim prostorima u Zvonimirovoj ulici, ili su pak njihovi prijatelji tvrdili da novac nije imovina. Smisao ovog zakona je da se javna funkcija obnaša u cilju zajedničkog interesa i dobra, a biznisom se svatko može baviti kao privatna osoba, ali ne i kao dužnosnik. Konačni prijedlog zakona o sprječavanju sukoba interesa u obnašanju javnih dužnosti, sadržajno je poboljšana u odnosu na prvo čitanje. Dobro je što su unesene i odredbe kojima se važenje Zakona proširuje i na sve osobe koje imenuje Hrvatski sabor, Vlada Republike Hrvatske i Predsjednik Republike. Potrebno je ujedno voditi računa da nadležno Povjerenstvo koje će u svezi s provedbom predloženih zakonskih akata imenovati Sabor, tvore nepristrane, poštene i stručne osobe.

Smisao ovog zakona je da se javna funkcija obnaša u cilju zajedničkog interesa i dobra.

Podržala je ujedno i javno objavljuvanje eventualnih sankcija, odnosno objavljuvanje odluka Povjerenstva. Tri temeljne pretpostavke ovoga zakona odnose se na javnost podataka o imovini dužnosnika, potrebu registriranja svake promjene na tom polju i činjenicu da se imovina dužnosnika ne može temeljiti na prihodu izvan plaće i zakonom utvrđenih prihoda. Zaključno je ocijenila da bi zastupnici svakako trebali podržati predloženi zakonski tekst u trenutku glasovanja.

Za repliku se javila zastupnica **Dorica Nikolić (HSL)** koja je ponovno upozorila na kronologiju ranijeg donošenja sličnih propisa koji su započeli inicijativom HSL-a 1. ožujka 2001. godine. Zašto je Vlada tada propustila uputiti prijedlog u drugo čitanje, ostaje njezin problem, konstatala je zastupnica. Zastupnik **Ivica Buconjić (HDZ)** javio se za ispravak netočnog navoda. Osvrnuo se na inicijativu zastupnice Didović koja je predložila

donošenje zakona koji će regulirati sukob interesa za gradonačelnike i druge lokalne dužnosnike. Dodao je da već postoje zakoni koji reguliraju ovu materiju, a njegove bi sankcije svakako trebali osjetiti HNS-ovci u zagrebačkom Poglavarstvu koji su narušili propisane zakonske odredbe, procijenio je zastupnik.

Za repliku se javio zastupnik **Vladimir Šeks (HDZ)** koji je ponovio da je Zakon prošao u prvom čitanju u ožujku 2001. godine, ali Vlada nije u zakonskom roku podnijela konačni prijedlog zakona. Nitko dakle nije Vladu sprječavao u obavljanju ni donošenju potrebnih zakonskih odredbi.

Na repliku je odgovorila zastupnica **Mirjana Didović (SDP)** koja je ponovila da je u svojoj diskusiji ukazala na razliku donošenja odluka kada se radi o jednostranačkoj Vladi u odnosu na Vladu koja je sastavljena od koalicijskih stranaka. To su upravo bili razlozi zbog kojih je došlo do situacije koju je spomenuo zastupnik Šeks.

Potrebno je nadzirati i lokalne moćnike

Isto je u svojoj diskusiji konstatirao i zastupnik **Željko Malević (SDP)** koji je podupro tvrdnje zastupnice Didović. Smatra da je donošenje predloženoga zakona potrebno, kako bi se spriječila situacije i silni problemi koji postoje zbog neprekinute prakse uvezivanja politike i novonastalih gospodarskih moćnika. Zakonski prijedlog svakako boluje od određenih nedostataka, a ocijenio je ujedno da sam naziv zakona nije korektan i sveobuhvatan, budući da mora obuhvatiti i lokalne moćnike i njihovu spregu s financijskim krugovima. Smatra da bi dobar naziv bio: Zakon o sprječavanju sukoba interesa kod obnašanja nekih javnih funkcija, a morao bi obuhvatiti i ponašanje župana, dožupana, gradonačelnika i općinskih načelnika. Javna stigmatizacija u slučaju dokazanih prekršaja bila bi najbolji način da se obuzdaju ove pojave, ocijenio je zastupnik Malević. I on je ukazao na potrebu izrade imovinskih kartica koje bi morale biti sveobuhvatne, jer se time sprječavaju zloporabe u praksi.

Govorio je zatim da se postavlja i pitanje retroaktivnosti, ukazujući da bi se trebale sankcionirati i malverzacije, odnosno zloporabe ovlasti prilikom nabave

oružja u proteklom periodu. Tada je u pojedinim slučajevima, nezakonito iskorišten novac koji je bio namijenjen obrani Republike Hrvatske. Mnogi su se lokalni tajkuni u Slavoniji naglo obogatili, koristeći izvore financija deponiranih u Villachu. Ti ljudi ujedno imaju jako dobre odnose s pravosuđem, pa izgleda da nitko ne može narušiti njihovu poziciju. Govori se o benignim poklonima u vrijednosti od 500 kuna, a zaboravljamo sankcionirati ozbiljne propuste i kriminalne radnje koje su se događale sve donedavno, upozorio je zastupnik na kraju izlaganja.

Zašto Vlada skriva imovinske kartice?

Replicirajući, **Milan Kovač** je upitao Malevića kako to misli da neće biti reda dok se ne ustroje imovinske kartice za sve građane, a koalicijska vlast nije mogla - na Kovačev odnosno (tada) prijedlog HDZ-a utvrditi imovinsko stanje ni za 200 obitelji. Parlament je Vladu bio obvezao da izvjesti javnost o 200 najbogatijih obitelji, ali zaključak nije ispoštovan. Ukazuje to na odnos Vlade prema Parlamentu, rekao je zastupnik, upitavši na kraju zašto Vlada skriva imovinske kartice, a traženo je - naglasio je - da se objave podaci i nekim od onih koji su sudjelovali u izvršnoj vlasti u proteklih 10-12 godina.

Odgovarajući mu, **Željko Malević** je uzvratilo da Kovač "kuca na otvorena vrata", i on sam (Malević) zahtijeva isto, a zna se čija je zadaća da se to ustroji. Kad se to učini neće, dometnuo je, radni sporovi trajati i po osam godina niti će se moći dogoditi da se nikad ne dogodi ni prvo ročište tajkunu koji je uništio firmu sa 3 tisuće radnika.

U Europskoj uniji se prati tijek novca, a ne imovine

Usljedila je replika **Dorice Nikolić** Maleviću. Slaže se, rekla je, s Kovačem da su imovinske kartice loš put. Osim toga, to i nije praksa u Europskoj uniji, gdje se prati tijek novca, a ne imovine. Jer to, zapravo, pokazuje sve, a imovinska kartica, u biti, ništa. Jer, ima, primjerice, dužnosnika koji po imovini nemaju ništa, a imaju veliku moć i sredstva kojima se ne zna tijekom. Priča o imovinskim

karticama samo je zamagljivanje javnosti, rekla je zastupnica, spomenuvši za primjer Riječku banku, za koju se ni danas ne zna tijek novca.

Uzvrativši da nema previše zamjerki izlaganju Dorice Nikolić, **Željko Malević** je izjavio kako iz njezinih riječi proizlazi da je točno ono što reče uvaženi pravnik, gospodin Sokol - da novac nije imovina. Sumnja da bi ovaj to ikad više ponovio, rekao je, dometnuvši da valjda ne misli isto zastupnica.

Nije točno da je javna stigmatizacija najefikasniji način rješavanja problema kod sukoba interesa - izjavio je **Ivica Buconjić** u replici Maleviću. Bivši gradonačelnik u Virovitici bio je pravomoćno osuđen zbog mita, ali nije dao ostavku niti se od njega ogradila njegova stranka. Javno je stigmatiziran i direktor INE (primanje mita), ali se ništa nije dogodilo, kao ni u slučajevima razmjene optužbi za teška kaznena djela u Zagrebu. Pravi način rješavanja tih problema je da USKOK i Državno odvjetništvo rade svoj posao.

Jadranka Kosor (HDZ) je ustvrdila kako neobično zvuči Malevićeva napomena da treba donijeti novi zakon o DSV-u. Podsjetila je kako je taj i Zakon o sudovima mijenjan 2000. godine te kako je Parlament bio zadužio Vladu da mu u roku šest mjeseci predoči nove zakonske prijedloge. To je, dometnula je, još jedan u nizu zaključaka koje Vlada nije ispoštovala.

Napomenuvši kako je jasno što je htio time reći, **Željko Malević** je ponovio izričaj - i zastupnica "kuca na otvorena vrata". Spomenuti zakon je, uz ostalo, potrebno donijeti hitno i zato da bi se izbjegli elementi eklatantnog sukoba interesa.

Vladimir Šeks (HDZ) je zatražio od Malevića da kaže - jer je to, inače, kleveta pravosuđa - tko je to u Slavoniji, s dobrim vezama u pravosuđu, upropastio gospodarstvo, na što je ovaj uzvratilo - istina uvijek ispliva na površinu, ponekad nažalost u obliku leševa.

Podržavši zakonski prijedlog, dr.sc. **Vilim Herman (LIBRA)** je, među ostalim: rekao kako je među razlozima za njegovo donošenje i taj što je "ova zemlja gladna poštenja i pravедnosti"; ocijenio da se možda moglo učiniti više u traženju vlastitih rješenja na tragu zaštite vrednota obuhvaćenih europskom konvencijom; upozorio da kad je riječ o sprečavanju

sukoba interesa ne bi trebalo isključiti lokalne dužnosnike; izjavio da predloženi zakon, s možda previše "mekanim" rješenjima treba promatrati kao korak dalje u evoluciji političke kulture i odgovornosti na političkoj sceni.

Ne dokazuje se nevinost nego krivnja

Nakon što se osvrnuo na neke zadaće (potrebnog) zakona (popraviti sliku o javnim dužnosnicima u javnosti; vratiti povjerenje u institucije sustava), **Nenad Stazić (SDP)** je rekao da kad je riječ o izabranim dužnosnicima nije provediva, na prvi pogled prihvatljiva, ali radikalna, teza - poduzetnici van politike, jer svatko ima pravo birati i biti biran neovisno o ekonomskom stanju. Može se spriječiti da bude imenovan na dužnost u izvršnoj vlasti, ali i dalje ostaje u zakonodavnoj. Zakon ne može predvidjeti sve neželjene situacije, a tome i ne treba težiti, ali može se reći koja su sve ponašanja nedopustiva. Zastupnik je zatim obrazložio svoje amandmane.

Replicirajući Staziću (u svezi s obrazloženjem njegovih amandmana), **Jadranka Kosor** je rekla kako se nigdje pa niti u ovakvom povjerenstvu ne može dokazivati nevinost nego krivnja te da bi ono moralo imati sve mehanizme za dokazivanje krivnje kako ne bi optuženi pred povjerenstvom dokazivao nevinost. Ti mehanizmi nisu, međutim, razrađeni dobro. Zastupnica je, nadalje, upozorila da mogućnost pokretanja postupka na temelju anonimne prijave otvara mogućnost, napose u predizborno vrijeme, diskvalifikacija odnosno difamacija. Vrijeme prođe dok se dokaže neistinitost, a sudbina pojedinca može biti zapečaćena.

Jadranka Kosor je još zamjerila predlagatelju što nije predvidio opoziv niti kaznu za članove povjerenstva diskvalificiraju li svojim djelovanjem nevino optužene, uz zahtjev da se to doradi.

Replicirajući zastupnici, **Nenad Stazić** je upitao koja je alternativa. I sad se, podsjetio je, pišu anonimne prijave, objavljuju u novinama i u javnosti doživljavaju kao istina, a nema tijela koje će otkloniti sumnju. Postoje Državno odvjetništvo i USKOK, ali Povjerenstvo će brže i efikasnije moći obraditi slučajeve sumnje o postojanju sukoba interesa.

Ivo Fabijanić je obrazložio svoj amandman (da se zakon odnosi i na gradonačelnike i načelnike) primjerom predsjednika Gradskog vijeća u Pagu. Građevinski poduzetnik, inače u HSP-u, ucjenjuje, po riječima zastupnika, svog gradonačelnika iz koalicije (iz HDZ-a), svaka 3-4 mjeseca i dobiva sve poslove koje raspisuje grad. I sam je, priznao je, "osjetio svu pokvarenost te politike", jer je bio jedanput uvučen u jednu takvu akciju pa je skužio da je zapravo "nainvan i bedast jer sam ušao u neke poslove koji su bili daleko izvan onoga što sam ja mogao shvatiti da uopće jedan čovjek može napraviti".

Replicirajući Fabijaniću, mr.sc. **Željko Glavan (HSL)** je izrazio nadu da će na Fabijanićeve tvrdnje reagirati Državno odvjetništvo. Jer to nije pisalo u žutoj štampi, to je izgovorio zastupnik u Hrvatskom saboru, naglasio je.

Zastupnik je zatim upozorio da se predloženim rješenjem o povjerenstvu upada u kontradikciju - očekuje se da će ono (sastavljeno od političara) biti efikasnije od Državnog odvjetništva. Pljuje se time po pravosuđnom sustavu, rekao je, dometnuvši kako bi bilo bolje da se na odgovornost pozovu ona tijela koja u državi ne rade svoj posao.

Fabijaniću je replicirao i **Vlado Jukić (HSP)**, rekavši kako mu je Glavan "uzeo veći dio teksta". Usprotivio se, međutim, njegovoj tvrdnji kako predsjednik Vijeća u Pagu, HSP-ovac, ucjenjuje gradonačelnika HDZ-ovca. Ako je navod točan neka Fabijanić podnese prijavu nadležnima, rekao je, ustvrdivši kako nije korektno tako govoriti u Parlamentu o članovima oporbenih političkih stranaka. Izgleda, dometnuo je Jukić, da Fabijanić nikako ne može prežaliti tragediju gubitka izbora u svom mjestu pa sad koristi priliku za izbornu promidžbu.

Ivo Fabijanić javio se s upozorenjem o povredi Poslovnika (članak 214), ponovivši, zatim, kako je sudjelovao u jednoj radnji vjerujući da su ljudi pošteno, a na kraju se pokazalo da nisu "pa je ispao blesav, što se ne smi priznati".

Prašina u oči

Želimir Janjić (HSL) je uvodno rekao da počinjanjem brojnih poslova krajem mandata Koalicija zapravo šalje predizbornu poruku - dopustite da završimo započete poslove. Podsjetio je na

jedan od njih - Vlada je odluku o izgradnji donijela 2001, uoči Dana državnosti, a prva sjednica Odbora održana je tek krajem srpnja ove godine.

Predloženim zakonom želi se javnosti poslati poruka kako ova koalicija doista iskreno želi raščistiti neke stvari i razriješiti problem (s dužnosnicima) o kojemu se uvelike pripovijeda mnogo godina. S tim da on, naglasio je, sadrži i jednu, kako reče, neiskrenu poruku (ili previd) - da će se ovaj zakon odnositi i na dužnosnike koji u vrijeme stupanja na snagu ovog zakona obnašaju svoju dužnost. A dok se imenuje Povjerenstvo i donese pravilnik o njegovu unutarnjem ustroju bit će već provedeni izbori. Aktualni dužnosnici, kako reče, mogu mirno spavati. Ni pokretanje postupka temeljem prijave i difamiranja nekoga u vrijeme izborne kampanje neće biti, jer je to moguće samo pomaknu li se izbori za proljeće, dometnuo je. Izlaganje je zastupnik Janjić zaključio tvrdnjom da se predloženim građanima "baca prašinu u oči", da je riječ samo o predizbornoj triku.

Zašto zakon nije donesen na početku mandata?

Dr.sc. **Anto Kovačević (HKDU)** je uvodno ponovio tvrdnje iz rasprave kako nisu danas svi isti, nisu političari isti. Hrvatska se dijeli na one koji imaju i koji nemaju (90 posto hrvatske sirotinje) i one koji su se otajkunili preko noći (cijelu državu počeli pretvarati u obiteljske posjede). Napomenuvši kako je zastupnica Pusić 14 puta spomenula riječ poštenje, a Šeks nabrajajući o tome "prepoštenom" ministru što sve nema, zastupnik je rekao da ispada kako je najpošteniji ministar u Hrvatskoj onaj za kojega se sa sigurnošću može reći "da je Al Capone za njega časna sestra".

Iz dijela izlaganja dr.sc. Kovačevića na temu ove vlasti i izbora izdajamo sljedeće ocjene: dolazi dan kad će hrvatski narod izabrati Vladu koja ovako ozbiljne zakone donosi na početku, a ne na kraju mandata; bivšu je vlast hrvatski narod kaznio na izborima 2000, ali lopovluk se povećao; zašto nije obavljena običana revizija pretvorbe (izgleda da su točne procjene kako bivši nisu sadašnjima pravili inventuru pa sadašnji ne prave bivšima); iz dana u dan - bahati istupi dužnosnika vlasti prema hrvatskim brani-

teljima, radnicima koji ne primaju plaću i po godinu dana, a i više, prema seljacima, prema najugroženijima.

Kad je riječ o predloženom zakonu, zastupnik HKDU-a je izrazio žaljenje što zakon nije donesen na početku mandata te ponovio riječi predstavnika Kluba zastupnika HSP-HKDU-a - gospodo biznismeni hoćete li u politiku ostavite biznis, bavite se politikom; političaru hoćeš li u biznis ostavljaj politiku i bavi se biznisom. Stvari su jasne, samo je pitanje ima li za to ili ne političke volje - zaključio je.

Usljedili su konkretni prijedlozi, iz kojih izdvajamo - u listu dužnosnika uvrstiti predsjednika Vlade (nije ta funkcija sveta krava) te gradonačelnike (mnogo toga se može izbjeći o čemu se čuje na terenu ako se uvede obveza ponašanja i budućeg gradonačelnika Zagreba); pojasniti pripadaju li točki 2. ambasadori, njihovi zamjenici, konzuli; u članku 7. izmijeniti rok (šezdeset dana); u Povjerenstvu ne bi trebali biti zastupnici niti dužnosnici (jer će doći do nepotizma ili prikrivanja šefova - u političkoj stranci ili vlasti) već javni uglednici i četiri iz reda zastupnika (po modelu Vijeća HRT-a); predvidjeti obvezu pokretanja postupka.

Znači - političari trebaju ispraviti političare?

Mr.sc. **Željko Glavan** je izlaganje započeo kritikom na račun Koalicije. Zamjerio joj je najprije što nije podastrijela narodu ugovor o prodaji HT-a i što se ugovor o prodaji INE "prevodi" već nekoliko mjeseci. Nakon tvrdnje da nisu podržali objavu menadžerskih kredita zato što ih je najviše dala Riječka banka na području Primorsko-goranske županije i Grada Rijeke, izjavio je da su sve firme pokupovali krediti, direktori (do 90-te), iskoristivši zakonodavstvo koje je u to vrijeme HDZ nametnuo Hrvatskoj. Sindrom menadžerskih kredita i Rijeke počinje se, po njegovoj tvrdnji, širiti Hrvatskom i narodu se hoće zamazati oči s povjerenstvom od sedam - političara (znači, političari trebaju ispraviti političare).

Iz izlaganja još izdvajamo primjedbe, ocjene, upit: famozno povjerenstvo, "od kojeg se sada ovdje već kapelica radi" stavlja se iznad pravosudnog sustava ("sedam veličanstvenih će sve srediti");

pred izbore se donose čudni zakoni, sve pod oznakom E (nekad nisi smio dirati u bratstvo i jedinstvo, sada ne u tobožnji ulazak u EU); zašto zakonu podliježu samo oni koje imenuje Hrvatski sabor, zašto ne i Vlada?; hrvatskim građanima je dosta licemjerja, zavaravanja; ako primjena Kaznenog zakona ne može riješiti problem ne može ni ovaj zakon; predlagatelj je zaboravio na (teško dokazivu) kategoriju "prijatelja" (spominju se samo rodaci u pobočnoj liniji i sl.).

IZJAŠNJAVANJE...

...o amandmanu Vlade RH

Zastupnici su raspravu nastavili - o predloženom, nakon Poslovnikom predviđenog roka - jednom amandmanu predlagatelja - na članak 12. Obrazložio ga je **Miljenko Kovač**, zamjenik ministrice pravosuđa. Prema njemu obveza prijenosa upravljačkih prava odnosila bi se samo na članove trgovačkih društava koji imaju 25 posto i više dionica, odnosno udjela u trgovačkom društvu. Dužnost osoba koje obavljaju samostalnu djelatnost bila bi - povjerenstvu u propisanom roku prijaviti da obavljaju tu djelatnost i oni bi dobivali samo razliku između prihoda koje ostvaruju od svoje djelatnosti i plaće koja im pripada kao dužnosnicima. Amandman je, pojasnio je zamjenik ministrice, rezultat rasprave u radnim tijelima i u Hrvatskom saboru.

Amandman Vlade: obveza prijenosa upravljačkih prava odnosila bi se samo na članove trgovačkih društava koji imaju 25 posto i više dionica, odnosno udjela u trgovačkom društvu.

Vladimir Šeks je izvijestio zastupnike da će Klub zastupnika HDZ-a glasovati protiv amandmana. Obrazloženje, među ostalim, ovime se pogoduje nekome u aktualnoj vlasti da ne bi više bio u zoni sukoba interesa. Kako bi izgledalo, upitao je zastupnik, kad bi netko (primjerice ministar javnih radova) s manje od 25 posto udjela sam sa svojom tvrtkom sklapao ugovore.

Mr.sc. **Željko Glavan** je rekao kako upravo amandman Vlade, kojega treba povući, iskazuje svu licemjernost donošenja ovog zakona, po sistemu "tresla se brda, rodio se miš". Kad je riječ o postotku, nije svejedno, upozorio je, ima li netko 10 posto u INI ili 45 posto u firmi s dva zaposlenika.

Predloženom izmjenom Vlada je poništila ono što je, tobože, imala intenciju spriječiti - sukob interesa u obnašanju javnih dužnosti pa se nameće upit - nije li to napravljeno u zadnji čas upravo zato da na to računaju neki od postojećih državnih dužnosnika (koji to kane biti i ubuduće). Smiješno je, napomenuo je zastupnik, da se zakon bavi takvim sitnicama kao što su pokloni od 500 kuna, a netko može imati udio u firmi vrijednosti desetke milijuna dolara, a da javnost to ne mora znati.

Nije točno da se dioničarski udio ne mora prijaviti. Ovdje je riječ o prenošenju temeljnih upravljačkih prava, s obzirom na to da se na temeljni kapital može utjecati tek sa 25 posto i više dionica.

Mr.sc. **Mato Arlović** je upozorio kako nije točno da se dioničarski udio ne mora prijaviti. Ovdje je riječ o prenošenju temeljnih upravljačkih prava, s obzirom na to da se na temeljni kapital može utjecati tek sa 25 posto i više dionica.

Članak 12. ne isključuje sukob interesa, to je moguće i sa 2 posto dionica, ali je prema ovom zakonu dužan sukob interesa prijaviti. U amandmanu je riječ o prijenosu upravljačkih prava, a do 25 posto udjela ili dionica nitko nema upravljačkih prava pa je nelogično da mora prenijeti nešto sa čime ne raspolaže - rekla je **Ljubica Lalić (HSS)**.

Nije svejedno ima li netko 10 posto udjela u INI ili 45 posto u firmi s dva zaposlenika.

Željko Glavan je upozorio na povredu Poslovnika, rekavši kako je zastupnica

institut ispravka netočnog navoda iskorištila da iznese svoje mišljenje. Nije stvar u postocima nego u iznosu.

U ime **Kluba zastupnika HDZ-a, Ivić Pašalić (HB)** je ustvrdio kako je nakon dugo vremena ponuđen dobar zakonski prijedlog, s jasnim pravilima utakmice, koji rješava brojne nedoumice i moguće konflikte i sukobe interesa te da bi bilo dobro da Vlada povuče svoj amandman kako ne bi stavila pod sumnju cijeli zakon.

Unatoč svim primjedbama amandman Vlade je izglasan.

...te o ostalim amandmanima

Zamjenik ministrice pravosuđa, uprave i lokalne samouprave, mr.sc. **Milan Kovač** izjasnio se zatim o amandmanima drugih predlagatelja. Budući da Vlada nije prihvatila prvi amandman **Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav** (jer je prihvatila Stazićev tekst s obrazloženjem da je bolji i od izvornog i teksta Odbora) to radno tijelo je povuklo svoj amandman na članak 1.

Sljedeći amandman istog radnog tijela predlagatelj je prihvatio djelomično (jezično i nomotehničko dotjerivanje te sadržajno u dijelu o izostavljanju s liste dužnosnika župana, dožupana, gradonačelnika Grada Zagreba i njegovih zamjenika). Vlada, naime, smatra da nema razloga da se u zakonskom prijedlogu nabrajaju samo oni, a ne i ostali dužnosnici lokalne i područne samouprave. Zamjenik ministrice pravosuđa izvijestio je još s tim u svezi zastupnike kako je u pripremi Nacrt zakona o pravima i dužnostima dužnosnika lokalne i područne samouprave kojim je obuhvaćeno i sprečavanje sukoba interesa.

Vlada nije uvažila, što je potvrđeno i glasovanjem, zahtjev da se s popisa dužnosnika izostavi načelnik Glavnog stožera Oružanih snaga RH i njegov zamjenik, glavni inspektor i njegov zamjenik, zapovjednici grana Oružanih snaga RH i njihovi zamjenici te zapovjednici korpusa. Nema, naime, rekao je predstavnik predlagatelja, socijalno-političkih razloga da se zakon ne primjenjuje i na ove dužnosnike, jer se to što nisu državni dužnosnici po odredbama drugih zakona može zanemariti - Zakon o sprečavanju sukoba interesa je *lex specialis*.

Načelnici i gradonačelnici su, iako je Vlada odbila amandman, uvršteni u listu

dužnosnika zahvaljujući glasovanjem o prihvaćenom amandmanu **Ive Fabijanića**. Koji je, obrazlažući ga, dodatno upitao zbog čega replicirati tolike zakone s istom problematikom. Predlagatelj je prihvatio i drugi **Stazićev** amandman uz jezičnu korekciju, s kojom se Stazić složio.

Uvaženi su i amandmani **Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav** na članke 3, 6, 7. i 8 (uz manju korekciju).

Djelomično je prihvaćen amandman **Nenada Stazića** na stavak 1. članka 9, dok je zastupnik povukao odbijene izmjene u stavcima 2, 3. i 4.

Djelomično je prihvaćen amandman **Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav** (stavak 2. članak 9.), a ostali dio povučen nakon što je predstavnik predlagatelja objasnio da nema razloga da se za protokolarnu darove uvodi poseban režim (time bi se bitno olakšalo podmićivanje dužnosnika).

Moguće apsurdne situacije

Amandman **Jadranke Kosor** je odbijen glasovanjem. Na obrazloženje predlagatelja kako bi se potpunom zabranom primanja darova mnogim dužnosnicima otežalo, a ponekad i onemogućilo uspješno obavljanje dužnosti, (osobito u međunarodnim odnosima) s vrlo neugodnim posljedicama, čak i opasnim po interese Hrvatske zastupnica je ustvrdila da se upravo u tom obrazloženju kriju argumenti za prihvaćanje amandmana. Ostanu li predložene odredbe doći će, upozorila je, do apsurdnih situacija. A opasno po interese Republike Hrvatske, jer je apsurdno, može biti to zatraži li dužnosnik (ako nije siguran kolika je vrijednost dara) račun za dar primljen u protokolarnoj posjeti od, primjerice, predstavnika strane države.

Vlada je odbila zahtjev **Nenada Stazića** za brisanje stavka 4. u članku 12. Razlog - nema razloga, a bilo bi čak i štetno da se dužnosnicima zabrani sudjelovanje u nadzornim odborima trgovačkih društava u državnom vlasništvu ili u kojima većinski dio ima država, a od posebnog su državnog interesa. Taj dio amandman je povučen, a uvažena predložena izmjena u člancima 1. i 2. istog članka.

Klub zastupnika SDP-a povukao je svoj (od Vlade odbijeni) amandman na članak 12. obrazloženjem (Milanka Opačić) da je njegova intencija, na neki

način, usvojena kroz Stazićev amandman (zadovoljni su što su pod kontrolu stavljena trgovačka društva koja će se eventualno naći u poslovima koji se financiraju iz Državnog proračuna). Predstavnik predlagatelja je, objašnjavajući odbijanje, rekao kako bi se predloženim ograničila poduzetnička i tržišna sloboda te da su takva ograničenja dopuštena samo iznimno.

Bilo bi čak i štetno da se dužnosnicima zabrani sudjelovanje u nadzornim odborima trgovačkih društava u državnom vlasništvu ili u kojima većinski dio ima država, a od posebnog su državnog interesa

Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav povukao je prijedlog za brisanje stavka 4. u članku 12. zato što je prihvaćen amandman Vlade. Predlagatelj je uvažio amandman radnog tijela na članke 13. i 14.

Amandman **Kluba zastupnika Hrvatskog bloka** odbijen je glasovanjem, nakon Kovačevog objašnjenja kako Vladi nije jasno zašto članovi Povjerenstva koje se imenuje iz reda javnih uglednika ne bi smjeli biti članovi političkih stranaka, dok se to isto ne zabranjuje članovima koji se imenuju iz reda zastupnika u Hrvatskom saboru.

Iako Vlada nije prihvatila amandman **Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav** na članak 20. (obrazloženje - ne poboljšava se izvorni tekst, a i nema razloga da se dužnosnike u povredi obveze iz članka 7. oslobodi predviđene sankcije), zastupnici su izglasali amandman. Vlada je prihvatila amandman istog radnog tijela na članak 20. Djelomično je prihvaćen amandman **Odbora za zakonodavstvo** na članak 21. (da stavku 3, ne stavku 6 - koji je predlagatelj stoga povukao).

Zakon - skrojen

Na zahtjev Kluba zastupnika HDZ-a uslijedila je desetominutna stanka. Nakon nje, **Vladimir Šeks** je u ime svog kluba apelirao na Vladu da povuče svoj amandman jer mijenja smisao i svrhu zakona za koji su, inače, bili spremni glasovati.

Upozorio je da prema amandmanu (jer ostaje stavak 2. članka 12) dužnosnik s manje od 25 posto dionica ili udjela za vrijeme obnašanja dužnosti u trgovačkom društvu može i smije davati obavijesti, upute, naloge ili na drugi način biti u vezi s osobom ili tijelom na koju su prenesena upravljačka prava. Zar to nije karikatura, upitao je Šeks, rekavši da je zakon "skrojen" (Zlatko Tomčić ima u jednoj tvrtci udjel 22 posto, a Čačić udjele u raznim tvrtkama do 25 posto).

Vladimir Šeks je još upitao zašto na dnevnom redu nema Etičkog kodeksa, koji se, kako reče gura pod tepih te apelirao na zastupnike da ne glasuju za zakon jer bi on - naglasio je - trebao samo sankcionirati stečene privilegije i ozakoniti evidentni sukob interesa personalno određenih dužnosnika aktualne - nada se, dometnuo je - vrlo kratkotrajne vlasti.

Ljubica Lalić je ispravila zastupnika - nije točno da je predsjednik HSS-a vlasnik udjela od 22 posto (iz izvoda Trgovačkog društva može se vidjeti da je riječ o simboličnom iznosu). Vladimir Šeks razumije ovaj zakon, rekla je zastupnica, dometnuvši kako je morao znati da je itekakv sukob interesa bio kad su bivši dužnosnici kupovali i dobivali stanove vrijednosti više stotina tisuća maraka za beznačajne iznose - od dvadesetak tisuća.

Mr.sc. **Mato Arlović** izrekao je opomenu najprije zastupnici (jer je iznosila svoje stajalište, a ne ispravila navod), a zatim i Vladimiru Šeksu (zbog zloupotrebe istog instituta), koji je Ljubici Lalić rekao neka pročita što sam Tomčić kaže na tu temu (u jednom intervjuu te za Laticu).

Đurđa Adlešić je ispravila Šeksa - predlagala je Etičko povjerenstvo, a on je

spomenuo kodeks, što je bitna razlika. A jasno je zašto se točka, premda je prošla i Odbor "seli" - zato što Etičko povjerenstvo ne amnestira nikog, a predloženi je zakona pisan po narudžbi onih koji su u sukobu interesa unutar vladajućih struktura.

Nova jednominutna stanka uslijedila je nakon zahtjeva **Tončija Tadića** u ime Kluba zastupnika HSP-a te mr. sc. Željka Glavana u ime Kluba zastupnika HSLA-a.

Izvan dogovorenih okvira

Tonči Tadić je, u ime Kluba zastupnika HSP-a, najprije podsjetio kako je zaključkom Parlamenta formirana zajednička radna grupa Hrvatske stranke prava i Ministarstva pravosuđa te da je Konačni prijedlog rezultat njezina rada. U tekstu je, dometnuo je, boldirano označeno sve što je usvojeno od HSP-ovih amandmana i iza toga HSP stoji. Ne podržava, međutim Vladin amandman, jer izlazi iz okvira dogovorenog.

Donošenje predloženog zakona - kontinuitet politike skrivanja svega bitnog u tajkunskim poslovima od hrvatske javnosti. Vlada želi omogućiti svojim tajkunima da i dalje upravljaju poduzećima koja rade s državom.

U ime Kluba zastupnika HSLA-a, mr.sc. **Željko Glavan** je apelirao da Vlada povuče svoj amandman. Pret-

hodno je izjavio da je donošenje predloženog zakona - kontinuitet politike skrivanja svega bitnog u tajkunskim poslovima od hrvatske javnosti, da Vlada želi omogućiti svojim tajkunima da i dalje upravljaju poduzećima koja rade s državom.

Sabor se, podsjetio je zastupnik, prije nepuna tri mjeseca odrekao ustavne obveze da kontrolira Vladu (kada je odbijen prijedlog HSLA-a da se ugovor o prodaji HT-a predoči Parlamentu), a da bi se preveo ugovor o prodaji INE trebali bi možda zastupnici skupiti novac za prevoditelja (rečeno je da je ugovor potpisan na engleskom i da je u tijeku prevodenje).

Iz izlaganja još izdvojamo - upozorenje kako (čak vrlo visoki) državni dužnosnici imaju kartice na teret INE, a trebali bi kontrolirati što INA radi.

Glasovanje

U ime Kluba zastupnika Hrvatskog bloka, **Ivić Pašalić** je zatražio da se o zakonskom prijedlogu glasuje pojedinačno, što je i uvaženo. **Zakon je izglasan većinom glasova (63 "za" i 35 "protiv")**, u tekstu predlagatelja korigiranom amandmanima. **Vladimir Šeks je upozorio da je povrijeđen Poslovnik te da zakon, zapravo, nije donesen. Obrazloženje - za takav je zakon potrebno 76 glasova, a ovaj je izglasan sa 63 glasa. Predsjedavajući, mr.sc. Mato Arlović je to komentirao napomenom kako će Šeks vjerojatno pokrenuti i postupak ocjene ustavnosti, na što je ovaj uzvratilo - ne vjerojatno nego sigurno.**

J.Š.; V.Ž.; J.R.

INFORMACIJA O JAVNOM DUGU, INOZEMNOJ ZADUŽENOSTI I PLATNOJ BILANCI

Javni dug u prihvatljivim okvirima, a vanjski postaje zabrinjavajući

Hrvatski sabor je većinom glasova prihvatio Informaciju o državnom dugu, inozemnoj zaduženosti i platnoj bilanci. Podržani su i zaključci Vlade o toj problematici, s mjerama i aktivnostima za povećanje izvoza i smanjenje deficita bilance plaćanja.

O INFORMACIJI

Ukupan državni dug opće države Republike Hrvatske krajem svibnja 2003. iznosio je 81.934,7 milijuna kuna (što uključuje i dug HBOR-a) što je 42,13% BDP (bruto domaćeg proizvoda) i prema tome pokazatelju Republika Hrvatska nije visoko zadužena. Pritom, ukupan inozemni državni dug (središnja država) krajem lipnja 2003. iznosio je 48.458,4 milijuna kuna (7.371,2 milijuna USD) što je 25,52% BDP, s time što se od 2000. godine do danas postupno ali konstantno smanjuje i taj pokazatelj ukazuje na pozitivne učinke upravljanja državnim dugom u razdoblju od 2000. do 2003.

Dakle, državni vanjski dug od 2000. godine nadalje stagnira na razini oko 25% u odnosu na BDP ili ima blagi pad.

Istovremeno, ukupan državni dug (vanjski i unutarnji) opće države u posljednjih nekoliko godina kreće nešto iznad 40%, odnosno krajem lipnja 2003. U odnosu na procijenjeni BDP iznosi 43,14% i po tome pokazatelju, istovjetnome kako se prati u EU, Republika Hrvatska nije prezadužena. Kada bi se na gore utvrđeni državni (javni) dug dodala sveukupno dosad izdana državna jamstva, premda to ne zahtijeva, primjerice, Europska unija, a koja su krajem lipnja 2003. iznosila 14.349,3 milijuna kuna, tako utvrđeni javni (državni) dug krajem lipnja iznosio bi 96.284,0 milijuna kuna odnosno 50,7% BDP-a.

Neovisno o prethodno iznesenim ocjenama o stanju i kretanju duga odnosno državnog duga, s dugom se mora uvijek postupati oprezno i koliko je kod moguće sagledavati troškove i rizike, mada se i uz najbolje procjene ponekad negativni rizici ne mogu do kraja predvidjeti.

Međutim, osobito je važno istaći da je zaduživanje, naročito zaduživanje u inozemstvu, bilo radi: podmirenja obveza nastalih do 31. prosinca 1999. koje je stvorio državni proračun odnosno središnja država, podmirenje obveza stvorenih ranije prema određenim djelatnostima odnosno poduzećima od posebnog interesa, (brodogradnja, PIK-ovi, HPB, TLM, HZZO, MIO i druge), podmirene su obveze po osnovi osigurane štednje u bankama gdje se provodio stečaj, znatno je povećan broj umirovljenika u cijelom razdoblju privatizacije, koje fond mirovinskog osiguranja nije mogao financijski podnijeti, te je stoga bilo potrebno osiguravati dodatne transfere iz državnog proračuna, socijalnim programom koji se provodi od 2000. godine osiguravana su dodatna financijska sredstva, plaćanje kamata i glavnice po osnovi inozemnog duga, financiranje tekućeg proračunskog deficita, pokriće povećanih rashoda, osobito plaća (1999. godine), plaćanje kamata i glavnica po osnovi tuzemnog zaduženja, inozemno zaduženje radi pokretanja proizvodnog ciklusa i dinamiziranja proizvodnje (ulaganje u infrastrukturu), obnova ratom razrušenih područja.

Također je važno istaći da je upravljanje dugom i na navedeni način zaduživanjem država znatno pridonijela razvoju tržišta kapitala. To će uostalom biti glavno obilježje upravljanja dugom odnosno zaduživanja u narednom razdoblju jer razvijeno domaće tržište kapitala omogućuje povoljno financiranje proračunskog

deficita koji se konstantno smanjuje, te smanjuje ovisnost o inozemnom tržištu kapitala.

U odnosu na početku postavljenog pitanja, što je rezultat zaduživanja u razdoblju 2000 - 2002. godine, osobito se ističu sljedeći rezultati: slamanje ogromne nelikvidnosti, koja danas u gospodarstvu i javnom sektoru ne postoji kao problem; uredno izvršavanje obveza prema građanima i gospodarstvu, koje je dovelo da i oni mogu međusobno razvijati normalne poslovne, tržišne i druge odnose; konsolidacija financijskih tijekova; raščišćavanje dubioza u pojedinim djelatnostima i trgovačkim društvima; oživljavanje domaćeg tržišta kapitala, što potkrepljuje posljednja emisija vrijednosnih papira; oživljavanje i daljnje dinamiziranje gospodarstva, rast BDP-a (bruto domaćeg proizvoda) 2000, 2,9%, 2001. 3,8% te 2002. 5,2%), (u odnosu na 1999. pad BDP-a -0,9%), s time da je navedeni rast znatno viši nego u zemljama Europske unije, s kojima se obavlja najveći dio trgovinske razmjene; navedenim mjerama, kao i drugim mjerama ekonomske politike, ukupni financijski rezultati gospodarstva su pozitivni, odnosno dobit je veća od gubitaka, dakle gospodarstvu je vraćena razvojna snaga; gospodarstvu su dani poticaji za razvoj poduzetništva, uključujući razvoj malog i srednjeg poduzetništva; gospodarstvu je omogućeno uobičajeno tržišno poslovanje i daljnji razvoj i postignuta je, zajedno s drugim mjerama ekonomske politike, makroekonomska stabilnost, koju naročito ističu relevantne inozemne institucije, čime su gospodarstvu, stanovništvu i svim sektorima omogućeni stabilni uvjeti za rad, poslovanje i razvoj.

U dogleđno vrijeme, a najkasnije za dvije do tri godine suverenim upravlja-

njem državnim dugom, Hrvatska će postići da se u inozemstvu država zadužuje prvenstveno za refinanciranje ranijeg zaduživanja uz korištenje financijskih instrumenata koji trebaju omogućiti povoljniji ekonomski položaj. Međutim, osobito treba ukazati na opreznost upravljanja dugom i izdavanja duga, uzimajući u obzir rizike, nepredvidivosti i druge okolnosti koje mogu imati stanovite utjecaje koje se nisu mogle znati u vrijeme izdavanja duga. Smanjenje zaduženosti u odnosu na BDP, zajedno sa smanjenjem državne potrošnje odnosno smanjenje proračunskog deficita jesu glavni elementi fiskalne politike narednoga razdoblja.

RADNA TIJELA

Odbori za financije i Državni proračun te za gospodarstvo, razvoj i obnovu podržali su Informaciju o javnom dugu, inozemnoj zaduženosti i platnoj bilanci.

RASPRAVA

Dugovi se još uvijek mogu servisirati

Dužan sam ovom Domu odgovoriti na četiri ključna pitanja: zbog čega je dug ubrzano rastao, kuda je taj silni novac otišao, kolika je eventualna opasnost za nacionalnu ekonomiju te što treba učiniti da se to stanje mijenja, rekao je uvodno ministar financija dr.sc. **Mato Crkvenac**. Pojasnio je da je pravi razlog nastanka i rasta duga to što se Hrvatska nalazi u specifičnoj fazi svog razvoja u kojoj rješava određene probleme. U toj fazi objektivno dolazi do rasta duga, samo je pitanje koliko je on pod kontrolom i koliko ga se može vraćati, dodao je ministar financija. Prvo, rekao je, imamo posljedice rata, 2000. narasli su debalansi koji su rezultirali izuzetno visokom nelikvidnošću, kamatne stope bile su visoke i vladalo je opće neplaćanje. Naglasio je da je u tim uvjetima trebalo što prije namiriti državne dugove i poduprijeti poduzetništvo što nije bilo moguće iz vlastitih resursa. Ukazao je potom na dugove koje je država imala: milijardu i 700 milijuna deficita u zdravstvenom osiguranju, 700 milijuna dovedeno je u javna poduzeća,

više od 2 milijarde na različite načine slijevalo se u proizvodnju hrane, zatim brodogradnja, "Đuro Đaković", "Vjesnik". Slijedeći razlog za nastanak duga, obrazložio je dr. Crkvenac, vezan je uz oživljavanje gospodarstva. Rezultat toga je, kaže, jedna stabilna stopa rasta od oko 5 posto koja nas sada snažno vuče naprijed. Pojasnio je potom kako je koncepcija ove ekonomske politike bila državu otvarati za uvoz i izvoz, smanjivati carinske barijere i približavati se Europi. Reforme u prvoj fazi koštaju, no nakon toga dolazi razdoblje u kojem se vide svi pozitivni učinci - naglasio je dalje ministar. Konstatirao je kako je Hrvatska 2000. bila

Zbog čega je dug ubrzano rastao, kuda je taj silni novac otišao, kolika je eventualna opasnost za nacionalnu ekonomiju te što treba učiniti da se to stanje mijenja.

duboko podinvestirana. Ukazao je i na mentalitet uvoza koji vlada u Hrvatskoj zbog zarade i biznisa koji se tu razvija i utječe na izvoz. Pri postojećoj razini inozemnog duga Hrvatska je i likvidna i solventna, pri tom se indikatori ukupnog državnog duga poboljšavaju. Nepovoljan trend vidi jedino u kretanju ukupnog inozemnog duga, platnoj bilanci i njezinom deficitu što može biti zabrinjavajuće. Pojasnio je dalje da ukupni dug u ovom trenutku iznosi 19,2 milijarde USD, a do kraja godine mogao bi iznositi 20,8 milijardi. Osvrnuo se i na banke rekavši da posluju poslovno i da će još 3 do 4 godine ostvarivati veće zarade nego u drugim zemljama u okruženju. Ponovno je obrazlagao strukturu duga te naglasio da je trećina novca koji je pritecao potrošena na podmirivanje dugova, rata, i dubioza, dok je četvrtina potrošena na deficit Proračuna i definanciranje potrošnje. Ove godine deficit platne bilance iznositi će 7,1 posto, ali je lani iznosio 7,2 posto, napomenuo je. Dodao je kako postoje svi uvjeti da se u naredne 2 do 3 godine deficit u platnoj bilanci smanjuje na 5 do 4 posto udjela u BDP-u. Ključnim pokazateljem nazvao je deficit u razmjeni roba i usluga. To su, pojasnio je, tekuće transakcije bez dohoda i transfera koje su u prošloj godini iznosile 9,6, a ove 7,7 posto BDP-a.

U narednom razdoblju uspješnost ekonomske politike ocjenjivat će se prema tome koliko raste izvoz jer samo izvoz za Hrvatsku znači razvoj, zapošljavanje, progres i put prema Europi, ustvrdio je ministar financija. Zaključio je da hrvatska zaduženost raste i narasla je na mjeru koja postaje zabrinjavajuća ali se dugovi još uvijek mogu servisirati.

Veći dio ino-duga dolazi na naplatu 2005, rekao je **Ljubo Česić-Rojs (HDZ)**, upitavši ako je ovoj vlasti bilo teško vraćati 9,3 milijarde duga Škegre tko će vraćati Crkvenčevih 20 milijardi?

Dr.sc. **Jure Radić (HDZ)** je ispravio netočni navod rekavši da je do 2000. godine 90 posto obnove bilo obavljeno te da je dug nadležnog ministarstva iznosio samo 22 milijuna kuna.

Ivan Šuker (HDZ) je pojasnio kako je 2000. ukupni dug bio 9 i pol milijardi ukupno, a ne da se na to još dodaje dug firmi.

S konstatacijom kako je došlo do pada nezaposlenosti nije se složio **Milan Kovač (HDZ)**. Ustvrdio je da je mnogo mladih ljudi iselilo iz Hrvatske, dok ih je mnogo brisano s evidencije nezaposlenih administrativnim mjerama.

Izvjješća Hrvatske narodne banke ukazuju na to da je smanjenje nezaposlenosti uslijedilo kao posljedica restriktivnog Zakona o posredovanju pri zapošljavanju, naglasila je **Jadranka Kosor (HDZ)**.

Nije točna konstatacija kako je uloženi novac na reforme te da će se rezultati vidjeti kasnije jer u reformu školstva nije uloženo, dodao je **Nevio Šetić (HDZ)**.

Izlaganje dr. Crkvenca bilo je tipični partijski govor u kojem se prodaje rog za svijeću, rekao je dr.sc. **Anto Kovačević (HKDU)**. Konstatirao je kako je gospodin Rohatinski izjavio da se Hrvatska nalazi pred bankrotom i argentinskim sindromom zbog nelikvidnosti, negativne platne bilance i zaduženosti od 4280 dolara po glavi stanovnika.

Ivan Penić (HDZ) je napomenuo da su ukupni dugovi 1999. godine bili manji za 19 milijuna kuna nego 1990.

U ime Odbora za gospodarstvo, razvoj i obnovu govorila je njegova predsjednica **Dragica Zgrebec**. Naglasila je da je u raspravi ocijenjeno da je javni dug Republike Hrvatske u prihvatljivim okvirima. Zabrinjava jedino, dodala je, trend ukupnog inozemnog duga kao i razina deficita platne bilance. Kao zaključak iznijela je stav da se ukupna zaduženost mora

usporiti, posebice u dijelu koji se odnosi na zaduživanje banaka.

Ukupna zaduženost države postaje zabrinjavajuća

U ime Odbora za financije i Državnog proračuna, predsjednik Odbora **Tonči Žuvela** je rekao da je dug države u prihvatljivim granicama, ali da ukupna zaduženost države postaje zabrinjavajuća i mora se usporiti. Smatra dalje da je potrebno analizirati ukupan dug Hrvatske iz razloga što visina duga dovodi u pitanje stabilnost tečaja kune, a time i stabilnost ukupnog gospodarstva Republike Hrvatske. Drži da će veliki problem predstavljati vraćanje inozemnog duga. Zamjerio je aktualnoj vlasti i to što nije uspjela bitno povećati robni izvoz hrvatskog gospodarstva te što nije uspjela privući veće inozemne investicije usmjerene u industrijsku proizvodnju namijenjenu izvozu. Potreban je niz radikalnih zahvata u ekonomskoj politici kako bi se što prije počeli rješavati problemi vezani uz ukupnu zaduženost Republike Hrvatske pri čemu bi posebnu pažnju trebalo usmjeriti na brži razvoj koji bi se temeljio na povećanju zaposlenosti, konstatirao je gospodin Žuvela. Iznio je potom prijedloge zaključaka rekavši da se, pod prvo, prihvaća Informacija o državnom dugu, inozemnoj zaduženosti i platnoj bilanci i, pod drugo, Hrvatski sabor podržava zaključke Vlade Republike Hrvatske o državnom dugu, inozemnoj zaduženosti i platnoj bilanci s mjerama i aktivnostima za povećanje izvoza i smanjenje deficita bilance plaćanja.

Za riječ se tada javio i **Damir Kajin (IDS)**. Napomenuo je da je vanjsko-trgovinska bilanca negativna 5,8 milijardi USD te kada se govori o izvozu treba raditi a ne 90 posto radnog vremena trošiti na to kako će se nekoga oblatiti, poniziti, osramotiti. Smatra da odnos uvoza i izvoza treba biti centralna tema Republike Hrvatske koja onda jasno determinira i vanjski dug. Naglasio je kako je taj trend u Istarskoj županiji pozitivan budući da je izvoz po glavi stanovnika 3 i pol tisuće USD te da je GBP negdje na nivou Slovenije. Usporedio je stanje duga Hrvatske s onim u bivšoj Jugoslaviji rekavši da je Jugoslavija bila četiri puta ekonomski jača, ali da je zapela u dužničku krizu koja je potencirala hiperinflaciju i ban-

krot. Pojasnio je da Hrvatska ipak nije u istoj situaciji budući da je dug države 7,4 milijarde USD, u cijelosti je pokriven deviznim rezervama, javni dug je 14,3 milijarde USD, dok je dug banaka 5,3 milijarde USD. Drži da ipak ne treba previše dramtizirati oko pitanja vanjskog duga, važnijim je ocijenio to hoće li se nova vlast i dalje zaduživati istim intenzitetom jer 2004. treba vratiti 3,1 milijardu USD. Više ga brine odljev stranog kapitala iz Hrvatske od strane banaka koje imaju sjedište u inozemstvu, kao i brzina kojom vanjski dug raste. Napomenuo je da je on početkom 2000. iznosio 11,5 milijardi USD, početkom 2002. 15,3 milijarde, a danas je dug 19,2 milijarde USD. Vjeruje da ipak neće doći do dizanja prosječnih kamatnih stopa te da će kuna ostati stabilna.

Ovo je račun ove vlasti, a budući da ste bili u toj vlasti snosite i odgovornost, istaknuo je **Nevio Šetić (HDZ)**. Dodao je kako drugi dio sadašnje oporbe nije potpisao ni jedno zaduženje.

Netočan navod ispravila je i **Dorica Nikolić (HSL)**. Smatra da se dug ne može dijeliti na privatni i javni jer država su građani. Osvrnula se i na konstataciju da je bivša sve prodala rekavši kako je ova vlast prodala Riječku banku.

Za ispravak netočnog navod javio se i **Ljubo Česić-Rojs (HDZ)**. Mišljenja je da je vanjski dug dramatičan te da se nisu zaduživali građani nego legalno izabrana hrvatska Vlada. Nažalost, konstatirao je, građani su ti koji će servisirati i vratiti dugove.

Potpuni zaokret ekonomske politike zemlje

S raspravom je slijedio **Milan Kovač (HB)**. Naglasio je da hrvatski vanjski dug sve više raste zbog neefikasnog gospodarstva, orijentacije u uvozu, nekonkurentnosti na europskom tržištu, nepostojanja kvalitetnog menagementa, neinventivnosti ponude i proizvodnje, promašenih investicija i negeneriranja novih putova razvoja. Politika u Hrvatskoj, dodao je, ne služi za stvaranje okvira gospodarskog rasta, već gospodarstvo služi političkim igricama i stranačkim interesima. Smatra da Hrvatska sve više zaostaje u tržišnoj utakmici, a opravdanje se trajno nalazi u posljedicama rata i dugu od bivše vlasti, a ne u vlastitoj nesposobnosti. Drži dalje

da Hrvatska nema preduvjete za konkretna strukturalna ulaganja, a ono što zabrinjava jest alarmantno i brzo povećanje duga iz mjeseca u mjesec. Konstatirao je da je Hrvatska jedna od rijetkih zemalja gdje središnja banka nema nikakvu kontrolu nad zaduživanjem. Drži da s ovakvim friziranim postocima u odnosu na BDP, marginaliziranjem najporaznijeg pokazatelja duga, posrnulim gospodarstvom opterećenim beskrajinim promašajima naša država klizi prema opasnom sindromu na rubu bankrota. Neprestano se odvija ciklički model zaduživanja, a uvoz je u nedostatku kvalitetne proizvodnje pokriven s mizernih 45 posto izvoza, pojasnio je gospodin Kovač. Osnovni

Hrvatski vanjski dug sve više raste zbog neefikasnog gospodarstva, orijentacije u uvozu, nekonkurentnosti na europskom tržištu, nepostojanja kvalitetnog menagementa, neinventivnosti ponude i proizvodnje, promašenih investicija i negeneriranja novih putova razvoja.

problem vidi u tome što zaduživanje nije korišteno za investicije koje generiraju proizvodnju i izvoz već se troši na infrastrukturnu izgradnju i na kreditiranje potrošnje. Nije se složio sa smanjivanjem sredstava za znanost jer, kaže, ona nas jedina može približiti suvremenim trendovima. Ustvrdio je dalje kako makroekonomski i drugi pokazatelji govore o tome da se teška ekonomska i socijalna situacija još više produbljuje. Naglasio je da zakonodavna i izvršna vlast ništa ne čine na reformiranju institucija i poboljšavanju korištenja proračunskih sredstava nego problem svog nekompetentnog rada jednostavno rješavaju uvođenjem novih institucija, agencija i rebalansima Proračuna. Svim tim mjerama, pojašnjava gospodin Kovač, žele ublažiti posljedice nepostojanja konzistentne opće ekonomske politike i loših parcijalnih mjera za koje su sukrienci Vlada i Hrvatska narodna banka. Drži da će zbog siromaštva krediti i dalje ići u potrošnju samo što će oni biti skuplji i dug će i dalje rasti. U takvoj situaciji, dodaje, nećemo dugo tre-

bati čekati devalvaciju kune i pokretanje inflacije. Alarmantna situacija ne dopušta optimizam u traženju rješenja unutar ovakvog ekonomskog modela već zahtijeva promjenu modela i potpuni zaokret ekonomske politike zemlje, zaključio je zastupnik te upitao, imamo li odlučnosti, znanja i hrabrosti za ovakav korak ili će pragmatični stranački interesi u predizborno vrijeme nadjačati vapaj osiromašenog hrvatskog čovjeka?

U posljednje tri godine bilježimo intenzivan gospodarski rast, naglasio je **Nenad Stazić (SDP)** upitavši koja je to investicija promašena? Smatra također da nema smisla vanjski dug dijeliti po glavi stanovnika budući da se on sastoji i od duga banaka i poduzeća.

Kolega Kovač na katastrofalan način prikazuje hrvatsku gospodarsku situaciju, konstatirao je **Josip Leko (SDP)**. Pojasnio je da BDP raste, povećava se industrijska proizvodnja, smanjuje inflacija i stalan je trend zaposlenosti.

Tonči Žuvela (SDP) je rekao da se trajna potrošna dobra mogu kupovati i na kredit kao svugdje u svijetu te to drži dobrim.

Milanka Opačić (SDP) je pak ukazala na činjenicu da je sadašnja vlast državnu potrošnju smanjila s 56 na 40 posto BDP-a. Nije se složila s konstatacijom gospodina Kovača da vlast ne radi ništa na reformiranju državnih institucija. Osvrnula se i na reforme rekavši da su se od javnih poduzeća gubitaka danas stvorili gospodarski subjekti koji pozitivno posluju.

Nisam govorio o neradu institucija, nego o proširivanju, dodavanju i osnivanju novih institucija koje neće riješiti probleme, dodao je **Milan Kovač**.

Glavni problem nije u dugu nego u lakoći kojom se desio

Očito je da je hrvatska javnost zgranuta rastom inozemnog duga na 19 milijardi USD i posve je logično da se traže pojašnjenja te pojave, naglasio je dr.sc. **Zlatko Kramarić (LS)**. Smatra da se moramo zapitati je li se taj dug dogodio poput elementarne nepogode uzrokovane zbog neodgovornog zaduživanja ili je njegova ekspanzija ugrađena u naš monetarni sustav. Raduje ga što HNB u takvoj situaciji zaustavlja bankovne plasmane, zaduživanje u inozemstvu i zadržava sta-

bilnost cijena i tečaja kune. Istaknuo je da je stvoren gospodarski paradoks prema kojem visina duga ne otežava njegov rast već ga uvećava. Sve se dešava, pojašnjava, po uzroku veći dug, veće devizne pričuve koje rastu neproporcionalno s time da izazivaju rast kreditnog rejtinga pa i stvaranje dodatnih mogućnosti za zaduženje. Mišljenja je da će Hrvatska ipak ovaj dug moći vraćati isključivo novim dugovima. U tom slučaju, drži, ovaj problem će preći u sferu politike i na neki način ovisit ćemo o milosti naših vjeronika. Konstatirao je da su svi zastupnici na istom brodu te moraju biti odgovorni spram svojih građana, budući da se nalazimo u teškoj situaciji s mogućnošću bankrota. Misli da do bankrota ipak neće doći jer su devizne pričuve izrazito visoke i iznose jednu trećinu inozemnog duga. Zabrinjavajućim je ocijenio to što se taj odnos pogoršava u ovoj godini, te pita zašto se nešto ne poduzme glede politike koja nas vuče u ekspanziju tog duga. Je li to zato, dodao je, što se problem ne vidi ili ga se ne želi vidjeti? Glavni problem ne vidi samo u dugu i njegovoj otplati nego u lakoći kojom se sve to desilo. Ustvrdio je potom da smo mi ideološki bliže standardima Europske unije, ali da smo malo dalje ili gotovo ništa otišli glede gospodarstva u odnosu na stanje prije 3. siječnja 2000. Zatražio je zaključno od Vlade odgovor na pitanje zašto nije mijenjala sistem zaduženja u inozemstvu.

Na izlaganje se nadovezao **Ljubo Česić-Rojs** te rekao da ukoliko ova vlast ostane na toj poziciji još 4 godine dug Hrvatske bit će povećan za još 19 milijardi.

Jedini odgovor na ovu krizu je promjena vlasti

Vlada pokušava nekakvim obrazloženjima koje bih svrstao u područje obmana izbjeći bitne činjenice, istaknuo je dr.sc. **Ivo Sanader (HDZ)** rekavši kako je stanje u koje smo došli nakon tri i pol godine katastrofalno. Pojasnio je da je HDZ 1990. godine preuzeo 5,9 milijardi USD vanjskog duga, koji je 2000. iznosio 5,3 milijarde. Naglasio je da je tadašnja vlast uspjela unatoč ratu taj dug smanjiti za 600 milijuna USD. Smatra da Vlada nema odgovor na problem kumuliranja višegodišnjih deficita

Proračuna, budući da je razina javnog odnosno inozemnog duga dosegla razinu koja predstavlja jedan od glavnih problema za budućnost Hrvatske. Ustvrdio je da negiranje tog problem ili njegovo prebacivanje na protivnika neće ništa riješiti, nego će samo zamagliti situaciju. Ukazao je na to da socijalističke vlade u Europi uvijek zaduže zemlju i onda birači odluče dovesti na vlast konzervativne, građanske ili narodnjačke opcije koje taj dug vraćaju. Ustvrdio je dalje da nema razlike između javnog i inozemnog duga kada vjeronici nađu način da cjelokupni dug privatnih osoba proglašavaju dugom njihovih država. Kreditori, dodao je, ne pitaju čiji je dug, svi smo dužni i zato treba reći da dug iznosi 4 200 USD po stanovniku. Sva Vaša obrazloženja ne piju vodu i nisu točne tvrdnje ministra Crkvenca da ste se zaduživali za gospodarski rast čime je pala nezaposlenost, konstatirao je zastupnik. Naglasio je da ipak ima nade te da je jedini odgovor na ovu krizu promjena vlasti.

Vlada nema odgovor na problem kumuliranja višegodišnjih deficita Proračuna, budući da je razina javnog odnosno inozemnog duga dosegla razinu koja predstavlja jedan od glavnih problema za budućnost Hrvatske.

Besmislica je dijeliti ukupni vanjski dug u kojem značajnu stavku čini dug banaka po glavi stanovnika i reći da on iznosi 4200 USD, drži **Nenad Stazić**.

Ni prostom matematikom ne može se dokazati da je svaki građanin Hrvatske zadužen za 4200 USD, napomenuo je potom **Josip Leko**. Sve se zemlje zadužuju kako bi tuđom akumulacijom pokrenuli svoj razvoj i ekonomski rast, a to je bilo nužno i Hrvatskoj, zaključio je.

Mr.sc. **Marin Jurjević (SDP)** netočno je ocijenio konstataciju da javni dug Hrvatske iznosi 50,8 posto BDP-a jer je on za 11,7 posto manji od prosjeka Europske unije. Ukazao je potom na situaciju kada su banke u Hrvatskoj davale novac tajkunima te što je iza toga ostalo tajkuni najbolje znaju.

Milanka Opačić se nije složila s, kako je rekla, predbacivanjima sadašnjoj vlasti da optužuje bivšu HDZ-ovu Vladu zbog toga što je ostavila dug. Pojasnila je kako postoje vrlo precizne cifre koje su iza navedene Vlade ostale. 31 tisuća gospodarskih subjekata bila je u potpunosti blokirana, a postojao je dug od 9 i pol milijardi nepodmirenih računa od strane države, ustvrdila je zastupnica.

Netočno je da Vlada ovom raspravom pokušava obmanuti hrvatsku javnost, rekao je **Tonči Žuvela**. Konstatirao je da Vlada želi ukazati na realnu sliku problema, a javnost pokušava obmanuti gospodin Sanader kada govori o ulozi banaka danas i uspoređuje s onim što je bilo ranije zaboravljajući pri tome kakvo je stanje u bankarstvu bilo od 1997. do 1999.

Uspoređivati Hrvatsku u 1999. i 2003. godini je nemoguće jer je tada Hrvatska bila izvan WTO-a, izvan svih drugih ekonomskih i financijskih asocijacija te je imala svega dva do tri ugovora o slobodnoj trgovini, rekla je **Dragica Zgrebec (SDP)**. Netočnim je potom ocijenila uspoređivanje mogućnosti preuzimanja današnjeg ukupnog duga države kao državnog duga.

Primjeri Švedske, Češke, Mađarske ili Slovenije pokazuju da socijalističke vlade ne zadužuju zemlju, a da je onda konzervativne iz toga izvlače, drži **Miroslav Korenika (SDP)**.

Vlada pokazala hrabrost

Klub zastupnika SDP-a drži da su pitanja vanjskog duga i deficita platne bilance na vrijeme postavljena pred čitavom hrvatskom javnosti i da je Hrvatska narodna banka već ranije ukazala na monetarnu dimenziju ovih problema, rekao je **Tonči Žuvela (SDP)**. Sve aktivnosti ove Banke i Vlade, pa i ova rasprava koju je inicirala Vlada, čime je pokazala da ima hrabrosti otvoreno raspraviti pitanja javnog duga, ukazuju na postojanje problema koji je rješiv, koji ne ugrožava državu ni urednu otplatu postojećeg duga, ne ugrožava započete reforme i velike projekte infrastrukture usprkos tome što bi neki htjeli to tako prikazati. No moramo naglasiti, dodao je, da rješenja nema preko noći i da nam predstoji svakodnevna bitka za nova znanja, prvenstveno izvozne programe, ubrzavanje gospodarstva i permanentni razvoj. U tom smislu veću djelotvornost bi trebala

pokazati Hrvatska gospodarska komora koja po našem mišljenju mora imati aktivniju ulogu u detektiranju novih programa, naveo je, među ostalim zastupnik.

U kontekstu popravljanja platne bilance ne bismo smjeli zaboraviti usluge (podaci govore da je povećan zračni promet u lukama Split, Dubrovnik) i mi u SDP-u držimo da Hrvatska nema alternative u nastavku modernizacije i izgradnje prometne infrastrukture kako cestovne tako i željezničke, lučke infrastrukture. Veliku šansu imamo u oporavku pomorstva, naveo je, među ostalim, zastupnik kao stavove SDP-a. Osvrnuo se i na predloženi materijal te govoreći o javnom dugu, koji se, kaže, može podijeliti na vanjski i unutarnji, istaknuo je da je on posljedica pozajmljivanja radi naših prošlih deficita. U dužem nizu godina trošili smo više nego smo imali na raspolaganju. A u tome kako se i zašto taj dug trošio mora se napraviti bitna razlika jer do 2000. godine dug se uglavnom trošio za tekuće potrebe (danas se zadužujemo za razvoj, prvenstveno za razvoj infrastrukture i energetike i provođenje strukturalnih reformi). Najvažniji element javnog duga je proračunski deficit i od njega sve počinje, dodao je te iznio da je on 1999. godine iznosio 8,2 bruto domaćeg proizvoda, a danas 4,6 posto pa kako netko može reći, pita, da nema rezultata na tom polju. Iznoseći podatke o javnom dugu (96,40 milijardi kuna) naveo je i kredite građana napomenuvši da građane ne treba plašiti njihovim dugom (godinama smo čekali da svoj standard stanovanja i življenja podignemo na višu razinu i kreditima kako se to radi u većini razvijenih zemalja) već treba razmišljati kako da država upravlja svojim dugom i kako da on ne ugrozi razvojne procese i trendove razvoja gospodarstva.

Govorio je i o razlozima zaduživanja države od 2000. do 2003. godine (sadržani u predloženom materijalu) te da SDP smatra deficit platne bilance i u tom kontekstu nedovoljan izvoz najozbiljnijim problemom s kojim se Hrvatska trenutno suočava. Rekli smo, kaže, da je povećanje izvoza naš imperativ i da dalje treba težiti njegovom povećanju i intenziviranju.

Vlada kaska

Na to izlaganje bilo je nekoliko ispravaka netočnih navoda. Tako je **Vladi-**

mir Šeks (HDZ) rekao da je HDZ dala prijedlog da se raspravlja o vanjskom dugu još ovo ljeto i tražila otvaranje rasprave da bi Vlada RH kaskajući za tim prijedlogom 4. rujna ove godine uputila Saboru informaciju o javnom dugu. A nije ni točna tvrdnja, dodao je, da Hrvatska danas ne spada u visokozadužene zemlje jer su se pokazatelji (Svjetske banke) prema kojima se mjeri zaduženost drastično pogoršali i približili Hrvatsku 2002. visokozaduženim zemljama. A sada s 21 milijardom duga ulazimo u sam vrh, rekao je.

Nije točna tvrdnja da Hrvatska danas ne spada u visokozadužene zemlje jer su se pokazatelji (Svjetske banke) prema kojima se mjeri zaduženost drastično pogoršali i približili Hrvatsku 2002. visokozaduženim zemljama.

Ivan Šuker (HDZ) rekao je da nije istina da Vlada želi raspravljati o vanjskom dugu jer da bi u tom slučaju poštovala odluku Odbora za financije i državni proračun koji je donio zaključak prije godinu i pol da Vlada podastre izvješće o zaduživanju. Nije ni istina da ovo zaduživanje ne ugrožava projekte jer će država sljedeće godine morati vratiti 2,2 milijarde kuna plus kamate i za taj će se iznos morati umanjiti određeni projekti. A građane ne plaše oni koji pričaju o velikom dugu već oni koji pričaju o povećanju kamata i devalvaciji.

Ivan Penić (HDZ) ispravlja, kaže, samo jedan od netočnih navoda zastupnika Žuvela, a da se dug od 1990. do 2000. trošio za tekuće potrebe. To je potpuno netočno jer se ukupni dug u tom razdoblju smanjio za 600 milijuna dolara a na toj se tezi ustraje valjda po onoj sto puta ponovi jednu laž i bit će istina.

Jadranka Kosor je netočnim ocijenila navod da oni koji govore o visini ovog duga straše ili plaše građane RH i da to govore katastrofičari. Iznijela je podatak da je udjel inozemnog duga u izvozu Hrvatske 145 posto, a primjerice u Mađarskoj 60 posto dok u Češkoj i Slovačkoj to ne prelazi 40 posto - te rekla da se zaduženost drastično pogoršala do

2002. i Hrvatsku približila granici visokozaduženih zemalja.

Vanjsko zaduženje prebrzo raste

Dr.sc. **Anto Kovačević (HKDU)** govorio je u ime Kluba zastupnika HSP/HKDU-a te parafrazirajući biblijski navod da se za grijeh otaca kažnjavaju njihova djeca pa da će Hrvati morati vratiti i posljednju lipu duga i da onom tko će doći na vlast nakon izbora slijedi u tom smislu kazna. Neosporno je da hrvatsko inozemno zaduženje prebrzo raste u posljednjih nekoliko godina, Hrvatska godinama više troši nego što proizvodi i takvo je stanje neodrživo na što već i otvoreno upozorava MMF a tu zabrinutost dijeli i Hrvatska narodna banka, rekao je, među ostalim. No za nas je mnogo važnije zaustaviti ili preokrenuti te nepovoljne trendove i važno je da se izvršna vlast suzdrži od daljnjeg zaduživanja na inozemnim tržištima i da ostane dosljedna ranijim najavama da su takve mogućnosti za ovu godinu iscrpljene.

Za najveći dio ovogodišnjeg novog duga zaslužna je i država koja je njome otplatila dio dospjelog duga ali i financirala gradnju autocesta, naveo je zastupnik ponavljajući već iznesene konstatacije u ovoj raspravi kao to da Hrvatska ni sljedećih godina bez novih kredita i novih plasmana državnih obveznica neće moći uredno otplaćivati inozemni dug. Sve ostale priče su luk, voda i romantika i dugove ćemo vraćati mi i naša djeca, unuci i praunuci, a tko god pobijedi na sljedećim parlamentarnim izborima ne može računati na oprost duga. Hrvatska ne može više ni plaćati ovako skupi državni aparat i u iduće dvije godine treba platiti osam milijardi dolara stranog duga, otpustiti 60.000 ljudi iz državne uprave, stečajevi prijete tisućama tvrtki a građani neće više moći dobivati povoljne kredite, naveo je podsjećajući, među ostalim, i da je Hrvatska od 1990. do 1998. godine potrošila 2,2 milijarde dolara inozemnog duga, isfinancirala pet godina rata, tri godine obnove, radi rata NATO-a protiv SRJ bila je prisiljena zadužiti se dodatno 1,1 milijardu a današnja je vlast u jednoj godini, 2000. potrošila 2,6 milijardi dolara uz bogatu turističku sezonu i mirnodopsko stanje u Hrvatskoj. Hrvatska Vlada i nadležno Ministarstvo nisu izgradili ni jedan jedini metar autocesta, naglašava zastupnik, jer

su za njih stranim koncesionarima prodali koncesije za smiješno malo novca ali uz pozamašne provizije, što je tragično za Hrvatsku i buduće hrvatske generacije. Hrvatska je pred bankrotom, potrebni su kirurški zahvati ali ne u smislu da se nastavi rasprodaja Hrvatske a ako treba dati koncesiju onda dati Hrvatima iseljene Hrvatske koji znaju gospodariti i koji vole ovu zemlju, rekao je na kraju.

Lucija Debeljuh (SDP) javila se zbog povrede Poslovnika predgovornika jer da je iznio neistine da su pojedini ministri za koncesijske ugovore dobili proviziju. A **Snježana Biga-Friganović (SDP)** javila se zbog ispravka netočnih navoda predgovornika za što bi joj trebalo, rekla je, barem petnaest minuta pa se ograničila na onaj da danas stotinjak tisuća zaposlenih ne dobiva plaće. To nije točno a prava je istina da smo 2000. naslijedili više od 350.000 ljudi na Zavodu za zapošljavanje i više od 170.000 onih koji su radili a nisu primali plaće dok je danas situacija potpuno drukčija - nezaposlenost je manja a oko 35.000 zaposlenih, nažalost, još uvijek ne prima plaću.

Postupalo se kako je trebalo

Jozo Radoš (LIBRA) u ime Kluba zastupnika LIBRE na početku svog javljanja naglasio je da je o ovoj temi teško govoriti kad su mišljenja krajnje suprotstavljena i pozicije unaprijed definirane. U osvrtu na zadnje četiri godine govorio je o ukupnom inozemnom dugu države, kako je strukturiran, te naglasio da se zapravo vidi da u vrijeme kada su se trebale potezati neke gospodarske poluge velikih mogućnosti nije bilo. Od 1999. godine do ove godine rast duga je devet milijardi a na njegovu polovicu ni jedna odgovorna vlast nije uopće mogla utjecati - na zatečene dugove države, dugove zdravstvenog osiguranja, zajamčenu štednju propalih banaka. I moglo se samo pokušati taj dug vratiti (zadužiti se) i učiniti državu solventnom što se i učinilo. Drugi dio duga je dug koji je stvoren i treba vidjeti koliko je tog zaduženja otišlo u gospodarstvo, u poticaj investicija i je li taj novac dobro iskorišten i zastupnik misli, kaže, da se tu postupilo kako je trebalo. Javni prijepori ministra financija i guvernera Hrvatske narodne banke samo pokazuju da je monetarna vlast u ovoj zemlji postala samostalna i nezavisna i

da se više ne boji izvršne ni zakonodavne vlasti, što je plod demokratskog razvoja.

No kao važnu stvar treba napomenuti da imamo deficit platne bilance ali i rast deviznih rezervi i pad deficita državnog proračuna što je velik uspjeh. To govori da ova zemlja ima potencijale s kojima će se moći nositi s ovim dugom o kojem, naravno, treba itekako brinuti. No postoje prostori za njegovo servisiranje a ako ćemo ići u daljnje zaduživanje to treba činiti isključivo u funkciji razvoja zemlje, rekao je, među ostalim. Osvrnuo se i na pitanje kamata (tko bi ih se usudio dignuti) te rekao da su banke u Hrvatskoj kao debele i lijene mačke, imaju dovoljno dobre hrane u svom domu pa su zaboravile loviti miševе, i stvaraju ekstra profit koji se dijelom iznosi iz zemlje jer su banke u stranom vlasništvu. Trebalo bi sve učiniti da se te banke prisile ne samo da smanje kamate umjesto da ih povećaju (a o tome se govori) i da ih prisilimo da svoje plasmane pokušaju uložiti u razvoj gospodarstva a ne u sigurne plasmane u kojima ostvaruju sigurnu ekstra dobit kao što su krediti za kupnju automobila (hipotekarni krediti). Čini se da je to jedan od najvažnijih poteza koji predstoji.

Zeljko Glavan (HSL) ispravio je navod predgovornika da naš dug nije problem u usporedbi sa zaduženošću zemalja EU. Tu je pogreška jer se barata, kao i u ovoj materijalu, s postocima no nije isto ako je zaduženost 80 posto na mjesečni prihod od 100.000 kuna ili na dvije tisuće kuna jer je na ovaj potonji i zaduženost od deset posto velika. A isto tako navodi se da je bruto domaći proizvod u Australiji pao za 0,9 posto a sigurno da to nije ništa na 30.000 dolara nacionalnog dohotka.

Dorica Nikolić (HSL) također je ispravila kao netočan navod zastupnika Radoša da ova Vlada nije imala nikakve druge mogućnosti. Ova Vlada nije trebala oprostiti Sloveniji 300 milijuna dolara (Krško) i trebala je prihvatiti ponudu Kanade za otpis duga od 135 milijuna eura, rekla je. **Jozo Radoš** kao povredu Poslovnika zastupnice Nikolić naveo je da on nije govorio o potezima ove Vlade koji se tiču Krškog i da ovo pokazuje kako se miješaju kruške i jabuke. Dr.sc. **Đuro Njavro** naveo je, u vezi s kamata, da će ih tržište valjda dignuti jer je velika potražnja za kreditima. A ako netko želi spustiti kamate neka učini to da se hrvatska Vlada i proračun povuku

iz te potražnje. Uz to, usporedba deficita 1999. godine i 2002/3. godine je netočna jer je 1999. postojao deficit ali i suficit tekućeg proračuna gdje je danas deficit.

Rješenja uglavnom deklarativna

U ime Kluba zastupnika HSLS-a govorio je **Jadranko Mijalić (HSLS)** istaknuvši da je saborski Odbor za proračun i financije prije godinu dana tražio raspravu o inozemnoj zaduženosti zemlje a da je taj zahtjev podržao i ovaj Klub no do sada se o tome nije raspravljalo. Nadamo se, dodao je, da ova rasprava nije zakašnjela no ne možemo biti zadovoljni ni načinom prezentacije problema niti predloženim, uglavnom deklarativnim rješenjima, naglasio je zastupnik te u nastavku govorio o predloženom materijalu. Prvi dio je edukativnog karaktera s nizom definicija po javnom dugu, u drugom se uglavnom numerički želi opravdati dug a glavni je argument što se zaduženost Hrvatske uklapa u mastriške okvire od 60 posto u odnosu na bruto domaći proizvod a u trećem dijelu navodi se niz potrebnih mjera za povećanje izvoza i smanjenje deficita bilance, navodi zastupnik.

Najveća zamjerka ovog Kluba je način prezentacije ove teme pred hrvatskim Parlamentom i što nema predstavnika Hrvatske narodne banke da objasni zastupnicima i javnosti kako je nastala većina zaduženosti zemlje u inozemstvu a guverner bi trebao predložiti i mjere kreditno-monetarne politike u cilju smanjenja vanjskog duga.

A najveća zamjerka ovog Kluba je način prezentacije ove teme pred hrvatskim Parlamentom i što nema predstavnika Hrvatske narodne banke da objasni zastupnicima i javnosti kako je nastala većina zaduženosti zemlje u inozemstvu a guverner bi trebao predložiti i mjere kreditno-monetarne politike u cilju smanjenja vanjskog duga. Prisutan je dugogodišnji problem tečaja kune koji negativno utječe na izvoz pa predla-

žemo, rekao je, da u raspravi sudjeluju i predstavnici Hrvatske narodne banke. Ne smije se izgubiti iz vida ni loša struktura domaćeg bruto proizvoda koja se temelji na potrošnji stanovništva i investicijskoj potrošnji prvenstveno u kapitalne objekte (ograničeno vremensko razdoblje) i poticajnu stanogradnju. Takva struktura ne odgovara mastriškim kriterijima i teško može dugoročno osigurati stabilno serviranje duga države. Izostalo je sve ono što bi nam poticalo izvoznu orijentaciju, upozorio je zastupnik govoreći u nastavku i o državnim jamstvima za koje su kriteriji, kaže, daleko od europskih, deficitu proračuna opće države, unutarnjem dugu središnje države te vanjskom dugu i njegovom rastu uz iznošenje već poznatih podataka.

Mora nas zabrinjavati dinamika porasta duga koji prati i loša trgovinska bilanca i loša struktura domaćeg bruto proizvoda pa je, kaže, vrlo krhka mogućnost njegovoga stabilnoga i dugoročnog servisiranja o čemu se ovdje ne govori a treba voditi računa. Treba reći da ono što dugoročno rješava problem vanjskog duga i njegovog trajnog sigurnog servisiranja su green field investicije, preuzimanje velikih sistema unutar gospodarskog sustava Hrvatske od velikih sistema svjetskih kompanija, i to je tema, uz privatizaciju, o kojoj treba razgovarati uz nazočnost predstavnika HNB-a. U HSLS-u smatraju da je ovo tek prvi dio rasprave o zaduženosti zemlje a da se drugi mora što skorije održati.

Kontrolirati zaduživanje države

Dr.sc. **Mate Granić (DC)** naglasio je, govoreći u ime Kluba DC-a, da Demokratski centar još od početka ove godine upozorava na drastično povećanje vanjskog duga Hrvatske. Političkim i monetarnim osamostaljivanjem Hrvatska je naslijedila 2,6 milijardi deviznog inozemnog duga bivše države a do 1999. porastao je na 9,9 milijardi američkih dolara i to najvećim dijelom radi troškova programa Pariškog i Londonskog kluba. Ova je Vlada povećala inozemni dug sa 9,9 milijardi dolara na 19,2 milijarde. Tu je i povećanje unutarnjeg duga Hrvatske i osim zabrinjavajuće visoke zaduženosti i zabrinjavajuće strukture te zaduženosti inozemni zajmovi nisu primarno trošeni za investicije koje rezultiraju gospodarskim rastom, razvojem i proizvodnjom,

naglasio je, uz podatke o rekordnom deficitu tekućeg proračuna države i platne bilance.

Republika Hrvatska dovedena je u izuzetno tešku gospodarsku situaciju o čemu govore i iznijete činjenice iako mnogi Vladini dužnosnici zaduženi za financije i gospodarstvo izjavljuju da su zadovoljni rezultatima Vladine gospodarske politike. Ova Vlada pothranjuje građane Hrvatske iluzijama da će sama aplikacija za kandidaturu Hrvatske za ulazak u EU riješiti većinu gospodarskih problema ove države a u EU se ulazi sa sređenim gospodarstvom i prihvaćanjem pravila i propisa EU. Nažalost, situacija za RH nije nimalo ohrabrujuća, još se ne može nazvati argentinskim sindromom, ali ako se nastavi ova politika nekontroliranog zaduženja države onda ćemo se doista naći pred vratima tog sindroma i dužničke krize.

Radi sadašnje zabrinjavajuće situacije s vanjskim dugom države DC smatra da Hrvatska narodna banka treba predložiti kontrolni mehanizam zaduživanja države putem Sabora, posebno zaduživanje Vlade te hitne mjere Hrvatske narodne banke radi zaustavljanja ovakvog golemog zaduživanja države u inozemstvu, rekao je na kraju.

Marin Jurjević (SDP) ispravio je predgovornika i rekao da javni dug Hrvatske iznosi 50,8 posto a ne 70 posto bruto društvenog proizvoda i Hrvatska je trajno u zoni u kojoj zadovoljava kriterije duga u prihvatljivim granicama, rekao je.

Tema hrvatskoga duga jedna je od prevažnih tema za Hrvatsku, naglasio je dr.sc. **Đuro Njavro (HIP)** govoreći u ime Kluba zastupnika HIP-a. Zamislite zemlju u kojoj se bruto društveni proizvod od 5.000 dolara po stanovniku u nekoliko mjeseci spusti na tisuću i pol, odnosno prosječna plaća sa 600 dolara na 200 a to bi se dogodilo zemlji veličine Hrvatske kada bi ušla u argentinske probleme. Jer, to se upravo dogodilo Argentini koja je samo u jednoj godini (2001/2002.) smanjila bruto domaći proizvod za dvije trećine, sa 7.422 američka dolara na 2.664. Velika zemlja, enormno bogatstvo, neuredno vođene financije, nacionalna valuta bila je vezana uz dolar, naša za euro, dominantne su bile strane banke, kao i kod nas, i bio je slom. No zastupnik misli da Hrvatska nije u argentinskom problemu i da imamo još dovoljno pameti da se uočeno promijeni no ako bi se

postojeći trendovi nastavili onda bismo za godinu, dvije i mi bili u takvom problemu i zato je ova rasprava dobrodošla, rekao je, među ostalim zastupnik.

Nastaviti ovakvu politiku zaduživanja zemlje, trgovačkog deficita znači nastaviti jednu politiku koja Hrvatsku udaljava od europskih integracija, od EU. Pitanje ukupnoga i inozemnog duga države prioritetna je nacionalna tema, mišljenje je ovog Kluba zastupnika. Hrvatska već nekoliko godina dugove ne vraća već koristi dobru poziciju u međunarodnim financijama da bi te dugove refinancirala. Hrvatska nije uspjela privući ni jednu značajniju industrijsku investiciju, rekao je, među ostalim zastupnik. Umjesto da se stvara klima sigurnosti, stabilnosti, da se sve dobro čuva, stvara se klima anti-poduzetništva, naglasio je. Na kraju je naveo što bi trebalo učiniti u ovoj situaciji. Zabraniti novo zaduživanje države osim za vraćanje starih kredita, obeshrabiliti kreditiranje uvoza a olakšati kredite za investicije i ulaganja, poduzeća s više od 75 posto izvoza osloboditi PDV-a, ukinuti porez na uvoz znanja, patenata i licenci. Sada to imamo i to je sramota te treba prestati izdavati državna jamstva, rekao je.

Ojačano domaće financijsko tržište

Potpredsjednik Vlade Slavko Linić zatražio je riječ s obzirom na to da se u prethodnoj raspravi, kaže, dosta govorilo o ekonomskoj, monetarnoj politici do 1999. godine i nakon nje. Ne želimo uspoređivati brojčane podatke i reći da je upravo monetarna politika do 1999. godine zaustavila razvoj i uopće rast društvenog proizvoda i da ga je okrenula prema negativnom i to nije najveća tragedija već što se je zaustavilo redovno poslovanje i države i trgovačkih društava i stvorila neplaćanja pa nije bilo sredstava ni za redovno poslovanje. Nisu se plaćale štetiše, dobavljači, obveze koje su ministri zaključili i sve je zaustavljeno, porezi su bili visoki kao i zdravstveni i mirovinski i to je rezultat 1999. godine. I naravno da investitori kojima je nova vlast 2000. poslala drugačiju političku poruku nisu mogli u to doći i dvije je godine trebalo koalicijskoj Vladi da promijeni okruženje i da napokon investitori shvate da su se promijenili i ekonomski uvjeti u Hrvat-

skoj, rekao je, među ostalim naglašavajući da je inozemni dug visok i to je ozbiljan posao s kojim se svi moramo baviti. Napomenuo je i da se zaboravlja da je u ovih nekoliko godina ojačano domaće financijsko tržište, provedena mirovinska reforma s kojom nitko ne barata, golemi domaći kapital, konsolidirano Croatia osiguranje i ostvaren početak stvaranja novih sredstava u životnom osiguranju.

Usljedio je nekoliko ispravka navoda. Tako je Dario Vukić netočnom ocijenio tvrdnju predgovornika da je monetarna i fiskalna politika do 1999. godine zaustavila razvoj. Treba reći da je 1990. godine Hrvatska bila u ekonomskom i financijskom rasulu, znamo kolika je bila inflacija. Od 1994. do 1997. godine stopa rasta bruto domaćeg proizvoda bila je šest posto, a 1999. godine prvi put smo ušli u minus zbog intervencije NATO-a na Jugoslaviju i propale turističke sezone. Sada je prosječni rast bruto domaćeg proizvoda oko tri posto, ne stoji sanacija javnih poduzeća, INA-u su sanirali građani a visina poreza i stranih ulaganja govori o nedjelotvornosti vaše fiskalne politike, rekao je.

Zaboravlja se da je u ovih nekoliko godina ojačano domaće financijsko tržište, provedena mirovinska reforma s kojom nitko ne barata, golemi domaći kapital, konsolidirano Croatia osiguranje i ostvaren početak stvaranja novih sredstava u životnom osiguranju.

Ivan Šuker rekao je da mu je žao što građani Hrvatske ne osjete sve one pozitivne pomake o kojima je govorio potpredsjednik Vlade Linić te da nije točno da su sada porezi smanjeni. Porez na dobit je evidentno povećan i kumulativna stopa je oko 32 posto. Vrlo je interesantno da je proračun (izvorni fiskalni dio) u zadnje tri godine porastao gotovo 10 milijardi kuna a iz proračuna su maknute investicije u infrastrukturu pa u što su ti novci potrošeni ako je potrošnja smanjena, pitao je.

Jadranko Mijalić rekao je pak da je država bila ali i ostala skupa i inertna usprkos obećanjima. Pogrešno je impre-

sionirati javnost s pet posto stope bruto domaćeg proizvoda a ne sagledavši njenu strukturu u kojoj se građani zadužuju do grla. I dr.sc. Đuro Njavro smatra da je taj rast plaćen velikom zaduženošću te da probleme koje Hrvatska ima krajem 2003. ne treba pravdati onim prije 2000. godine tim više što je ova Vlada ukinula Agenciju za promicanje inozemnih ulaganja da bi je nakon par godina najavila kao veliko otkriće. Ova Vlada ukinula je i program subvencija kredita za mlade obitelji a na velika zvona najavila poticajnu stanogradnju (POS). Dr.sc. Ljerka Mintas-Hodak netočnim je ocijenila tvrdnju da nije bilo nikakvih investicija u tehnološku obnovu gospodarstva u zadnjih deset godina. Nije sve loše počelo početkom hrvatske države, rekla je.

Ante Beljo je pak rekao da je istina da se ulaganja hrvatskih poreznih obveznika u energetiku i infrastrukturu rasprodaju strancima koji onda izvoze sve što zarade u Hrvatskoj.

U ime Kluba zastupnika HSS-a Luka Roić ovu je temu ocijenio vrlo bitnom te da i ovaj Klub kao i ostali pokušava pronaći odgovore za stabiliziranje gospodarstva i stanja u državi. Nismo katastrofičari i ne ocjenjujemo to stanje potpuno bezizlaznim ali nismo ni oni koji zavlache glavu u pijesak i ne žele vidjeti probleme. Naravno da nas najviše zabrinjava javni dug i o njemu moramo voditi posebnu brigu (19,2 milijarde dolara). Za nas u HSS-u gospodarski program trebao bi polaziti prije svega od rasta zaposlenosti kao jedinstvenoga ekonomskog cilja koji u današnjem trenutku pruža perspektivno najvjerodostojnije jamstvo za zaustavljanje negativnih demografskih trendova. Zastupnik je govorio i o gospodarskom rastu, investicijskoj potrošnji (generirana isključivo kreditnom polugom), cijeni kapitala, procesima u platnoj bilanci te naveo da se s obzirom na sve to može zaključiti da će se ovakvi trendovi i odnosi zadržati (uspješna turistička sezona, pristupačno financijsko tržište, visoke pričuve HNB-a, povoljna međunarodna i unutarnja politička klima, mjere HNB-a). Zbog ovog potonjeg moguće su promjene odnosno značajan utjecaj na konjunkturu a u svojim ciljevima Vlada je uz naznaku glavnih problema naznačila i poticaj izvoznog orijentaciji kao prioritet svoje politike te druge mjere zbog kojih zastupnik misli, da se može očekivati da će ovaj dug, koji nije za podcijeniti, biti

kontroliran i da će ubuduće biti više ulagano u proizvodna zanimanja i programe koji će donijeti novu kvalitetu hrvatskome gospodarstvu.

U pojedinačnoj raspravi **Joško Kontić (HSL)** naglasio je da je vanjski dug jedno od naših najvažnijih političkih pitanja i da će biti otvoreno i za sljedećeg ministra financija. Ovo Izvješće temelji se na ne baš primjerenim usporedbama s drugim zemljama, karakteristika mu je samozavaravanje da dug Hrvatske nije problem, zrači optimizmom tako da bi se možda Ministarstvo financija u ovom kontekstu moglo nazvati Ministarstvom veselih vijesti, misli zastupnik. Generator optimizma kao i uvijek u ovakvim situacijama je statistika koja se u ovom Izvješću najviše poziva na mastriške kriterije o granicama zaduženosti u odnosu na bruto domaći proizvod pa tako zemlje te nesretne EU imaju u prosjeku kritičnih 63,5 posto javnog duga a snažna, oporavljena bogata Hrvatska tek 50,8 posto. Tako da iz ovog Izvješća vidimo da su po tom važnom ekonomskom kriteriju u Europi od Hrvatske bolji samo Danska, Irska, Luksemburg, Finska i Velika Britanija a snažna je Hrvatska u ovih nekoliko godina "prešišala" čak i Njemačku i Francusku.

Mi Hrvati zaista nismo svjesni koliko dobro živimo prema ovim statističkim pokazateljima, rekao je, među ostalim zastupnik naglašavajući poput nekih predgovornika da bi ovoj raspravi trebao prisustvovati i guverner Hrvatske narodne banke kako bi se dobila potpuna slika stanja. Bez obzira na pojedinačne vriednosne sudove o dugu činjenica je da je danas svaki građanin Republike Hrvatske dužan više od četiri tisuće dolara što se mora vratiti a naša se vlast, kaže zastupnik, ponaša poput liječnika koji oboljelog od raka liječi čajem. U svemu ovome a i u današnjoj raspravi najviše zabrinjava što nije ponudena terapija umjesto čaja, što nema vlastitih ideja i prijedloga. Čini se da je ovo Izvješće tek skup kozmetičkih mjera, rekao je smatrajući, među ostalim, da se mjere za rješavanje najvećeg problema, izvoza, donose na početku a ne na kraju mandata Vlade.

Navod zastupnika da je svaki stanovnik RH dužan više od četiri tisuće dolara potaknuo je **Josipa Leku (SDP)** da ga ispravi kao netočan rekavši da je jedino politički opravdano plašiti građane. I mr.sc. **Marin Jurjević** objasnio je da

se ne radi o dugu građana, u tom iznosu ali da je točno da su porasli njihovi devizni depoziti u hrvatskim bankama za 30 posto dok je **Dragica Zgrebec (SDP)** istim povodom rekla da će se dug države platiti iz proračuna.

Svaki Hrvat u prosjeku duguje više od 4 tisuće dolara

Jadranka Kosor (HDZ) je na početku svoje rasprave podsjetila na to da je Hrvatska demokratska zajednica još ljetos zahtijevala da se na izvanrednoj sjednici raspravlja o javnom dugu jer smatra da je to prvorazredno političko pitanje. Naime, početkom kolovoza objavljeni su novi podaci o zaduženosti Republike Hrvatske, iz kojih proizlazi da će do kraja ove godine dug narasti na oko 21 mlrd. dolara ili oko 75 posto BDP-a. To znači da se u prvih šest mjeseci ove godine taj dug povećao za 3,2 mlrd. dolara, što je dramatična gornja granica preko koje se doista ne bi smjelo ići, upozorava zastupnica. Kako god se računalo, proizlazi da je svaki Hrvat, pa čak i tek rođeno dijete, danas dužno oko 29 tisuća kuna, ili oko 4 tisuće i 300 dolara. Ako se inozemni dug podijeli samo s brojem zaposlenih, tada je svaki radnik opterećen s oko 14 tisuća dolara duga. Postavlja se pitanje tko će vraćati te dugove, pogotovo imaju li se u vidu projekcije UN-a koje govore o tome da zbog katastrofalne demografske situacije za tridesetak godina u Hrvatskoj neće biti radno sposobnog stanovništva, kaže zastupnica.

Kako god se računalo, proizlazi da je svaki Hrvat, pa čak i tek rođeno dijete, danas dužno oko 4 tisuće i 300 dolara. A ako se inozemni dug podijeli samo s brojem zaposlenih, tada je svaki radnik opterećen s oko 14 tisuća dolara duga.

U nastavku je podsjetila na činjenicu da su banke i stambene štedionice krajem svibnja na ime kredita potraživale od građana više od 48 mlrd. kuna, od čega svega 29 posto čine stambeni, a ostalo

nenamjenski krediti. Prema provedenim anketama o potrošnji stanovništva, glavnina tih sredstava iskorištena je za vraćanje dugova, i to u mnogim slučajevima za golo preživljavanje, a ostalo za kupnju kućanskih aparata, namještaja, itd.

Sve u svemu, u protekle tri i pol godine ove vlasti dug se povećao za 8,7 mlrd. dolara, što znači da je ukupan dug udvostručen. Po riječima zastupnice, svi pokazatelji govore o tome da je Hrvatska sredinom 2003. godine dvostruko više zadužena nego li u jeku dužničke krize u bivšoj državi. (približava se granici visoko zaduženih zemalja). Naime, vanjski dug rastao je brže i od izvoza i od BDP-a u zadnjih desetak godina, čime postaje upitna mogućnost njegove otplate. Taj teret ne samo da onemogućuje daljnji razvoj Hrvatske nego otežava i naše izgleda za ulazak u EU, upozorava zastupnica. Naime, Hrvatska ne može imati konkurentno gospodarstvo dok ne postigne stupanj razvijenosti od oko 10 tisuća dolara po glavi stanovnika.

Potaknuta ministrovim navodima o tome kako je trećina duga otišla na saniranje posljedica rata, obnovu, itd. primijetila je da je veći dio obnove završen do 99. godine, te da je dosad zbrinuto oko milijun prognanika i izbjeglica.

Ustvrdila je, nadalje, da je smanjenje broja nezaposlenih na Zavodu za zapošljavanje prije svega posljedica restriktivnog zakona, te upitala je li istina da se naknade nezaposlenima ne isplaćuju u povećanom iznosu koji je utvrđen izmjenama Zakona o radu. Na kraju je izjavila da nema smisla uljepšavati sliku stanja, već treba trezveno raspravljati o ovom problemu i donijeti kvalitetne zaključke. Slažem se s tim da nema smisla uljepšavati sliku, ali isto tako nema potrebe stalno katastrofično govoriti o onome čime bismo se mogli i hvaliti, rekao je **Marin Jurjević (SDP)**. Spočitnuo je zastupnici da iznosi lažne podatke, poput onoga da je svaki zaposleni u Hrvatskoj dužan 14 tisuća dolara.

Jadranka Kosor ga je optužila za kršenje Poslovnika, budući da je ponovno pokušao ispraviti njeno mišljenje. Kao što stoji činjenica da svatko u Hrvatskoj danas duguje oko 4 tisuće i 300 dolara, tako je točno i to da je svaki zaposleni dužan otprilike 14 tisuća dolara (podijeli li se ukupni dug s brojem zaposlenih), naglasila je. Apelirala je na zastupnike da pred kraj mandata pokažu malo više

uzajamnog poštovanja u svojim diskusijama.

Replicirajući joj, **Nenad Stazić (SDP)** je primijetio da je besmislici o podjeli ukupnog vanjskog duga po glavi stanovnika dodala novu besmislicu, podijelivši taj dug s brojem zaposlenih. Što se građanina tiče dug privatne banke ili privatnog poduzeća, pita zastupnik. Ako neko poduzeće ili banka ne može vratiti inozemni kredit ono ide u stečaj. Građanin je izložen riziku jedino svojim depozitom u toj banci i to onim dijelom za koji država ne jamči, tvrdi zastupnik.

A što se tiče ozbiljnosti HDZ-ovih zahtjeva, podsjetio je na to da su zastupnici te stranke zahtijevali i da se u Saboru raspravlja o privatizaciji INA-e, ali kad je ta točka došla na dnevni red napustili su sabornicu.

U odgovoru na repliku **Jadranka Kosor** je ponovila da ima pravo na svoje mišljenje, što priznaje i kolegi. "Zašto nam odričete pravo da dug dijelimo po glavi stanovnika, kad se i bruto domaći proizvod također računa na taj način? Uostalom, sve javne rasprave o vanjskom dugu mogu se svesti na zaključak da će sav taj dug u konačnici platiti država.

Izračunavanjem duga po glavi stanovnika ekonomska statistika se zloupotrebljava u političke svrhe.

Nije točno da će država platiti sav dug, negodovala je **Dragica Zgrebec (SDP)**. Ispravljajući navode prethodnice ustvrdila je da tek rođeno dijete ne može biti prosječni dužnik državnog duga jer ne može biti ni jamac, a nije ni porezni obveznik. Građani mogu odgovarati samo za svoje kreditne obveze ili obveze onih čiji su jamci, zaključila je.

Snježana Biga-Frganović (SDP) primijetila je da je zastupnica Kosor raspravu o javnom dugu povezala s katastrofalnom demografskom slikom Hrvatske. S problematikom starenja populacije se trenutno bavi cijela Europa, pa i mnogo bogatije i razvijenije države od Hrvatske, napomenula je.

Jadranka Kosor joj je spočitnula da je umjesto ispravka njenog navoda, zbog čega se javila za riječ, samo iznijela svoje

mišljenje. Napomenula je, također, da nije prikazivala stanje katastrofično, već je govorila o inozemnom dugu Republike Hrvatske koji će do kraja godine doseći 21 mlrd. dolara. Predsjednik Tomčić je prihvatio njenu primjedbu da se nije radilo o korektnom ispravku netočnog navoda.

Josip Leko (SDP) je izrazio mišljenje da se izračunavanjem duga po glavi stanovnika zloupotrebljava ekonomska statistika u političke svrhe. Primjera radi, spomenuo je da Slovenija ima zaduženje od 3,5 tisuće dolara po glavi stanovnika, Mađarska također više od 3 tisuće, a nemaju problema s ino-dugom.

Informacija se svodi na stereotipne statističke podatke

U svom ponovnom javljanju mr.sc. **Željko Glavan** je konstatirao da ponuđeno Izvješće s matematičkog gledišta ništa ne vrijedi, upravo zato jer se svodi na suhoparne, stereotipne statističke podatke sročene po nekakvim propisanim formularima. Nije svejedno, kaže, je li Hrvatska ili Italija zadužena u visini 57 posto BDP-a. Naime, ako imate 100 tisuća kuna prihoda mjesečno možete biti dužni 80 posto tog iznosa jer s preostalim novcem se može živjeti. Druga je stvar, ako vam mjesečni prihodi iznose svega 2 tisuće kuna. U tom slučaju vam i dug od 10 posto te svote puno znači. Nevolja je u tome što se Hrvatska nalazi u ovoj drugoj grupi, konstatirao je zastupnik. Činjenica je, kaže, da smo svi mi građani ove države (i onaj tko ostane bez posla doći će na socijalu i država će o njemu morati brinuti, a tko će onda za njega vratiti taj dug?).

Ako tečaj kune počne klizati, banke će nam indirektno postati vlasnici nekretnina i na moru i na pomorskom dobru, upozorava dalje zastupnik. Zanima ga zašto Vlada ne poduzme mjere da se krediti odobravaju u kunama, nego dozvoljava da banke pod kraj svakog mjeseca špekuliraju povećavajući tečaj eura, kako bi od građana izvlačile veće rate za kredite. Zna li se uopće koliki broj hrvatskih građana živi od minusa na tekućim računima - pita zastupnik. Naime, banke perfidno plasiraju ta kratkoročna zaduženja, a to su najskuplji krediti s najvećom kamatom. Što naše vlasti čine da bi spriječile tu pljačku? Svi građani Hrvatske su naša

briga a ne samo državni proračun koji ionako pune ti isti građani, negodovao je Glavan. Čak i dijete kojemu je baka dala džeparac od 10 maraka puni taj proračun kad kupuje žvakaču gumu, jer mora platiti PDV (u tom trenutku i ono je porezni obveznik).

U izvješću nisu iskazani podaci o tome koliko se za vrijeme ove Vlade smanjila vrijednost imovine hrvatske države, a nedostaje i popis aktiviranih garancija u proteklom razdoblju.

Po mišljenju zastupnika ovo Izvješće bi bilo potpunije da su u njemu iskazani podaci o tome koliko se za vrijeme ove Vlade smanjila vrijednost imovine hrvatske države (prvo prodajom banaka, potom HT-a, pa sada i Ine). Dakako, na taj se način indirektno servisiraju i dugovi, ali sljedeće godine, ako ova Vlada ostane, zasigurno u prodaju ide HEP, itd.

Po riječima zastupnika u materijalu nedostaje i popis aktiviranih garancija u proteklom razdoblju. Bez obzira na to hoćemo li dugovanja računati po glavi stanovnika ili ne, sve to obvezuje hrvatsku državu i građane, kaže Glavan. Kao što mi danas vjerojatno još vraćamo dug koji je stvoren za vrijeme Jugoslavije, tako će i naša djeca za 20 godina vraćati sadašnji dug. Iako to ne znači da je stanje katastrofično (Vlada tvrdi da se dugovi dosad dobro servisiraju) ubuduće treba motivirati i monetarnu i izvršnu vlast da vode više računa o prodaji državne imovine te o poduzimanju mjera za zaustavljanje rasta dugovanja, pa i zaduženja građana.

Na kraju je izrazio uvjerenje da će neka buduća Vlada izaći na izbore s programom kojim je predviđeno ponovno otkupljivanje hrvatske imovine, što se u nekim susjednim državama već događa. Nažalost, ništa nismo naučili iz primjera Mađarske i nekih drugih država, pa ponavljamo istu grešku, samo što vrijeme bude dalje odmicalo ta će greška više koštati hrvatske građane, zaključio je.

Replicirajući prethodniku, **Mladen Godek (LIBRA)** je primijetio da se zastupnik Glavan zalaže za izražavanje duga u kunama, a istodobno navodi pri-

mjere u kojima spominje marke (npr. slučaj kad baka daje unuku džeparac od 10 maraka). Ne slaže se, inače, s tim da se stalno operira sa statističkim podacima o prosječnoj zaduženosti svakog Hrvata. Po toj bismo logici, kaže, javni dug mogli prikazati i u vrijednosti zlata koje se nalazi u Dravi (po nekim računima na svakog stanovnika ove zemlje otpada 376 zrnaca zlata).

Mr. Željko Glavan je pojasnio da je termin marke upotrijebio slučajno, jer se već uvriježio u nas kao domaća valuta. A to što građani još uvijek u čarapama drže eure najbolje govori o tome koliko narod ima povjerenja u ovu vlast, zaključio je.

Može li se Vladi vjerovati?

Na početku svog izlaganja **Dario Vukić (HDZ)** je pročitao zastupnicima nekoliko izvadaka iz ocjene MMF-a o radu hrvatske Vlade, odnosno iz revidiranog sporazuma između Vlade i MMF-a iz srpnja ove godine. U njemu, među ostalim, stoji da je veliki deficit tekućeg računa popraćen nižim inozemnim izravnim ulaganjem od predviđenih, doveo do naglog rasta vanjskog duga i ostavio naglasak na pitanje osjetljivosti tog istog duga. Navodi se, također, da te rizike pojačavaju velike devizne izloženosti nebakovnog sektora, sektora poduzeća i sektora stanovništva, u kontekstu otežanog upravljanja tečajem. U Sporazumu još piše da je kumulativni deficit robne razmjene u prvih pet ovogodišnjih mjeseci iznosio 2,9 mlrd. američkih dolara, u odnosu na 1,8 mlrd. zabilježenih u istom razdoblju lani. To znači da je, iskazano u američkim dolarima, uvoz porastao za 45,1 posto u odnosu na 2002. Ovaj podatak najbolje govori o uspješnosti ekonomske i financijske politike ove Vlade, kaže zastupnik. Postavlja se pitanje, stoga, može li se vjerovati onome što ta Vlada predoči Saboru.

Primjerice, u Prijedlogu ovogodišnjeg proračuna, što ga je uputila zastupnicima u listopadu prošle godine, navela je da je ukupni vanjski dug u rujnu 2002. iznosio 13 mlrd. i 280 mln. kuna te da će krajem 2003. iznositi 12 mlrd. i 400 mln. kuna. To je bila totalno kriva procjena jer današnji podaci govore o iznosu većem od 20 mlrd. kuna. Nadalje, u Izvješću Narodne banke za prošlu godinu stoji da su državna jamstva krajem 2002. iznosila ukupno 24 mlrd. kuna ili 13,6 posto

BDP-a, zajedno s jamstvima za privatni i državni sektor, a ne 14,5 mlrd. kao što piše u materijalima Ministarstva financija. Osim toga, uopće nije izvršena običana fiskalna konsolidacija, budući da je Hrvatska već petu godinu zaredom izložena deficitu (lani je, kao i 99, iznosio 9,5 mlrd, dok su porezni prihodi narasli sa 40 na 44 mlrd.).

Veći problem od visine duga je njegova neodrživost

Puno veći problem od visine javnog duga, koji raste tempom od 10 mlrd. godišnje, je njegova neodrživost, napominje zastupnik. Naime, međunarodne financijske institucije koje određuju kreditni rejting naše države (nije se promijenio od 1997. godine) procjenjuju je li neka zemlja prezadužena na temelju dvaju kriterija - udjela sadašnje vrijednosti otplaćenog inozemnog duga u bruto nacionalnom dohotku te u izvozu robe i usluga. Prema prvom kriteriju, prijedemo li prag od 80 posto bit ćemo prezaduženi (sada smo već na 70 posto) a prema drugom već prelazimo iz srednje zaduženih zemalja ka onima visoko zaduženim (prešli smo granicu od 130 posto i već dostigli 140 posto). Po riječima zastupnika udio inozemnog duga države u BDP-u porastao je od 1998. sa 15,8 na 28 posto. Gledano u postotku izvoza roba, 1998. godine iznosio je 211 posto, dok danas iznosi 306 posto. Kad je riječ o odobrenim kreditima poslovnih banaka poduzećima, nema nikakvih pomaka. Naime, prošle godine njihov udio u BDP-u iznosio je 26,6 posto, kao i 1998, ali su zato krediti stanovništvu porasli sa 13 na 25 posto.

Puno veći problem od visine javnog duga, koji raste tempom od 10 mlrd. godišnje, je njegova neodrživost.

Vukić je spomenuo i podatak da su izdaci za kamate iz državnog proračuna 1999. iznosili 2 mlrd. kuna, dok su ove godine na nivou 4,5 mlrd. Pojavio se i primarni deficit koji MMF smatra velikim problemom, a da se i ne govori o

tekućem deficitu koji je svake godine sve veći. Financijski rashodi gospodarstva povećani su za 12,5 mlrd. kuna, dok su kamate na odobrene kredite tom sektoru i dalje na nivou 13 posto. Drugim riječima, nije došlo do pada kamata, iako je izvršena privatizacija bankarskog sektora (dobit banaka povećala se u godinu dana 160 posto).

Glavni problem neodrživosti današnjeg javnog duga je to što je razlika između kapitala potrebnog za investicije i nacionalne, odnosno domaće štednje oko 6 posto (godišnje moramo uvesti oko 1,5 do 2 mlrd. dolara kapitala). Taj problem hrvatska Vlada ne zna riješiti, a može se riješiti razvojem financijskog a ne bankarskog tržišta, zaključio je.

Prezaduženost onemogućuje daljnji razvitak

Vladimir Šeks (HDZ) je uvodno podsjetio na to da se u proteklih godinu i pol dana inozemni dug popeo na 7 mlrd. i 100 mln. američkih dolara, tako da sada iznosi 19 milijardi, a guverner Narodne banke najavljuje da bi krajem godine mogao dostići 21 mlrd. dolara. Potaknut

Sadašnja prezaduženost otvara vrata makroekonomskoj valutnoj krizi te onemogućuje daljnji razvitak Republike Hrvatske. Visina vanjskog duga i trend njegova daljnjeg porasta pridonose i lošoj pregovaračkoj poziciji Hrvatske u procesu pridruživanja te otežavaju izgleda za ulazak u EU.

tvrdnjama pojedinih sudionika u raspravi da se inozemni dugovi poslovnih banaka i ostalih subjekata te građana ne mogu ubrajati u vanjski dug središnje države (iznosi oko 40 posto ukupnih zaduženja), ustvrdio je da je svaki građanin dio ove države i ukupnog financijskog sustava. U prilog tome podsjetio je na to da su izvorni dužnici Pariškom i Londonskom klubu bila poduzeća (doduše, za njihove je dugove jamčila bivša država). To znači da nije isključeno da, u slučaju određenih poremećaja i kriza, i hrvat-

ska država bude primorana otplaćivati i vanjske dugove poslovnih banka i drugih subjekata.

Sadašnja prezaduženost otvara mogućnost makroekonomskoj valutnoj krizi i nestabilnosti te onemogućuje daljnji razvitak Republike Hrvatske, upozorava zastupnik. Visina vanjskog duga i trend njegova daljnjeg porasta pridonose i lošoj pregovaračkoj poziciji Hrvatske u procesu pridruživanja te otežava izgleda za ulazak u EU. Pred nama je, kaže, razdoblje restrukturiranja, a taj visoki dug i daljnje zaduživanje snižava nacionalni bonitet zemlje i onemogućuje da se to restrukturiranje provede. Po riječima zastupnika naše gospodarstvo će teško izdržati konkurenciju zemalja EU, dok se ne dostigne razvijenost od oko 10 tisuća dolara per capita i ne smanji tehnološki jaz. Zbog toga su nam potrebne investicije koje, u nedostatku domaće štednje, moramo financirati vanjskim dugom. Taj visoki rastući vanjski dug utječe i na sve veći valutni rizik. Naime, promjena tečaja eura prema dolaru može utjecati i na drastične oscilacije kupovne moći i promjenu veličine duga u dolarima. Nema sumnje, stoga, da navedena kretanja mogu dovesti do vrlo ozbiljnih gospodarskih, pa i političkih kriza i stanja u Hrvatskoj, upozorava zastupnik. Po njegovom mišljenju rasprava o ovoj problematici trebala je ukazati na dramatičnu ozbiljnost i složenost situacije u kojoj se Hrvatska danas nalazi i dati odgovor na pitanje što će se poduzeti da se negativni trendovi zaustave.

Veću pozornost posvetiti upravljanju dugom

Reagirajući na dio njegova izlaganje **Dragica Zgrebec (SDP)** je pojasnila da zastupnici SDP-a nisu negirali veličinu vanjskog duga, nego su samo upozoravali na to da se javni dug mora gledati po njegovim segmentima, odnosno da se za ukupni dug ne može teretiti sve građane. Uostalom, banke koje su davale kredite tvrtkama ili građanima osiguravale su svoje plasmane traženjem jamaca ili odgovarajuće hipoteke. Kako reče, osobno smatra da hrvatska država nikako ne može biti prisiljena vraćati ukupni dug jer se ne radi o socijalističkoj državi u kojoj se tvrtke nisu mogle zaduživati u inozemstvu bez jamstva države. Izrazila

je žaljenje što se o ovoj temi raspravlja u predizborno vrijeme, zbog čega se više polemizira a manje nastoji ukazati na to kako ubuduće rješavati ove probleme. Po njenoj ocjeni ova informacija je kvalitetna, napose stoga što u uvodnom dijelu obrazlaže i definira pojedine pojmove, tako da je razumljiva i financijskim laicima. Šteta je, međutim, što na tako pregledan način kao što govori o javnom dugu ne daje i elemente strukture platne

Veću pozornost treba posvetiti upravljanju dugom, odnosno načinima njegova vraćanja i servisiranja, te procjenama o tome kako ćemo se i do koje razine ubuduće zaduživati.

bilance. Ova rasprava i predloženi podaci mogu biti korisni jer se na temelju toga mogu ocijeniti razlozi uzimanja kredita i efikasnost njihova korištenja, a mogu poslužiti i kao korisno iskustvo kod eventualnog budućeg zaduživanja. Međutim, veću pozornost treba posvetiti upravljanju dugom, odnosno načinima njegova vraćanja i servisiranja, te procjenama o tome kako ćemo se i do koje razine ubuduće zaduživati (danas, 8 godina nakon rata, potrebe Hrvatske razlikuju se od onih na početku ili tijekom rata). Također bi se trebalo više skoncentrirati na iznalaženje rješenja za poticanje gospodarskog razvoja, odnosno povećanje konkurentnosti trgovačkih gospodarskih subjekata, čime bi se jednim dijelom riješio i deficit platne bilance. Među ostalim, valja procijeniti do kada i koliko će se hrvatska država morati zaduživati za neke opće troškove koji neće davati gospodarske efekte, koliko će se uključivati u investicije i poduzetništvo te u kojoj mjeri će se to u datom trenutku moći prepustiti samo gospodarskim subjektima.

Javnom dugu pribrojiti i dio jamstava

Po mišljenju zastupnice jedan dio jamstava koja je država davala u proteklom razdoblju valja pribrojiti javnom dugu jer je dobar dio njih ipak došao na naplatu kroz državni proračun.

Što se, pak, tiče uzroka sadašnje zaduženosti, drži da je Hrvatska morala preuzeti dio duga bivše Jugoslavije koja je garantirala za sve te kredite, ako je željela biti priznata kao država i imati pristup svim financijskim institucijama za koje je bila zainteresirana. Ratne okolnosti i saniranje posljedica rata su također znatno utjecali na financijske izdatke u hrvatskoj državi. Još i danas, blizu milijardu eura proračunskih sredstava odlazi za saniranje ratnih šteta i obnovu, te provođenje reformi u vojsci i policiji (u tim ministarstvima još uvijek ima previše ljudi za mimodopske uvjete). Trebalo je sanirati i nelikvidnost, dijelom uzrokovanu objektivnim a dijelom subjektivnim razlozima, te lošu situaciju u mirovinskom i zdravstvenom fondu. U tom kontekstu zastupnica je spomenula i to da smo imali lošu privatizacijsku politiku, ali i neke tranzicijske troškove koje bismo morali podmiriti i da nije bilo ovakve privatizacije i rata. Podsjetila je na to da je tzv. punu zaposlenost socijalističke privrede država, dobrim dijelom, poticala svojim intervencijama i monetarnom politikom (nerealnim tečajem i sl.). Danas Hrvatska ima otvoreno i potpuno liberalizirano tržište i perspektivu ulaska u EU. Logično je, stoga, da je posljedica otvaranja tržišta u ovako slabom gospodarstvu i nešto veća negativna platna bilanca. Naš je prioritetni zadatak rješavati probleme koji se tiču povećanja efikasnosti gospodarstva, i to kroz suradnju javnog i privatnog sektora, napominje zastupnica. U tu svrhu prijeko je potrebno što prije osposobiti agencije za poticanje izvoza te za industrijski razvoj, kao što se predlaže u ponuđenoj informaciji (njениm najboljim dijelom smatra zaključke u kojima su osmišljene mjere i aktivnosti za poticanje gospodarskog rasta).

Potaknut njenim navodima da je država odgovorna samo za zajmove koje je sama uzela, a ne i za sav javni dug, **Ante Beljo (HIP)** je primijetio da se u ovoj informaciji jasno kaže što je javni dug i dug Republike Hrvatske i tko je za to odgovoran. Hrvatska država je - kaže - odgovorna za sve ove dugove koji su ovdje navedeni i hrvatski porezni obveznici će ih otplaćivati za generacije koje dolaze. Obrativši se zastupnici Zgrebec, rekao je: "Bilo bi dobro kad biste vi bili ministrica financija, pa da to što ste ovdje rekli kažete MMF-u i Svjetskoj banci. Kada bi oni to uvažili, onda bi za

Hrvatsku problem bio daleko manji nego što je to sada.

Bez stranih kredita ne može se pokrenuti gospodarski rast

Problem o kojem je riječ aktualan je i akutan od stvaranja samostalne Republike Hrvatske, i zacijelo će to još dugo biti, podsjetio je **Josip Leko**. Naime, dug države sastoji se od vanjskog duga od 7,5 mlrd. dolara i gotovo isto tolikog iznosa zaduženja u zemlji. To zaduženje - tvrdi zastupnik - moramo promatrati kroz gospodarske i razvojne ciljeve koje smo kao društvo i država zacrtali. Nema sumnje, kaže, da bez tuđe akumulacije nije moguće pokrenuti gospodarski rast. S tog aspekta zaduživanje je čak poželjno, samo taj novac mora biti uložen u gospodarstvo koje samo može otplatiti kredite. Ekonomisti se slažu u tome da je upravljanje državnim dugom složen proces i kompleksna zadaća Vlade, HNB-a, Hrvatskog sabora i svih koji su zaduženi za dobro funkcioniranje hrvatskog gospodarstva, to više što ne smijemo usporiti gospodarski rast.

Nema sumnje da bez tuđe akumulacije nije moguće pokrenuti gospodarski rast. S tog aspekta zaduživanje je čak poželjno, samo taj novac mora biti uložen u gospodarstvo koje samo može otplatiti kredite.

Nitko od sudionika u raspravi nije osporio da su u Hrvatskoj probudeni i oživljeni gospodarski potencijali, i stvoreni temeljni infrastrukturni uvjeti za brži razvoj. Međutim, ostvarivanje makroekonomskih ciljeva i gospodarskog prosperiteta zahtijeva usuglašen profesionalan i odgovoran rad svih institucija, naglašava zastupnik. Različita zaduženja ne moraju biti problem, pa makar i opterećivala ukupnu zaduženost države, jer svatko nema istu odgovornost prema tom dugu. Bitno je da se na vrijeme uoče i korigiraju svi indikatori koji bi ukazivali na to da će servisiranje ino duga, ili čak javnog duga, dovesti do problema u gospodar-

skom razvoju, odnosno u kreditnom rejtingu države. Država mora osigurati globalne uvjete za oživljavanje privrede, a posebno stimulirati proizvodnju i pružanje usluga za izvoz. A da smo na dobrom putu potvrđuje se i u dosadašnjoj praksi i gospodarskoj politici ove Vlade, tvrdi Leko. Primjerice, izgradnja autocesta i cesta u cjelini daje značajan zamah cijelom hrvatskom gospodarstvu i poduzetništvu.

Država mora osigurati globalne uvjete za oživljavanje privrede, a posebno stimulirati proizvodnju i pružanje usluga za izvoz.

Nema smisla ni skrivati, ni katastrofično prikazivati sadašnje stanje, smatra zastupnik. Umjesto toga valja poticati gospodarske subjekte da bez straha uđu u proizvodnju, posebno za izvoz. U ovoj raspravi, kaže, treba uvažiti mišljenje većine građana da posjedujemo dovoljno znanja i sposobnosti da sačuvamo pozitivne makroekonomske trendove (npr. dostignuti rast BDP-a od 5 ili više posto, i sadašnju inflaciju), povećamo industrijsku proizvodnju i zaposlenost, itd. Ako to ne možemo ostvariti uz pomoć akumulacije u zemlji moramo uzeti kredite iz inozemstva, zaključio je.

Informacija puna političkih ocjena

Kako god računali dug - po glavi stanovnika ili ukupno, činjenica je da ga netko mora vratiti, konstatirao je **Ivan Jarnjak (HDZ)**. Svi se slažu u ocjeni da je zaduženje preveliko, ali taj problem ne bi trebalo politizirati, a upravo predložena informacija je puna političkih ocjena. Kako god prikazivali ta dugovanja, interno unutar države, zaduženja banaka te inozemne kredite poduzeća, sve je to dug države, kaže zastupnik. Budući da je država zadužena do gornje granice valja proanalizirati prihodovnu stranu u financijskoj projekciji Vlade do 2007. godine, odnosno sistem, način i izvore financiranja tog rashoda. Ključno je pitanje kako zadržati trend razvoja kad krenemo u vraćanje i servisiranje duga. Pritom treba

imati na umu to da više neće biti prostora za nova zaduživanja dok ne ostvarimo izvozne rezultate kojima bismo smanjili razliku između uvoza i izvoza.

Kako reče, posebno ga brine razmimoilaženje u ocjenama Vlade, HNB-a, stručnjaka Hrvatske gospodarske komore i neovisnih stručnjaka o inozemnom zaduživanju. Da bi ilustrirao što se sve uvozi na teret državnog proračuna i poreznih obveznika, spomenuo je primjer nabavke vatrogasnih vozila. Naime, u tu svrhu je najprije raspisan javni natječaj koji je kasnije poništen, jer je onaj tko je dobio posao bio znatno skuplji od ostalih ponuđača (npr. "Tehnomehanike" iz Marije Bistrice). Umjesto ponovnog natječaja Vlada je, prema napisima u "Jutarnjem listu," donijela odluku o utvrđivanju posebnog interesa za iznimne nabavke vozila vatrogasne namjene. Ishod - posao vrijedan 560 mln. kuna dodijeljen je jednoj njemačkoj trgovačkoj firmi, koja je okupila konzorcij proizvođača iz Njemačke, Austrije, itd.

Ključno je pitanje kako zadržati trend razvoja kad krenemo u vraćanje i servisiranje duga.

Zastupnik već dva mjeseca bezuspješno čeka na odgovor premijera kojega je pismeno zamolio da pojašni zbog čega se odustalo od javnog nadmetanja, i kako to da posao nije povjeren domaćim proizvođačima, kad se već financira iz proračuna. U svakom slučaju to je primjer neprihvatljivog načina raspolaganja državnim i novcima poreznih obveznika te neprihvatljiv način tretiranja naših proizvođača, kaže Jarnjak.

Rast BDP-a uglavnom baziran na potrošnji

Evidentno je - kaže **Ivan Šuker (HDZ)**, da inozemni dug Republike Hrvatske iznosi oko 68 posto BDP-a (tako barem tvrdi guverner HNB-a). Od toga je oko 5 mlrd. dolara naslijeđeno od bivše države.

Prema podacima HNB-a i onima iz Biltena Ministarstva financija, krajem 99. i početkom 2000. vanjski dug je bio 9,9 mlrd, dok danas iznosi oko 19 mlrd.

a procjenjuje se da će do kraja godine dostići 21 ili 22 milijarde (u ponuđenim materijalima trebalo je raščlaniti koliko se zadužila država, koliko banke, a koliko poduzeća). S obzirom na to da država ima i oko 30 mlrd. unutarnjeg duga, dio tih obveza vjerojatno se nalazi u ovih 4,5 mlrd. inozemnog duga banaka.

Zastupnik je, među ostalim, spomenuo podatak da su u 2002. godini krediti građana kod poslovnih banaka porasli za čak 220 posto u odnosu na 2001. Tragično je to da su se u istom razdoblju kreditni plasmani gospodarstvu povećali za svega 20 posto, a trebalo je biti obrnuto. Posljedice - prošlogodišnji rast bruto domaćeg proizvoda od 5,2 posto temelji se, najvećim dijelom (4 posto) na potrošnji građana, a to je najgore što nam se moglo dogoditi. To znači da taj gospodarski rast nije kvalitetan niti dugoročno zajamčen. Naime, zaduženost građana ima svoju granicu, a nepovoljno je i to što u toj potrošnji sudjeluje više od 90 posto uvoznih proizvoda.

Vanjskotrgovinski deficit i dalje u povećanju

U Izvješću je trebalo naglasiti i to da na ovih 19 mlrd. kredita još moramo platiti 8 do 8,5 mlrd. kamata (13 milijardi su dugoročni krediti), tako da dug Hrvatske trenutno iznosi 27 mlrd. dolara. Unatoč ovako velikom zaduženju vrlo visoki vanjskotrgovinski deficit nije se smanjio nego povećao. Naime, prema podacima iz biltena Ministarstva financija izvoz se lani povećao za samo 300 mln. dolara u odnosu na 98., kada je iznosio 4,5 mlrd. dolara. Istodobno je uvoz sa 7,7 mlrd. 99. godine narastao na 10,7 mlrd, a procjenjuje se da će ove godine dostići oko 11,5 milijardi. Umjesto da se prepucavamo oko toga jesu li hrvatski građani zaduženi i koliko to iznosi po glavi stanovnika, trebalo bi analizirati na što su potrošeni inozemni krediti, osim što je dio iskorišten za vraćanje starih dugova. S tim u svezi zastupnik je podsjetio na to da matični Odbor već godinu i pol dana bezuspješno traži od Vlade da mu predoči izvješće o ukupnom zaduženju.

Po njegovim riječima banke su trenutno zadužene oko 5,5 mlrd. a ostali subjekti oko 5 mlrd. dolara. Zbog toga bi povećanje kamatne stope od samo jednog postotnog poena ili nedajBože devalvaciji

ja kune, i za stanovništvo i za gospodarstvo, bili pogubni.

U nastavku izlaganja Šuker je govorio o javnom dugu Republike Hrvatske koji trenutno iznosi oko 96 mlrd. kuna, zajedno s danim jamstvima. Riječ je, kaže, o dugu koji će evidentno platiti porezni obveznici kroz Proračun i koji je krajem 99. godine "težio" 46 milijardi dolara. Prema proračunu iz 2000. 4,1 milijarde utrošene su za povrat starih dugova, a država je izdala obveznice za oko 5 milijardi za vraćanje dugova DAB-a, HZZO-a, itd. Postavlja se pitanje u što je utrošeno preostalih 35 milijardi kuna koje su zadužene iz Proračuna?

U informaciji je trebalo naglasiti i to da na ovih 19 mlrd. kredita još moramo platiti 8 do 8,5 mlrd. kamata (13 mlrd. su dugoročni krediti), tako da dug Hrvatske trenutno iznosi 27 mlrd. dolara.

Potaknut tvrdnjom potpredsjednika Vlade da je danas potrošnja smanjena, zastupnik pita: "Kako možemo govoriti da smo smanjili potrošnju, a istodobno imamo zaduženje od 30 milijardi te povećanje proračuna od 10 milijardi, dok smo gradnju autocesta "izvukli" iz proračuna (godišnje se za te investicije ulaže oko 3 milijarde poreznih prihoda od trošarina). Da su ti podaci sadržani u materijalima Vlade vjerojatno bi današnja rasprava bila smirenija i možda ne bi bilo toliko tenzija, kaže Šuker. Prijeko je potrebno, smatra, ulagati novac u proizvodnju, izvoz, turizam i dr, što će dugoročno i kvalitetno osigurati rast bruto domaćeg proizvoda. Nažalost, zaključci Vlade nisu dovoljno konkretni, već su više sročeni u nekakvom političkom smislu.

Prijeko je potrebno ulagati u proizvodnju, izvoz, turizam i dr., što će dugoročno i kvalitetno osigurati rast bruto domaćeg proizvoda.

Ispravljajući njegov navod da je guverner Rohatinski najavio rast kamata, **Tonči**

Žuvela (SDP) je citirao guvernerovu izjavu u "Slobodnoj Dalmaciji", o tome kako se do kraja ove, a ni u sljedećoj godini, ne očekuje rast kamatnih stopa na kredite građanstva i poduzeća.

Dubravka Horvat (SDP) je opovrgnula konstataciju zastupnika Šukera da je materijal što ga je pripremila Vlada RH politikantski ("tako bi se mogla okarakterizirati većina diskusija u današnjoj raspravi"). Po njenoj ocjeni Informacija je sveobuhvatna, jer sadrži podatke o kretanju javnog i državnog duga, upravljanju državnim dugom u razdoblju od 2000. do 2003. godine, glavne razloge zaduživanja, osnovne makroekonomske pokazatelje, te mjere i aktivnosti koje treba provesti. Čak, štoviše, u njemu se detaljno analizira stanje i kretanje inozemnog duga svih sektora Republike Hrvatske od 97. do kraja 2003. godine.

Oprečne ocjene o visini javnog duga

Javni dug je toliko eskalirao da Vlada više nije mogla prešućivati tu činjenicu, kaže **Želimir Janjić (HSL)**. Kamo sreće da se o tome raspravljalo prije godinu i pol dana, kad je matični Odbor tražio od nje pokazatelje o kretanju javnog duga, jer bi situacija možda sada bila drugačija (u međuvremenu smo se zadužili za još tri milijarde dolara). Stvar je subjektivne procjene je li to previše ili ne, ali činjenica je da su donedavno ocjene guvernera HNB-a i ministra financija o javnom dugu bile oprečne.

Naime, prvi tvrdi da je dug dosegao zabrinjavajuće razmjere, dok drugi isprva nije bio tog mišljenja, ali je očito promijenio stajalište (danas u uvodnom slovu potvrdio je navode guvernera). U raspravi je - kaže - jasno rečeno da dug "teži" 19 milijardi i 200 milijuna dolara, što po glavi stanovnika iznosi 4 tisuće i 280 dolara, te da već iduće godine moramo vratiti 3 milijarde i 100 milijuna dolara. Vlada pokušava relativizirati tu cifru kada govori o tome koliko su dužne banke, koliko tvrtke, a koliko iznosi dug države. To, međutim, nije prava slika stanja, jer sav taj dug u konačnici moraju vratiti porezni obveznici. Primjerice, ako je građanin digao kredit od poslovne banke koja je taj kapital uvezla iz inozemstva, u kriznim situacijama država ipak stoji iza toga. Osim toga, država je

izdala jamstva na kredite brodogradilištima, Splitskoj željezari, Viktoru Lencu i dr. i može se lako dogoditi da će ih morati vraćati. Iako je Vlada početkom godine najavila da neće biti jamstva onima koji ne izmiruju uredno svoje obveze prema Proračunu, jamstva su izdana i takvim tvrtkama, negodovao je zastupnik.

Po njegovom mišljenju dvojbena su i neki uspjesi koje Vlada spominje u ovom Izvješću. Primjerice, nezaposlenost je doista manja, ali zato jer je izvjestan broj nezaposlenih brisan s evidencije Zavoda za zapošljavanje. Tvrdi se, nadalje, da je smanjen i broj zaposlenih koji ne primaju plaću, sa 170 tisuća na 70 - 80 tisuća. Navodi se i to da je dosta novca otišlo na reforme, ali neobično je da u reformske troškove ulazi i povećanje plaća u MORH-u ili u MUP-u. Osim toga, reforma pravosuđa je prilično skupa, a da još uvijek nema bitnih efekata. Nadalje, Vlada tvrdi da su se građani pretjerano zadužili te da će ubuduće destimulirati kupnju automobila i pokušati stimulirati poduzetništvo (sredstva koja netko potroši na automobil nisu dovoljna za pokretanje nekog posla). Smatra se uspjehom i to što više nema šopinga u susjednim zemljama, no novac je drugim kanalima otišao u inozemstvo, kaže Janjić. Naime, banke su u prvih šest mjeseci iznijele iz zemlje milijardu i 100 mln. kuna, jer su građani od njih uzeli kredite.

Možda bi bilo dobro da je specifičirano u što je sve posuđeni novac potrošen - koliko je otišlo na ceste, koliko za obnovu, razminiranje, itd. Jedno je sigurno, kaže zastupnik - sljedeća vlast će vraćati te dugove.

Više se ne smijemo zaduživati za potrošnju

Mr.sc. **Nevio Šetić (HDZ)** je konstatirao da su se njegove ocjene, da ova Vlada vlada bez koncepcije i vizije razvitka i boljitka ove zemlje, pokazale točnima. Naime, Koalicija koju predvode SDP i HSS ostavlja nam 21 milijardu američkih dolara zaduženja. Činjenica je, kaže, da smo u proteklom razdoblju samo povećali potrošnju kako bismo zadovoljili građane, a nismo se znali snaći s proizvodnjom i povećati produktivnost rada u Republici Hrvatskoj. Po njegovom mišljenju informacije o stanju duga su taktički i tehnički dobro sročene. Primjerice, podaci poka-

zuju da je Hrvatska zadužena gotovo na razini zemalja EU. S obzirom na to da je standard u nas daleko niži nego u tim zemljama, nameće se pitanje na što smo potrošili novac. Ključno je utvrditi živi li se u Hrvatskoj danas bolje ili lošije nego prije. Umirovljenici, zaposleni u školstvu i u upravi zacijelo će reći da se standard snizio. Zastupnika zanima zbog čega se posuđeni novac nije investirao u znanje, odnosno u školstvo kao budući pokretač razvitka, u proizvodne djelatnosti, itd.

I ova, ali i svaka buduća vlada, morat će poduzeti mjere da se više ne zadužujemo za potrošnju, već za poticanje gospodarskog rasta.

Po riječima zastupnika u dosadašnjoj raspravi se premalo govorilo o tome kako vratiti dug. Izgleda da smo već krenuli krivim putem jer smo počeli rasprodavati svoju imovinu (npr. novac od prodaje INE otišao je izravno za podmirenje stranih potraživanja). Iz predloženih mjera kojima Vlada namjerava zaustaviti klijanje Hrvatske prema tzv. argentinskom sindromu nije jasno kako će se taj trend zaustaviti, kaže Šetić. U njima, među ostalim, piše da treba hitno aktivirati djelovanje agencija za poticanje izvoza i stranih ulaganja, iako je Vlada od početka tvrdila da će se sve to riješiti čim se HDZ makne s vlasti. Stoga se postavlja pitanje zašto su izostale strane investicije, zašto se ne vide rezultati reformi u pravosuđu, školstvu i dr. (u hrvatsko školstvo je vrlo malo uloženo, tako da je standard danas niži nego pred 4 godine, a norme su daleko veće).

Unatoč upozorenjima da se ide vrlo oprezno s liberalizacijom uvoza danas više ne kupujemo u susjednim zemljama, ali zato uredno kupujemo uvoznu robu u lancu stranih supermarketa, kaže zastupnik. Zanima ga zbog čega, primjerice, jedna "Puljanka" u Puli nije mogla postati takav supermarket i zašto tamo nema više domaćih proizvoda.

U svakom slučaju, i ova, ali i svaka buduća vlada, morat će poduzeti mjere da se više ne zadužujemo za potrošnju već za poticanje gospodarskog rasta. To, dakako neće biti nimalo jednostavno ni lako, pogotovo imamo li u vidu našu

političku scenu koja je prepuna optužbi. Po ocjeni zastupnika predložene mjere i aktivnosti za povećanje izvoza i smanjenje deficita bilance plaćanja nisu primjerene Vladi koja je preuzela odgovornost za zemlju (na kraju svog mandata u svakoj rečenici navodi što bi se moralo, a već je trebalo davno učiniti). Glavni je problem u tome što ova Vlada, očito, nema rješenja za deficit države, javni i inozemni dug pa je dostavila zastupnicima čisti politički dokument.

Enormna zaduženost rezultat Vladine ekonomske politike

Kada bismo i uvažili navedene razloge enormnog zaduživanja države i podržali mjere za saniranje stanja, ovu Informaciju samo možemo primiti na znanje, konstatirala je **Vesna Škare-Ožbolt (DC)**. U protekle četiri godine Vlada je, kaže, provodila ekonomsku politiku koja je i dovela do ove enormne zaduženosti i deficita u bilanci plaćanja. Zastupnici DC-a su se cijelo to vrijeme zalagali za promjenu takve politike i poduzimanje mjera za smanjenje deficita, ali svi njihovi prijedlozi su bili odbijeni, čak i oni koji su se temeljili na stavovima kompetentnih ekonomskih stručnjaka. Da guverner HNB-a nije javno iznio podatke i ocjenu o mogućim posljedicama zadržavanja dosadašnjeg trenda zaduživanja, posebno inozemnog, te deficita u bilanci plaćanja s inozemstvom (čemu se ministar financija oštro suprotstavljao), niti bi Vlada raspravljala o toj problematici, niti bi se ova točka našla na dnevnom redu Hrvatskog sabora, tvrdi zastupnica. O tome - kaže - najbolje svjedoči činjenica da je rasprava o materijalu koji su na ovu istu temu pripremili oporbeni zastupnici odgođena za redovitu rujansku sjednicu, iako su oni tražili da se o javnom dugu raspravlja još na ljetnom zasjedanju.

U nastavku je primijetila da su u raspravi iznijete najmanje dvije zablude koje bi trebale opravdati visinu javnog duga. Kad je riječ o odnosu duga prema bruto domaćem proizvodu, neosporno je pozitivno to što BDP raste. Međutim, njegova je struktura nepovoljna, jer se najvećim dijelom bazira na rastu domaće potrošnje i investicijama u infrastrukturu, koje se, pak, temelje na povećanoj zaduženosti. Doduše, u Demokratskom centru su se, također zalagali za izgradnju cesta, ali su

zahtijevali da se pritom koriste različiti modeli koncesijskog financiranja.

U protekle četiri godine Vlada je provodila ekonomsku politiku koja je i dovela do ove enormne zaduženosti i deficita u bilanci plaćanja.

Druga se zabluda odnosi na udio inozemnog duga države u odnosu na ukupni vanjski dug (7,4 mlrd. dolara). Neosporno je, kaže, da je taj udio (39,7 posto) niži od prosječnog udjela u prethodne tri godine (43 posto), pa čak i od 99. godine. Riječ je, međutim, o potpuno različitim razinama visine duga. Naime, od 99. godine udvostručen je i inozemni dug države, a i ukupni inozemni dug. To nije nikakav valjan argument koji opravdava ino zaduživanje, kao ni to da su ino zaduženja banaka područje djelovanja HNB-a. Nije primjerena ni usporedba sa zaduženosti zemalja članica EU, jer se radi o potpuno različitim razinama i strukturama duga, ali i bruto domaćeg proizvoda.

Predložene mjere nalikuju popisu želja

Zastupnica zamjera Vladi da tek sad, na kraju mandata, kad smo zarobljeni u dužničke škare tako da nam inozemni vjerovnici uvjetuju mjere ekonomske politike, namjerava poduzeti mjere koje

Vlada tek sad, na kraju mandata, kad smo zarobljeni u dužničke škare tako da nam inozemni vjerovnici uvjetuju mjere ekonomske politike, namjerava poduzeti mjere koje je već odavno mogla provesti.

je već odavno mogla provesti. Budući da nedostaje operacionalizacija, te mjere za čije provođenje bi bio potreban jedan cijeli mandat, više izražavaju skup želja. Nema sumnje, kaže, da će se inozemni

dug morati vraćati, bez obzira na žrtve koje svatko mora podnijeti, pa i generacije još nerođene djece.

Uz ekonomsku politiku koju provodi ova Vlada, u dogovoru s MMF-om, sadašnja generacija ionako ne bi mogla dočekati nikakav boljitak, tvrdi zastupnica. Naime, dosadašnje mjere i aktivnosti su se uglavnom svodile na restrikcije u socijalu, a ne na poticanje produktivnog gospodarskog rasta i izvoza. Po njenom mišljenju usporedba sa stanjem 99. godine je potpuno deplasirana (ta godina nije za usporedbu sa stajališta rasta BDP-a, izvoza i deficita bilance plaćanja zbog akcija NATO snaga u Srbiji, vezanih uz događaje na Kosovu). Sve u svemu, dobili smo - kaže - podatke o stanju javnog duga, ali nismo zadovoljni učinjenim. Izgleda da Vlada to ne priznaje kao problem, pa je svoje želje o tome što bi trebalo poduzeti podijelila s nama, samo nije otkrila tko će, kako i kada to učiniti.

Vladi negativna ocjena

Dorica Nikolić (HSL) je konstatirala da je raspravom o ovom dokumentu otvorena predizborna kampanja, "samo su kolege iz SDP-a zaboravili da je taj predizborni materijal već napisan 99. godine, kada su građanima obećali da će sve to realizirati". Tada se - kaže - nisu ustručavali tvrditi da je Hrvatska, s 9 mlrd. duga, visoko zadužena zemlja (taj dug nisu raščlanjivali na javni i privatni), a danas kad je on za 10 mlrd. veći, to ne priznaju. Sada je ukupni dug dostigao cifru koja ima naprijed jedinicu, a tu ocjenu zaslužuje i Vlada za svoje ponašanje u ovom mandatu, konstatirala je. Kako reče, njenim stranačkim kolegama zamjeralo se kad su upozoravali na to da Hrvatska ne ide u dobrom smjeru, a da nije bilo tih upozorenja danas bismo bili još više zaduženi. Mjere koje predlaže Vlada neće uroditi nikakvim efektima, kao što nisu polučile rezultate ni 2000. godine (i tada se tvrdilo da je javna potrošnja velika, da dug nije uložen u jačanje proizvodnje i izvoza nego u potrošnju, i sl.). Danas Vlada ponovno navodi da treba realizirati ono što je odavno trebalo napraviti, ali njenim obećanjima nitko više neće vjerovati, kaže zastupnica. Da bi ilustrirala kako su se neracionalno trošili novci poreznih obveznika u proteklom razdoblju, spomenula je i podatke iz nalaza Državne revizije. Riječ je, kon-

kretno, o tome da se Ministarstvo nerijetko kratkoročno zaduživalo kod domaćih banaka, uz kamatnu stopu od 7 do 8,5 posto, i istodobno oročavalo sredstva u tim istim bankama uz kamatnu stopu od 3,28 do 5,12 posto. Logično je onda da se išlo na prodaju Ine za 505 milijuna, što se smatra velikim uspjehom, iako smo samo prodali imovinu koju smo već odavno pojeli, negodovala je. Izgleda da je izmišljeno novo predizborno izвозno čudo

Raspravom o ovom dokumentu otvorena je predizborna kampanja, samo što su kolege iz SDP-a zaboravili da je taj predizborni materijal već napisan 1999. godine, kad su građanima obećali da će sve to realizirati.

gospodina Mate Crkvenca, iako smo se u proteklih 3 i pol godine mogli uvjeriti samo u čudo enormne brzine zaduživanja. Oni koji tvrde da je izračunavanje zaduženja per capita politikantstvo zaboravljaju, kaže, da se 2000. i 1999. govorilo da je svaki građanin Republike Hrvatske zadužen 2100 dolara (licemjerno je u jednoj kampanji koristiti jedne, a u drugoj druge termine). Iстина je jedino to da će dug Republike Hrvatske otplaćivati njeni građani, naglašava zastupnica. Oni već sada u anketama tvrde da ne žive bolje nego ranije, ali uz ovakvo zaduženje i ovakav način korištenja duga živjet će još lošije, zaključila je.

Riječ predlagatelja

U završnoj riječi potpredsjednik Vlade **Slavko Linić** obrazložio je razliku između ukupnog duga Hrvatske i javnog duga. Pojasnio je da Vladu brine kako će osigurati devize za otplatu 19 mlrd. dolara inozemnog duga koji mora servirati država, pogotovo zato što su u ovoj godini značajni deficiti u platnoj bilanci. Zbog toga je dobar dio predloženih mjera (i kratkoročnih i dugoročnih) usmjeren ka povećanju izvoza, smanjenju uvoza i jačanju domaće proizvodnje za domaće tržište. Kako reče, ne plaši ih to što građani kupuju na kredit bijelu tehniku i automobile, jer su uvjereni da će oni

te kredite moći vraćati (takva je praksa i na zapadu). Naš interes nije samo sigurnost deviznih priliva radi servisiranja vanjskog duga, nego i jačanje domaćeg tržišta kapitala, kaže Linić. Po njegovim riječima u protekle dvije godine je dosta učinjeno na jačanju novčanog sektora u Hrvatskoj i kroz mirovinska i zdravstvena osiguranja i ostale vidove životnog osiguranja. Dakako, još uvijek nisu zadovoljni kotiranjem domaćih tvrtki na tržištima kapitala, ali se nadaju da će se to popraviti te da ćemo imati više domaćih sredstava za kreditiranje razvoja.

Vladu ne plaši to što građani kupuju na kredit bijelu tehniku i automobile, jer oni uredno vraćaju svoje dugove u kunama, već je brine kako će osigurati devize za otplatu inozemnog duga koji mora servisirati država

Dosad smo, kaže, realni privatni sektor, odnosno poduzetništvo dobrim dijelom kreditirali iz ino zaduženja, jer su ti krediti bili daleko povoljniji od domaćih izvora, ali i to se polako mijenja s rezultatima monetarne politike. Prema tome, ne treba se bojati toga da se realni privatni sektor zadužuje da bi razvio aktivnosti, osigurao zamjenu uvoza na domaćem tržištu i okrenuo se prema izvozu. Uostalom, građani uredno vraćaju svoje dugove u kunama, a briga je izvršne vlasti osiguranje deviznu komponentu. Pored toga, ona

vodi računa o poticajima gospodarstvu, tako da privredni subjekti koji se zadužuju rade pozitivno, profitabilno i da budu konkurentni, kako bi mogli sami servisirati svoje dugove.

U nastavku je upozorio na to da je preveliki javni dug, koji je inače obveza Državnog proračuna, odnosno poreznih obveznika, opasnost za privredu. Riječ je o domaćim i stranim kreditima koje je uzela država te izdanim jamstvima (sva ta jamstva neće doći na naplatu). Najveći dio u tom javnom dugu su sve više ulaganja u infrastrukturu i energetiku, odnosno kapitalna ulaganja. Nažalost, tu su uključeni i problemi deficita u Državnom proračunu uzrokovani troškovima reformi, saniranja posljedica rata, činjenicom da imamo preveliki broj umirovljenika u odnosu na broj zaposlenih i nedovoljno sredstava za održavanje sadašnje razine socijalne zaštite, itd.

Ono za što se može kritizirati koalicijsku Vladu i većinu u parlamentu je usporeno provođenje reformi, uz visoke troškove. Činjenica je, međutim, da u tome nemamo podršku opozicije. Osim toga, svaka reforma ima negativni odjek kod građana jer donosi određene restrikcije i u socijalu, i u mirovinskom sustavu i dr. O tome - kaže - svjedoči i činjenica da ne želimo mijenjati radno zakonodavstvo, da nismo do kraja srezali sve ono što porezni obveznici ne mogu platiti, ni suzbili sivu ekonomiju, iako ćemo zbog toga imati problema u provedbi tehničkog zakonodavstva. Osim toga, i dalje tvrdimo da bi na Zavodu za zapošljavanje trebalo biti evidentirano više nezaposlenih, pa i onih koji uopće ne traže

posao, i ne shvaćamo da efikasnošću reformi i podizanjem te radne atmosfere najviše možemo pridonijeti smanjenju proračunskih deficita. Jer, u tom slučaju bismo i dalje mogli ulagati u infrastrukturu i kapitalne objekte bez novog zaduživanja, pa i ponovno preuzeti dio kapitala posrnulih trgovačkih društava. Jednostavno ne shvaćamo da bi nam trebao biti cilj da u narednih 10 godina šest tisuća dolara BDP-a po glavi stanovnika pretvorimo u 15 tisuća, a to se ne može postići za godinu dana. Taj se cilj može postići kroz duže razdoblje i to bitnim promjenama gospodarske politike, ali i vrlo discipliniranim ponašanjem u trošenju novaca poreznih obveznika. U protekle tri godine to nismo uspjeli postići, ali za to nas se ne kritizira, već dobivamo kritike za provedene restrikcije i reforme, konstatirao je Linić. Kako reče, u Vladi su očekivali političku raspravu, no bitno je da nema većih primjedbi na predložene mjere, kratkoročne i dugoročne, za smanjenje deficita u bilanci plaćanja (oni koji smatraju da nisu dobre odnosno da je riječ o političkoj platformi, nisu ponudili nikakve prijedloge).

Zaključivši raspravu o ovoj informaciji predsjednik Tomčić je dao na glasovanje prijedlog zaključka što ga je predložio matični Odbor. Zastupnici su ga usvojili većinom glasova (65 glasova "za" i 17 "protiv"). Drugim riječima, prihvatili su Informaciju o državnom dugu, inozemnoj zaduženosti i platnoj bilanci, te podržali zaključke Vlade RH o toj problematiki, s mjerama i aktivnostima za povećanje izvoza i smanjenje deficita bilance plaćanja.

M.S.; Đ.K.; M.Ko.

ODGOVORI NA ZASTUPNIČKA PITANJA

CESTOVNI PROMET

Naplata cestarina za osobe koje autocestu koriste za potrebe posla

Na zastupničko pitanje **Ivana Jarnjaka (HDZ)** u vezi s **oslobađanjem od plaćanja cestarine za određenu skupinu** odgovorila je **Vlada Republike Hrvatske**:

"Republika Hrvatska je na putu značajnog napretka prema suvremenom ustrojanju prometnog sektora, unutar kojeg je ambiciozan program izgradnje autocesta u punom zamahu.

Korištenje izgrađenih i budućih autocesta u odnosu na dvotračne ceste znači povećanje kvalitete putovanja, udobniju vožnju, znatno smanjenje vremena putovanja i veću sigurnost prometa. Izgradnja i održavanje autoceste zahtijeva velike financijske izdatke. Na autocestama se od 1924. godine (Italija) naplaćuje cestarina. Princip je vrlo jednostavan, cestarinu plaća korisnik autoceste. Ukoliko netko ne želi plaćati cestarinu, koristi cestu niže razine uslužnosti, tj. dvotračnu cestu.

U Hrvatskoj se, od 1972. godine, naplaćuje cestarina na autocestama i polu-autocestama. Na primjer, društvo Hrvatske autoceste d.o.o. (HAC) u 2002. godini imalo je 25% prihoda od cestarine, u odnosu na ukupni prihod.

U okviru zakonske regulative, Hrvatske autoceste d.o.o., Autocesta Rijeka-Zagreb d.d. i Bina-Istra d.d., odnosno društva koja grade i gospodare autocestama, omogućavaju određenim kategorijama korisnika mogućnost besplatnih prolaza autocestom: invalidnim osobama s određenim postotkom oštećenja, označenim policijskim vozilima i pravosuđnim osobama, vozilima humanitarnih organizacija, vojnim vozilima, vozilima ECMM-a, SFOR-a, te vozilima Crvenog Križa.

Stoga, za jasniji prikaz nenaplaćenog prolaza, Vlada Republike Hrvatske navodi podatke Hrvatskih autocesta d.o.o. i Autoceste Rijeka - Zagreb d.d. za 2002. godinu, a radi se o nenaplaćenom prolazu: za kategoriju vozila s pravom prvenstva za 224.292 vozila, odnosno 13,35%; za kategoriju vozila invalida za 501.901 vozila, odnosno 30%; za kategoriju vozila mirovnih snaga 71.408 vozila, odnosno 4,25%; za kategoriju izvođača radova 56.189 vozila ili 3,4%; za kategoriju službenih vozila 183.927 vozila ili 11%, te za prolaz mostom za otok Krk 642.106 vozila, odnosno 38%, što sveukupno predstavlja nenaplaćeni prolaz za 1.679.823 vozila.

Treba istaknuti da društva koja grade i gospodare autocestama i objektima s naplatom cestarine posluju na tržišnim osnovama. Naime, za izgradnju ovih objekata uzeti su zajmovi ili su izdane obveznice i to bez državnog jamstva. Jedini prihod koji imaju je prihod od naplate cestarine. Stoga, izuzimanje određenih korisnika, npr. za odlazak na posao i povrata s posla, imalo bi utjecaj

na prihod društva, pa društvo ne bi moglo izvršiti svoje obveze, kao što je povratak kredita, redovno poslovanje, održavanje i drugo.

Slijedom navedenog Vlada RH može donijeti odluku kojom bi se snizile cijene cestarine za korisnike koji svakodnevno koriste autocestu za odlazak na posao i povratak s posla, međutim, istovremeno se mora pronaći model kao i na koji način nadoknaditi izgubljeni prihod.

ELEMENTARNE NEPOGODE

Visina i izvori sredstava za naknadu štete

Na zastupničko pitanje **Drage Krpine (HDZ)** u vezi s **visinom i izvorima sredstava za naknadu štete od elementarne nepogode** - suše, u 2003. godini odgovorila je **Vlada RH**.

"Vlada Republike Hrvatske je, na sjednici održanoj 3. srpnja 2003. godine, donijela Odluku o izvanrednim državnim mjerama za ublažavanje posljedica od suše u 2003. godini.

Istom - Odlukom određeni su korisnici državnih sredstava za ublažavanje posljedica od suše u 2003. godini (pravne i fizičke osobe kojima je utvrđena i potvrđena vrijednost štete od suše, sukladno sa Zakonom o zaštiti od elementarnih nepogoda), visina sredstava namijenjena za ublažavanja posljedica od suše, načini raspodjele sredstava, te krajnji rok (30. lipnja 2003. godine) proglašenja elementarne nepogode od suše na razini županije.

Točkom III. Odluke utvrđen je iznos sredstava Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2003. godinu, za ublažavanje posljedica od suše kako slijedi:

- za ublažavanje posljedica od elementarne nepogode suše iz Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2003. godinu osigurat će se sredstva u iznosu od 400.000.000,00 kuna;

- iznos od 200.000.000,00 kuna osigurat će se iz sredstava osiguranih u Državnom proračunu Republike Hrvatske za 2003. godinu u razdjelu 060 Ministarstva poljoprivrede i šumarstva na aktivnosti 568028 Potpora dohotku;

- iznos od 200.000.000,00 kuna osigurat će se preraspodjelom sredstava Drža-

vnog proračuna Republike Hrvatske za 2003. godinu.

Državno povjerenstvo za procjenu štete od elementarne nepogode, prema Odluci, utvrđuje ukupnu visinu štete od suše na razini Republike Hrvatske i po pojedinoj županiji, te nakon toga predlaže raspodjelu sredstava iz točke III. Odluke po županijama, sukladno s postotnim udjelima visine štete po pojedinoj županiji u ukupnoj visini štete u Republici Hrvatskoj. Slijedom utvrđenog iznosa, županijsko povjerenstvo za procjenu šteta od elementarnih nepogoda predlaže, a poglavarstva jedinica lokalne samouprave utvrđuju iznos sredstava po pojedinim korisnicima sredstava, temeljem postotnog udjela pojedinog korisnika u ukupnoj šteti nastaloj na području jedinica lokalne samouprave.

ENERGETIKA

Električna energija iz NE Krško

Na zastupničko pitanje **Dorice Nikolić (HSL)** u vezi s **količinama isporučene električne energije iz Nuklearne elektrane Krško od ožujka 2003. godine, te u vezi s izvršenjem Zaključka Hrvatskog sabora o naknadi štete zbog neisporučene električne energije** - odgovorila je **Vlada Republike Hrvatske**:

"Vlada RH daje sažeti prikaz događaja koji su uslijedili nakon stupanja na snagu Ugovora Vlade RH i Vlade Republike Slovenije o uređenju statusnih i drugih odnosa vezanih za ulaganje, iskorištavanje i razgradnju Nuklearne elektrane Krško.

Ministar gospodarstva, dr.sc. Ljubo Jurčić, sastao se, 25. ožujka 2003. godine, u Zagrebu sa slovenskim ministrom okoliša, prostora i energije, Janezom Kopačem, kada je potvrđeno da nema nikakvih prepreka u vezi s provedbom Ugovora, bez obzira na zakašnjelu ratifikaciju sa slovenske strane, odnosno njegovim kasnijim stupanjem na snagu. Dogovoreno je da će hrvatskom zahtjevu da istovremeno s ulaskom u upravljanje Društvom raspolaže i s električnom energijom, biti udovoljeno na prvi pogodan datum u travnju, ovisno o poslovno-komercijalnim uvjetima na obje strane. Također je dogovoreno da će se naknada hrvatskoj strani zbog zakašnjele primje-

ne Ugovora, osigurati posebnim sporazumom.

Ministri, dr.sc. Jurčić i Kopač sastali su se i 3. travnja 2003. godine u Otočcu, te dogovorili da će Hrvatska elektroprivreda d.d. struju iz Nuklearne elektrane Krško početi dobivati najkasnije do 19. travnja 2003. godine, a da za pitanje naknade hrvatska strana treba podnijeti formalni zahtjev za odštetu s obrazloženjem.

Dana 5. travnja 2003. godine, održana je Skupština novog društva NEK d.o.o., na kojoj su izabrani Uprava i Nadzorni odbor, a u skladu s međudržavnim Ugovorom i Društvenim ugovorom za predsjednika Uprave imenovan je Stane Ružman iz Slovenije, a za njegovog zamjenika Vladimir Jelavić iz Hrvatske. Za predsjednika Nadzornog odbora imenovanje Ivo Čović iz Hrvatske, a za njegovog zamjenika Vekoslav Korošec iz Slovenije.

Dana 19. travnja 2003. godine Hrvatska elektroprivreda d.d. je započela s preuzimanjem polovine proizvedene električne energije iz Nuklearne elektrane Krško. U travnju je preuzela ukupno 90.172 MWh, u svibnju 60.241 MWh, a do 11. lipnja još 35.445 MWh. Ukupno je, dakle, do 11. lipnja 2003. godine, preuzeto 185.558 MWh. Potrebno je napomenuti da je Nuklearna elektrana Krško, radi planiranog remonta, bila izvan pogona u periodu od 10. svibnja do 4. lipnja 2003. godine.

Dana 12. svibnja 2003. godine Hrvatska elektroprivreda d.d. završila je izradu materijala za nadoknadu štete radi neisporučene električne energije za razdoblje od 1. srpnja 2002. godine do 19. travnja 2003. godine i to u formi Zahtjeva za rješavanje spora mirnim putem temeljem Ugovora o energetskej povelji iz 1994. godine, čije su ugovorne stranke Republika Hrvatska i Republika Slovenija. Taj Zahtjev je Vlada Republike Hrvatske, putem Ministarstva gospodarstva, istog dana, 12. svibnja 2003. godine, dostavila Vladi Republike Slovenije putem slovenskog Ministarstva za okoliš, prostor i energiju. Šteta je procijenjena iz naslova troškova kapitala i troškova dodatno angažiranih skupljih izvora, a ukupno iznosi 53.672.175,8 USD.

Vlada Republike Hrvatske je, na sjednici održanoj 22. svibnja 2003. godine, donijela Odluku o imenovanju članova izaslanstva Republike Hrvatske u

Međudržavnom povjerenstvu za praćenje provedbe Ugovora i obavljanje drugih zadataka, u skladu s Ugovorom između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Republike Slovenije o uređenju statusnih i drugih pravnih odnosa vezanih uz ulaganje, iskorištavanje i razgradnju Nuklearne elektrane Krško. Predsjednik hrvatskog izaslanstva je dr.sc. Ljubo Jurčić, ministar gospodarstva.

Vlada Republike Hrvatske je, na istoj sjednici, donijela i Odluku o određivanju stručne organizacije za izradu zajedničkih programa odlaganja otpada i razgradnje Nuklearne elektrane Krško, sukladno sa člankom 10. Ugovora.

Na 1. sjednici Međudržavnog povjerenstva za praćenje provedbe Ugovora o Nuklearnoj elektrani Krško, održanoj 10. lipnja 2003. godine u Krškom, slovenska strana najavila je da će svoje stajalište o hrvatskom zahtjevu za rješavanje (naknade) mimim putem, dostaviti znatno prije roka od 90 dana kojeg određuje Ugovor o energetskej povelji, kao rok nakon kojeg se spor može predati na rješavanje međunarodnoj arbitraži - stoji u opširnem dogovoru.

EUROPSKE INTEGRACIJE

Usklađivanje unutarnjeg ustroja s europskim kriterijima

Na zastupničko pitanje mr.sc. **Nikole Ivaniša (PGS)** u vezi s **usklađivanjem ustroja Republike Hrvatske sukladno europskim kriterijima** odgovorilo je **Ministarstvo za europske integracije**:

”U pitanju nije preciziran termin regija, već je samo naglašena europska regionalna dimenzija, zbog čega je teško točno definirati tijelo državne uprave na koje se pitanje odnosi, a sukladno tome i radi li se o administrativnoj regiji, neadministrativnoj regiji, regiji kao inicijativi, regiji kao radnoj zajednici, ili pak regiji

kao geografskom pojmu. Ministarstvo za europske integracije će odgovoriti u okviru svoje nadležnosti.

Europska unija (EU), a u skladu s njenim kriterijima i standardima, kako se točno navodi u pitanju, poznaje sve navedene oblike regija. Ukoliko se ne radi o aktivnostima dijelom ili u cijelosti vezanima za vanjsku politiku, Europska unija dijeli regije na normativne i funkcionalne.

Što se tiče usklađivanja unutarnjeg ustroja RH s ustrojem zemalja članica, on nije propisan i predviđen kao obveza niti jednim Europskim sporazumom, pa tako niti SSP-om. S druge strane, sve su zemlje članice nužno uvele jedinstveni statistički standard (NUTS, skraćeno od franc. Nomenclature des unites territoriales statistiques; eng. Nomenclature of territorial units for statistics; hrv. Nomenklatura prostornih jedinica za statistiku) sukladno Uredbi Europskog Parlamenta i Vijeća br.1059/2003, koji služi prikupljanju podataka potrebnih za razvoj, usklađivanje i promicanje regionalne statistike Europske unije. Spomenuta Uredba propisuje tri razine jedinica koje su relevantne za navedene svrhe, a definirane su arbitrarno brojem stanovnika u koje okvire se trebaju svrstati postojeće administrativne jedinice. Ukoliko u zemlji članici ne postoje administrativne jedinice prikladne razine, ta se razina uvodi okupljanjem, odnosno grupiranjem postojećih manjih administrativnih jedinica, a uzimajući u obzir zemljopisne, socio-ekonomske, povijesne, kulturne ili prostorne kriterije. Jedinice nastale takvim grupiranjem su neadministrativne, i uredba ničim ne propisuje reorganizaciju postojećeg administrativnog ustroja. Može se reći da je jedno od načela tog statističkog standarda da zastupa institucionalne podjele koje su odraz političke volje, te je njegovo uvođenje iziskivalo grupiranje manjih administrativnih jedinica barem na jednoj razini u skoro svim zemljama članicama. U tako grupiranim neadministrativnim jedinicama ne uspostavljaju se dakle nove vlasti sa ovlastima, već institucije koje su nadležne samo za provedbu programa regionalnog razvoja (agencije i sl.), a prema kriterijima jednog tijela ili institucije na nacionalnom nivou. Postoji još 4. i 5. razina jedinica, koje nisu definirane ovom Uredbom, no 4.razinu nema većina zemalja članica i ona se posebno ne uvodi, a 5.razina su općine i gradovi.

Osim prikupljanja statističkih podataka, NUTS se koristi i u provedbi zajedničke regionalne politike, čije se uspješno provođenje mora odnositi na regije koje su koncipirane prema takvom zajedničkom standardu, a radi njihove usporedivosti. U Ugovoru o osnivanju Europske zajednice (OJ C 325 od 24. prosinca 2002. godine) u Poglavlju 17. Gospodarska i socijalna kohezija, članak 158. određuje da Zajednica radi promicanja sveukupnog skladnog razvoja, osmišljava i provodi aktivnosti koje jačaju njenu gospodarsku i društvenu povezanost. Zajednica ima osobito za cilj smanjiti razlike između stupnja razvijenosti različitih regija i zaostalost najzapostavljenijih regija i otoka, uključujući seoska područja. Regije prikladne za postizanje ovog cilja su upravo one koje definira spomenuta Uredba. Njihova prikladnost određena je prvenstveno gospodarskim kriterijima.

Članak 83. odnosi se na suradnju na području statistike i propisuje usklađivanje sa međunarodnim i europskim standardima i klasifikacijom kako bi se nacionalnom statističkom sustavu omogućilo usvajanje pravne stečevine Zajednice (acquis) na području statistike. Do kraja prijelaznog roka Državni zavod za statistiku trebao bi pripremiti i provesti prilagodbe statističkog sustava RH statističkim standardima EU.

Nadalje, u članku 70. SSP-a kojim se regulira pitanje tržišnog natjecanja i ostale gospodarske odredbe među kojima se nalaze i odredbe o državnim potporama, odnosno njegove odredbe u stavku 7 t.a, koja regulira pitanje primjene odredbi istog članka o ocjeni sukladnosti državnih potpora samom SSP, navedeno je kako će se prve četiri godine nakon stupanja na snagu SSP-a svaka državna potpora koju dodjeljuje Republika Hrvatska ocjenjivati, uzimajući u obzir činjenicu da se Republika Hrvatska smatra područjem istovjetnim područjima Zajednice opisanim u čl.87.st.3.t.a. Ugovora o osnivanju EZ.

U članku 70.st.7.t.b. propisana je obveza za Republiku Hrvatsku da unutar tri godine od stupanja na snagu SSP-a, Komisiji EZ dostavi svoje iznose BDP po glavi stanovnika koji su usklađeni na razini NUTS-a II. Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja kao tijelo nadležno za zaštitu tržišnog natjecanja i dodjelu državnih potpora i Komisija EZ potom

će zajedno ocijeniti podobnost hrvatskih regija i na temelju toga maksimalni iznos državnih potpora, kako bi se izradila karta regionalnih potpora sukladno odgovarajućim propisima Zajednice.

Prema Planu provedbe Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, Državni zavod za statistiku je u ime Republike Hrvatske pripremio i definirao nazive teritorijalnih jedinica (statističkih regija), koje odgovaraju europskom statističkom standardu NUTS, te će iste uspostaviti kao dio statističkog sustava Republike Hrvatske (rok studeni 2003.). Primjena Nomenklature statističkih regija predviđa se od 1. siječnja 2004. godine. Sukladno kriterijima za uvođenje standarda, teritorij RH podijeljen je na prostorne jedinice za statistiku I, II. i III. razine. Najrelevantnija razina za provedbu regionalne politike i korištenje strukturnih fondova je spomenuta II. razina koju u ovom slučaju tvore grupacije postojećih županija kao administrativnih jedinica niže razine. Time nastaje pet prostornih jedinica za statistiku II razine. Ovaj prijedlog standarda bio je uvršten na dnevni red 32. sjednice Hrvatskog sabora, a izglasan je 11. lipnja 2003. godine.

Zaključno možemo reći da razvojne politike Vlade RH a ponajprije gospodarske i socijalne, koje se u najvećoj mjeri odnose na politiku regionalnog razvoja, moraju uskladiti rast svih organizacijskih jedinica na nižim nivoima odlučivanja, kako bi bile spremne nositi se s obvezama iz procesa decentralizacije, a ponajprije zbog ekonomskih razlika među njima.

Proces približavanja EU uvelike zahtijeva da se jedinice na nižim nivoima odlučivanja osposobe s provedbenim mogućnostima i apsorcijskim sposobnostima te ljudskim kapitalom potrebnim za izvršenje povjerenih zadaća a prema principu supsidijarnosti EU- stoji u opširnom odgovoru.

MEĐUDRŽAVNI ODNOSI

Zabranu ulaska određenih osoba u SAD

Na zastupničko pitanje **Ljube Česića-Rojsa (HDZ)** u vezi s postojanjem tzv. **crne liste o zabrani ulaska određenih osoba u Sjedinjene Američke Države i**

zamrzavanju njihove imovine - odgovorila je **Vlada Republike Hrvatske:**

”Pojašnjavajući smisao Izvršne naredbe 13219 od 29. svibnja, Sjedinjene Američke Države su priopćile kako ta naredba omogućava zamrzavanje imovine u Sjedinjenim Američkim Državama i zabranu ulaska u Sjedinjene Američke Države osobama koje je Međunarodni sud za zločine na području bivše Jugoslavije optužio za ratne zločine i onima koje materijalno pomažu te optuženike; zatim, osobama koje su uspostavile ili pomažu paradržavne političke i sigurnosne institucije i osobama koje štete mirovnom procesu u regiji.

Smisao Izvršne naredbe 13219, Sjedinjene Američke Države su predstavile kao svoj interes za izgradnjom mira i stabilnosti koje žele postići kroz primjenu Daytonskih sporazuma, primjenu Rezolucije VS UN-a 1244 o Kosovu, Ohridski mirovni sporazum iz 2001. godine, te rad Haškog suda (ICTY-a).

Američkim pravnim i fizičkim osobama, te na području Sjedinjenih Američkih Država zabranjuju se poslovne i financijske transakcije s osobama koje se nalaze na popisu u Aneksu Izvršne naredbe 13219. Ovaj popis objavio je Ured na nadzor strane imovine Ministarstva financija Sjedinjenih Američkih Država, u suradnji s Državnim tajništvom Sjedinjenih Američkih Država. Dakle, radi se o samostalnoj procjeni Sjedinjenih Američkih Država.

Vlada Republike Hrvatske je putem Ministarstva vanjskih poslova od američke strane zatražila dodatna pojašnjenja u vezi s predmetnom Izvršnom naredbom i njezinim Aneksom.”

Terenskom provjerom nije evidentirana povreda zračnog prostora RH

Na zastupničko pitanje **Jadranke Katarinčić-Škrlj (HSL)** o ulasku helikoptera slovenske policije u zračni prostor Republike Hrvatske, obavljena je terenska provjera kojom prilikom je utvrđeno da policijski službenici Policijske uprave istarske nisu zaprimili nikakvu dojavu koja bi se odnosila na ulazak slovenskog policijskog helikoptera u naš zračni prostor u naznačenom vremenu - odgovorilo je **Ministarstvo pomorstva, prometa i veza:**

”Obavljena je provjera u Hrvatskoj kontroli zračne plovidbe, Podružnici Pula, čiji djelatnici nisu evidentirali povredu zračnog prostora u naznačeno vrijeme, a povredu zračnog prostora Republike Hrvatske, 24. svibnja 2003. godine u vremenu od 17,00 do 17,40 sati, ne bilježi niti Obalna radarsko-motrilačka postaja Hrvatske ratne mornarice Savudrija.

U vezi s navodom kako je slovenska ribarica ”Palamida”, u noći 08/09. lipnja 2003. godine, hrvatskom ribaru Saši Bajoku uništila više mreža, Policijska uprava istarska nema saznanja. Međutim, 12. lipnja 2003. godine Saša Bajok je Policijskoj postaji Umag prijavio kako je 10. lipnja 2003. godine, oko 19,00 sati, položio u more 60 mreža listarica, na oko 5,5 NM izvan luke Savudrija, da bi idućeg dana, oko 06,00 sati prilikom podizanja mreža iz mora, zamijetio da nedostaje 6 mreža.

U cilju prikupljanja informacija u vezi prijavljenog događaja obavljeno je više razgovora, pa tako i s ribarom Danilom Latinom, koji navodi svoju ogorčenost na noćna kočarenja od strane slovenskih ribarica i kako pretpostavlja da je slovenska ribarica ”Palamida” možda oštetila ili potrgala mreže Saši Bajoku.

S obzirom da se pozicija postavljenih mreža nalazi na plovnom putu, postoji i velika vjerojatnost da ih je zakačio i odvuкао veći brod na svom putu prema luci Koper ili Trst.

O ovom događaju, kao i o svim drugim događajima koji se odnose na uočena nedozvoljena kočarenja od strane slovenskih ribarica (člankom 4. Kodeksa ponašanja ribara u obavljanju ribolova u pograničnom području kočarenje je dopušteno obavljati samo danju i to na udaljenosti većoj od 200 m od postavljenih mreža stajačica koje su propisno označene) izvješten je gospodarski inspektor Državnog inspektorata, Područne jedinice Pula koji je izjavio kako je o tome upoznat od strane ribara, te da će kontaktirati slovenskog ribarskog inspektora i organizirati izvanredne zajedničke ophodne službe noću uz uporabu plovila lučke kapetanije.

Naime, na području sjeverno od paralele 45°23'00” N i južno od paralele 45°35'00” E, temeljem Odluke Vlade Republike Hrvatske o operacionalizaciji Dogovora o privremenom režimu

implementacije Sporazuma između Republike Hrvatske i Republike Slovenije o pograničnom prometu i suradnji, od 19. rujna 2002. godine, kao i Kodeksa ponašanja ribara u obavljanju ribolova, počela je implementacija

odredaba članka 47. do 52. navedenog Sporazuma.

Dozvole za obavljanje ribolova na tom području sa hrvatske strane izdaje Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva, a nadzor nad obavljanjem ribolova dogovoren je na način da će se sa plovilima lučke kapetanije Hrvatske i Slovenije, na kojima će biti ukrcani gospodarski (ribarski) inspektori dviju država, naizmjenično obavljati nadzor nad provođenjem ribolova, dok se nadzor od strane policijskih službenika neće obavljati.

Nastavno iznijetom, tijekom noći, 17/18. lipnja 2003. godine, održana je zajednička služba na području implementacije SOPS-a, kojom prilikom nisu utvrđene nepravilnosti, međutim, u noći 20/21. lipnja 2003. godine, oko 22,30 sati, zatečena je slovenska ribarica ”Palamida” kako kočari u teritorijalnom moru Republike Hrvatske (oko 4 NM milje izvan Zambratije), radi čega je zapovjednik ribarice usmeno upozoren od strane slovenskog ribarskog inspektora, uz napomenu da će, ukoliko ponovi prekršaj, protiv njega biti pokrenut postupak oduzimanja dozvole za obavljanje ribolova na području implementacije odredaba SOPS-a.

Slijedom iznijetoga, Ministarstvo unutarnjih poslova bilježi sva saznanja koja se odnose na nedozvoljeno postupanje unutar navedenog područja, međutim, kako je navedeno, ovo Ministarstvo nije nadležno za obavljanje nadzora nad ribolovom na području na kojem su implementirane odredbe članka 47. do 52. SOPS-a, već su za provođenje naizmjeničnog nadzora nad ribolovom nadležni gospodarski (ribarski) inspektori objiju strana koji su ukrcani na plovila lučkih kapetanija Hrvatske i Slovenije.

Partnerski odnosi umjesto posebnih

Na zastupničko pitanje **Krunoslava Kordića (HDZ)**, u vezi s **odustajanjem hrvatske strane od Sporazuma o posebnim odnosima između Republike Hrvatske i Federacije BiH** odgovorila je **Vlada Republike Hrvatske**:

”Sporazum o posebnim odnosima potpisan je 22. studenoga 1998. godine u Zagrebu. U skladu sa člankom 13, Sporazum se privremeno primjenjivao od dana potpisivanja. Sporazum nije stupio na snagu, iako su ga obje ugovorne strane ratificirale i to, Republika Hrvatska 8. travnja 1999. godine, a Bosna i Hercegovina u listopadu 1999. godine. Naime, za njegovo stupanje na snagu potrebno je da se ugovorne strane uzajamno obavijeste da je u svakoj od njih provedena, unutrašnjim pravom predviđena, procedura za stupanje ugovora na snagu. Premda je Ministarstvo vanjskih poslova primilo notu Bosne i Hercegovine, od 26. listopada 1999. godine, o okončanju interne procedure u Federaciji Bosni i Hercegovini, Republika Hrvatska nije dostavila Bosni i Hercegovini notu s istim sadržajem te nije utvrđen datum stupanja na snagu Sporazuma.

Nakon izbora 2000. godine, Vlada Republike Hrvatske odlučila je ne primjenjivati Sporazum o posebnim odnosima s Federacijom Bosne i Hercegovine i umjesto toga graditi partnerske odnose sa središnjim institucijama Bosne i Hercegovine. Vlada Republike Hrvatske dosljedno nastoji pomoći u jačanju središnjih institucija Bosne i Hercegovine. Zahvaljujući tome, Zagreb i Sarajevo partneri su koji vode otvoren i konstruktivan dijalog.

Kako su Hrvati najmanji konstitutivni narod u Bosni i Hercegovini, samim tim više ovise o funkcioniranju institucija države Bosne i Hercegovine, nego što je to slučaj kod druga dva konstitutivna naroda, Bošnjaka i Srba. Stoga ih Republika Hrvatska potiče da traže rješenja u okviru postojećeg sustava, jer je to jedini način na koji Hrvati u Bosni i Hercegovini mogu opstati kao konstitutivni narod. Republika Hrvatska podupire sadašnji proces ustavnih promjena entiteta Bosne i Hercegovine. Te promjene trebaju osigurati da narodi i građani Bosne i Hercegovine budu zastupljeni na svim razinama države i javne uprave u oba entiteta,

kako bi im se pružila dalekosežna prava u procesu odlučivanja. Osam godina nakon potpisivanja Daytonskog sporazuma, ukinuti su diskriminirajući elementi prethodnih entitetskih ustava.

Financiranje hrvatske vojne komponente obustavljeno je odmah nakon formiranja hrvatske Vlade, početkom 2000. godine, a sada se uspješno prate i sprječavaju bilo kakve zloporabe financijske pomoći Bosni i Hercegovini. Financijska pomoć Hrvatima u Bosni i Hercegovini nije obustavljena, već je preustrojena i izravno usmjerena na projekte i institucije koje novčanim sredstvima upravljaju na transparentan način.

U studenome 2001. godine, potpisan je Ugovor između Vlade Republike Hrvatske i Vijeća ministara Bosne i Hercegovine (Čačić - Zubak), o obnovi i izgradnji oštećenih i uništenih obiteljskih kuća dodjelom građevinskog materijala u Bosni i Hercegovini. Ovim Ugovorom realizira se Zaključak Vlade Republike Hrvatske o obnovi i izgradnji oštećenih i uništenih kuća izbjeglih Hrvata iz Bosne i Hercegovine, a Vlada Republike Hrvatske je, za 2001., 2002., te 2003. godinu iz državnog proračuna za svaku godinu, izdvojila 20 milijuna kuna dodjelom građevinskog materijala. Ministar za javne radove, obnovu i graditeljstvo, Radimir Čačić, pri posjeti Banja Luci i Jajcu, 14. travnja ove godine, izjavio je da će Vlada Republike Hrvatske i dalje materijalno pomagati povratak Hrvata u Bosni i Hercegovini, pod uvjetom da se radi o stvarnom povratku i namjeri da Hrvati na prostoru Bosne i Hercegovine žive i opstanu.

U prosincu 2001. godine, potpisan je Protokol o pomoći u stambenom zbrinjavanju stradalnika Domovinskog rata u Bosni i Hercegovini (Protokol je potpisan između Ministarstva hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine). Predviđena su sredstva od 55 milijuna kuna.

Za znanstvene, obrazovne, kulturne i zdravstvene potrebe Hrvata u Bosni i Hercegovini, Vlada Republike Hrvatske za 2003. godinu osigurala je 25.000.000,00 kuna, isti iznos kao i za 2002. godinu. Takav iznos predviđa se i za 2004. godinu.

Vlada Republike Hrvatske pružila je financijsku i tehničku pomoć novoj TV Federaciji Bosne i Hercegovine, instali-

ranjem odašiljačke opreme potrebne za prijenos signala FTV, a HTV donacijom programa iz svoje proizvodnje u programu TV Federacije osigurava prisustvo programa na hrvatskom jeziku.

Predsjednici Republike Hrvatske, Bosne i Hercegovine i Srbije i Crne Gore (tada SRJ), 15. srpnja 2002. godine, potpisali su zajedničku Deklaraciju kojom su se izjasnili za nepovredivost granica, što je od ključne važnosti za uzajamne odnose. Oni su naglasili važnost daljnje provedbe Daytonskog mirovnog sporazuma i pune suradnje s Haškim tribunalom.

Iz navedenog je vidljivo da Republika Hrvatska i dalje pomaže hrvatski narod u Bosni i Hercegovini, ali na transparentan način, kroz financiranje i sufinanciranje konkretnih programa, što je sukladno sa standardima u međunarodnim odnosima i temelj za bilateralne odnose s Bosnom i Hercegovinom na osnovama ravnopravnosti i punog međusobnog uvažavanja suvereniteta i teritorijalnog integriteta - stoji u opširnom odgovoru.

OBRAZOVANJE

Opravljanost zakonskog utemeljenja Vijeća učenika

Na zastupničko pitanje **Marije Lugačić (SDP)** o zakonskom utemeljenju Vijeća učenika u srednjim školama odgovorilo je **Ministarstvo prosvjete i športa**:

"Na temelju članka 72. a Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o srednjem školstvu (Narodne novine, br. 59/01) srednje škole uskladile su statute s izmjenama i dopunama Zakona te definirale način izbora i djelokrug rada Vijeća učenika.

Ministarstvo prosvjete i športa provelo je, na kraju školske godine 2001/2002., anketiranje u srednjim školama s ciljem da utvrdi kako se provode pojedine odredbe zakona i unapređivanje učeničkih prava u srednjim školama (anketni upitnik u pravitku).

U uzorku ispitivanja bile su srednje škole u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji. Na temelju podataka može se zaključiti sljedeće:

- Sve su srednje škole imenovale Vijeće učenika čiji se broj članova kreće od

13 do 24, što ovisi o broju razrednih odjela;

- Statutom škole utvrđena su prava Vijeća učenika, a ono osobito:

- priprema i predlaže tijelima škole pitanja koja su posebno važna za učenike, njihov rad i rezultate u obrazovanju

- sudjeluje u izradi fakultativnih programa i programa izvannastavnih aktivnosti predlaže mjere poboljšanja uvjeta rada u školi

- pomaže učenicima u obavljanju školskih i izvanškolskih obveza skrbi se o socijalnoj i zdravstvenoj zaštiti učenika i drugo.

- Statutom škole utvrđeno je i da školski odbor, razredno i nastavničko vijeće "dužni su pozvati predsjednika ili predstavnika Vijeća učenika na sjednicu na kojoj raspravljaju o pravima i obvezama učenika".

- Statutom škole određeno je da se Vijeće učenika u pravilu sastaje jednom mjesečno, a ako je potrebno i češće i to na inicijativu predsjednika ili većine članova nastavničkog vijeća.

- U većini škola predsjednik Vijeća učenika sudjeluje u radu školskog odbora.

- Anketirane škole navode sljedeća pozitivna iskustva u radu Vijeća učenika: sustavniji pristup radu; zajedničko rješavanje problema; bolja komunikacija među učenicima te učenika i nastavnika; povećana inicijativa učenika; intenzivnije organiziranje akcija, primjerice humanitarnih, ekoloških, športskih, radnih (uređenje škole) i sl.

Prema tome, pozitivna iskustva škola potvrđuju opravdanost zakonskog utemeljenja Vijeća učenika.

OBNOVA

Rokovi za priznavanje prava na obnovu i konvalidaciju

Na zastupničko pitanje **Milana Đukića (SNS)** u vezi s rokovima za priznavanje prava na obnovu i konvalidaciju — odgovorila je **Vlada Republike Hrvatske**.

"Vezano za problematiku obnove, Vlada Republike Hrvatske upućuje na činjenicu da je Zakonom o financiranju obnove, Zakonom o kreditiranju obnove ratom oštećenih i razrušenih objekata,

Uredbom o područjima na kojima će se koristiti sredstva ostvarena prema Zakonu o financiranju obnove te o područjima na kojima će se primjenjivati poticajne mjere, Uredbom o kreditiranju obnove ratom oštećenih i razrušenih stambenih i gospodarskih objekata, te Uredbom o organiziranju i financiranju obnove ratom oštećenih obiteljskih kuća V. i VI. stupnja oštećenja, bila propisana mogućnost podnošenja zahtjeva za ostvarivanje prava, sukladno rečenim propisima. Stupanjem na snagu Zakona o obnovi, označeni propisi su prestali važiti, a odredbama navedenog Zakona propisano je, da će se postupci pokrenuti do dana stupanja na snagu Zakona o obnovi dovršiti po odredbama istog.

Uredbom o roku za podnošenje zahtjeva za obnovu te o popravku i opremanju obiteljskih kuća i stanova u hrvatskom Podunavlju bilo je propisano da svi korisnici prava na obnovu, koji do dana stupanja na snagu Uredbe nisu, prema odredbama Zakona o obnovi, podnijeli zahtjev za obnovu svojih obiteljskih kuća ili stanova I, II, III, IV, V. ili VI. stupnja oštećenja nadležnom županijskom uredu za poslove obnove, imaju pravo podnijeti zahtjev najkasnije do 15. listopada 1997. godine, te da korisnici prava na obnovu koji ne podnesu zahtjev za obnovu u propisanom roku, gube pravo na obnovu.

S obzirom na činjenicu da je od donošenja Zakona o obnovi (koji je donio Hrvatski sabor 15. ožujka 1996. godine), odnosno od dana njegova stupanja na snagu, 3. travnja 1996. godine, pa do roka utvrđenog predmetnom Odlukom Vlade, rok za podnošenje zahtjeva za obnovu višekratno bio produljivan provedbenim propisima Zakona o obnovi, smatra se da je bilo dovoljno (šest godina) vremena za podnošenje zahtjeva za obnovu od svih građana kojima je u ratu oštećen ili uništen stambeni objekt u vlasništvu.

Za eventualne vlasnike oštećenih objekata, koji nisu konzumirali pravo s naslova obnove, Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o područjima posebne državne skrbi, dana je mogućnost da to pravo ostvare modelom dodjele građevinskog materijala za obnovu objekata kroz izgradnju objekata u svom vlasništvu, koje također na područjima posebne državne skrbi priprema i provodi Ministarstvo za javne radove, obnovu i graditeljstvo.

Vežano uz pitanje konvalidacije mirovinskog staža, Hrvatski sabor je donio Zakon o konvalidaciji, koji je stupio na snagu 8. listopada 1997. godine i prema kojem se konvalidiraju svi pojedinačni akti i odluke donijete ili izdane od strane raznih tijela ili pravnih osoba koje imaju javne ovlasti, a koji su donijeti ili izdani u predmetima sudbene i upravne naravi na područjima Republike Hrvatske koja su bila pod zaštitom ili upravom Ujedinjenih naroda. U svega dvije zakonske odredbe utvrđena su osnovna načela za provedbu konvalidacije pojedinačnih akata i odluka, a Vladi Republike Hrvatske, odnosno nadležnim ministrima dana je ovlast da donesu potrebne propise za provođenje toga Zakona (članak 3. Zakona o konvalidaciji).

Temeljem ove zakonske odredbe, Vlada Republike Hrvatske je donijela Uredbu za provođenje Zakona o konvalidaciji za upravno područje rada, zapošljavanja, mirovinskog i invalidskog osiguranja, doplatka za djecu, socijalne skrbi i zaštite vojnih i civilnih invalida rata. Navedenom Uredbom propisani su uvjeti i način provođenja postupka konvalidacije pojedinačnih akata i u sklopu propisanog postupka utvrđenje i rok za podnošenje zahtjeva za konvalidaciju.

Dakle, Uredbom kao podzakonskim aktom pitanje je uređeno niz pitanja koja je, prema prirodi stvari, bilo neophodno propisati, kako bi se prava i obveze građana i drugih subjekata odvijali po unaprijed utvrđenom postupku, a državna tijela i pravne osobe koje imaju javne ovlasti radili u granicama propisanih prava i dužnosti. To su osnovni postulati pravne države i vladavine prava.

Oredbom članka 5. Uredbe propisano je da za zainteresirana osoba može, u roku od 30 dana od dana prijave prebivališta, a najkasnije u roku od 12 mjeseci od dana stupanja na snagu Uredbe (tj. do 10. travnja 1999.), podnijeti zahtjev za utvrđivanje mirovinskog staža kao staža osiguranja, za vrijeme provedeno u radnome odnosu, odnosno za vrije-

me obavljanja samostalne djelatnosti, ili podnijeti zahtjev za konvalidaciju rješenja o priznanju prava iz mirovinskog i invalidskog osiguranja.

Vlada Republike Hrvatske je mišljenja da su neosnovano izražene sumnje u objektivnost ovoga roka. Naime, zahtjev za ostvarivanje prava koji je vezan za prijavu prebivališta temelji se na činjenici da osobe koje su 1991. godine živjele na privremeno okupiranom području i izbjegle zbog ratnih okolnosti nisu ni mijenjale prebivalište već samo boravište, pa nisu bile spriječene na podnošenje zahtjeva za konvalidaciju. Slijedom navedenog, rok za podnošenje zahtjeva propisan Uredbom, Vlada Republike Hrvatske smatra zakonitim i neophodno potrebnim u cilju ostvarivanja prava prema Zakonu o konvalidaciji.

U svezi s ovom problematikom, Vlada Republike Hrvatske podsjeća da je Ustavnom sudu Republike Hrvatske podnijet prijedlog za pokretanje postupka za ocjenu ustavnosti i zakonitosti odredbi članka 5. stavaka 4. i 5. Uredbe (predlagatelj: Hrvatski pravni centar i Zlata Gašparić-Jedenalc) pa bi prije eventualnih promjena važećih propisa bilo vrijedno upoznati odluku Ustavnog suda Republike Hrvatske o toj pravnoj stvari - stoji u odgovoru.

OBRANA

Preustroj Ministarstva obrane

Na zastupničko pitanje **Krunoslava Gašparića (HB)** u vezi s **preustrojem Ministarstva obrane i mjerama koje će se poduzeti radi sprječavanja stvaranja socijalnih slučajeva** - odgovorila je **Vlada RH**:

”Proces preustroja Ministarstva obrane i Oružanih snaga Republike Hrvatske, koji je još uvijek u tijeku, podrazumijeva smanjenje broja djelatnih vojnih osoba, državnih službenika i namještenika, temeljem akta o prestanku službe, koji se donose u skladu s važećim zakonskim propisima.

Od 30. studenoga 2002. godine do 30. lipnja 2003. godine, služba je prestala za ukupno 5.178 djelatnih vojnih osoba, i to po sljedećim osnovama:

- za 2.714 djelatnih vojnih osoba, temeljem osobne zamolbe zbog odlaska u mirovinu u skladu s odredbom članka 6a.

Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o pravima iz mirovinskog osiguranja djelatnih vojnih osoba i ovlaštenih službenih osoba (Narodne novine, broj 22/2002);

- za ukupno 595 djelatnih vojnih osoba, temeljem osobne zamolbe za prestanak djelatne vojne službe bez prava na mirovinu, s pravom na isplatu otpremnine u skladu s Odlukom ministricice obrane (Narodne novine, broj 140/2002);

- za ukupno 180 djelatnih vojnih osoba služba je prestala donošenjem rješenja o prestanku službe po službenoj dužnosti, zbog odlaska u starosnu mirovinu, temeljem članka 6. Zakona o pravima iz mirovinskog osiguranja djelatnih vojnih osoba i ovlaštenih službenih osoba (Narodne novine, br. 128/99, 129/2000 i 16/2001);

- za ukupno 992 djelatne vojne osobe služba je prestala donošenjem rješenja o prestanku djelatne vojne službe po službenoj dužnosti s pravom na mirovinu, u skladu s člankom 11. Zakona o pravima iz mirovinskog osiguranja djelatnih vojnih osoba i ovlaštenih službenih osoba, a temeljem rješenja zdravstvene komisije Ministarstva obrane o utvrđenoj zdravstvenoj nesposobnosti za djelatnu vojnu službu;

- za ukupno 275 djelatnih vojnih osoba služba je prestala donošenjem rješenja o prestanku službe po službenoj dužnosti, temeljem ostvarenih uvjeta za starosnu mirovinu, sukladno sa člankom 189. stavkom 1. točkom 4. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 33/2002 i 58/2002), a u vezi sa člankom 30. Zakona o mirovinskom osiguranju (Narodne novine, broj 102/98);

- za ukupno 20 djelatnih vojnih osoba služba je prestala na temelju odluke Vrhovnog zapovjednika Oružanih snaga s pravom na starosnu mirovinu u skladu s odredbom članka 5. Zakona o pravima iz mirovinskog osiguranja djelatnih vojnih osoba i ovlaštenih službenih osoba (Narodne novine, broj 128/99);

- za ukupno 93 djelatne vojne osobe služba je prestala na osobni zahtjev, a temeljem zamolbe za prestanak službe zbog različitih osobnih razloga;

- za ukupno 34 djelatne vojne osobe, služba je prestala po drugim različitim osnovama (npr. prelazak na rad u drugo državno tijelo, smrt i dr.).

U navedenom razdoblju u procesu preustroja i smanjenja snaga u Ministarstvu

obrane, služba je prestala za 250 državnih službenika i namještenika, te im je isplaćena povlaštena otpremnina, sukladno Odluci ministricice obrane. Onima kojima treba pomoć pri traženju novog zaposlenja ista se pruža putem Tranzicijskog ureda Ministarstva obrane.

Slijedom navedenog proizlazi da se proces preustroja Ministarstva obrane i Oružanih snaga provodi zakonito i da nema osnove za pretpostavku da će isti uzrokovati nastajanje novih socijalnih slučajeva.

POLJOPRIVREDA

Podizanje konkurentnosti prehrambenog sektora

Na zastupničko pitanje **Ivića Pašalića (HB)** u vezi s **mjerama zaštite hrvatske poljoprivredne proizvodnje, te mjerama radi osiguranja razvoja poljoprivrede** odgovorila je **Vlada Republike Hrvatske**:

"Iskustva ostalih zemalja u tranziciji pokazuju da se u postupku približavanja Europskoj uniji najzahtjevniji i najsvoeobuhvatniji dio procesa odnosi na područje poljoprivrede. Naime, poljoprivredna politika u ukupnoj gospodarskoj politici, posebice u zemljama Europe, zauzima posebno mjesto o čemu svjedoči i činjenica da se gotovo 40 posto *acquis communautaire* odnosi na poljoprivredu.

S obzirom na to da je jedan od temeljnih ciljeva hrvatske poljoprivredne politike povećati konkurentnost ovoga sektora, aktivnosti usmjerene na reformu zemljišne politike i sustava poticaja imaju za cilj upravo rast konkurentskih sposobnosti hrvatskog poljoprivredno-prehrambenog sektora, kako na domaćem tržištu, tako i u izvozu.

Zemljišna reforma, između ostalog, ima za cilj povećati prosječnu veličinu hrvatskog poljoprivrednog gospodarstva, čija se usitnjenost smatra temeljnim ograničenjem daljnjeg razvoja obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava, a time i ukupne poljoprivrede.

Bitno je istaknuti da su poduzete mjere popraćene rastom poljoprivrednog proračuna, pa su tako izdaci za potpore u 2003. godini povećani na 1,8 mlrd kuna, što je za čak 88% više u odnosu na 1999. godinu. Udio poljoprivrednog proračuna

u bruto društvenom proizvodu na taj se način povećao s 0,69% na 1,15%.

U području usklađivanja zakonodavstva, prioritetan značaj dan je veterinarstvu, zaštiti bilja i sigurnosti hrane. Prihvaćanje standarda, koje u ovom području ima Europska unija, omogućit će rast hrvatskog izvoza na ova tržišta. Predloženi Zakon o hrani te izmjene Zakona o zaštiti bilja i Zakona o veterinarstvu, koji će uskoro biti upućeni na raspravu u Hrvatski sabor, imaju za cilj usklađenje hrvatskog zakonodavstva s europskim.

Što se tiče vanjsko-trgovinske razmjene u području poljoprivredno-prehrambenih proizvoda, ona od početka 2000. godine bilježi rast. Posebice je važno istaknuti da raste izvoz u zemlje CEFTE i Europske unije te u druge zemlje s kojima je Republika Hrvatska u 2002. godini počela primjenjivati ugovore o liberalizaciji trgovine.

Podaci za 2002. godinu pokazuju i porast uvoza u odnosu na 2001. i 2000. godinu. Međutim, pri tome je važno uzeti u obzir pad "šopinga" u inozemstvu, koji je u zadnje dvije godine smanjen za gotovo 50%.

Jedan od vrlo važnih pokazatelja vanjsko-trgovinskih kretanja je poljoprivredna bilanca po stanovniku. Usporedbom ovog pokazatelja s drugim zemljama u okruženju dolazi se do podatka da, primjerice, Slovenija ima gotovo tri puta veću negativnu trgovinsku bilancu po stanovniku od Hrvatske, a Slovenija je jedna od najuspješnijih zemalja našeg okruženja.

Isto tako je važno uzeti u obzir da se značajan dio poljoprivrednog uvoza odnosi na proizvode koji se u Hrvatskoj ne proizvode i ne mogu se nadomjestiti s nekim drugim proizvodom iz domaće proizvodnje (primjerice: tropsko voće, kava, riža, začini i slično).

Poljoprivredni je izvoz u 2002. godini zabilježio najveći porast od osamostaljenja do danas, porast od 19,1%. Ukidanje carinskih prepreka za izvoz hrvatskih proizvoda na tržište EU omogućilo je povećanje izvoza poljoprivredno-prehrambenih proizvoda u zemlje EU u 2002. godini za čak 48%. Proširenjem EU značajno će se povećati naše izvozne mogućnosti na tržište bez carinskih ograničenja.

Izrazito ohrabrujući trendovi bilježe se i u 2003. godini. Izvoz poljoprivrednih proizvoda povećanje u razdoblju sije-

čanj-travanj 2003. godine za 49,6%, u odnosu na izvoz ostvaren u istom razdoblju prošle godine. Povećan je i uvoz, ali po nižoj stopi od 28%. Posebno pozitivni rezultati ostvareni su u razmjeni sa zemljama Europske unije, u koje je u prva četiri mjeseca ove godine izvezena čak dvostruko veća vrijednost poljoprivredno-prehrambenih proizvoda nego u istom razdoblju prošle godine.

Točno je da su na razini pojedinačnih proizvoda zabilježeni i određeni poremećaji koji su u poljoprivrednom sektoru najčešće posljedica primjene visoke razine izvoznih subvencija. Međutim, Vlada Republike Hrvatske smatra da su pravodobnim aktivnostima, koje je poduzela Vlada, ove poteškoće razriješene. Tako je, primjerice, u slučaju povećanog uvoza sira iz Europske unije, s Europskom komisijom postignut dogovor o ukidanju izvoznih subvencija pri izvozu sira iz EU u Hrvatsku. Također, poteškoće koje su postojale oko povećanog uvoza subvencioniranog svinjskog mesa su riješene te je procjena Vlade da se hrvatsko tržište u tom dijelu stabiliziralo.

Na koncu Vlada Republike Hrvatske smatra da su u proteklom razdoblju poduzete brojne aktivnosti u okviru reforme hrvatske poljoprivrede koje imaju za cilj podizanje konkurentnosti hrvatskog prehrambenog sektora, što će jamčiti spremnost naše poljoprivrede za suočavanje s izazovima koje nose procesi europskih integracija.

Neutemeljena tvrdnja o prekomjernoj sječi šuma

Na zastupničko pitanje **Joze Radoša (LIBRA) o gospodarenju šumama** odgovorilo je **Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva**:

”Zakon o šumama (”Narodne novine”, broj 52/90 - pročišćeni tekst, 5/91, 9/91, 61/91, 26/93, 76/93, 29/94, 76/99, 8/00 i 13/02), u daljnjem tekstu Zakon, člankom 32. propisuje da poduzeće za šume, u skladu s ciljevima i smjernicama šumskogospodarske osnove područja, donosi osnove i programe gospodarenja kojima utvrđuje vrste i opseg radova za neposredno gospodarenje šumama i šumskim i drugim zemljištima u pojedinim gospodarstvenim jedinicama.

Sve osnove i programi gospodarenja, prema Zakonu vrijede 10 godina, te se po isteku obnavljaju odnosno revidiraju, a donose se uz suglasnost Ministarstva poljoprivrede i šumarstva.

Na području općine Dvor nalaze se šumarije Dvor i Rujevac. Šumarija Dvor gospodari s dvije gospodarske jedinice (Zrinska brda i Javornik), a šumarija Rujevac također s dvije gospodarske jedinice (Corkovača-Karlice i Petrinjčica). Poslije oslobođenja općine Dvor u navedenim gospodarskim jedinicama se je gospodarilo temeljem Uredbe Vlade Republike Hrvatske o gospodarenju područjima oslobođenim u akcijama ”Bljesak” i ”Oluja”. Za navedene gospodarske jedinice naknadno su izrađene osnove gospodarenja osim za g.j. Javornik koja je u izradi.

Važno je napomenuti da se u gospodarskim jedinicama etat određuje u skladu sa člankom 27. i 28. Pravilnika o uređivanju šuma (”Narodne novine”, broj 11/97, 121/97 i 52/01), odnosno određuje se prema proizvodnim mogućnostima i stanju sastojina na razini gospodarske jedinice. Određuje se za razdoblje od 10 godina, jer osnove gospodarenja vrijede za to razdoblje. Šumarije svake godine izrađuju godišnji plan sječa kojim se za sječu predviđa cca desetina propisanog etata, pa ćemo Vam radi boljeg uvida i usporedbe prikazati izvršenja sječa po godinama za razdoblje od 1998.-2002. i 1986.-1990. godine.

U 1998. god. posječena drvena masa iznosila je cca 10 500 m³, u 1999. god. cca 16 100 m³, 2000. cca 35 800 m³, 2001. cca 42 100 m³ te 2002. godine cca 30 100 m³.

Izvršenje sječa za zadnjih pet godina prije Domovinskog rata bilo je sljedeće: 1986. cca 70 000 m³, 1987. cca 80 200 m³, 1988. cca 81 500 m³, 1989. cca 87 600 m³ i 1990. cca 81 000 m³.

Iz prikazanih podataka se vidi da je znatno više posječeno u razdoblju prije Domovinskog rata nego u razdoblju od 1998. do 2002. godine, odnosno siječe

se trećina prijeratnog etata, stoga ne vidimo utemeljenost tvrdnji o prekomjernim sječama.

POŠTANSKI PROMET

Poštarine za pošiljke iz RH u Australiju višestruko više nego u obrnutom smjeru

Odgovor na zastupničko pitanje **Joze Radoša (LIBRA) u vezi s cijenama poštanskih usluga, koje se plaćaju za poštanske pošiljke iz Hrvatske u Australiju u odnosu na cijene tih usluga iz Australije u Hrvatsku** dalo je **Ministarstvo pomorstva, prometa i veza**:

”Hrvatska pošta d.d. je još uvijek prema postojećem Zakonom o pošti davatelj svih poštanskih usluga, osim usluga prijema, prijenosa i uručjenja paketa i tiskarnica kada ih otpremaju nakladnici.

Cijene svojih usluga, prijema, prijenosa i uručjenja pismovnih pošiljaka, u međunarodnom prometu Hrvatska pošta d.d. utvrđuje samostalno, na temelju troškova rada i transportnih troškova. U međunarodnom prometu, kako proizlazi iz dostavljenog izvješća, na cijenu poštanskih usluga bitno utječu i terminalne naknade koje je polazna poštanska uprava dužna platiti određenoj poštanskoj upravi. Navedene cijene utvrđuju se jedinstveno za obične pismovne pošiljke, u šest kategorija ovisno o masi pošiljke (od 1 do 2000 grama), bez obzira koja je određena država, dok se za zrakoplovnu pismovnu pošiljku za svakih 10 grama dodaje određeni iznos ovisno o zoni udaljenosti odredišta.

Tarifni sustav Hrvatske pošte razlikuje se od tarifnog sustava Australije, koja pismovne pošiljke prima do najveće mase od 500 grama, podijeljene u četiri kategorije odnosno četiri raspona mase. Prva stopa mase je do 50 grama i minimalna cijena za bilo koju pošiljku unutar te mase, zrakoplovnim prijevozom, iznosi 1,65 AUD, što je cca 6,90 kn i približno odgovara najnižoj poštadini u Republici Hrvatskoj, tipiziranog zrakoplovnog pisma mase do 10 grama, čija je cijena 7,00 kn. U odnosu na cijene, sljedeća kategorija zrakoplovnog pisma za Australiju je tipizirano pismo do 20 grama, za kojeg poštarina iznosi 9 kn,

kada se obračuna PDV, dok bez PDV-a iznosi 5,74 kn za pošiljku do 10 grama, odnosno 7, 38 kn za pošiljke mase od 11 do 20 grama, što je u ukupnom broju pošiljaka najzastupljenija kategorija.

Unatoč različitim tarifnih sustava dviju zemalja priložen je i tabelarni prikaz cijena za pošiljke do 50 grama Hrvatske pošte i Pošte Australije.

Međutim, sasvim je izvjesno da je poštarina u Australiji niža, nego u Republici Hrvatskoj, što je posljedica različitih uvjeta rada poštanskog operatora u Hrvatskoj i poštanskih operatora u Australiji i to onih uvjeta, koji bitno utječu na razinu cijena poštanskih usluga, kako u međunarodnom, tako i u unutrašnjem poštanskom prometu.

Navedenim Konačnim prijedlogom zakona predviđena je postupna liberalizacija poštanskih usluga u skladu s direktivama EU, te osnivanje pravne osobe koja će obavljati regulatorne poslove u vezi s obavljanjem poštanskih usluga, pa tako u vezi s cijenama poštanskih usluga, s temeljnom zadaćom da štiti interes javnosti u vezi s funkcioniranjem poštanskog prometa i obavljanjem poštanskih usluga.

PRAVNA POMOĆ

Vlada imenovala pravnog zastupnika za pomoć haškim optuženicima

Na zastupničko pitanje dr.sc. **Ante Kovačevića (HKDU)** u vezi s **mjerama koje će se poduzeti radi zaštite generala Ante Gotovine** - odgovorila je **Vlada Republike Hrvatske**:

”Kao što je predsjednik Vlade Republike Hrvatske zastupniku već usmeno odgovorio na saborskoj sjednici od 11. lipnja 2003. godine, i kao što je obrazloženo u Izvješću Vlade Republike Hrvatske predsjedniku Hrvatskoga sabora, od 22. svibnja 2003. godine, vezano uz Interpelaciju o radu Vlade Republike Hrvatske u slučaju generala Ante Gotovine, Vlada Republike Hrvatske će, pored već poduzetih koraka da bi se izmijenili oni dijelovi optužnice koje je i sama ocijenila neprihvatljivim, poduzeti i druge mjere. U kaznenom postupku protiv umirovljenog generala Gotovine pred MKSJ-om, Vlada Repu-

blike Hrvatske zatražit će status ”prijatelja suda” (amicus curie), te će se na taj način i sama uključiti u proces. Vlada Republike Hrvatske će, također, svim zakonitim sredstvima i putevima doprinijeti pomaganju generalove obrane i to na način da će osigurati financijska sredstva, potrebnu dokumentaciju i nova svjedočenja. Ove mjere, u novonastaloj situaciji, bit će efikasno usmjerene na pobijanje neutemeljenih navoda u postojećoj optužnici, a samim time će se zaštititi i interesi optuženog umirovljenog generala Gotovine.

Vlada Republike Hrvatske ističe da je, na sjednici održanoj 3. srpnja 2003. godine, imenovala posebnog pravnog zastupnika Vlade Republike Hrvatske koji će koordinirati Vladinu pravnu pomoć, a također namjerava MKSJ-u pružiti sva zakonom, odnosno pravilima o postupku i dokazima Suda, predviđena jamstva.

PRAVOSUDE

Na zastupničko pitanje **Joze Radoša (LIBRA)** u vezi s **radom policije, Državnog odvjetništva i sudova u Republici Hrvatskoj** odgovorila je **Vlada Republike Hrvatske**:

”Na temelju godišnje statistike državnih odvjetništava, Vlada RH daje podatke o broju podignutih optužnica u odnosu na broj riješenih prijava, te podatke o uspješnosti u postupku.

1. Broj kaznenih prijava i broj optuženja

a) Podaci za 2001. godinu

U 2001. godini državna odvjetništava su riješila 37.577 prijava protiv odraslih osoba, i to: odbačeno je 11.939 kaznenih prijava, podnesena su 13.662 optužna prijedloga, optužnice su podignute u 3.725 slučajeva, istražni zahtjev podnesen je u 8.251 slučaju.

U toj godini sudovi su državnim odvjetništvima dostavili 10.206 dovršenih istraga. Optužnica je podignuta u odnosu na 5.802 osobe ili 74,5%, u prekidu je bilo 5,9% istraga, a 19,1% istraga je obustavljeno.

b) Podaci za 2002. godinu

U 2002. godini državna odvjetništava su riješila 43.771 prijavu protiv odraslih osoba, i to: odbačena je 15.531 kaznena prijava, podnesena su 13.662 optužna prijedloga, optužnice su podignute u 3.725 slučajeva, istražni zahtjev podnesen je u 7.856 slučajeva.

U 2002. godini dovršena je istraga, i dostavljena državnim odvjetništvima, 10.331 slučaja. Optužnica je podignuta u odnosu na 6.092 osobe ili 70,7%, u prekidu je bilo 3,8% istraga, dok je 25,5% istraga obustavljeno.

Analizom podnesenih policijskih prijava, Državno odvjetništvo Republike Hrvatske je utvrdilo da se osjetno manje policijskih prijava odbacuje, jer je odbačeno 23,8% policijskih prijava (prosjeck za 2002. godinu je 35,4%). U odnosu na policijske prijave, 61,6% je neposredno optuženo, što je osjetno više od postotka neposrednih optuženja u odnosu na sve prijave (46,6%), a što ukazuje na veću utemeljenost ovih prijava. Također je uspješnost u postupku nešto viša u odnosu na optuženja koja su podnijeta na temelju policijskih prijava, nego što je to uspješnost u odnosu na druga optuženja.

2. Podaci o uspješnosti sudskog postupka

Godišnja statistika o uspješnosti postupka vodi se u odnosu na sva optuženja, bez obzira tko je podnositelj prijave.

Na temelju godišnje statistike Državnog odvjetništva Republike Hrvatske proizlazi sljedeće:

a) Podaci o presudama za 2001. godinu

Prema evidencijama državnih odvjetništava sudovi su u 2001. godini donijeli presude za 20.575 optuženih osoba, s time da je od toga bilo 16.758 ili 81,4 % osuđujućih presuda, 1.712 ili 8,3% oslobođajućih presuda i 2.105 ili 10,2% odbijajućih presuda.

b) Podaci o presudama za 2002. godinu

U 2002. godini sudovi su donijeli presude za 23.269 optuženih osoba, s time da je od toga bilo 19.394 ili 83,3% osuđujućih presuda, 2.083 ili 9,0% oslobođajućih presuda i 1.792 ili 7,7% odbijajućih presuda.

3. U vezi s djelovanjem rada Ministarstva unutarnjih poslova, Vlada Republike Hrvatske da je podatke za razdoblje 2001, 2002. i prvo polugodište 2003. godine, i to kako slijedi:

U 2001. godini, Ministarstvo unutarnjih poslova zabilježilo je ukupno 75.730 kaznenih djela, za koje je kazneno prijavljena 30.531 osoba.

U 2002. godini, Ministarstvo unutarnjih poslova zabilježilo je ukupno 75.363 kaznena djela, za koje je kazneno prijavljena 28.771 osoba.

U prvom polugodištu 2003. godine, Ministarstvo unutarnjih poslova zabilježilo je ukupno 35.980 kaznenih djela, za koje su kazneno prijavljene 13.882 osobe.

Sukladno sa člankom 95. stavkom 2. Zakona o kaznenom postupku, dakle zbog zatečenosti u izvršenju kaznenog djela za koje se progoni po službenoj dužnosti, odnosno zbog osnovane sumnje na počinjenje kaznenog djela za koje se progoni po službenoj dužnosti, a u slučaju da postoji neki od razloga za pritvor, policija je, u 2001. godini, uhitila 12.102 osobe; u 2002. godini uhitila je 14.051 osobu, dok je u prvom polugodištu 2003. godine uhitila 7.180 osoba.

Sukladno s člankom 97. stavkom 1. Zakona o kaznenom postupku policija je u 2001. godini istražnom sucu dovela 3.179 prethodno uhićenih osoba; u 2002. godini istražnom je sucu dovela 3.613 prethodno uhićene osobe, dok je u prvom polugodištu 2003. godine istražnom sucu dovela 1.936 prethodno uhićenih osoba.

Iz navedenog je vidljivo da se podaci o broju podnesenih kaznenih prijavi koje navodi Ministarstvo unutarnjih poslova razlikuje od podataka koje iznosi Državno odvjetništvo Republike Hrvatske, i to zato što državnim odvjetništvima u Republici Hrvatskoj prijave podnose izravno građani i oštećenici, kao i institucije i državna tijela u Republici Hrvatskoj.

PRIVATIZACIJA

Potraživanja bivših radnika Dalmatinke

Na zastupničko pitanje **Joška Kontića (HSLs)** u vezi s **isplatama potraživanja bivšim radnicima Dalmatinke d.d. u stečaju, Sinj, zbog neisplaćenih plaća i otpremnina** - odgovorila je **Vlada Republike Hrvatske**:

"11. srpnja 2002. godine, sklopljen je između stečajnog dužnika Dalmatinke d.d. u stečaju, Sinj, kao prodavatelja i La Distributrice S.r.L, Trieste, Italija, kao kupca, Ugovor o prodaji dijela imovine stečajnog dužnika u vrijednosti od 3.711.240,00 kuna (protuvrijednost za 507.000,00 EUR).

5. rujna 2002. godine, izvršena je, na Trgovačkom sudu u Splitu, registracija

tvrtke koju je kupac registrirao u Republici Hrvatskoj pod nazivom Dalmatinka nova d.d, te je od toga dana započela s radom i istovremeno preuzela sve obveze svog vlasnika po Ugovoru o prodaji dijela imovine stečajnog dužnika od 11. srpnja 2002. godine.

Kako je intencija Vlade Republike Hrvatske bilo zapošljavanje i razvoj, a takav je bio i natječaj za prodaju dijela imovine stečajnog dužnika, Vlada Republike Hrvatske je, u siječnju 2003. godine, dala suglasnost Hrvatskom zavodu za zapošljavanje za otpis potraživanja, što je prethodno učinio i Hrvatski fond za privatizaciju.

Nakon dobivanja potrebnih brisovnih očitovanja, Dalmatinka nova d.d. je uplatila, 16. travnja 2003. godine, ostatak kupoprodajne cijene na blokirani žiro-račun u stečaju. Navedena sredstva mogla su asignacijom biti doznačena radnicima, ali je zbog pritiska Stožera za obranu prava bivših zaposlenika uplata izvršena u stečaj.

Plaćanje preuzete sirovine za proizvodnju, kao i ponuda za kupnju preostalih zalih robe i materijala stečajnog dužnika bit će izvršeno od strane Dalmatinke nove d.d. sklopljenjem nagodbe koja će biti sklopljena, po službenoj izvavi Uprave Dalmatinke nove d.d., do 20. rujna 2003. godine Isto tako, dio sredstava će osigurati i prodajom lokala u Sinju. Predmetni lokal je oglašen za prodaju tri puta i sva tri puta bez i jedne primljene ponude. Sukladno s odredbama Stečajnog zakona, stečajna upraviteljica je pristupila prodaji neposrednom pogodbom, koja će se, po njenoj izvavi, okončati za mjesec dana, moguće do kraja rujna mjeseca 2003. godine. Navedena sredstva su jedina raspoloživa sredstva za podmirenje obveza prema radnicima i bit će im isplaćena odmah po uplati kupca temeljem nagodbe i prodaje.

Sukladno s odredbama članka 25. stavka 2. Stečajnog zakona (Narodne novine, br. 44/96, 22/99 i 129/2000), stečajni

upravitelj je dužan podnositi pisana izvješća o tijeku stečajnog postupka i o stanju stečajne mase i to najmanje jedanput u tri mjeseca ili kada to zatraže stečajno vijeće, stečajni sudac ili odbor vjerovnika.

U ovome predmetu stečajna upraviteljica nije podnijela pisano izvješće o stanju stečajne mase, odnosno o tijeku novčanih sredstava ostvarenih prodajom dijela imovine stečajnog dužnika, članu Odbora vjerovnika ispred Ministarstva financija, a niti Županijskom državnom odvjetništvu u Splitu, tako da Ministarstvo financija, Porezna uprava ne raspolaže mjerodavnim podacima.

Slijedom navedenoga, Ministarstvo financija, Porezna uprava, sukladno sa člankom 25. stavkom 2. Stečajnog zakona, naložit će članu Odbora vjerovnika, koji predstavlja Ministarstvo financija u ovome stečajnom postupku, da na sljedećem Odboru vjerovnika zatraži od stečajne upraviteljice cjelovito izvješće o tijeku novčanih sredstava ostvarenih prodajom dijela imovine stečajnog dužnika te isplata bivšim radnicima Dalmatinke d.d. u stečaju, Sinj.

Tražbine stečajnih vjerovnika, uključivo radnika stečajnog dužnika, dospjele do dana otvaranja stečajnog postupka namiruju se iz stečajne mase. Vlasnik trgovačkog društva, stečajnog dužnika po zakonu nije dužan, ni prije ni nakon otvaranja stečajnog postupka, svojim sredstvima plaćati obveze trgovačkog društva.

Hrvatski sabor je, na prijedlog Vlade Republike Hrvatske, donio Zakon o osiguranju potraživanja radnika u slučaju insolventnosti poslodavca, kojim je predviđena djelomična isplata tražbina radnika prema stečajnom dužniku, sredstvima iz državnog proračuna putem Fonda za razvoj i zapošljavanje. Primjenom ovog Zakona bit će poboljšan položaj radnika nakon stečaja njihovog poslodavca. Dodatno njihov položaj bit će poboljšan i primjenom Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti, kojim se predviđa produženje vremena isplate novčane naknade za vrijeme nezaposlenosti, povećanje najnižeg iznosa novčane naknade, te isplata jednokratnog dodatka radnicima sa 20 ili više godina rada kod posljednjeg poslodavca. Poboljšanje je u tome, da je značajan dio nominalnih prava radnika, koja su kasnije unatoč prvom višem isplatnom redu nakon

unovčenja stečajne mase u pravilu ostvarivana u malom postotku, zamijenjen zakonom zajamčenim pravima uz brzu isplatu i uz zadržavanje mogućnosti namirenja preostalog dijela njihovih tražbina u stečajnom postupku.

PROGNANICI I IZBJEGLICE

Plaćanje najamnine po tužbama vlasnika kuća i stanova

Na zastupničko pitanje **Jadranke Kosor (HDZ)** u vezi s **uvrštenjem Zaključka Hrvatskoga sabora o obvezi Vlade RH da preuzme obvezu podmirenja naknada određenih pravomoćnim presudama kojima je presuđeno prognanicima i izbjeglicama plaćanje najamnine po tužbama vlasnika u čijima su kućama i stanovima bili smješteni** - odgovorila je **Vlada Republike Hrvatske**.

”Vlada Republike Hrvatske je, radi izvršenja Zaključka Hrvatskoga sabora na sjednici 26. lipnja 2003. godine donijela Zaključak koji donosimo u cijelosti:

Zadužuje se Ministarstvo pravosuđa, uprave i lokalne samouprave da odmah pribavi pravomoćne presude kojima je presuđeno prognanicima i izbjeglicama plaćanje najamnine po tužbama vlasnika u čijim su kućama i stanovima bili smješteni.

Presude iz stavka 1. ove točke Ministarstvo pravosuđa, uprave i lokalne samouprave dostavit će Ministarstvu za javne radove, obnovu i graditeljstvo.

Zadužuje se Ministarstvo za javne radove, obnovu i graditeljstvo da, temeljem uvida u službene evidencije utvrdi, a vezano na presude iz točke 1. ovog Zaključka, da: su to osobe koje su u statusu prognanika, povratnika ili izbjeglica sukladno Zakonu o statusu prognanika i izbjeglica; su predmetnu nekretninu (kuću ili stan) koristili na temelju akta mjerodavnog tijela (vojne komisije, civilne, stambene komisije i drugog odgovarajućeg tijela); su predmetnu nekretninu koristili u svrhu smještaja svoje obitelji; im u razdoblju korištenja predmetne nekretnine nije bio osiguran drugi nužni smještaj, sukladno Zakonu o statusu prognanika i izbjeglica.

Ministarstvo za javne radove, obnovu i graditeljstvo će obrađene predmete dostaviti Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske.

Zadužuje se Državno odvjetništvo Republike Hrvatske da, temeljem predmeta dobivenih od Ministarstva za javne radove, obnovu i graditeljstvo, sklopi nagodbu sa strankama iz pravomoćnih presuda iz točke 1. ovog Zaključka, kojom će Republika Hrvatska preuzeti iznos naknade određene pravomoćnom presudom, u okvirima kriterija iz točke 2. ovog Zaključka.

Državno odvjetništvo Republike Hrvatske će nagodbe iz točke 3. ovog Zaključka dostaviti Ministarstvu financija, radi izvršenja iz Tekuće zalihe Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2003. godinu.

Ministarstva i Državno odvjetništvo Republike Hrvatske će svaki pojedinačni predmet okončati u roku od 30 dana.

Zadužuju se ministrica pravosuđa, uprave i lokalne samouprave, ministar za javne radove, obnovu i graditeljstvo, ministar financija i glavni državni odvjetnik da, u okviru svog djelokruga, odrede osobu zaduženu za provedbu ovog Zaključka, te koordiniranje aktivnosti s drugim tijelima državne uprave i Državnim odvjetništvom Republike Hrvatske.

PROMET

Gradsko poglavarstvo Čakovca osigurat će nedostajuća sredstva

Zastupnik u Hrvatskom saboru, gospodin **Željko Pavlic (LIBRA)** postavio je zastupničko pitanje: **”Zbog čega kasni početak gradnje južne obilaznice Grada Čakovca? Početak gradnje ove obilaznice bio je najavljen još za prvu polovicu ove godine a osigurana su i sredstva u proračunu Hrvatskih cesta, ukupno 120 milijuna kuna. S obzirom da građani Čakovca i Medimurja postavljaju isto pitanje, a problemi u prometu kroz Čakovec su sve veći molim vas da mi odgovorite na postavljeno pitanje, tim više što se otkvi projekti širom Hrvatske ostvaruju po predviđenoj dinamici. Nisam zadovoljan što radovi kreću tako kasno, pa molim ministra da inzistira pri Hrvat-**

skim cestama na što skorijem početku radova”.

Odgovorilo je **Ministarstvo pomorstva, prometa i veza:**

”Prema Programu građenja i održavanja javnih cesta za razdoblje od 2001. do 2004. godine Vlade Republike Hrvatske pod točkom 8, među inim, predviđena je izgradnja Južne obilaznice grada Čakovca s ukupno procijenjenim iznosom od 66,50 mln. kuna.

U Planu građenja i održavanja državnih cesta u 2003. godini Hrvatskih cesta d.o.o. za Južnu obilaznicu grada Čakovca planiran je iznos od 7.500.000,00 kuna i to za:

- otkup zemljišta 3.000.000,00 kuna
- pripremu, istraživanje i projektiranje 500.000,00 kuna
- gradnja ceste i mostova 4.000.000,00 kuna

Hrvatske ceste d.o.o. do sada su obavile slijedeće aktivnosti:

1. Izrađena je i prihvaćena Studija o utjecaju na okoliš, ishoda lokacijska dozvola, izrađen glavni projekt i ishoda na je građevinska dozvola.

2. Pripremljen je tender za raspisivanje natječaja za izgradnju Južne obilaznice grada Čakovca i 26. rujna 2003. u ”Narodnim novinama” objavljen je natječaj za izbor najpovoljnijeg ponuđača.

3. Iz dokumentacije je utvrđeno da je ukupni iznos za ovu investiciju 121,392.000,00 kuna (od pripreme, istraživanja, studija, projekata, otkupa zemljišta, gradnje i uporabne dozvole). Do sada je obavljeno izvlaštenje na 50% Južne obilaznice, a do zaključenja natječaja, izbora izvođača i njegova uvođenja u posao obaviti će se izvlaštenje na preostalih 50% ceste.

4. S obzirom da je četverogodišnjim Programom planiran iznos od 66,50 mln. kuna, a investicija iznosi 121,392 mln. kuna, Hrvatske ceste d.o.o. su dogovorile i pripremile Sporazum za gradnju Južne obilaznice grada Čakovca koji će sklopiti s Gradskim poglavarstvom Grada Čakovca. Prema tekstu Sporazuma, Gradsko poglavarstvo Čakovec osigurat će nedostajuća sredstva za izgradnju.

Cestovni promet na području Medimurske županije najintenzivnije se odvija na nekoliko državnih pravaca, od kojih gotovo svi (izuzetak je novoizgrađena autocesta od graničnog prijelaza Goričan prema Varaždinu i Zagrebu) prolaze kroz grad Čakovec. Tu se, prije svega, radi o

dionicama državnih cesta D20 (granični prijelaz Goričan-Čakovec-Varaždin-Zagreb), D208 (granični prijelaz Trnovec Nedelišće-spoj kod Čakovca na D20) i D209 (granični prijelaz Mursko Središće-spoj u samom Čakovcu na D20). Na navedenim pravcima odvija se mješoviti promet tranzitnog i lokalnog karaktera, od teških teretnih vozila (tegljača), preko ostalih teretnih vozila, autobusa, traktora, osobnih vozila, motocikla, bicikala pa do pješaka.

Izgradnjom Južne obilaznice grada Čakovca s također predviđenom sjevernom obilaznicom Nedelišća, ostvario bi se kontinuirani cestovni pravac koji bi povezoao čvor Sveti Križ na autocesti Goričan-Zagreb s graničnim prijelazom Trnovec, te na taj način rasteretio postojeći promet koji prolazi kroz sami centar Čakovca, odnosno naselja Nedelišće.

Potreba izgradnje obilaznice grada Čakovca nametnula se zbog ograničenosti kapaciteta postojećih ulične mreže, neophodne prometne sigurnosti svih sudionika u prometu, radi zaštite izgrađenih i urbanih sadržaja, kao i za poboljšanje eko-sustava područja grada Čakovca. Gradnja obilaznice Čakovca nameće se i zbog ograničene prometne funkcije koju je u postojećim uvjetima nemoguće poboljšati, jer državna cesta D20 prolazi kroz uže gradsko područje

Izgradnja Južne obilaznice grada Čakovca uvjetuje prekategoriizaciju postojeće državne ceste D20 kroz samo središte grada na način da bi ta cesta postala županijska, dok bi obilaznica preuzela funkciju državne ceste, te bi predstavljala dionicu državne ceste D20.

Dinamika tj. način izvođenja Južne obilaznice grada Čakovca predviđena je u dvije faze. Prva faza obuhvaćala bi izvedbu sjevernog kolnika s dva prometna traka, te sjeverno od kolnika asfaltnu pješačko-biciklističku stazu odvojeno od ceste zelenim pojasom. Drugu fazu predstavljala bi izvedba južnog kolnika, uz koji je također predviđena izvedba pješačko-biciklističkih staza sa zelenim pojasom.

1. dionica - od početka trase na državnoj cesti D20 (rotor-raskrižja) do raskrižja državne ceste D-20 i županijske ceste Ž2031 u dužini od 5 km te obuhvaća izgradnju nove ceste

2. dionica - od raskrižja državne ceste D20 i županijske ceste Ž2031 do raskrižja sa spojnom cestom prema čvoru Čakovec

u dužini od 1,7 km te obuhvaća rekonstrukciju postojeće državne ceste D20.

SOCIJALNA SKRB

Briga za šticeenike i kad postanu punoljetni

Zastupničko pitanje Ivice Tafre (HB) glasi: "Stariji šticeenici Doma Maestral, Split ili uopće domova za nezbrinutu djecu bez roditelja u trenutku kada postanu punoljetni ili završe srednju školu prema postojećem Zakonu o socijalnoj skrbi gube pravo na smještaj i prehranu. Zbog toga od odlikaša postaju ponavljajući godine jer na taj način imaju krov nad glavom i pravo na prehranu barem još jednu godinu. Prema informacijama djelatnika Doma u tim, u tom prijelaznom razdoblju postaju skloni teškim depresivnim stanjima. Svake godine Dom napušta određeni broj šticeenika, u ovom slučaju iz Doma Maestral, Split ove godine ih odlazi 5. Imamo slučajeve da odlučnih i uzornih osoba uz sve teškoće i nedostatke roditeljske ljubavi te osobe u domovima imaju osigurane sve potre-

bne uvjete za život. Odlaskom iz Doma istih uglavnom završavaju na ulici te onda iz očaja i iz nesnalaženja za novi način života bez prilagodbe postaju socijalni slučajevi. U jednoj akciji da pomognemo tim ljudima uspjeli smo od splitsko-dalmatinskih županijskih vlasti ishoditi jedan stan za potrebe tih ljudi, međutim, od grada Splita to nije bilo moguće iako raspoloživo s nekoliko puta više stanova nego županija. Nije pomogao ni apel vijećnika Županijske skupštine niti postavljena vijećnička pitanja na koja gradonačelnik ne odgovara. Mislim da se ovaj problem može riješiti uz minimalna sredstva no za to nema niti volje niti odlučnosti kao na primjer za slučajeve brze intervencije gradonačelnika Splita kod

zaštite bespravno izgrađenih objekata od rušenja.

Može li Vlada donijeti odluku o obvezi gradova tj. lokalne uprave i samouprave da tim osobama nakon odlaska iz Doma osigurava privremeni smještaj ili posao dok ne steknu neke osnovne uvjete za život kako ne bi završili nakon svega uloženog na ulici što se, nažalost, sada događa."

Ministarstvo rada i socijalne skrbi odgovorilo je:

"Trenutno u RH postoji 14 dječjih domova, čiji je osnivač Republika Hrvatska, u kojima je smješteno 1.140 djece bez roditelja odnosno bez odgovarajuće roditeljske skrbi, a u četiri doma drugih osnivača smješteno je još oko 450 djece.

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o socijalnoj skrbi ("NN" 59/01) dana je mogućnost smještaja u dječjem domu i mladim punoljetnim osobama - do 21. godine života, što podrazumijeva smještaj u domu tijekom školovanja, a često i određeno vrijeme nakon završenog školovanja, do zaposlenja djeteta odnosno iznalaženja mogućnosti stanovanja.

Navedenim Zakonom omogućen je smještaj djece i u okviru stambenih zajednica, u cilju pripreme mlade osobe za samostalan život izvan ustanove. Ovaj oblik skrbi o djeci pobliže je definiran Pravilnikom o izmjenama i dopunama pravilnika o vrsti doma za djecu i doma za odrasle i njihovoj djelatnosti, te uvjetima glede prostora opreme i potrebnih stručnih i drugih djelatnika doma socijalne skrbi ("NN" 101/99), prema kojem se mlađoj punoljetnoj osobi koja je do punoljetnosti bila smještena u domu omogućava smještaj i nakon završetka redovnog školovanja u stambenoj jedinici dislociranoj od ustanove, uz dnevnu stručnu potporu. Iznimno, uz procjenu psihofizičke zrelosti, u takovu se stambenu jedinicu može smjestiti i dijete u dobi od 16-18 godina.

U stambenim zajednicama boravi manji broj djece (dvoje do četvero), gdje oni sami vode kućanstvo, u čemu im se pruža stručna podrška te ih se priprema za daljnji samostalan život. Djeca u pravilu u takovim stanovima borave kraće vrijeme (6-12 mjeseci), do zaposlenja, odnosno ostvarenja osnovnih preduvjeta za samostalan život.

Troškove smještaja djece u okviru stambenih zajednica financira Ministar-

stvo rada i socijalne skrbi, a provodi se u Zagrebu (4 stana), Osijeku (2 stana), Splitu (2 stana), Lovranu (3 stana), Puli (dva stana) i Vinkovicima (1 stan). Ukupan kapacitet stambenih zajednica je za smještaj oko 44 korisnika.

Jedna stambena zajednica u Splitu osnovana je od nevladine udruge "Lastavice" a ostale, koje su dodijeljene dječjim domovima na korištenje od grada li županije, funkcioniraju u okviru dječjih domova, kao njihove dislocirane ustrojbene jedinice.

Ovakav oblik zbrinjavanja djece pokazao je jako dobre rezultate u smislu pripreme djece za samostalan život, te je u planu širenje mreže novih stambenih zajednica u već navedenim a i drugim gradovima.

Spomenutim Zakonom daje se obveza jedinicama lokalne samouprave da u svom proračunu osiguraju sredstva za podmirenje troškova stanovanja, te mogućnost osiguranja sredstva za ostvarivanje drugih prava utvrđenih Zakonom o socijalnoj skrbi u većem opsegu te drugih vrsta pomoći propisanih njihovim općim aktom. Sukladno navedenom, gradovi i županije osigurali su određeni broj stambenih objekata upravo za potrebe djece bez odgovarajuće roditeljske skrbi.

Mišljenja smo da je veća uključenost pojedinih jedinica lokalne samouprave za potrebe djece bez odgovarajuće roditeljske skrbi, između ostalog, i posljedica njihove veće senzibilizacije u odnosu na ovu problematiku, čemu i ovo ministarstvo u okviru aktivnosti koje poduzima daje poseban značaj.

TELEKOMUNIKACIJE

Intenzivno se radi na planiranju novih postaja u GSM sustavu

Jozo Radoš (LIBRA), zastupnik u Hrvatskom saboru, postavio je zastupničko pitanje u vezi s nedovoljnim pokrivanjem općine Dvor na Uni signalima svih programa Hrvatske televizije, a osobito trećeg programa HTV-a, te signalima pokretnih telekomunikacijskih mreža CRONET-a (HTmobile) i VIPNet-a.

Odgovorilo je **Ministarstvo pomorstva, prometa i veza**:

"U vezi s postavljenim zastupničkim pitanjem gospodina Jozе Radoša, zastupnika u Hrvatskom saboru, a radi točnog utvrđivanja činjeničnog stanja u vezi s pokrivanjem općine Dvor na Uni signalima Hrvatske radiotelevizije i pokretnih telekomunikacijskih mreža koncesionara HT mobilne komunikacije d.o.o. i VIPnet d.o.o., Ministarstvo pomorstva, prometa i veza zatražilo je očitovanja od sljedećih mjerodavnih pravnih osoba:

1. Hrvatskog zavoda za telekomunikacije,
2. Odašiljača i veza d.o.o.,
3. HT mobilnih komunikacija d.o.o. i
4. VIPnet-a d.o.o.

1. Hrvatski zavod za telekomunikacije naveo da je na temelju analize pokrivenosti područja općine Dvor na Uni, prema tehničkim parametrima u izdanim dozvolama za radijske postaje, utvrdio sljedeće:

- da HT mobilne komunikacije d.o.o. pokrivaju uglavnom istočni dio općine Dvor na Uni, osobito uz cestu Dvor-Kostajnica, putem 5 radijskih postaja, dok su zapadni i sjeverozapadni dio općine samo djelomično pokriveni;

- da VIPnet d.o.o. osigurava pokrivanje istočnog i jugozapadnog dijela navedene općine, putem 3 radijske postaje, dok je njezin sjeverni dio nešto slabije pokriven;

- da Odašiljači i veze d.o.o. pokrivaju navedenu općinu putem zemaljske mreže odašiljača i pretvarača, s ukupno 5 radijskih postaja (odašiljač na Ličkoj Plješevici i 4 TV-pretvarača), čime je osiguran prijam televizijskih i radijskih signala HRT-a u području najveće koncentracije stanovništva. U područjima slabijih prijarnih uvjeta za zemaljsku mrežu TV odašiljača i pretvarača osigurana je izvrsna kakvoća prijama putem satelita, te su time ostvareni prijarni uvjeti na cijelom području općine Dvor na Uni.

2. Trgovačko društvo Odašiljači i veze d.o.o. u svojem se dopisu očitovao o pokrivanju predmetnog područja programima Hrvatske televizije, naglašavajući pritom da je pokrivenost najjužnijeg dijela Sisačko-moslavačke županije zadovoljavajuća, te da Odašiljači i veze d.o.o. nemaju spoznaja ni pritužaba s terena na kakvoću prijama programa HTV-a. Nadalje se posebno obrazlaže s kojim lokalnim TV odašiljačima i pretvaračima, na kojim kanalima i lokacijama, Odašiljači i veze d.o.o. danas pokrivaju Dvor na

Uni sa širom okolicom. Navodi se i da je neposredno prije Domovinskog rata bio izgrađen pretvarač na lokaciji u susjednoj Bosni i Hercegovini, koji je optimalno trebao pokrivati najširi prostor oko Dvora na Uni, ali je oprema tijekom rata devastirana ili otuđena. Siri prostor općine Dvor na Uni uglavnom je pokriven i s odašiljača veće snage, na Moslavačkoj Gori, Psunju i Ličkoj Plješevici. Budući da će odašiljač na Ličkoj Plješevici, koji je u potpunosti uništen tijekom Domovinskog rata, biti obnovljen do kraja listopada 2003. godine, i to s instaliranom odašiljačkom opremom veće snage, poboljšat će se kakvoća signala HTV-a i na prostoru navedene općine.

3. HT mobilne komunikacije d.o.o. dostavile su očitovanje, u kojem izvješćuju da je tijekom 2002. godine na području od Hrvatske Kostajnice do Dvora na Uni izgrađena osnovna postaja u GSM-mreži na lokaciji Volinja, te je povećan kapacitet druge osnovne postaje, smještene na lokaciji u samom gradu Dvoru na Uni. U 2003. i 2004. godini planira se na navedenom području pustiti u rad dvije nove osnovne postaje u GSM-mreži, čime bi se znatno povećao kapacitet i pokrivanje kvalitetnim GSM signalom tog područja. HT mobilne komunikacije d.o.o. dalje navode da su prije dvije godine podnijeli zahtjev Ministarstvu obrane za postavljanje osnovne postaje na stupu u njegovu vlasništvu, na vrhu Zrinske gore, na lokaciji Piramida, ali je taj zahtjev bio odbijen. Također se navodi kako je većina potencijalnih lokacija za smještaj osnovnih GSM postaja na predmetnom području u vlasništvu raseljenih osoba (bez poznatog trenutnog boravišta), pa HT mobilne komunikacije d.o.o. trenutno pregovaraju s Općinskim vijećem u svrhu postavljanja svojih osnovnih GSM postaja na određenim parcelama u općinskom vlasništvu, koje bi mogle zadovoljavati standarde za postavljanje i rad tih postaja.

4. VIPnet d.o.o. je u svojem dopisu naveo da pokrivenost stanovništva GSM signalom VIPnet-a na području općine Dvor na Uni iznosi 71%. Nadalje se naglašava da VIPnet d.o.o. već godinama pokušava poboljšati pokrivenost signalom navedenog područja, a glavne prepreke tome su miniranost područja te ishođenje potrebnih dozvola. Također se navodi da je, uz problem miniranosti, predmetno područje vrlo zahtjevno

u smislu projektiranja i izgradnje radiokomunikacijskih mreža, što sve otežava kvalitetno rješenje pokrivanja GSM signalom. Prema procjeni VIPnet-a d.o.o. poboljšanja u pokrivenosti područja navedene općine nastupit će tijekom 2004. godine.

Imajući u vidu sve izneseno u vezi s problematikom pokrivanja općine Dvor na Uni signalima Hrvatske radiotelevizije i pokretnih telekomunikacijskih mreža koncesionara HT mobilne komunikacije d.o.o. i VIPnet d.o.o., zaključno želimo napomenuti sljedeće:

- u vezi s pokrivanjem navedene općine programima Hrvatske televizije izvjesno je, prema provedenim analizama i dostavljenim očitovanjima, da je ta pokrivenost zadovoljavajuća putem zemaljske mreže odašiljača i pretvarača za područja navedene općine s najvećom koncentracijom stanovništva, dok je kakvoća prijama izvrsna putem satelita za cijelo područje općine Dvor na Uni. Osobito je važno napomenuti da će se već do kraja listopada 2003. godine, nakon temeljite obnove i povećanja snage na TV-odašiljaču Lička Plješevica, poboljšati kakvoća signala sva tri programa HTV-a na cijelom navedenom području (kanali 5, 53 i 57);

- u vezi s pokrivanjem navedene općine signalima pokretnih telekomunikacijskih GSM-mreža obaju koncesionara, iz njihovih se očitovanja može zaključiti da trenutno zadovoljavajuće pokrivaju uglavnom istočni dio općine Dvor na Uni, gdje je i najveća koncentracija stanovništva, te da vrlo intenzivno rade na planiranju novih osnovnih postaja u GSM-sustavu na navedenom području, i unatoč obrazloženim objektivnim poteškoćama (miniranost područja, zahtjeva konfiguracija terena, nedostupnost vlasnika pogodnih parcela za smještaj osnovnih postaja), pa se već tijekom ove i sljedeće godine može očekivati znatnije povećanje kapaciteta i poboljšanje kakvoće GSM-signala na navedenom području, čime će se povećati i ukupna razina kakvoće telekomunikacijskih uslu-

ga u pokretnoj mreži za sve građane iz tog područja Republike Hrvatske - stoji u opširnom odgovoru.

TURIZAM

Promidžbeni materijali

Na zastupničko pitanje **Ante Belje (HDZ) o postajanju nekog tijela u Ministarstvu turizma ili Hrvatskoj turističkoj zajednici koje prati, koji se i kakvi promidžbeni materijali dijele turistima u Hrvatskoj u kojima se često nalaze krive informacije i podaci** Ministarstvo turizma odgovorilo je:

"U Ministarstvu turizma i u Hrvatskoj turističkoj zajednici ne postoji tijelo koje bi trebalo kontrolirati koji i kakvi se promidžbeni materijali tiskaju i dijele turistima. Naime, Ministarstvo turizma kao i Hrvatska turistička zajednica nemaju zakonskih mogućnosti kontrole tiskanja informativnih materijala. Nadalje, Ministarstvo turizma i Hrvatska turistička zajednica ako dođu u posjed takvog materijala promptno reagiraju na isti, kako bi se uočene nepravilnosti otklonile.

Hrvatska turistička zajednica tiska svoje promidžbene materijale koje su u duhu turističke politike, te lektorirani u sadržajnom i pravopisnom smislu."

Uvidom u sadržaj vodiča način pisanja izuzetno je negativan i podrugljiv što svakako ne pridonosi prezentaciji Zagreba i Hrvatske stranim gostima koji posjete našu zemlju.

Komentar autora u poglavlju RELIGION o netoleranciji prema manjinama u Hrvatskoj, u poglavlju HISTORY o Stjepanu Radiću, Domovinskom ratu i ostalom su daleko od realne slike o Hrvatskoj što zasigurno kod stranog gosta ne pridonosi kreiranju slike o demokratskoj i otvorenoj zemlji koja se razvija kao atraktivna turistička destinacija.

U nastavku navodimo nekoliko primjera netočnosti "turističkih" informacija u vodiču "Zagreb In Your Pocket" po poglavljima:

- ARRIVING IN ZAGREB - nema brojeva telefona: Autobusnog kolodvora, Željezničkog kolodvora, Zračne luke Zagreb.

BY PLANE - navodi se krivo radno vrijeme Zagrebačke banke, prodavaonice novina, a Privredna banka nema poslo-

vnicu već samo bankomat. Također je proizvoljno navedena cijena taxi usluge.

BY BUS - navode se krivo radna vrijeme pošte, pivnice kao i cijene garderobe.

- Military arrivals - kontaktirali smo broj koji ste naveli i rekli su nam da ne žele da se njihov broj navodi u turističkoj brošuri.

- BASIC DATA - navodi se krivi podatak o površini RH i broju naseljenih otoka.

- CUSTOMS - krivi broj Ministarstva financija kao i podatak o visini vrijednosti robe koja se carini.

- ELECTRICITY - kriva tarifa.

- NATIONAL HOLIDAYS - netočan prijevod "Sveta tri kralja", "Praznik rada".

- DIVING - RULES & REGULATIONS - netočno navedene informacije o dozvolama, a nije nam jasan komentar glede plaćanja u iznosu od 80 Kn na ruke u marinama Žut i Piškera. Kontaktirali smo navedene marine i saznali da kod njih vrijede ista pravila kao i u ostalim marinama.

- PLACES TO DIVE - greške u dubinama, a navode se bombe u preporučenom području za ronjenje?!

- SPAS - ne navodi se nikakav kontakt broj pojedinih toplica.

Iako Hrvatska turistička zajednica nije izdavač vodiča "Zagreb In Your Pocket", nema utjecaja na uređivačku politiku, a u Vašem vodiču ne sudjeluje čak niti s oglasom, zbog ukupnog imagea Hrvatske kao turističke destinacije potrebno je da s više pažnje i uredničke ozbiljnosti pristupiti izradi svih budućih vodiča kroz hrvatske gradove."

UNUTARNJI POSLOVI

Povoljnije stanje sigurnosti na športskim natjecanjima

Na zastupničko pitanje **Krunoslava Gašparića (HB) o sprječavanju nereda na športskim natjecanjima** odgovorilo je **Ministarstvo unutarnjih poslova**:

"Od početka odigravanja 13. prvenstva Hrvatske u nogometu, do sada je odigrano ukupno osam kola. Iz Zakona o sprječavanju nereda na športskim natjecanjima protiv 88 navijača nadležnom sucu za prekršaje podnijeta su 72 odgovara-

juća Zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka.

Pri sprječavanju nasilja na nogometnim utakmicama najviše osoba prijavljeno zbog počinjenih prekršaja kažnjivih po odredbama Zakona o sprječavanju nasilja na športskim natjecanjima, i to njih 88 ili 49% od ukupno prijavljenih po određenim zakonima, dok je na temelju odredbi Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira prijavljeno 70 osoba ili 39%.

Po odredbama Kaznenog zakona prijavljeno je 6 osoba ili 3% ukupno prijavljenih po određenim zakonima (zloraba opojnih droga; uništenje i oštećenje tuđe stvari; dovođenje u opasnost života i imovine; sprječavanje službene osobe u obavljanju službene dužnosti).

Raščlanjujući prekršaje po Zakonu o sprječavanju nasilja na športskim natjecanjima, bilježi se da je najviše osoba prijavljeno zbog prekršaja iz Članka 4. stavka 1, i to njih 58 (posjedovanje ili konzumiranje alkoholnih pića ili opojnih droga, te posjedovanje pirotehničkih sredstava, oružja i drugih sredstava pogodnih za nanošenje ozljeda ili za stvaranje nereda i nasilja od osoba koje dolaze na natjecanje, a do dolaska na prostor športskog objekta).

Slijede osobe prijavljene po Članku 4. stavku 6. Zakona i to njih 14 (paljenje i bacanje pirotehničkih sredstava).

Svi počinitelji prekršaja (88) po ovom Zakonu dovedeni su u nadležnu policijsku postaju, od kojeg broja je 18 navijača privedeno nadležnom sucu za prekršaje, a jedan u Istražni centar Županijskog suda u Zagrebu.

Od 18 privedenih navijača, nadležni sudac za prekršaje je sukladno članku 35. Zakona o sprječavanju nasilja na športskim natjecanjima trojici navijača izrekao zaštitnu mjeru, (jednom navijaču izrečena je zaštitna mjera zabrane posjete nogometnim utakmicama u Republici Hrvatskoj u trajanju od šest mjeseci i novčana kazna od 500,00 kuna, jednom navijaču izrečena je zaštitna mjera zabrane posjete svim javnim okupljanjima športskog karaktera u Republici Hrvatskoj u trajanju od jedne godine i novčana kazna od 1.500,00 kuna, a jednom navijaču izrečena je zaštitna mjera zabrane posjete svim javnim okupljanjima športskog karaktera u Republici Hrvatskoj u trajanju od jedne godine i novčana kazna od 600,00 kuna).

Od ukupno 16 nogometnih utakmica, od čega na 13 prvenstvenih, dvije međunarodne i jednoj utakmici kupa zabilježeno je narušavanje javnog reda i mira, međusobne tučnjave navijačkih skupina, napadi na policijske službenike, uništenje i razbijanje prijevoznih sredstava, oštećivanje športskih i ugostiteljskih objekata, kao i drugi oblici ugrožavanja sigurnosti.

Radi narušavanja javnog reda i mira, uporabe pirotehničkih sredstava, posjedovanja opojnih droga, nenošenja osobnih dokumenata i nepoštivanja odredbi Zakona o javnom okupljanju protiv 146 navijača podnijeto je 121 odgovarajućih Zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka.

Protiv šest navijača radi učinjenih kaznenih djela sudjelovanja u tučnjavi, napada na policijske službenike, sprječavanju službene osobe u izvršenju službene radnje, zlorabe opojnih droga i dovođenja u opasnost opće opasnom radnjom ili sredstvom podnijete su kaznene prijave.

U međusobnim sukobima - tučnjavama navijačkih skupina ozlijeđena su ukupno tri navijača, od čega jedan teško.

Radi počinjenih prekršaja ili kaznenih djela u prostorije policije privedeno je ukupno 214 navijača od čega 133 preventivno radi alkoholiziranosti sukladno članku 25. citiranog zakona. Nadležnom Istražnom sucu radi počinjenih kaznenih djela priveden je jedan navijač, a tri navijača prepraćena su nadležnom sucu za prekršaje.

Nadalje, u promatranom razdoblju što se tiče oštećenih objekata i prijevoznih sredstava, evidentirano je 5 takvih događaja, a u prethodnoj godini 14. Naime, evidentirana su oštećenja dva (jedan*) tramvaja, niti jedno (jedno*) vozilo MUP-a, tri osobna automobila, niti jedan autobus.

Policijski službenici su u tri slučaja uporabili sredstva prinude (gumena palica i sredstva za vezivanje).

Kaznena djela zlorabe položaja

Gospodin **Jozo Radoš (LIBRA)** postavo je pitanje u svezi s **uhićenjem i prepraćivanjem predstojnika Vladinog Ureda za suzbijanje zlorabe opojnih droga u istražni centar Županijskog suda u Splitu.**

Ministarstvo unutarnjih poslova dalo je odgovor u kojem stoji da je Ravnateljstvo policije Ministarstva unutarnjih poslova zaprimilo 27.05.2003. godine predstavku, kao i druga operativna saznanja o mogućim nezakonitostima vezanim uz financiranje i rad humanitarne udruge HELP u Splitu.

Predstavka i službena zabilješka o saznanjima dana 09.06.2003. godine prosljeđena su na postupanje nadležnoj Policijskoj upravi splitsko-dalmatinskoj sukladno odredbama Zakona o policiji, gdje je isto zaprimljeno 13.06.2003. godine. O saznanjima da je počinjeno kazneno djelo koje se progono po službenoj dužnosti, s obzirom na obvezu utvrđenu Zakonom o kaznenom postupku, poznato je i nadležno Županijsko državno odvjetništvo u Splitu.

Prema odredbama članka 177. Zakona o kaznenom postupku, kao i članaka 42. i 174. istoga Zakona, Policijska uprava Splitsko-dalmatinska, u kontinuiranoj koordinaciji sa Županijskim državnim odvjetništvom u Splitu, provela je izvide kaznenih djela, tijekom kojih je prikupljena relevantna dokumentacija i obavljene su obavijesni razgovori s građanima koji su imali korisnih saznanja u vezi obrađivanih kaznenih djela, a provedene su i određene hitne istražne radnje.

Kako je policijskim izvidima utvrđeno postojanje osnovane sumnje da su počinjena kaznena djela koja se progone po službenoj dužnosti, policijski izvidi dana 18.08.2003. godine rezultirali su podnošenjem kaznene prijave Županijskom državnom odvjetništvu u Splitu protiv odgovornih osoba humanitarne udruge HELP u Splitu, Službe za borbu protiv ovisnosti pri Poglavarstvu grada Splita i Ureda za suzbijanje zlorabe droga Vlade RH, zbog osnovane sumnje da su počinili kaznena djela zlorabe položaja i ovlasti iz članka 337. Kaznenog zakona.

Kako je tijekom izvida došlo do novih saznanja, odnosno osnova sumnje da su počinjena i druga kaznena djela koja se progone po službenoj dužnosti, kriminalistička obrada je nastavljena, a dana 11.09.2003. nadležnom državnim odvjetniku podnesena je nova kaznena prijava protiv odgovornih osoba u Poglavarstvu grada Splita.

Nadalje, Policijska uprava Splitsko-dalmatinska u svojem redovitom pregledu događaja od sigurnosnog značaja dana

19.08.2003, na način sukladan odredbama Zakona o kaznenom postupku, navela je opći opis kaznenog djela te podatak da se radi o trojici hrvatskih državljana protiv kojih je podnesena kaznena prijava zbog zloporabe položaja i ovlasti, koja trojica su 18.08.2003. prepraćena istražnom sucu splitskog Županijskog suda, a koji ih je nakon saslušanja pustio.

VANJSKA POLITIKA

Ispunjavanje uvjeta za ulazak u EU 2007.

Na zastupničko pitanje mr.sc. **Zdravke Bušić (HDZ)** u vezi s **perspektivama politike Europske unije prema Republici Hrvatskoj** - odgovorila je **Vlada Republike Hrvatske**:

”Prioritet i strateški cilj Republike Hrvatske je ulazak u Europsku uniju i ispunjavanje uvjeta za pristupanje tijekom 2007. godine. Od potpisivanja Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju i Privremenog sporazuma o trgovinskim i s njima povezanim pitanjima, 2001. godine, traje razdoblje provedbe sporazuma. Vlada Republike Hrvatske je utvrdila Plan provedbe za šestogodišnje razdoblje, a do sada je već provedeno, ili u velikoj mjeri pripremljeno za provedbu, preko 60% mjera, što je u skladu s Planom.

U Solunu je, 21. lipnja 2003. godine, održan Sastanak na vrhu Europske unije i država Procesu stabilizacije i pridruživanja. Uz zemlje članice i zemlje obuhvaćene Procesom stabilizacije i pridruživanja, na sastanku su sudjelovale i države koje pristupaju Europskoj uniji i zemlje kandidati. Na Solunskom summitu je usvojena zajednička Deklaracija kojom je pozdravljeno usvajanje Solunske agende za Zapadni Balkan. Spomenuta Agenda donosi brojne pozitivne mjere u odnosima između Europske unije i zemalja obuhvaćenih PSP-om, a predviđa i primjenji-

vanje određenog broja mjera i programa koji su do sada bili usmjereni isključivo na zemlje kandidate, što će olakšati i ubrzati proces približavanja Europskoj uniji svih PSP država.

Programi i mjere kojima će se Proces stabilizacije i pridruživanja obogatiti neće istovremeno biti otvoreni svim državama, već će njihovo otvaranje biti uvjetovano sposobnošću i zrelošću svake države posebno da se koristi ponudenom pomoći. Tako je potvrđeno načelo individualnog pristupa Europskoj uniji, što je za Republiku Hrvatsku od posebnog značaja jer potvrđuje mogućnost da prije drugih PSP država postane članicom Europske unije, budući da je najnaprednija od tih država, a što je potvrđeno i podnošenjem zahtjeva za članstvo.

U Solunu je ujedno prihvaćen novi instrument u odnosima Europske unije i PSP država - Europsko partnerstvo. Svaka će država imati svoje Europsko partnerstvo s Europskom unijom, što u stvarnosti znači dokument koji predviđa izradu specifičnih planova provedbe reformi za svaku zemlju pojedinačno.

Nijedno od visokih tijela Europske unije u svojim dosadašnjim dokumentima nije iznosilo prijedlog o stvaranju neke balkanske unije kao visoko integriranog gospodarskog prostora, već se suradnja zemalja Procesu stabilizacije i pridruživanja, među kojima je i Hrvatska, odvija isključivo prema navedenim dokumentima, uz poštivanje individualnog pristupa kao temeljnog i ključnog načela.”

VATROGASTVO

Nabava vatrogasnih vozila

Na zastupničko pitanje **Ivana Jarnjaka (HDZ)** u vezi s **donošenjem Odluke Vlade o utvrđivanju posebnog interesa za iznimnu nabavu vozila vatrogasne namjene u RH** odgovorila je **Vlada Republike Hrvatske**.

Vladi Republike Hrvatske je aktom Hrvatskoga sabora, klase: 214-01/03-02/03, urbroja: 611-03-02, od 12. rujna 2003. godine, dostavljen zahtjev Kluba zastupnika HDZ-a za dostavu cjelokupne dokumentacije i obrazloženja o razlozima odustanka Vlade RH od provedbe javnog natječaja za nabavku vatrogasne opre-

me u vrijednosti od oko 600.000.000,00 kuna.

Povodom navedenog zahtjeva u tijeku je priprema cjelokupne dokumentacije, te očitovanja u kojem će se u potpunosti odgovoriti i na pitanje zastupnika Ivana Jarnjaka.

ZAŠTITA OKOLIŠA

Baze podataka i katastar postrojenja

Na zastupničko pitanje mr.sc. **Nikole Ivaniša (PGS)** u vezi s **izvršenjem Zaključka Vlade RH od 8. kolovoza 2002. godine, o analizi i mjerama koje su nadležna tijela poduzela radi ekološke i zdravstvene zaštite od rada različitih postrojenja u Republici Hrvatskoj** - odgovorila je **Vlada Republike Hrvatske**:

”Točkom 4. Zaključka koji je Vlada Republike Hrvatske donijela, na sjednici održanoj 8. kolovoza 2002. godine, zaduženo je Ministarstvo zaštite okoliša i prostornog uređenja da, u suradnji s Ministarstvom zdravstva i Državnim inspektoratom, u roku od 3 mjeseca, dostavi izvješće s analizom i prijedlozima mjera vezano uz rad rizičnih postrojenja u Republici Hrvatskoj, odnosno postrojenja koja svojim radom mogu ugroziti zdravlje zaposlenih u tim postrojenjima i zdravlje ljudi općenito, s napomenom da izvješće treba sadržavati i prijedloge za eliminiranje mogućih posljedica štetnih događaja.

Navedeno izvješće s analizom i prijedlozima mjera dostavljeno je Vladi Republike Hrvatske.

Prilikom izrade spomenutog izvješća Ministarstvo zaštite okoliša i prostornog uređenja, da bi dobilo pregledan, objektiv i po važnosti predočen uvid u postojeće stanje, odredilo je sljedeće temeljne kriterije za odabir rizičnih postrojenja ili objekata:

1. Pojavnost problema u okolišu (vremensko trajanje, akutno ili dugoročno)

Kriterij akutno podrazumijeva probleme koji se javljaju povremeno, velikog su intenziteta, izazivaju burne reakcije u javnosti i medijski su atraktivni ili probleme koji su se pojavili prije kratkog vremena radi novonastalih okolnosti, a

prema mišljenju inspekcije njihovo rješavanje očekuje se u bliskoj budućnosti.

Kriterij dugoročno podrazumijeva probleme koji postoje ili traju duže vrijeme te objektivno predstavljaju opasnost po okoliš kumulacijom jednog ili više negativnih utjecaja kroz duži period.

2. Održavanje i/ili neodržavanje postrojenja koja bi svojim radom mogla izazvati štetu u okolišu (skrb o postrojenju s ciljem zaštite okoliša)

Ovaj kriterij razlučuje subjekte koji postrojenja održavaju prvenstveno zbog potreba proizvodnje, od onih kod kojih je izražena skrb za zaštitu okoliša, tj. čine se znatni organizacioni i drugi naponi, kako bi se postigli što veći standardi zaštite okoliša i podigla razina komunikacije s javnošću.

3. Medijska eksponiranost

Medijska eksponiranost nekog problema u bliskoj je vezi s načelom javnosti. No, danas se često događa da mediji neki ekološki problem, svjesno ili ne, prilagođavaju svojim, tiražnim potrebama, čime se gubi na objektivnosti i sadržajnim značajkama problema. U tim slučajevima javnost je "količinski" dobro informirana, ali ne i objektivno. Razumljivo je da su za javnost neki subjekti interesantniji od drugih, pa je ovaj kriterij uvažavao upravo te momente, ocjenjujući stvarno mogući utjecaj na okoliš u odnosu na medijsku eksponiranost.

4. Nadležnost

Kriterij nadležnosti odnosi se, ne samo na brojnost inspekcijskih tijela

la nadležnih za određeni gospodarski subjekt ili postrojenje, već i na prioritetnost, učestalost i širinu obuhvata nadzora svake od inspekcija. Nadležnost više inspekcijskih tijela, veća učestalost i trajanje nadzora objektivna je mjera složenosti nekog subjekta.

Za potrebe odabira reprezentativnog uzorka rizičnih postrojenja ili pojave problematike u okolišu, primjenom navedenih kriterija, odnosno s ciljem izbjegavanja preopširnosti i nepreglednosti Izvješća, odabrani gospodarski subjekti i/ili postrojenja, te pojave raspoređeni su u četiri klase prioriteta (I. do IV.).

Inspekcija zaštite okoliša je u Listi prioriteta iznijela pregled pojava koje su tipičan predstavnik određene grupe problema s kojima se inspektori susreću u svakodnevnom radu i postupanju. Tako su se u Listi prioriteta pojavili predstavnici grupa, kao što su:

- neuređena i nesansirana odlagališta komunalnog otpada i opasnog otpada;
- kafilerije koje imaju problema s krajnjom obradom mesno koštanog brašna;
- postrojenja ili ustanove koja zbog primjene zastarjele tehnologije ili neprovođenja mjera zaštite okoliša uzrokuju emisije u okoliš;
- standardno veliki zagađivači kao što su rafinerije i brodogradilišta;
- napuštena postrojenja sa zaostalim otpadom i opasnim otpadom o kojima nitko ne skrbi;

- tvrtke koje su u stečaju i koje zbog zaostalih opasnih tvari o kojima se ne skrbi na propisani način predstavljaju opasnost po ljude i okoliš;

- potopljeni brodovi koji sadržavaju opasne kemikalije ili naftne derivate;

- obrađivači opasnog otpada koji su prestali s djelatnosti;

- zdravstvene ustanove koje nedovoljno skrbe o opasnom otpadu i prekoračuju dopuštene emisije u zrak;

- uzgajališta tuna kao gospodarska djelatnost koja izrazito opterećuje podmornice;

- transport naftnih derivata i drugih opasnih tvari, pogotovo u svjetlu nedavnih pomorskih katastrofa s nesagledivim štetnim posljedicama po okoliš.

Lista prioriteta nije bazirana na katastrofu obveznika izrade Plana intervencija u zaštiti okoliša, koji bi trebao sadržavati popis svih pravnih ili fizičkih osoba koje na određenom mjestu i u određenom vremenskom periodu postupaju s opasnim tvarima (proizvođači, skladište, prerađuju, rukuju, prevoze, skupljaju ili obavljaju druge radnje s opasnim tvarima).

Ministarstvo zaštite okoliša i prostornog uređenja zaduženo je i da, zajedno s Agencijom za zaštitu okoliša, kompletira i ažurira bazu podataka i katastar rizičnih postrojenja, kako bi se mogao pratiti rad svih rizičnih postrojenja od strane nadležnih inspekcijskih tijela - stoji na kraju opširnog odgovora.

M.M.

**izvješća
HRVATSKOGA
SABORA**

**GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:
dr. Željko Sabol**

OSNIVAČ I IZDAVAČ: Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6
REDAKCIJA: Mirjana Kozar, Marija Krakić (zamjenica glavnog i odgovornog urednika), Đurđa Krmpotić, Marta Micek, Jasna Rodić, Mario Selnik, Jasenka Šarlija, Sanja Šurina i Vjekoslav Žugaj

GRAFIČKI UREDNIK: Branislav Tanasijin

RAČUNALNA OBRADA: Ivo Rada

TAJNICA REDAKCIJE: Božica Šolić

ADRESA REDAKCIJE: 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6,

tel: 01/4569-722

fax: 01/6303-018

Web: www.sabor.hr

E-mail: sabor@sabor.hr

POŠTARINA: plaćena u pošti 10000 Zagreb

PRETPLATA NA ŽIRO-RAČUN BR: 2390001-1100016162
Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6

TISAK: Tiskara Hrvatskoga sabora